

Biblia este totusi adevarata

de Petru Popovici

*"Întreaba dobitoacele, si te vor învăta,
pasarile cerului, si îți vor spune;
vorbeste pamântului, si te va învăta;
si pestii marii îți vor povesti"*
Iov 12:7,8

PREFATA

?

I. NECESITATEA UNUI ASA STUDIU

?

II. MARTURIA ARHEOLOGIEI

A. Perioada Patriarhala

1) Potopul. 2) Nimicirea Sodomei. 3) Împărătia hititilor. 4) Avram nomadul. 5) Iosif în Egipt. 6) Hurianii. 7) Scrisorile de la Mari și amoritii. 8) Textele feniciene de la Ugarit.

B. Perioada Exodului

1) Așuprirea în Egipt. 2) Moise. 3) Iesirea din Egipt.

C. Perioada cuceririi Canaanului

1) Spre țara promisă. 2) Primele cuceriri. 3) Așezarea în Canaan.

D. Perioada împăraților

1) Vremea lui Saul. 2) Vremea lui David. 3) Vremea lui Solomon. 4) Fuga lui Iero-boam. 5) Navalirea lui Sisac. 6) Evidente despre Ahab. 7) Iehu și obeliscul negru. 8) Analele lui Tiglat Pileser. 9) Documente despre Salmanaser. 10) Evidente despre existența lui Sargon. 11) Confirmări pentru vremea lui Ezechia. 12) Probleme în legătură cu Manase.

E. Perioada captivității

1) Nebucadnetar și Biblia. 2) Existența lui Belsatar confirmată de tablete.

F. Perioada întoarcerii din captivitate

1) Documente despre Cir. 2) Întoarcerea prinsilor de război. 3) Evreii sub persi.

G. Perioada interbiblică

H. Perioada nasterii Domnului Isus

1) Sînt vrednici de crezare evanghelistii? 2) Oare a existat recensămîntul? 3) A trait Irod pe vremea nasterii? 4) Încurcătura cu Quirinius.

I. Perioada Bisericii Primare

1) Guvernatorul insulei Cipru. 2) Au existat "politarhi" la Tesalonic? 3) S-au închinat atenierii "Unui Dumnezeu necunoscut"? 4) A fost Galion cîrmuitor al Ahaiei? 5) Cum aratau cartile de vrajitorie de la Efes? 6) "Intrarea străinilor oprită". 7) Erast vistier-nicul de la Corint.

?

III. MARTURIA FIZICII

1) Legea atracției universale. 2) Greutatea aerului. 3) Totul din atomi.

?

IV. MARTURIA ASTRONOMIEI

1) A fost soarele creat în ziua a patra? 2) Există întinderea cerului? 3) Pămîntul sprijinit pe nimic. 4) Pămîntul e rotund. 5) Globul e măsurat și cîntărit. 6)

Miscarea în spațiu. 7) Pot fi legate apele? 8) S-a oprit soarele? 9) A existat steaua Betleemului?

?

V. MARTURIA ȘTIINTELOR NATURALE

1) Plante fără soare? 2) Ordinea creației. 3) Originea vieții. 4) Împartirea plantelor. 5) "După soiul lor".

?

VI. MARTURIA ZOOLOGIEI

1) A putut fi înghitit Iona de peste? 2) Au existat monștrii marini în Mediterana? 3) A putut fi dat afară de peste? 4) S-a putut să scape viu din sucul gastric?

VII. MARTURIA MATEMATICII

?

VIII. MARTURIA MANUSCRISELOR

1) Evangheliile sînt scrise de evangheliști. 2) Vechimea manuscriselor. 3) Veridicitatea constatată din fragmente. 4) Veridicitatea constatată din citate.

?

IX. MARTURIA UNOR OAMENI MARI X. MARTURIA PERSONALĂ - PROBA INTERIOARĂ

?

XI. MARTURIA PERSONALĂ - PROBE EXTERIOARE

1) Viața înnoită. 2) Statornicia. 3) Puterea de biruință.

?

XII. PROBA VESNICIEI

PREFATA

Cartea de față este un studiu ce l-am ținut în Timisoara în anul 1966. Ele nu sînt studii lucrate în liniștea unui birou, unde se poate urmări frumusețea și eleganța stilului, ci sînt predici rostite la amvon. Prin bunăvoința unora au fost înregistrate pe bandă, apoi au fost transcrise. Ramîne ca Domnul să dea răsplata fiecăruia pentru munca sa.

Capitolul "Marturia arheologiei" l-am revizuit și îmbunătățit în lumina descoperirilor mai recente și a materialului documentar de care am putut avea parte în vremea din urmă. Capitolul "Marturia prorociilor" l-am scos afară, căci va fi o lucrare separată, iar la marturia astronomiei am adăugat constatarea calculatoarelor electronice cu privire la oprirea soarelui, descrisă în cartea lui Iosua.

Marturisesc că studiul mi-a fost folositor mie și sper că va fi folositor multora.

Dezvoltarea credinței e în funcție de creșterea cunoștințelor noastre, iar trai-nicia credinței e în funcție de verificarea teoretică și experimentală a adevărului, de siguranța că ceea ce cunoști și crezi e adevărat.

Fie ca o lumină deosebită a Domnului să se reverse prin această umilă lucrare asupra fiecărui cititor, spre a cunoaște că Biblia, cartea aceasta veche, disprețuită de mulți, este adevărată.

Petru Popovici

I. NECESITATEA UNUI ASA STUDIU

Biblia e "Cartea cartilor". Ea este scrisă de mulți autori și aceștia de diferite categorii: oameni învățați și oameni neînvățați, împărați și pescari, strângători de smochine și ciobani, prooroci și apostoli, legislatori și medici. Cartea aceasta, care are 66 cărți împărțite în 1.189 capitole și 31.173 versete, cu un total de vreo 773.746 cuvinte, am vrea să știm dacă este adevărată sau nu. Aceasta e o mare problemă a zilelor noastre. Azi omul nu e gata să creadă tot ce i se spune. El vrea să cerceteze și să se convingă.

Cartea aceasta, care este denumită "Cuvântul lui Dumnezeu", care poartă pe paginile sale de peste 2.000 de ori expresia: "Domnul a zis" sau "Așa vorbestă Domnul", am vrea să știm dacă este adevărată.

Unii spun că Biblia e o carte mitologică, că relata-rile ei sînt legende, că în cuprinsul ei sînt o multime de contradicții; deci, după părerea lor, Biblia nu este adevărată.

Pentru noi, Biblia este de o valoare deosebită, că și pentru toți creștinii. Ea este Cartea de temelie. Pe ea se fundamentează crezul nostru în Dumnezeu, în Cristos Domnul și în Duhul Sfînt. Ea este singurul nostru îndreptar de credință și de practică. Din învăță-turile ei izvorăsc virtuțile creștine și frumoasa viață curată, plină de pace și bucurie. Noi nu acceptăm tradiția, nu acceptăm scrierile apocrife, ci doar Biblia, nimic în plus, nimic în minus.

Alții, care au mai multe cărți de temelie, se pot bizui pe ele. Dar noi avem numai Biblia și dacă ea se dovedește neadevărată, aceasta înseamnă că toată credința noastră este zadarnică, toată viața noastră în curăție și dragoste, toată purtarea batjocurii din pricina lui Isus și toate speranțele cu privire la răsplă-tirea și fericirea veșnică nu au nici un sens. Dacă Biblia nu este adevărată, înseamnă că tot crezul nostru se prăbușește, că tot edificiul grandios al Creștinismului nu are temelie.

Astăzi, cînd telescoapele uriașe observă galaxii înde-partate și fotografiază nebuloase în formarea lor, cînd cu ajutorul spectrului se analizează elementele din care este compusă steaua de la mii de ani lumină, cînd microscopul ionic cu mărire de milioane de ori cercetează atomul și particulele elementare, cînd pe

baza radioactivitatii se determina vârsta formatiilor geologice si a pieselor arheologice, astazi în fata atîtor metode de cercetare mai poate ramîne Biblia în pi-cioare?

Daca ea este numai o ticluire omeneasca, învelita în falsa afirmatie ca este o descoperire dumnezeiasca, autorii vrînd prin aceasta sa ne duca în ratacire, sa fie stiut ca nu vrem sa ne lasam pacaliti. Scepticismul veacului nostru ne-a învatat sa nu dam crezare ori-carei teorii, oricarei vorbe, ci sa le cercetam întîi. De aceea nu îi credem nici pe cei ce sustin ca Biblia nu este adevarata. Noi vrem sa ne convingem printr-o minutioasa cercetare. Astfel o vom privi prin luneta si o vom analiza prin microscop, o vom proba cu rigla de calcul si pe baza radiatiei. Voi chema mai multe ramuri ale stiintei sa depuna marturie daca Biblia este adevarata sau nu.

Cineva îmi spunea odata cum fiind într-un grup, unul afirma sus si tare ca Biblia nu este adevarata. Un altul îl întrerupse cu întrebarea: "Asculta, ai citit dta vreodata Biblia? Ai citit-o?" La aceasta, respectivul a raspuns sincer: "Nu, n-am citit-o."

Gînditi-va ca as avea în fata mea o farfurie cu mîn-care si fara sa gust macar o lingurita, eu vin si afirm ca nu este buna. Oare e valabila afirmatia mea? Pe ce se întemeiaza ea? Un om cinstit nu poate critica un lucru pîna ce nu îl cunoaste îndeaproape.

Studiul acesta e necesar pentru credinciosii vremii noastre. Azi nu mai poti zice ca tu crezi Biblia fiindca preotul sau predicatorul ti-a spus ca e adevarata. Tu însuti trebuie sa fii convins ca e adevarata. Cînd altii aud ca tu citesti Biblia, rîd ironic si-ti zic: "Cum, mai citesti Biblia? Se poate ca tu, om cu pregatire, sa crezi asa ceva?" Ironia este o arma foarte ascutita. Pentru acei ce nu au cercetat, nu s-au convins ei personal de adevarul Bibliei, o asa lovitura a vrajmasu-lui e gata sa-i doboare. La început, iau Biblia de pe masa ca sa n-o vada altii, iar cu vremea nu mai citesc deloc în ea. E cu totul altfel pentru unul care a probat--o si stie ca e aur curat. Bijutierul nu se sperie de parerea taranului cu privire la aur. Cu cît vei fi mai convins de adevarul Bibliei, cu atît vei fi mai de neclin-tit în credinta ta.

Studiul acesta e necesar chiar si pentru cei ce sînt pe deplin convinsi ca Biblia e adevarata, ca este Cu-vîntul lui Dumnezeu, ca sa o citeasca mai mult, sa o iubeasca mai mult. Multi au neglijat-o în vremea din urma. Au trecut zile si n-au citit-o. Nu au timp pentru ea si nu le este foame de învataturile ei. Cercetarea noastra va fi ca mirosul de friptura, care trezeste foamea si în cel ce se parea ca nu este flamînd; ca si curatirea unui diamant ce zacea plin de praf, dar acum nu te mai saturi a-l privi, cum reflecteaza cu multele sale fete, razele scînteietoare ale soarelui. O, cum as vrea ca Duhul Domnului sa înlature toata negli-jenta noastra fata de Biblie!

Într-o zi, un copilas lua de pe o polita din casa o carte veche cu scoarte tari si se juca cu ea. Mama-sa vazîndu-l, îl certa si îi spuse ca nu are voie sa se joace cu ea, fiindca e Cartea lui Dumnezeu. Copilul o privi îndelung si apoi zise mamei:

"Daca e Cartea lui Dumnezeu, ar trebui s-o trimiteti înapoi lui Dumnezeu, ca voi si asa nu mai cititi din ea." Vai, în cîte familii de credinciosi nu s-ar putea spune acelasi lucru! Noi cîn-tam adeseori:

"Cartea asta Dumnezeu ne-a dat.
Ea-i izvorul fericirii,
Cînd noaptea mortii va sosi,
Razele ei vor straluci."

Da, Dumnezeu ne-a dat-o, dar o folosim noi? Gasim în ea izvorul fericirii? În clipa mortii oare ne vor straluci razele ei?

Apoi studiul acesta e necesar pentru cei necredinciosi. Multi au ajuns sa nu creada Biblia fiindca asa li s-a spus de altii. Ei n-au cercetat, ci au luat de bun ce li s-a spus. Dar nimeni n-ar vrea sa fie înșelat, nici în lucrurile mici, dar mai ales în cele mari, privi-toare la viata, la fericire, la vesnicie. Acest studiu i-ar putea ajuta sa vada adevarul. Ah, cum doresc aceasta! Port în sufletul meu ruga ca Duhul Sfînt sa dea fie-caruia multa lumina prin acest studiu. Atunci timpul cheltuit de mine în pregatirea lui si timpul cheltuit de tine în citirea lui s-ar transforma într-un câstig pe care nici o minte omeneasca nu l-ar putea calcula, ci doar vesnicia îl va putea arata. Cunoasterea adevarului, ali-pirea de adevar si trairea în adevar, duce la cel mai mare câstig pentru timp si eternitate.

II. MARTURIA ARHEOLOGIEI

A. PERIOADA PATRIARHALA

Arheologia este stiinta care se ocupa cu studierea trecutului istoric al omenirii, pe baza ramasitelor materiale ale vechilor culturi scoase la suprafata prin sapaturi. Nu numai inscriptiile, ci chiar si cioburile au grai pentru arheologi. Ele spun carei civilizatii apar-tineau.

Biblia e o carte foarte veche. Întrucît stiinta aceasta studiaza trecutul, voi chema arheologia sa depuna marturie daca Biblia este adevarata sau nu.

Arheologia da grai pietrelor. Domnul Isus spunea odata dusmanilor Sai, care îi cereau sa opreasca pe copiii ce cîntau laude: "Daca acestia vor tacea, pietrele vor striga" (Luca 19:40). Azi, fiindca multi au înce-tat de a-L slavi pe Cristos, iar unii chiar daca îi cînta laude cu buzele, Îl tagaduesc prin traiul lor pacatos, exista pietre care Îl marturisesc, care Îl proslavesc pe Dumnezeu. Da, exista pietre care vorbesc despre El si Cuvîntul Lui, mai puternic decît cei mai talentati predicatori.

Dovezile pe care le da arheologia cu privire la Biblie sînt foarte multe.

Credeti-ma, eu personal am ramas uimit de multimea lor, cînd am cercetat în-deaproape acest domeniu. Va marturisesc ca pentru mine este folositor studiul acesta si sper ca va fi la fel pentru toti cititorii.

1. Potopul

O relatare a Bibliei pe care foarte multi o puneau la îndoiala, iar altii o tagaduiau si o ironizau, a fost POTOPUL. Capitolele 6 - 9 din Geneza se ocupa cu descrierea lui. "Cum s-ar putea sa fie adevarat asa ceva?" ziceau scepticii. Cu toate ca ne despart cîteva mii de ani de acel eveniment, noi vrem sa stim daca a fost sau nu potopul. Vrem sa ne convingem daca e adevarat ce spune Biblia sau e minciuna. Cum putem sti asa ceva? Întrebam arheologia, ea ne poate lamuri.

Arheologia a scos la lumina o seama de istorisiri ale potopului. Potopul e pomenit în vechile scrieri cal-deene, chineze, mexicane, grecesti, egiptene si feni-ciene. Iar la multe popoare, care nu cunosteau tehnica scrisului, cunostinta despre potop a ramas pe cale de traditie, adica s-a transmis oral din tata în fiu. În Germania, Dr. Johannes Riem a facut un studiu aprofundat asupra traditiei potopului la multe popoare si rezulta-tul l-a consemnat în cartea sa: "Die Sintflut in Sage und Wissenschaft." În introducere, el zice: "Dintre toate traditiile, nici una nu e atît de generala, atît de raspîndita pe pamînt... ca traditia potopului." Iar Dr. Richard Andree, alt învatat german, a colectat 88 de traditii diferite ale potopului: 20 din Asia, 5 din Europa, 7 din Africa, 10 din Australia si 46 de la po-poarele din America. Faptul ca sînt diferite, ar putea obiecta cineva, arata ca nu sînt adevarate. Da, ele sînt diferite, spune si autorul, însa toate au trei lucruri comune: 1) Toate marturisesc ca a fost un potop de ape pe pamînt, care a nimicit omenirea. 2) Toate afir-ma ca mijlocul de salvare a fost o corabie. 3) Toate spun ca o samînta de oameni a fost salvata de la nimi-cire; unele chiar precizeaza cifra de opt.

Arheologia a scos la suprafata mai multe tablite de teracota, un fel de placi de lut, care erau scrise cînd erau moi, apoi se puneau la uscat, iar dupa aceea se asezau în biblioteca. Dupa mii de ani, cu ajutorul hîrletului si a tîrnacopului, arheologia a reusit sa scoa-ta de sub darîmaturi, tablite pe care sînt relatari în legatura cu potopul.

O expeditie arheologica sub conducere lui A.H.Layard a facut sapaturi la Ninive între anii 1845-1847 si a dezgropat unul din palatele lui Sanherib. Layard a adus mult material arheologic pentru Muzeul Britanic. Camera Comunelor a votat suma de 3.000 lire pentru muzeu si Layard a fost trimis din nou pentru excavatii. Între anii 1849-1851, el dezgroapa alt palat al lui Sanherib si palatul lui Asurbanipal. Un îmbelsugat material arheologic a fost adus la Muzeul Britanic. Dupa mai multi ani, un tînar geniu, George Smith, func-tionar la muzeu si cunoscator al scrierii cuneiforme, a fost însarcinat cu sortarea materialului si cu copie-rea inscriptiilor de pe tablitele cele mai importante pentru cercetatorii straini. Lucrînd astfel, într-o zi, dadu peste un fragment de tablita pe care erau ur-matoarele cuvinte:

"Corabia s-a oprit pe muntele Nisir. Eu am trimis un porumbel, si el s-a dus. Porumbelul a mers si s-a întors si un loc de odihna nu a gasit si s-a reîntors."

Smith si-a dat seama de asemanarea acestor rînduri cu relatarea potopului din Geneza. Numaidcît a început sa caute dupa cealalta bucata rupta a tablitei. Cautînd, a gasit alte doua tablite, cu alte relatari tot despre potop. El a anuntat marea lui descoperire la 30 dec.1872, înaintea Societatii Biblice de Arheologie din Londra. Aceasta a fost ceva senzational nu numai pentru barbatii de stiinta, ci chiar si pentru public în general.

Pîna atunci se cunostea o versiune babiloneana a potopului, descrisa de istoricul Berosus, un contem-poran cu Alexandru Macedon. Toti presupuneau însa ca Berosus a împrumutat istoria potopului de la evreii care au fost în captivitatea babiloneana. Iata ca acum se gasi o descriere a potopului, care era mult mai veche ca perioada captivitatii si care se asemana pîna în cele mai mici detalii cu istorisirea biblica.

Imediat dupa anuntarea acestei descoperiri, proprie-tarii ziarului "Daily Telegraph" din Londra au pus la dispozitia lui George Smith suma de 1.000 lire însar-cinîndu-l sa mearga la Ninive sa caute celelalte frag-mente de tablite, spre a întregi aceasta versiune asi-riana a potopului.

Conform cu Enciclopedia Americana, 1946, vol. 2 pag. 433, George Smith a mers la Ninive si a facut sapaturi arheologice în anul 1873. Munca lui a fost încununata de succes prin descoperirea fenomenala a unei imense biblioteci cu 30.000 de tablite si cilindri, care au apartinut colectiei împaratului Asurbanipal, 668-626 în.Cr., ultimul mare împarat al Asiriei. Tot materialul descoperit l-a adus Muzeului Britanic. Aceasta descoperire a dat un imbold deosebit arheolo-giei. El a fost trimis înca în trei expeditii. Cea din urma n-a reusit s-o duca la sfîrsit, caci moare de febra la Alepo în 19 aug.1875.

Între tablitele descoperite, mai multe cuprind anu-mite versiuni ale potopului. O tablita spune ca toata omenirea a fost nimicita de potop; se precizeaza ca a fost nimicita din cauza pacatelor, cu exceptia celor care s-au refugiat în corabia unuia numit Phituroth. Doar acesta împreuna cu cîteva persoane si cu cîteva animale au scapat. Deci, este un fel de Noe caldeian. Mai spune ca potopul a pustiit sapte zile, iar dupa ce s-a terminat pustiirea, cei din corabie au dat dru-mul la trei pasari ca sa cerceteze pamîntul: un corb, o rîndunica si un porumbel. Observati cum se asemana relatarea caldeiana cu cea biblica?

Sa luam o alta tablita din biblioteca lui Asurbanipal. Tablita este înscrisa la Muzeul Britanic sub nr.3375. Ea spune ca dumnezeii, la un sfat, au hotarît potopul si au cerut lui Karitadra sa-si faca o corabie destul de mare pentru el, familie si animale. Cînd corabia a fost gata, au intrat în ea, au închis usa si îndata a început potopul, care a distrus omenirea.

Pe alte tablite s-a gasit un poem epic, care vor-beste despre un personaj numit Ghilgames. Poemul a fost scris pe 12 tablite cu un total de vreo 3.000 rînduri din care noi avem abia vreo jumătate. Acest poem a fost tradus si în româneste si editat la Bucu-resti. Poemul a fost scris în cuneiforma cu mult înainte de scrierea

Genezei de catre Moise. În rîndurile 132 si 133 din acest poem se spune:

"Am privit deasupra apelor, era liniste,
Si toata omenirea era întoarsa în tarîna."

Si în acest poem sînt multe asemanari cu istorisirea biblica: îndrumarea data, pregatirea corabiei, potopul cu furtuna, nimicirea oamenilor, pastrarea vietii, opri-rea corabiei pe un munte, trimiterea de pasari pentru cercetarea pamîntului, aducerea unei jertfe de multu-mire si ca aceasta jertfa a fost acceptata, dîndu-se asigurarea ca nu va mai fi un alt potop.

În descrierea potopului de catre Berosus apar cam aceleasi lucruri. Iata o parte din relatarea lui:

"În timpul domniei lui Xisutros, al zecelea împarat al Babilonului, a fost un mare potop. Înainte de a veni potopul, zeul Cronos a aparut regelui în vis si l-a înstiintat ca pe ziua a 15-a a lunii Daisios, toti oamenii vor pieri prin potop. El i-a spus... sa-si faca o corabie si sa intre în ea cu familia sa, cu prietenii sai cei mai dragi, sa depoziteze în corabie provizii de mîncare si bautura, sa determine ani-male salbatice, pasari si patrupede, sa intre... Xisutros a ascultat si a cladit o corabie... A adu-nat tot ce i s-a poruncit si s-a îmbarcat cu sotia, cu copiii si cu prietenii sai cei mai intimi. Potopul a venit..."

Si în aceasta descriere, corabia s-a oprit pe un munte în Armenia, el a dat drumul la pasari si a adus jertfa de multumire.

Ziarul "Buffalo Courier Express" a descris cum o expeditie recenta a lui Dana si Ginger, într-o regiune neexplorata din Mexic, au gasit o veche descriere Mayaa potopului. Unele detalii ale acestei istorisiri, ce era cunoscuta de vechile triburi de bastinasi ai Americii Centrale, sînt putin fantastice, totusi elemen-tele de baza sînt comune cu cele biblice: ca a fost un potop care a acoperit tot pamîntul; ca potopul a nimi-cit oamenii si vietuitoarele; ca un om cu familia sa a fost salvat într-o corabie, împreuna cu animale si pasari; ca la sfîrsitul potopului s-a dat drumul la pasari si chiar nici frunza de maslin nu a fost omisa.

Povestiri despre potop s-au gasit la vechii locuitori ai Sudanului, Africa, la indigenii din Alaska, din Hawaii din Groenlanda, din Sumatra, Borneo, Polinezia, Micro-nezia, Melanezia, Noua Guinee, la tribul Batac, la chinezi, la indieni, la egipteni si la greci.

Apoi potopul se constata din termenii folositi în precizarea timpului. Istoricul antic Berosus si scrierile cuneiforme pomenesc de 10 monarhi, care au trait "înainte de potop", deci se afirma ca a existat potopul.

Cercetatorii Bibliei fac legatura între acesti 10 monarhi si cap.5 din Geneza, unde sînt însirati cei 10 patriarhi de la Adam la Noe.

Ceva mai mult, Berosus sustine ca scrisul a fost inventat nu dupa potop ci înainte de potop. Pe o tabli-ta cu scriere cuneiforma se pastreaza relatarea cu pri-vire la un împarat, care avea mare placere sa citeasca scrierile ramase "dinaintea potopului". Îm-paratul Asurbanipal, care a înfiintat vestita biblioteca

de la Ninive, aminteste de "inscripțiile din timpul dinaintea potopului."

Deci, termenii "înainte de potop", "scrieri dinaintea potopului", "inscripții din timpul dinaintea potopului" găsiți pe tablitele dezgropate de arheologie, dovedesc că a fost potopul.

Ceea ce spune Biblia e confirmat și de săpăturile făcute de arheologi în solul pământului. Descoperiri deosebit de interesante și izbitoare, cu mare câștig pentru adevărul Bibliei, au fost făcute în anul 1929, când trei echipe de savanți în arheologie au făcut săpături în Mesopotamia. Materialul documentar scos la suprafață stabilește că în trecutul îndepărtat, un mare potop de ape a îngropat toată civilizația. S-au descoperit sute de scule și obiecte cu o vechime de circa trei mii de ani înainte de împăratul Darius.

O expediție arheologică condusă de Sir C. Leonard Woolley a făcut săpături la vechea cetate Ur în Cal-deea, la vreo 18 km departare de locul unde se crede că a fost grădina Eden. După ce au coborât cu săpăturile la peste 20 m adâncime, au dat peste un strat de noroi aluvial. Acest strat e de aproape trei metri grosime. În stratul acesta nu s-a găsit nici o urmă de civilizație. Până la el s-au găsit cioburi, unelte, obiecte, la fel și sub el, dar nimic în el. Dr. Woolley, examinând vestigiile civilizației găsite sub depozitul de noroi aluvial, care erau cu totul deosebite de cele de deasupra acestui strat, a exclamat: "Trebuie să fi fost o dezlanțuire napraznică, grozavă și definitivă, care a rupt continuarea istoriei anterioare..."

Alta expediție a făcut săpături la cetatea Fara. Aceasta era sub conducerea lui Dr. E. Schmidt de la Universitatea din Pennsylvania. Cetatea Fara este la vreo 75 km mai la nord pe valea Eufratului. Se presupune că aici a trait Noe și și-a făcut corabia. Expediția lui Dr. Schmidt la fel a găsit stratul de noroi aluvial, care era compus dintr-o amestecătură de pământ galben și nisip. Sub strat s-au găsit carbuni de lemn și cenusa, vase decorate artistic, schelete, sigilii cilindrice, unelte de casă, toate având aparența că populația lovită pe neașteptate de o mare catastrofă, "a fugit grabită în dezordine, parasind case și toate cele aparținătoare".

Cealaltă echipă de arheologi sub conducerea prof. Dr. S. Langdon de la Universitatea din Oxford a făcut săpături la cetatea Chis, vreo 150 km în sus pe Eufrat. Și aici s-a găsit stratul de noroi aluvial în grosime de 1,65 m fără nici un fel de obiecte. Astfel, hârletul și lopata au dat grai pământului, care marturiseste că a existat potopul.

În legătura cu potopul, ing. Theodor Thaut, cercetător științific la Institutul de Fizică Atomică al Academiei R.S. România, într-un documentar intitulat "Potopul: mit și ipoteză științifică" spune: "...și totuși potopul biblic a existat. Este vorba nu atât de un "potop" (termenul e incorect, ci de o catastrofă ce a cuprins, la vremea aceea, aproape întreaga suprafață terestră; un cataclism cu cutremure și erupții vulcanice, cu inundații, cu deplasarea uscatului, cu miscări ale continentelor și scufundarea unor întregi regiuni ale globului."

"Numărul argumentelor științifice, care confirmă potopul biblic, începând cu

mitologia comparata si ter-minînd cu metodele moderne, nucleare, de masurare a vîrstelor diferitelor vestigii ce sustin teza, este din ce în ce mai mare."

"În ce priveste faptul în sine, (eliberat fireste de aura mitului) s-ar parea ca nu mai exista suspiciuni."

Dupa ce face o analiza a mitologiei comparate, continua: "Argumentele stiintifice care sustin ideea "potopului" pot fi dispuse în mai multe grupe. Una din acestea îl constitue domeniul stiintelor exacte: clima-tologia, hidrografia si arheologia."

Deci, ceea ce veacuri de-a rîndul a fost tagaduit de unii, în numele stiintei, cu scopul de a compromite Biblia, de a arata ca e o carte cu minciuni ce nu pot fi crezute, azi este confirmat ca adevar, de stiintele exacte ale secolului al douazecilea.

Biblia este stînca neclintita de la malul marii. Cu cît este mai lovita de valuri, cu atît devine mai sclipi-toare în bataia soarelui. Cu cît unii lupta împotriva ei, cu atît adevarul ei straluceste mai mult.

Arheologia depune marturie ca potopul a existat, deci Biblia este adevarata.

2. Nimicirea Sodomei

Un alt text din Biblie de care scepticii au rîs si si-au batut joc, este cel din Geneza 19:12-29, care descrie nimicirea Sodomei si a Gomorei, împreuna cu alte doua cetati, din pricina pacatoseniei. Nimicirea a fost prin pucioasa si foc, iar sotia lui Lot, care n-a ascultat de porunca Domnului, ci s-a uitat înapoi, a fost prefacuta într-un stîlp de sare.

Unora li se parea prea de tot aceasta relatare. Cu toate ca acest text si-a primit adeverirea din gura Domnului Isus (Luca 17:28,29,32), pentru ei n-a avut mare importanta. Dar iata ca descoperirile arheologice au înabusit sarcasmul lor.

În anul 1928, Dr. Kyle a condus o expeditie arheo-logica la locul vechilor cetati Sodoma si Gomora. Re-giunea este situata lînga Marea Moarta. Facînd sapa-turi au descoperit un zacamînt de sare. Stratul de sare se întinde pe o lungime de 10 km si are o grosime în unele locuri de 50 cm. Deasupra stratului de sare este un strat de pucioasa. De notat e ca toata partea locu-lui are zacaminte de asfalt, de smoala la suprafata. În Geneza 14:10 citim: "Valea Sidim era acoperita cu fîn-tîni de smoala." Valea Sidim era în partea de sud a Marii Moarte, mai jos de peninsula Lisan, parte aco-perita azi de apele marii.

Arheologul Howard F.Vos spune: "E clar ca un belsug de material combustibil era în jurul cetatilor din cîmpie. Si nu exista motive de îndoiala cu privire la relatarea din Geneza despre foc, fum gros si ploaia de pucioasa, probabil ca un rezultat al unei explozii, care a aruncat în aer materialul inflamabil si l-a aprins. Fie ca un fulger a atins aceasta regiune si a aprins-o provocînd explozii, fie ca un cutremur a creat o reactie în lant..." Avînd în vedere ca zona era bogata în pacura, smoala si sulf, nu a fost nici o greutate ca Dumnezeu s-o nimiceasca prin foc.

O alta marturie despre nimicirea Sodomei e o tabli-ta scrisa în acadiana,

descoperita de arheologi. Ea suna astfel: "Din mijlocul adâncimii cerului s-a pogorît furtuna; din mijlocul tariei se ivi pedeapsa meritata. Sa-bia fulgerului a tocat pamîntul ca pe niste iarba. În cele patru vînturi, vîlvaia fulgerul, asemenea focului, distrugînd totul. El a lovit pe oameni în orasele lor, a nimicit trupurile lor. În oras si în tara s-a instaurat jalea. Pe cel liber si pe rob l-a lovit el deopotriva. El a umplut pamîntul de durere; în cer si pe pamînt a bîntuit el asemenea unei grozave furtuni si totul a fost facut scrum."

Istoricul evreu Iosif Flaviu, în cartea sa "Razboaiele iudaice" spune: "Provincia din preajma lacului Sodo-mei era cîndva o tara binecuvîntata prin rodnicia sa si se împodobeau cu multe orase, dar acum este cu totul arsa. Se spune ca pentru nelegiuirile locuitorilor ei, a fost distrusa de fulger. Chiar si pîna azi se pot vedea unele ramasite ale focului ceresc si urmele a cinci orase. Pîna si în fructe se arata cenusa: dupa exterior si culoare, ele par adevarate fructe, dar îndata ce le sfarîmi cu mîna, ele se prefac în cenusa." Flaviu face aluzie la asa numitul "mar al Sodomei", care pe din afara e ca merele, dar miezul e ca un fel de cenusa.

Istoricul Tacitus la fel confirma nimicirea descrisa în Biblie. El zice: "Sesul vecin cu Marea Moarta, cînd-va roditor si populat cu orase mari, a fost nimicuit prin fulger, urmele caruia se vede pe pamîntul ars, azi cu totul neroditor."

La fel si geograful Strabo pomeneste nimicirea Sodomei în lucrarea sa "Geografia" XVII, 2, 44.

Pe vremea lui Iosif Flaviu ruinele nu erau acoperite de apa. Pe vremea stapînirii romane, un drum trecea din apus înspre rasarit, pe la sudul Marii Moarte pe unde e peninsula Lisan, deci aproape pe la jumatatea ei. Cu vremea apele au crescut si au acoperit partea de teren dinspre sud. În 1960, Dr. Ralph E. Baney în urma unor cercetari care au durat trei luni, a anuntat ca a identificat Sodoma si Gomora cu ramasitele lor sub apele din partea de sud a Marii Moarte."

Aceste confirmari arata ca Biblia este adevarata.

3. Împaratia hetitilor

Multa vreme împaratia hetitilor a constituit pricina de aprinse discutii si controverse. Biblia vorbeste des-pre "fiii lui Het", ei fiind proprietarii pesterii Macpela pe care o cumpara Avram spre a îngropa pe Sara (Geneza 23:3). În Geneza 26:34 ni se spune ca Esau s-a casatorit cu una din "fetele lui Het." Chiar si mai tîrziu avem mentiuni despre acest popor. În armata lui David gasim pe Ahimelec Hetitul si pe Urie Hetitul. În 1 Împarati 10:29 ni se spune ca Solomon facea comert aducînd cai din Egipt "pentru toti împaratii hetitilor". Deci, po-popul era mare si avea mai multi împarati. Pe vremea lui Elisei, cînd sirienii au despresurat Samaria si au fugit, au zis: "Împaratul lui Israel a tocmit împotriva noastra pe împaratii hetitilor".

Cum în manualele de istorie antica, înainte nu se pomenea nimic despre hetiti, foarte multi necredinciosi rîdeau de Biblie ca vorbeste despre un popor care n-a

existat și încă afirmă că avea mai mulți împărați. Împotriva acestora nu aveai cu ce te apăra. Ei afirmă sus și tare că Biblia nu e adevărată.

În secolul trecut, arheologia a descoperit câteva scrieri asiriene și câteva scrieri hieroglifice aparținând dinastiei a optsprezecea a Egiptului, precum și tablitele de la Tel-el-Amarna, care pomenesc despre hetiti.

Tel-el-Amarna e o localitate la aproape 160 mile sud de Cairo. Înainte se numea Aketaton și a fost capitala Egiptului pe vremea lui Amenhotep IV, care a domnit între anii 1387-1366 î.n.Cr. Aici în 1887, în mod întâmplător, o țărăncă a descoperit 300 tablite cu scriere cuneiformă în limba acadiană, reprezentând corespondența diplomatică dintre regii hetiti și canaaniti, care erau tributari Egiptului și faraonilor. Documentele reflectează condițiile existente în Palestina, pe vremea cuceririi Canaanului de către evrei sub Iosua.

Cercetări arheologice cu privire la hetiti au fost făcute între anii 1820-1830, dar fără rezultate. Misiонерul William Wright din Damasc și orientalistul A.H. Sayce au fost primii care, cu ajutorul monumentelor riscate, au reușit să dea o imagine slabă a acestui popor. Lucrarea lui Wright intitulată "Imperiul hetitilor" a apărut în 1884.

Săpăturile arheologice făcute sub îndrumarea germanului Hugo Winckler în anii 1906-1907, lângă localitatea numită azi Bogaz-Koi, la răsărit de Ankara, în Turcia asiatică, au scos la suprafață ruinele marelui oraș Hattusas, fostă capitala a hetitilor. Aici au dat și peste arhiva imperială cu vreo 20.000 documente cunei-forme. Dar miile de texte erau într-o limbă necunoscută și nu puteau fi înțelese. După multă muncă, doi savanți au reușit să descifreze acest scris. Unul era elvețian E. Forrer, celălalt ceh, B. Hrožny.

Datorită acestor documente, astăzi se știe că împărăția hetitilor se întindea în regiunea de nord a Siriei. Prin secolul al XVII-lea î.n.Cr. pornesc o serie de războaie și ajung până înspre Mesopotamia. Ocupă chiar Babilonul prin 1650 și îl jefuiesc. Culmea puterii o ating sub împăratul lor Suppiluliuma, 1388-1347 î.n.Cr., când fortează chiar pe egipteni să se retragă din Siria.

Din documente știm că împărăția hetitilor avea în fruntea sa pe marele împărat, iar sub el erau regi mai mici peste provincii. Deci, Biblia avea dreptate când vorbea la plural de "regii hetitilor". Dar îmarturile hetitilor marturisesc că Biblia e adevărată.

4. Avram nomadul

Multă vreme criticii Bibliei s-au poticnit în Avram, omul care se muta cu cortul din loc în loc. Ei spuneau că Avram nu este un personaj istoric, ci doar mito-logic. Deci, toate relatarile despre el nu sînt adevărate, ci legende ticluite de mințile omenești. Ei susțineau că nivelul de viață și civilizație redat în Biblie în legătură cu viața lui Avram, era mult mai ridicat decît cel real în acea vreme. Avram calătorește din Ur la Haran, de la Haran la Hebron în Canaan. Aici face afaceri cu hetitii, face tratate cu filistenii, formează alianțe militare cu amoritii, se luptă cu împărații din îndepărtatul Sinear și Elam, este întâmpinat de

împaratul Salemului, calatoreste în Egipt, toate acestea arata un nivel mai înalt de civilizatie decât cel din epoca patriarhala. Afirmînd ca Avram este o persoana legendara, conclu-zia logica urmeaza, ca Biblia nu este adevarata. Se poate? Cine are dreptate: Biblia sau criticii? Vrem sa cunoastem adevarul. Dar cum îl putem afla? Recurgem la arheologie si-i cerem sa ne spuna ea cum stau lucrurile. Si ea ne spune. Sapa si lopata au scos ade-varul la suprafata si în legatura cu viata lui Avram.

În conformitate cu Geneza 11, Avram s-a nascut în cetatea Ur din Caldeea. Aici si-a petrecut copilaria si tineretea pîna dupa casatorie. Desi Urul a fost oras de seama, el a disparut din istorie, dupa Cir, adica prin secolul al VI-lea în.Cr., ca rezultat al schimbarii al-biei fluviului Eufrat. Nu s-a mai stiut nici locul unde a fost.

În 1854 J.E.Taylor a facut sapaturi arheologice la Tell Muquyyar, 150 mile nord-vest de Golful Persic si a descoperit vechea cetate Ur. În 1918, H.R.Hall, sub auspiciile Muzeului Britanic, a facut sapaturi la Ur. Între anii 1922-1934, eforturi comune au fost depuse de Muzeul Britanic si Muzeul Universitatii din Filadelfia, cu echipe de cercetatori sub conducerea vestitului arheolog Sir Leonard Woolley. Cele mai spectaculare descoperiri au fost facute în mormintele împaratesti. Sir Woolley a trasat istoria cetatii Ur de la cel de-al patrulea mileniu înainte de Cr. pîna catre anul 300 în.Cr.

Aceste sapaturi au scos la lumina ca cetatea Ur avea o civilizatie foarte avansata. Templele, palatele, casele si mormintele dezgropate arata ca, cu 2500 de ani în.Cr., ei aveau instrumente muzicale, aveau biju-terii, felurite unelte, carute si animale de povara, arme de arama. Cunosteau prelucrarea metalelor, a pietre-lor pretioase; faceau comert cu arama, pe care o adu-ceau din muntii Anatoiei, cu aur, cu fildes, cu anumite pietre si cu lemn. Aveau unele fabrici sau ateliere unde produceau textile, metale si bunuri de consum. Din fericire pentru arheologie, cei din Ur întocmeau documente pentru toate tranzactiile lor. Astfel s-au gasit facturi sau scrisori de trasura, acte de împrumu-turi, contracte, sentinte judecatoresti, dari de seama, jurnale de casa, precum si lectii de scoala. Educatia a atins un înalt nivel de dezvoltare. Se cunostea tabla înmultirii si a împartirii, extragerea radacinii patrute si a cubului si se faceau exercitii de geometrie. Casele erau cu doua etaje si aveau cîte 10 pîna la 20 de camere.

Sir Woolley spune: "Continutul mormintelor ilus-treaza o stare foarte înalta de dezvoltare a societatii de tip urban, a societatii în care arhitectul era familiar, cu toate principiile de baza ale constructiei cunoscute noua azi... mestesugarii în metal posedau o cunostin-ta a metalurgiei si o dibacie tehnica careia putini îi puteau rivaliza; negustorii își purtau marfurile pîna departe si tineau evidente scrise de tranzactiile lor; armata era bine organizata si biruitoare; agricultura era prospera si marea bogatie a dat loc luxului... si cum s-a demonstrat deja... aceasta civilizatie avea vechime de mai multe secole."

Astfel aceste descoperiri arheologice, au spulberat obiectiile criticilor. Avram nu e o persoana legendara, ci istorica. El a crescut în mijlocul unei civilizatii

avan-sate. În trairea ca nomad, el aplica totuși cunostintele care și le însușise la Ur. A preferat să trăiască în cor-turi, "marturisind prin aceasta că e străin și călător pe pământ." Discordanța dintre cort și civilizație a dispărut cu ajutorul târnacopului și a hîrletului. Știința și-a spus cuvîntul. Biblia a spus adevărul despre Avram.

5. Iosif în Egipt

Nici relatarea biblică cu privire la Iosif în Egipt nu a fost crezută de mințea ascuțită a criticilor. Și aceasta, cu atît mai mult cît numele lui Iosif nu e pomenit în scrierile egiptene.

Biblia ne spune că Iosif, fiind vîndut de frații săi, negustorii ismaeliti l-au dus în Egipt. Ajuns ca sclav în casa lui Potifar, datorită comportării sale și binecuvîntării lui Dumnezeu, stăpînul îl face șef peste toți ceilalți sclavi din casa sa. Fiindcă nu consimte să trăiască în adulter cu stăpîna, e aruncat în închisoare.

Arheologia recunoaște că asemenea cazuri s-au petrecut în Egipt. Soția lui Potifar nu a fost singura în felul acesta. Povestirile egiptene arată multe cazuri asemănătoare. Unul similar e redat într-un document arheologic ce poartă denumirea "Istoria celor doi frați". Asemănarea e atît de remarcabilă, încît crezi că e exact același caz.

Biblia spune că Iosif în închisoare s-a întîlnit cu "mai marele paharnicilor" și cu "mai marele pitarilor" lui Faraon; că mai marele paharnicilor visase că înaintea lui era o vită cu trei mlădițe, pe care erau struguri, că paharul lui Faraon era în mîna lui și că a luat struguri pe care i-a stors și a dat paharul lui Faraon.

Criticii au rîs zicînd: "Nu vedeți că nu se potrivește? Cine storcea strugurii chiar în fața faraonului? Datoria lui era să aducă paharul cu bautură, nu să stoarcă acolo strugurii."

Dacă întrebăm arheologia, ea ne da lumina și asupra acestui caz. Egiptologii au constatat exactitatea obiceiurilor din Egipt cu cele relatate în Geneza cap. 45-50. Profesorul Yahuda, care a făcut un studiu special al acestor asemănări din literatura egipteană și Biblie, le consemnează în două lucrări: "The language of the Pentateuch in its Relation to Egyptian" apărută la Londra în 1933 și "The Accuracy of the Bible" (Exactitatea Bibliei), apărută tot la Londra în 1934. În Egipt era titlul de "capetenie a strajerilor", rang pe care îl avea Potifar. La fel era "mai marele paharnici-lor" și "mai marele pitarilor".

Apoi inscripțiile egiptene spun că mustul era bautură preferată a faraonilor din acea epocă, iar paharnicul trebuia să stoarcă strugurii nu într-un vas, ci direct în pahar înaintea lui Faraon. S-au găsit chiar și anumite scene desenate pe mai multe pietre de mormînt, care îl arată pe paharnic storcînd mustul înaintea lui Faraon, deci exact cum spune Biblia.

În Geneza 41:14 citim că "Iosif s-a ras". Inscripțiile egiptene spun că nu era îngăduit să te prezinti în fața Faraonului nebarbierit. Amanuntul e mic, dar de

mare importanta.

Biblia spune ca în urma explicarii visurilor lui Faraon, Iosif a fost ridicat la cea mai înalta treapta. Arheologia confirma ca în Egipt, visurilor li se dadea mare importanta. Între scrierile egiptene s-a gasit un papirus care spune: "Un strain a fost ridicat la rangul cel mai înalt în Egipt". Cei mai multi cercetatori sustin ca relatarea e facuta cu privire la Iosif. În colectia M.Allemant este un inel de iaspis negru, gravat cu un sarpe înaripat si doua semne semitice; pe partea opusa este o inscriptie evreiasca. Dateaza din vremea hicsosilor. Se sustine ca ar fi inelul lui Iosif.

Biblia vorbeste despre cei sapte ani de foamete din Egipt. O inscriptie descoperita de arheologi mentio-neaza foametea de sapte ani. La fel în mormântul El Kab este o inscriptie a guvernatorului Baba, care se crede ca însusi faraonul Apepi III, domnitorul din tim-pul lui Iosif, a poruncit sa fie scrisa: "Am adunat grâu, ca prieten al Dumnezeului secerisului, dupa ce fuse-sem foarte bagator de seama la timpul semanatului. Si acum în timpul foametei, care dureaza de mai multi ani, eu împartesc grâu prin oras, fiecarui lovit de foa-mete." Bingsch sustine ca este vorba de foametea pomenita în Geneza. La fel crede si profesorul Kittel. Iar în 1947, mai multe reviste anuntau o noua desco-perire arheologica în Egipt. S-a gasit un templu pe a carui lespezi erau mentionati cei sapte ani de foamete din Egipt si se spune ca s-a datorat lipsei de inundatii a Nilului.

Biblia spune ca Iosif si-a adus fratii cu familiile si pe batrînul Iacov în Egipt, asezându-i în tinutul Gosen. Denumirea semitica a unor orase din Egipt ca: Sucot, Baal-Tefon, Migdol, Zilu, confirma aceasta asezare. Un papirus, cam fragmentat, are înscris un raport al grani-cerilor de prin anul 1210, care au permis unor semiti sa treaca frontiera în Egipt. El spune: "Am permis tran-zitul unor beduini din Edom prin fortareata Mernep-tah... în Teku spre lacurile de la Pitom din Mernep-tah... ca sa-si sustina viata lor si a turmelor în do-meniul lui Faraon, bunul soare al oricarei tari..." Ceva care ilustreaza acelas adevar este o sculptura pe mormântul lui Khnumhotep la Beni Hasan. Acesta a fost un dregator sub Senwoset al II-lea. Scena repre-zinta un grup de imigranti semiti coborînd în Egipt, sub conducerea "Seicului tinuturilor de sus, Ibse." Atît numele cît si fetele îi arata ca semiti.

În Geneza 50:2 citim ca la moartea lui Iacov, Iosif a poruncit doctorilor lui sa îmbalsameze pe tatal sau. Arheologia adevereste ca lucrul acesta se practica în Egipt.

Toate aceste date arheologice marturisesc ca isto-ria lui Iosif este reala, deci Biblia e adevarata.

Totusi unora le vine greu sa o creada. Mai ales ridicarea în rang a lui Iosif si asezarea evreilor în tinu-tul Gosen, cea mai manoasa regiune din Egipt, le pare absurda. Dar trebuie tinut cont de realitatea istorica. Egiptul în aceasta perioada era condus de dinastia hicsosilor, a regilor pastori. Ei nu erau de rasa hamita ca egiptenii, ci erau semiti, care au pus mîna pe tronul Egiptului. Cei sase monarhi

care au condus pe rînd Egiptul au purtat nume egiptene. Conform analelor egiptene, ei au venit din rasarit sub Salatis, primul lor rege, si au cucerit Memfisul, supunînd Egiptul. Singura dare de seama detailata despre ei, este un pasaj dat de Iosif Flaviu dintr-o lucrare a lui Maneto, scriitor antic, lucrare pierduta azi. Ei vorbeau limba semita, ca si evreii, aveau fizionomia fetei ca ei si se ocupau cu cresterea oilor. Din aceasta cauza, egiptenii urau pastorii (Geneza 46:34). Numai cine nu cunoaste istoria se poticneste. Biblia este adevarata.

6. Hurianii sau horitii

Biblia vorbeste despre horiti. Prima pomenire a acestui popor o gasim în Geneza 14:6, unde ni se spune ca au fost batuti de Chedorlaomer si împaratii aliati cu el. Dupa Geneza 36:20 si mai ales dupa 1 Cronici 1:38, la simpla privire, ar parea ca horitii se trag din Esau, dar ei au fost vechii locuitori ai Seirului unde s-a asezat Esau, iar mai târziu, urmasii lui au izgonit pe horiti (Deuteronom 2:12,22).

Cîteva mii de ani nu s-a stiut nimic despre acest popor. Istoria nu vorbea nimic despre ei. Multi au rîs de Biblie si spuneau ca vorbeste de popoare care n-au existat, de hetiti, de horiti.

În secolul nostru, arheologia a confirmat si acest adevar al Bibliei. Între anii 1925-1931, Scoala Americană de Cercetari Orientale din Bagdad, împreuna cu Universitatea Harvard au facut sapaturi într-un deal la Yoghlan Tepe, vreo 150 mile nord de Bagdad. Aici au dat peste cetatea Nuzi, care a fost locuita de vechii horiti sau huriani. Înainte de horiti, cetatea se numea Gasur si a fost locuita de subariani. Aici au fost descoperite mii de texte scrise pe tablite cu scriere cunei-forma. Tablitele de la Nuzi ne arata ca horitii nu erau semiti. Ei apar la orizontul istoriei cam pe la anul 2400 î.n.Cr. Din regiunea de sud a Caucazului, ei au migrat în partile de nord-est a Mesopotamiei. Alte tablite cu texte horite au fost dezgropate la Arrapkā, modernul Kirkuk, la vreo noua mile la est. Toate aceste tablite nu numai ca arata existenta poporului hurian, dar arunca o lumina deosebita asupra vietii patriarhale descrisa în Geneza. Ele vorbesc despre posibilitatea de a face pe un sclav mostenitorul averii, cum zicea Avram despre Eliezer; arata ca în contractul de casa-torie pe lînga mireasa se dadea si o sclava, cum a dat Laban (Geneza 29:24,29); precizeaza posibilitatea vinderii dreptului de întîi nascut, cum facuse Esau; explica ca necunoscutii "terafimi" erau un fel de zeitati mici ale familiei, de marimea bibelourilor de azi; stabilesc ca sotia avea dreptul de sora si ca în anumite împrejurari era numita asa, cum spusese Avram despre Sara. Documentele de la Nuzi sînt de o deosebita valoare pentru confirmarea adevarului biblic.

7. Scrisorile de la Mari si amoritii

Un alt popor necunoscut de care vorbea Biblia au fost amoritii. Sapaturile facute de Andre Parrot sub auspiciile Muzeului Luvru începute în 1933, întrerupte din cauza razboiului si continuate între 1951-1956, la cetatea Mari, modernul Tell-el-Hariri, pe Eufurat, au scos la lumina temple, statui, palatul regal

cu 300 de camere precum si biblioteca regala compusa din vreo douazeci mii de tablite. Ele sînt scrisori ale împaratorilor, corespondenta diplomatica si cronici. Documentele sînt scrise în vechiul dialect babilonean.

Palatul regal de la Mari, contemporan cu prima dinastie a Babilonului, a fost de o marime impunatoare. Sala tronului cu specimene de pictura rara, apartamentele împaraturii, birourile administrative, scoala scribilor, toate sînt o minunatie. E considerat cel mai bine pastrat dintre toate palatele din Orientul mijlociu. Palatul a fost cladit de amoriti.

Descoperirea arheologica de la Mari, are o deosebita valoare pentru cercetatorul Bibliei. Denumirea "Habiru" (evreul) pe care o avem în Biblie în legatura cu Avram (Geneza 14:13), se întîlneste frecvent în scrisorile de la Mari. Numele lui Nahor (Geneza 24:10) e mentionat mai de multe ori în aceste scrisori. El era bine cunoscut împaraturii. Documentele precizeaza ca împaratul Samsi-Adad I al Asiriei, 1748-1716 î.n.Cr. era contemporan cu împaratul Hamurabi al Marelui Babilon, al carui cod de legi s-a descoperit la Susa în 1901. Datorita acestor scrisori s-a stabilit ca Hamurabi e Amrafel din Geneza 14:1, rezolvîndu-se astfel o veche enigma. Descoperirea de la Mari da multa lumina asupra vietii din perioada patriarhala si asupra istoriei amoritilor. Astfel acest popor mare de care vorbeste Biblia, este confirmat de arheologie.

8. Textele feniciene de la Ugarit

O alta descoperire importanta s-a facut la Ugarit, modernul Ras Samra, din Fenicia de alta data. Cetatea a fost necunoscuta pîna în 1928, cînd un taran arîndu-si holda, a scos cu plugul la suprafata anumite antichitati, la Minet el-Beida. Anul urmator, la 2 apr.1929, aici au început excavatiile sub conducerea lui Claude F.Schäffer. Dupa o luna s-au mutat la Ras, Samra si la 20 Mai au fost dezgropate primele tablite. Sapaturile au continuat între 1929 si 1937. Între doua mari temple, unul dedicat lui Baal si altul lui Dagon, s-a descoperit o biblioteca cu sute de tablite cu texte religioase feniciene. Ele arata o mare asemanare între stilul si vocabularul fenician si cel evreesc.

Textele de la Ugarit arata imoralitatea în cultul si viata canaanitilor. Criticii Bibliei spuneau ca nu e adevarata afirmatia, ca din cauza pacatoseniei mari, popoarele canaanite au fost date spre nimicire. Nelegiuirea amoritilor care nu si-a atins vîrfurile pe vremea lui Avraam, arheologia arata ca a ajuns la culme spre sfîrsitul perioadei patriarhale. Documentele acestea marturisesc ca Biblia este adevarata, deci Dumnezeu este drept în judecatile Sale.

B. PERIOADA EXODULUI

Multa vreme criticii Bibliei au spus ca aceasta parte a Bibliei e prea subiectiva. Fiind scrisa de Moise, cartea Exodul cauta sa defaimeze pe egipteni, dar ca robia nu a fost asa aspra. Spre a face mai izbitora dezrobirea lor, Moise a

cautat sa dea fondului o cu-loare mai întunecata decât era în realitate.

Fata de asa afirmatii nu aveai cu ce te apara. Nici o alta scriere nu vorbea nimic despre Israel în Egipt, iar toate semnele vazute pe unele monumente de acolo, erau nepricepute de egipteni si cu atât mai pu-tin le pricepeau europenii.

Trebuie sa stiti ca Egiptul a fost un mare tezaur de documente arheologice. Aici sînt ruinele marelui temp-lu de la Karnak, templele si palatele de la Medina, Luxor, Teba, Memfis, On, cetatea soarelui, Nof, Den-drah, Abu-Simbel. În Egipt au fost marile grînare de la Pitom si Ramses, marile piramide cu camerele lor tai-nice, obeliscurile si sfîncsii, mormintele cu inscriptii si labirintul; aici se gaseau tablite scrise si papirusuri. Dar toate erau mute. Nimeni nu putea descifra cele scrise. Vechii preoti si scribii egipteni au murit si au dus cu ei în groapa taina acestui scris. Scrierea hieroglifa era scrierea ideografica sacra si oare-cum oficiala a vechilor egipteni. Ea este compusa din figuri desenate. Propriu zis nu se scria, ci se desena. Prin mileniul al treilea a aparut scrierea hiera-ica. Ea folosea semne care semanau pentru cîtva cu figura. Era un fel de simplificare a hieroglifelor. Ea a fost folosita mai ales în documentele comerciale. Scrierea demotica a aparut prin secolul al VIII-lea în.Cr. Ea este mult mai simplificata si se scria cursiv, dar aproape ca nu mai seamana cu hieroglifa. Toate aceste trei feluri au încetat prin secolul al V-lea d.Cr.

În 1798, Napoleon Bonaparte, în dorinta de noi cuceriri, a pornit spre Egipt. Desi acea campanie s-a încheiat cu un esec militar, pentru arheologie ea a adus o biruinta deosebita.

În 1799, inginerul Bonssard în timp ce facea niste sapaturi la gurile Nilului, aproape de Rosetta, a dat peste o piatra curioasa. Ziarul "Courier de l'Egypte" din 15 sept.1799, anunta aceasta descoperire: "În cursul lucrarilor de fortificare pe care cetateanul d'Hautpoul, comandant de batalion de pionier, le-a întreprins pe actualul Fort Julien... s-a gasit sub darîmaturi o piatra de granit negru, foarte dur, cu o granulatie extrem de fina... Una din fete este lustrui-ta si poarta trei inscriptii, separate net unele de altele prin cîte un rînd gol."

"Prima, cea de sus, este scrisa în hieroglifa. Ea cuprinde 14 rînduri, dar o parte din inscriptie lipseste, un colt al pietrei fiind rupt. A doua, cea de la mijloc, se crede ca este scrisa în siriana, aceasta numara 32 de rînduri. A treia, ultima, este greceasca. Ea consta din 54 de rînduri, sapate foarte clar, care s-au pastrat, ca si celelalte de deasupra, extrem de bine.

"Generalul Menon a pus sa se traduca în parte inscriptia greceasca... ea ofera cheia descifrarii hie-roglifelor..."

Descifrarea lor însa nu s-a facut pîna în 1822, cînd Francois Champolion a reusit sa gaseasca taina aces-tui scris. Piatra din Rozeta cu inscriptiile respective a fost ridicata de preotii egipteni adunati la Memfis în anul 195 în.Cr., în care îl laudau pe Ptolemeu Filo-pater, care pusese în functie canalele Egiptului. Fa-ceau aceasta caci le iertase anumite dari cultice.

De la data descifrarii hieroglifelor, Egiptul a început sa-si aduca tributul sau Bibliiei. Documentele sale au capatat grai si au început sa marturiseasca ca

Biblia este adevarata.

Secolul al XIX-lea a fost un secol de mari descoperiri în ale arheologiei. Cetati, care pîna atunci au zacut veacuri de-a rîndul sub nisipul vremii, au fost scoase la lumina. Si cioburile pamîntului s-au ridicat sa astupe gura criticilor rauvoitori.

Au fost gasite scrieri pe granit, scrieri pe alabastru, pe lemn, pe argila, pe papirus. S-au descoperit inscrip-tii pe peretii templelor, pe ale palatelor dezgropate, pe monumente, pe statui, pe lespezi, pe suluri, pe cilindrii si chiar pe caramizile din ziduri. În mod direct sau indirect, ele atesta adevarul Bibliei.

1. Asuprirea în Egipt

În Exodul 1:8 citim: "Peste Egipt s-a ridicat un nou înparat, care nu cunoscuse pe Iosif," iar în v.11 "Si au pus peste ei ispravnicei ca sa-i asupeasca prin munci grele."

Împaratii hicsosi au stapînit Egiptul între secolele XVIII si XVI. Ei au dat doua dinastii: pe a XV-a si a XVI-a. Ei au avut capitala la Avaris. Egiptul de sus, înspre izvoarele Nilului, era condus de printi egipteni, care au fost tributari hicsosilor. Ei aveau capitala la Teba. Unul dintre acestia, Kamose s-a rascultat împo-triva lui Apopi al III-lea si a cucerit Egiptul, lasîndu-i doar capitala Avaris. Urmasul lui Kamose, Ahmose I, întemeietorul dinastiei a XVIII i-a izgonit pe hicsosi din Egipt. Aceasta dinastie era hamita si ura pe semiti. Ea avea ca moto: "Egiptul pentru egipteni." Dusmania împotriva hicsosilor s-a rasfrînt asupra evreilor care au primit favoruri de la hicsosi si asupra tuturor strai-nilor.

Ca în Egipt s-a ajuns la grea suferinta sub noua dinastie, se constata dintr-o descriere a lui Eber. El spune:

"Sub un sicomor stufos, un vînzator de ale mîn-carii, de bauturi spirtoase si de afide pentru racori-rea apei, si-a asezat masa sa si alaturea cu ea o ceata de barcagii si vizitii, racneau si se ciorovaiau pentru ceva. Marinarii stateau lungiti pe bordul vapoarelor si pe maluri la umbra palmierilor. Altii, sub razele dogoritoare ale soarelui, de care se aparau acoperindu-si fata cu o parte de pînzatura, care le slujea drept haina. Pe alaturea treceau arestatii si sclavii, arsi de soare, negrii, încovoiati sub sarcinile grele pe care trebuiau sa le duca la destinatie: în temple pentru jertfe sau la negustorii de diferite marfuri. Pietrarii carau bucati de piatra aduse din pietrariile Kenu sau Suan, dirijîndu-le pe taluzi de lemn spre locul unde urma sa se con-struiasca un nou templu sau un nou palat. Lucra-torii udau cu apa talpigile, ca sa nu se aprinda prin frecare sub greul pietroaielor. Toti acesti lucratori erau mînati cu cravasa de catre ispravnicei si cîn-tau cîntecele lor de munca grea. Dar glasul lor suna a apasare si ragusit. Abia în timpul repausu-lui, cînd se strînsesera cu totii, se mai însufletira putin.

Roiuri dese de muste cînesti, urmareau aceste grupe suferinde de muncitori, car,e cu o rabdare apatica si apasatoare, suportau atît întepaturile mustelor cît si loviturile supraveghetorilor".

În Biblie se spune ca evreii au fost supusi la munci grele de facerea

caramizilor si ca aveau o anumita norma pe care trebuiau sa o îndeplineasca. Arheologia confirma aceasta. Pe un alt document denumit "Papi-rus Anastasius" se spune asa:

"Doisprezece pietrari, afara de oamenii care se ocupau cu facerea caramizilor în orasele lor, au fost adusi aici sa lucreze la zidirea caselor. Sa faca fiecare din ei, numarul hotarît de caramizi, în fieca-re zi. Ei nu trebuiau sa slabeasca munca la casa noua. Pentru aceasta, eu ma supun poruncii date mie de stapînul meu."

Se pare ca documentul apartine unui ispravnic pus sa supravegheze. Peste Israel supraveghiau nu numai ispravnicii egipteni, ci si logofeti evrei. Ca sa-i stapî-neasca mai bine, Faraon corupe pe unii dintre evrei si îi numeste logofeti peste fratii lor. Ce dureros e sa vezi cum pentru bani, oamenii devin unelte împotriva fratilor lor! Dupa ce nu li s-a mai dat paie pentru cara-mizi si astfel nu s-a putut face norma stabilita, logo-fetii acestia au ajuns sa fie batuti si ei. Asa citim în Exod 5:14-18: "Au batut chiar pe logofetii copiilor lui Israel, pusi peste ei de ispravniceii lui Faraon. "Pentru ce", li se zicea, "n-ati ispravit ieri si azi, ca mai înainte, numarul de caramizi care va fusese hotarît?"

Munca de facerea caramizilor era grea si neînde-plinirea normei atragea bataia celui în cauza si uneori si a logofatului evreu, ca acesta sa fie mai fara mila si sa-i forteze pe cei dati în grija sa la munca. Pe un monument de la Adel Curah se vede o scena cu cara-midari la locul de munca. Unii rup pamîntul, altii aduc apa, altii framînta, altii pun în forme, iar altii rastoarna formele. Tabloul arata si doi ispravnicei. Unul cu o cravasa în mîna, aplica lovituri pe spinarea goala a unui caramidar. În Egipt fiind cald, muncitorii nu pur-tau camasi. Celalalt ispravnicel sau logofatul sade pe un pietroi, cu toiagul lui amenintator, împotriva oricui nu-si face norma.

În Exod 1:13.14 ni se spune: "Atunci egiptenii au adus pe copiii lui Israel la o aspra robie. Le-au facut viata amara prin lucrari grele de lut si caramizi si prin tot felul de lucrari de pe cîmp; si în toate muncile acestea pe care-i sileau sa le faca, erau fara nici un pic de mila." Biblia vorbeste despre aceste munci for-tate, iar documentele arheologiei confirma ca ele existau si arata ca se purtau fara mila.

Un tablou din Benhatan arata o alta scena de pe-depsire. Un muncitor, care nu lucrase cum trebuia si cît trebuia, e întins cu fata la pamînt, alti doi îl tin de mîni si unul de picioare, iar ispravnicelul îi brazdeaza spatele cu lovituri.

Se pare ca cel care a asuprit mai crunt pe Israel a fost faraonul Ramses al II-lea. E bine de stiut ca la egipteni, ca si mai târziu la babiloneni, caramizile pur-tau pecetea împaratului. În Muzeul Britanic se gasesc patru caramizi cu pecetea lui Tutmes al III-lea si cîteva cu a lui Ramses al II-lea.

De fapt, cele mai multe cladiri au fost facute sub Ramses al II-lea. De la el se gasesc cele mai multe caramizi. El cladise cetatile Pitom si Ramses. Aceste cetati au fost cautate de arheologi si au fost dezgro-pate. Ceva curios, s-a constatat ca un mare numar de caramizi nu mai aveau paie, mai ales la cetatea Pitom. Deci, caramizi fara paie, asa cum spune Biblia. Cîteva din acestea se

gasesc la Muzeul Britanic înregistrate sub nr.60-20. Ele poarta sigiliul lui Ramses. El a fost un împarat care si-a depus straduintele pentru con-structii. El a zidit palate, temple, magazii; a construit canale si a ridicat obeliscuri. Din 32 obeliscuri cîte au fost gasite în Egipt, 21 au fost facute de Ramses II. Din 8 temple cladite în Teba, 7 au fost construite în întregime sau partial de Ramses. El a domnit între anii 1290-1224 în.Cr. Cetatile Pitom si Ramses au fost cetati magazii sau hambare.

Sapaturile efectuate la Tel-el-Mascuta în anul 1883 sub supravegherea arheologului Eduard Nevin au des-coperit cetatea Pitom din Gosen. Dezgroparea ei con-firma ca a fost cladita de Ramses al II-lea, ca avea magazii mari cu ziduri groase de doi metri si jumătate pîna la trei metri, ca o parte din caramizi erau cu paie, iar alta parte fara paie. Deci relatarea biblica este ade-varata.

2. Moise

Sub domnia hicsosilor, evrei au dus-o bine, s-au îmbogătit si s-au înmultit nespun de mult. Dupa alun-garea lor, noul Faraon da ordine moaselor sa omoare copii de parte barbateasca ai evreilor. Cum aceasta nu a dat rezultatele dorite, Faraon porunceste evreilor sa-si arunce în rîu toti copiii ce se vor naste, lasînd în viata doar fetele. Parca nu ajungea jalea adusa asupra lui Israel prin muncile grele, ci a trebuit ca si femeile sa-si aiba partea lor de jale.

Pe un document se afla înscris un imn de biruinta închinat faraonului Menefta, în care se spune ca "nu a lasat nici o samînta în Israel". Mentiunea e în rîndul al doilea de jos. Aceasta e cea mai veche mentiune în documentele straine despre Israel.

În familia lui Amram si Iochebed s-a nascut un fiu. Era dragut la înfatisare si n-au vrut sa-l omoare. Mama se dovedeste eroina. E mai de graba gata sa calce porunca împaratului decît sa-si arunce odrasla în rîu. Ea l-a pastrat ascuns trei luni. Scriitorul catre Evrei ne destainuieste ca a facut aceasta prin credinta. Dupa trei luni, fiindca nu-l mai putea tine ascuns, a facut un sicrius de papura, l-a uns cu lut si smoala, a pus copilasul în el si l-a asezat între trestiiile rîului, în locul unde avea obiceiul sa se scalde fiica lui Fa-raon. Cînd aceasta vine la rîu, aude plînsul copilasului, porunceste uneia din servitoare sa-l aduca si îl ia sa-l creasca ca fiu al ei. Nu se vede aici mîna calauzitoare a lui Dumnezeu? Oamenii nu pricep multe, dar El își îndeplineste planurile Lui.

Dupa Maneto, Moise s-a nascut la Heliopolis, aproximativ prin 1520 în.Cr. Întrebarea care se ridica în mintea noastra este: Cine a fost aceasta fiica a lui Faraon? Moise, caci el scrie Exodul, nu ne da ama-nunte. Întrebam arheologia daca are vreun document care sa ne lamureasca, si ea ne spune ca are.

În dinastia a XIX a fost un faraon Tutmes I. Omul acesta a avut ca întîi nascut, de la prima sotie, o fiica. De la a doua sotie a avut doi baieti. Legile Egiptului cereau ca daca primul nascut e fiica, sa se casa-toreasca cu fratele vitreg, astfel ei sa fie împarat si ea împarateasa. Asa s-a facut si în cazul acesta. Hatshep-sut s-a casatorit cu Tutmes II, care dupa moartea tata-lui a luat domnia,

dar n-a trait multa vreme si a mu-rit. Fiica lui Faraon a fost o femeie energica. Din trasa-turile ei, care se pastreaza redade pe bustul ei ce se gaseste într-un muzeu, se constata ca avea trasaturi asemanatoare cu ale grecilor. Ea a fost o femeie foar-te înțeleapta si a condus treburile Egiptului timp de 20 de ani.

Ea a ridicat doua obeliscuri. Prin inscriptiile de pe ele, ea proslaveste lucrarile tatalui ei, Tutmes I. Ele au fost ridicate la Teba. Unul din obeliscuri a fost facut bucati, celalalt exista. E înalt de vreo 30 metri si este taiat din stînca, o singura bucata. Se sustine ca este cel mai frumos obelisc de pe fata pamîntului. E înscris cu hieroglife si cu scene. Mesterii au început sa-l lucreze în al 15-lea an al domniei ei si a fost ispra-vit în anii al 17-lea. Pe acest obelisc sînt înscrise si o parte din faptele ei. Ea se intituleaza "Femeia îm-parat", "Împarateasa Egiptului de sus si de jos," pre-cum si "Fiica lui Faraon". Deci, denumirea pe care o gasim în Biblie "Fiica lui Faraon", o gasim si pe obelis-cul din Teba.

Pentru ca sa aiba mai multa autoritate, ea purta haine barbatesti si chiar o barba din peruca. O mare parte din cercetatori sustin ca ea l-a crescut pe Moise, ca fiind prea bine cunoscuta, nu a fost necesar sa-i dea numele.

Biblia spune ca "Moise a învătat toata înțelepciune-nea Egiptului" (Faptele apostolilor 7:22). Arheologia vine si confirma ca Egiptul avea universitati de seama. Una din ele a fost Universitatea din On. On sau Heliopolis cum se mai numea, era cetatea soarelui sau a zeului Ra, situa-ta la nord-est, cam vreo 16 km de la Cairo. Aici a fost si Iosif ca sclav la Potifar. Unii sînt de parere ca în anumite ramuri ale stiintei, nici studentii de azi nu învăta ce au învătat studentii de atunci ai Egiptului. Lopuhin, un scriitor religios rus, spune ca universita-tea aceasta a fost "Oxfordul Egiptului."

Dupa o descriere a geografului Strabo (63 în.Cr. -- 21 d.Cr.), stim ca la On era un mare centru al zeului Ra, zeul soare, ca spre poarta mare era o alee de sfîncsi, deasupra portii fluturau steaguri rosii si albas-tre; ca atît înainte portii, cît si îndaratul ei, pe doua rînduri erau chipuri de piatra a razelor soarelui. Se mai aflau obeliscuri si un izvor sfînt. El a fost la Helio-polis în anul 24 în.Cr. Stiintele care se studiau erau multe si felurite. De exemplu: istoria, geografia, medicina, chimia, geome-tria, matematicile, astronomia, dreptul, etc. În medi-cina erau destul de avansati, stiau chiar sa înlocuiasca anumite madulare cu proteze. Apoi preparatele lor de îmbalsamare au ramas neîntrecute. Nici stiinta noastra de astazi nu poate face ce au facut ei. La fel se studia literatura si compozitia. La Teba era o biblioteca cu 20.000 volume. Pe o inscriptie se aflau cuvintele: "Pen-tru vindecarea sufletului." Astfel ca nu e de mirare ca Moise s-a priceput sa compuna cele cinci carti cu pro-za si poezie. Iar tablitele de la Tel-ef-Amarna arata ca printii din vremea lui Moise cunosteau scrierea hiero-glifa, cuneiforma acadiana si cuneiforma ugaritica, care e aproape identica cu ebraica.

3. Iesirea dîn Egipt

Descrierea iesirii din Egipt facuta de Moise în "Exo-dul", a fost atacata vehement de multi critici. Aceasta fiindca cronicile egiptene nu vorbesc nimic

despre exodul lui Israel. După cum am mai pomenit însă, Egiptul nu are o istorie a lui. Singura lucrare istorică de care avem cunoștința a fost "Egiptica" scrisă pe la anul 240 î.n.Cr. de preotul Maneto, dar care este pierdută. Anumite citate din ea au fost păstrate în lucrările altor scriitori, precum și o listă a treizeci dinastii de împărați. Deși anumite nume și cifre au fost copiate greșit, ea a fost documentul de bază care a slujit la refacerea istoriei Egiptului. Celelalte amănunte pentru reconstituirea istoriei au fost culese din "Geografia Uni-versală" a lui Strabo, din „Istoria Naturală” a lui Pliniu cel Bătrân, din tratatul de geografie a lui Ptolomeu și din inscripțiile dezgropate de arheologie. Toate aceste inscripții laudă ispravile faraonilor și nu redau înfrângerea lor. Exodul a fost o înfrângere pentru egipteni, un popor s-a eliberat din robia lor, așa ca era natural să nu fie înscris pe monumentele lor.

E Biblia adevărată? Din moment ce nu avem o istorie a Egiptului care să confirme exodul, cum putem verifica cele spuse de Moise? Și în privința aceasta ne adresăm arheologiei să ne lămurească. Din tezaurul vechii civilizații a Egiptului, ea deține anumite documente ce ne pot da o lumină oarecare.

Fapt cunoscut și precis este că Israel a fost în Egipt. Tot atât de cunoscut și precis este și faptul că Israel a ieșit din Egipt. Doar felul cum a ieșit este pus în discuție. Enciclopedia Britanică spune în privința aceasta: "Rezultatul general al cercetărilor științifice privitoare la faptele materiale ale exodului este dublu. În primul rând se stabilește evenimentul; totul confirmă raportul biblic, că într-adevăr a fost o scăpare a lui Israel din Egipt. În al doilea rând, rezultatul ne duce la concluzia că acest eveniment a fost mai puțin important în vechiul Orient apropiat, locul unde s-a petrecut, decât pare că implică relatarea biblică."

Eu nu caut să apreciez importanța ieșirii, ci să analizez dacă relatarea ieșirii, data de Moise, este adevărată sau nu. În Exod 7-12, ni se spune că Faraon nu a vrut să dea voie lui Israel să plece și prin 10 plagi, Dumnezeu a forțat pe Faraon să îngăduie plecarea lor. Criticii de obicei fiind necredincioși, resping minunea, iar cele zece plagi fiind minuni, nu sînt gata să le accepte. Totuși să stăm puțin și să analizăm spre a vedea dacă s-au putut petrece așa minuni.

Prima plagă a fost prefacerea apei în sînge (Exod 7:19-25). Pentru oamenii de știință de azi, aceasta nu este ceva inexplicabil. Ei au analizat chiar și zapada roșie și i-au găsit explicația. Nilul a mai fost roșu și alta dată. Partea de sus a râului este numită Nilul Alb, apoi la Kartum, primește apele Nilului Albastru, iar de la sud-est primește apele râului Atbara. De la Nilul Albastru, curge printre niște pămînturi fine roșii la Sennaar și cu cît apele sînt mai umflate, cu atît rup mai mult pămînt și sînt mai roșii. Relatarea lui Moise nu este absurdă. Ehrenberg, după minunioase cercetări microscopice, susține că a fost nu numai o schimbare a culorii, ci și a compoziției chimice, determinată de plante criptogamice și infuzorii, ceea ce a cauzat moartea pestilor. Fenomenul a fost natural. Minunea constă în aceea că a fost săvîrșit la cuvîntul lui Dumnezeu prin Moise. Prin această plagă, Dumnezeu lo-veste în zeitatea lor principală, în Osiris, căci egiptenii considerau Nilul ca o personificare a lui Osiris.

A doua plaga au fost broastele (Exod 8:1-15). Ca asupra Egiptului au mai fost navaliri de broaste, se constata din faptul ca aveau pe zeita Hekt careia se rugau sa fie feriti de ele. Zeita era reprezentata cu cap de broasca. Dar în cazul acesta, ea s-a dovedit neputincioasa. Pieirea deodata a broastelor, ca si apa-ritia lor, se face la termenul hotarît de Moise. Aici e minunea. Moartea si putrefactia lor rapida, oamenii de stiinta sustin ca s-ar fi datorat unei infectii cauzate de bacilus antracis.

A treia plaga au fost paduchii. Ei erau considerati necurati. Ei au întinat si pe preoti si chiar boul Apis, socotit sfânt de egipteni.

A patra plaga a fost musca cîneasca. Egiptul a mai fost atacat de roiuri mari de muste. De aceea si-au facut zeii-muste care sa-i apere. Dar zeii-muste nu pot opri aceasta plaga, nici nu pot sa o înlature.

Plaga a cincea, ciurma vitelor, a sasea varsatul neg-ru, a saptea piatra si focul si a opta lacustele au neno-rocit economia Egiptului. Zeii care trebuiau sa asigure belsugul, s-au aratat nevrednici, n-au putut împiedeca urgiile lui Iehova. Persoane de specialitate afirma ca ciurma vitelor ar fi fost provocata de bacilus antracis cu care au fost infectate pasunile prin moartea broas-telor, caci textul din Exod 9:3, face precizarea ca plaga va atinge vitele de pe câmp. Belsugul mare de ploi care a determinat revarsarea Nilului, a creat în Etiopia si Sudan conditii pentru dezvoltarea roiurilor dense de lacuste, care au aparut prin luna martie. În Egipt, lacustele nu constitue un miracol. Faptul ca au fost anuntate si ca în noaptea aceea a suflat vîntul de rasarit, care a adus lacustele, asa cum spusese Moise, aceasta constitue minunea. Zeul Hapi n-a adus belsugul, ci ruina.

Plaga a sasea a fost varsatul negru. El a atins pe oameni. Se sustine ca ar fi fost provocat de microbi purtati de musca cîneasca de la plaga a patra. Pielea corpului se umplea de basici usturatoare. Pliniu cel Batrîn vorbește despre boli de piele specifice Egiptu-lui.

Plaga a noua a fost întunericul de trei zile. Ea a fost împotriva lui Ra, zeul soarelui. Trei zile a fost în-tuneric gros. Nu e vorba de o eclipsa de soare asa de lunga, ceea ce pare imposibil de crezut pentru multi. Fenomenul a fost determinat de kamsin, o fur-tuna de praf. În urma marilor inundatii, care au adus un praf fin de pamînt rosu, prin luna martie se ivesc furtuni ce ridica în vazduh acest praf. Atunci aerul devine gros si întuneca soarele, totul se face bezna. Durata fenomenului relatata în Exodul e cea mai lunga cunoscuta. Descrierea acestei plagi nu este absurda. Astfel de întunecimi s-au mai întîmplat în Egipt. Docu-mente arata groaza ce cuprinde îndeosebi pe cala-torii prin desert cînd kamsinul sau simunul începe sa ridice praful si nisipul pustiei. Atunci toti stau în locu-rile lor, exact cum spune Biblia. Numai cine nu cu-noaste aceste anomalii ale climei Egiptului, rîde de descrierea lui Moise, dar prin aceasta îsi dovedeste ignoranta sa. Adevarul ramîne în picioare.

Plaga a zecea a fost moartea întîilor nascuti. Ea a adus jalea asupra egiptenilor si bucuria eliberarii pen-tru copiii lui Israel. Chiar primul nascut a lui Faraon a fost lovit de îngerul mortii. Un document arheologic spune ca Menefta,

si-a pierdut fiul în vârsta de 18 ani. Lucrul acesta este notat pe un mormânt la Tanis, pe care cercetatorul Brugsch îl pune în legatura cu Iovîi-rea întîilor nascuti ai Egiptului, iar adevaratul mormânt al sau se afla neterminat la Teba.

Cîteva tablite gasite la Ghebal, reprezinta grupul regal, iar inscriptia dedesubt spune: "Mostenitorul tronului întregii tari, scribul împaratesc, seful soldati-lor, marele fiu... preaiubitul fiu al lui Menefta a mu-rit." Multi cercetatori biblici sustin ca Menefta a fost faraonul de pe vremea iesirii lui Israel din Egipt.

Toate cele zece plagi au fost folosite de Dumnezeu spre umilirea Egiptului si eliberarea lui Israel din robie. Prin faptul ca fiecare plaga a fost anuntata mai dinain-te, a convins pe Faraon ca Dumnezeu este Stapînul fenomenelor naturii si l-a obligat sa dea voie lui Israel sa plece. Vestea despre aceste plagi s-a raspîndit si la alte popoare. Filistenii zic mai tîrziu: "Vai de noi! Cine ne va izbavi din mîna acestor Dumnezeii puter-nici? Dumnezeii acestia au lovit pe egipteni cu tot felul de urgii în pustie" (1 Samuel 4:8).

E Biblia adevarata? Documentele arheologice arata ca e adevarata.

C. PERIOADA CUCERIRII CANAANULUI

Dupa iesirea din Egipt si trecerea Marii Rosii, copiii lui Israel s-au îndreptat spre Canaan, "tara în care curge lapte si miere". Denumirea aceasta pomenita des în Biblie, se gaseste si la vechi scriitori egipteni. Ea este folosita în povestea lui Sinuhe, calatorul, da-tata pe la 1900 în.Cr. si în descrierea campaniilor lui Faraon Pepi I, pe la 2350 în.Cr. Documentele arheo-logice care vorbesc despre aceasta perioada sînt multie. Din ele vom alege cîteva care înlatura unele critici mai importante aduse Bibliei.

1. Spre tara promisa

Înca înainte de a intra în Canaan, Biblia spune ca Israel a ajuns sa aiba un cod de legi scrise. Multi cri-tici care au studiat aceste legi, au sustinut ca nu se poate ca aceste legi sa fi fost pe vremea lui Moise, ci doar mult mai tîrziu, însa scriitorul le-a pus pe sea-ma lui Moise, ca poporul sa le pretuiasca mai mult. Ei îsi fundamentau aceasta sustinere pe faptul ca Israel a fost un popor înapoiat, o adunatura de sclavi, incapabili de formularea unor asa legi; iar pe de alta parte, atît fondul cât si forma unor asa legi apartin chiar la alte popoare perioadei împaratilor lui Israel.

Da, e adevarat ca Israel a fost un popor de sclavi, aceasta însa din cauza ca dusmanii i-au înjosit la aceasta treapta. În scurgerea istoriei s-au vazut printi care au fost pusi sa traga la galere si generali care au fost ciobani la oi. Nu întotdeauna slujba pe care o face cineva poate servi drept criteriu de stabilire a culturii lui. Apoi, ei n-au tinut seama ca Moise a învătat "toata întelepciunea Egiptului". Ba mai mult, el afirma ca le-a primit de la Dumnezeu. Oare a fost

imposibil ca El sa dea asa legi pe vremea aceea?

Sapaturile arheologice facute între anii 1929-1937 la Ras Shamra pe coasta Siriei în dreptul Ciprului au scos la lumina un cod de legi civile si religioase ale fenicienilor, scrise în ugarita cu vreo suta de ani în-ainte de cucerirea Canaanului." Un alt cod de legi cu vreo patru sute de ani mai vechi, a fost gasit în sapa-turile de la Suza în 1901 de catre Jacques de Morgan. Era faimosul cod de legi al lui Hamurabi. Astfel, obiectia criticilor a fost spulberata.

Biblia spune ca Israel a avut un chivot pe care l-au facut în pustie si când porneau la lupta duceau si chi-votul cu ei. Diodorus ne spune ca asa faceau si feni-cienii.

În Numeri 20:17; 21:22 si Deuteronom 2:27 se vorbeste despre "drumul împaratesc", pe care voiau sa-l folo-seasca în trecere prin tara amoritilor. Astazi se stie ca a existat un asa drum. Era o sosea ce facea legatura între Egipt, Etiopia si alte tari din Africa, cu împaratia hititilor, a asirienilor si a babilonieilor. Soseaua trecea pe la rasaritul Marii Moarte, prin Iordania spre Damasc. Anumite sapaturi facute au scos la suprafata mai multe fortarete din Epoca Bronzului, care erau însiruite pe aceasta sosea. Aceasta arata ca drumul exista prin anul 2000 în.Cr. deci, cu mult înainte de Moise.

2. Primele cuceriri

În Numeri 13:28-29 ni se spune de catre cele 12 is-coade, ca tara Canaan era locuita de mai multe po-poare. Documentele din Palestina de pe acea vreme, poarta în înscripțiile lor nume de persoane, care ne dau o idee generala, de originea etnica felurita a aces-tor persoane. Si azi, în multe cazuri, numele îti sugereaza nationalitatea persoanei respective. Astfel Po-pescu stii ca e roman, Castalini e italian, Schmidt e german, Iuhasz e maghiar, Rubinstein e evreu. Tot asa numele din inscriptii confirma, ca Palestina era locuita de mai multe popoare.

În Iosua 6 ne este descrisa cucerirea Ierihonului. Sapaturile arheologice facute aici au constatat ca era una din cele mai vechi cetati. Un turn de piatra, cu scari interioare si cu case de jur-împrejur, verificate cu ajutorul carbonului 14, arata o vechime de 7000 de ani în.Cr. Sapaturile prof. John Garstang între 1930-1936 au aratat ca Ierihonul a fost darîmat si re-construit în mai multe rînduri. El le-a dat denumiri alfa-betice. Astfel pîna la anul 3000, el a numit-o cetatea A., care a fost darîmata. Cetatea B. a fost cladita la 2500 si a fost distrusa în anul 1700. Cetatea C. a fost mai mare decât cele anterioare, a avut palate frumoase si a fost împrejmuita cu un zid de piatra. Ea a fost distrusa prin anul 1500. Cetatea D. a fost reconstruita prin anul 1500. Palatele au fost recladite. Cetatea era aparata de ziduri duble facute din caramida. Zidul interior era la o distanta de 5 m de celalalt, avea o gro-sime de 4 m si o înatime de 10 m. Suprafata era mai mica, doar vreo sase acri, aproximativ 25.000 mp. Din aceasta cauza, au ajuns sa foloseasca si spatiul dintre ziduri, cladind si acolo case. Asa se explica coborîrea celor doua iscoade peste zid din casa lui Rahav (Iosua 2:15). Zidurile cetatii D. poarta armele unei distrugerii violente. Zidul exterior s-a prabusit spre interior

aco-perind casele dintre ziduri. Cenusa, caramizi arse înro-site, precum si lemne arse, arata ca cetatea a fost darîmata si arsa cu foc, asa cum spune în Iosua 6:24. Cetatea a fost recludita pe la 860 în.Cr.

Wolf Schneider în cartea sa "Omniprezentul Babi-lon", ce se afla tradusa si în limba romana, spune ca "de la sapaturile efectuate acolo în 1956, Ierihonul este considerat cea mai veche asezare de tip orase-nesc din lume". În ce priveste posibilitatea ca acele ziduri sa fie darîmate fara mîna omeneasca, autorul sustine ca Iosua a avut cutremurul ca aliat. El zice: "Cum de s-au surpat zidurile Ierihonului ne-o spune Werner Keller în cartea sa "Und die Bibel hat doch recht" ("Biblia are totusi dreptate"): "Din cauza unui cutremur de pamînt, fenomen frecvent în împrejurimile Marii Moarte... Ceea ce au gasit arheologii referitor la catastrofa naturala care i-a venit în ajutor lui Iosua, ca si la faptele acestuia din urma, sînt pietre crapate, darîmaturi de ziduri înnegrite, lemn carbonizat si mo-loz."

Sapaturi facute la Betel, Debir, Lachis si Hator, arata ca si aceste cetati au fost arse pe aceeasi vreme. Un alt amanunt interesant este secarea Iordanului, care a avut loc cînd poporul a trecut pentru cucerirea Ierihonului. Iosua primise porunca de trecere a Iordanului, din partea Domnului, cu prevestirea ca apele de sus se vor opri si ca poporul va putea trece. Si asa s-a întîmplat. Textul spune: "Poporul a iesit din corturi ca sa treaca Iordanul... Cînd preotii, care duceau chivotul, au ajuns la Iordan, si cînd li s-au muiat picioa-rele în marginea apei - caci Iordanul se varsa peste malurile sale în tot timpul secerisului - apele care se pogoara de sus s-au oprit, iar cele ce se pogorau spre marea cîmpiei, care este Marea Sarata, s-au scurs de tot. Poporul a trecut în fata Ierihonului." (Iosua 3:14-16). Toti necredinciosii au rîs de aceasta relatare si spuneau ca este imposibil sa creada asa ceva. Aceasta însa din pricina lipsei de cunostinta. În istorie se cunosc înca alte trei cazuri cînd Iordanul s-a oprit. În unele locuri patul albiei Iordanului se îngusteaza între 30 si 45 metri. Unele cutremure de pamînt cau-zeaza alunecari de teren, care blocheaza cursul rîului. Aceasta dupa confluenta cu rîul Iabboc. În noaptea precedenta lui 8 dec.1267, apele Iordanului au fost blocate timp de 16 ore. Alt caz similar s-a petrecut în 1906 si în 1927, cînd apele au fost oprite 21 ore si jumătate. Deci cele relatate de Iosua nu sînt o poveste, ci o realitate.

3. Asezarea în Canaan

Sapaturile arheologice facute în Palestina, arata ca cele mai multe cetati au fost arse în aceeasi perioada, ceea ce coincide cu ocuparea tarii de catre evrei. Cîteva, între care Meghido si Betsan, arata ca au fost stapînite de canaaniti pîna ceva mai tîrziu. Dar si aceasta nu tagadueste, ci confirma adevarul Bibliei aratat în cartea Judecatori cap.1:21-36, caci Israel n-a izgonit pe toti canaanitii la ocuparea Canaanului.

Canaanitii aveau o civilizatie mult mai înaintata decît a evreilor. Lucrul acesta se vede deslusit cu ocazia sapaturilor arheologice. Arhitectura canaanita a

fost mult avansata. Dezgroparile facute la Meghido, Betsan si Salmona, în partea de nord, arata o stare înfloritoare, aveau chiar palate bogat ornamentate. Casele cladite de evrei au fost rudimentare, sarace. Cele doua nivele de culturi sînt foarte distincte. Lucrul este explicabil, caci Israel era un popor abia scapat din sclavie. Totusi lipsa de cultura nu a împiedecat pe Dumnezeu sa le dea Tara promisa. Documentele dez-gropate la Ras Samra, arata viata religioasa, zeii si zeitele, templele, ritualurile, imnurile religioase, pre-cum si prostitutia, stricaciunea mare de la temple. Chiar imediat dupa moartea lui Iosua, pe vremea jude-catorilor, Israel fusese atras de cultul Baalilor (Judecatori 2:11-13).

Templul lui Baal Berit, scos la suprafata cu ocazia sapaturilor la Sihem, confirma istoria lui Abimelec, fiul lui Ghedeon (Judecatori 9:4). Evidentele arata ca el exista pe vremea judecatorilor. Era o constructie masiva de vreo 25 m pe 21 m, împrejmuit de un zid de vreo 5 m grosime.

Alte informatii folositoare, ne sînt date de sapa-turile de la Ghibea. Ruinele dezgropate, pot fi vazute la vreo 10 km nord de Ierusalim. Ele demonstreaza ca vechiul oras fusese zidit pe sol virgin, prin secolul al XIII-lea în.Cr. si a durat pîna în secolul urmator, cînd a fost distrus prin foc. Aceasta confirma cele relatate în Judecatori 20:37-40. Cetatea a fost recladita prin secolul al XI-lea, în zilele lui Saul.

Partea de sud-vest nu a fost cucerita de Israel, ea a ramas în stapînirea filistenilor. Ei se trag din Cas-luhimi, fiul lui Mitraim (Egipt), fiul lui Ham (Geneza 10:14). Avraam si Isaac au avut de-a face cu filistenii. La iesi-rea din Egipt, Israel mai bine face un ocol mare decît sa dea prin tara filistenilor (Exod 13:17). Iar cînd s-au asezat în Canaan, Iosua evita confruntarea între tru-pele sale si cele ale celor cinci domnitori ai filistenilor. Cetatile lor mai de seama erau: Gaza, Asdod, Ascalon, Gat si Ecron (Iosua 13:2,3). Sapaturile arheologice efectuate în aceasta parte au scos la lumina anumite lucruri, care confirma cele scrise în Biblie. În Judecatori 16:21 ni se spune ca Samson a fost "legat cu niste lanturi de arama". Sapaturile de la Gherar, lînga Gaza si de la Tell Qasile, lînga Tell Aviv, au dat lumii prilejul sa cunoasca topitoriile de fier si arama ce le aveau filistenii, precum si atelierele de prelucrare a metalelor. Pe vremea lui Saul, filistenii detineau monopolul fieru-lui si a prelucrarii lui. "În toata tara lui Israel nu se gasea nici un fierar... si fiecare om din Israel se pogora la filisteni ca sa-si ascuta fierul plugului, coasa, securea si sapa" (1 Samuel 13:19,20). Sapaturile au aratat de asemenea, ca unele case mari erau cladite în jurul unui mare hol central, care avea stîlpi de sprijinire a etajului si a acoperisului. Pe acesti stîlpi îi pome-neste Biblia în legatura cu moartea lui Samson. "Si Samson a îmbratisat amîndoi stîlpii de la mijloc pe care se sprijinea casa, si s-a rezemat de ei; unul era la dreapta lui si altul la stînga lui... S-a plecat cu toata puterea si casa a cazut peste domnitori si peste tot poporul care era acolo" (Judecatori 16:29,30). Deci si ruinele filistenilor le confirma Biblia.

D. PERIOADA ÎMPARATILOR

A fost o vreme cînd așa numita "înalta critica ger-mana" a cautat să obiecteze la o seamă de împarați pomeniți în Biblie și să spună că sînt persoane mito-logice, deoarece ei n-au găsit pomenit nicaieri numele acestor împarați.

Iov spunea: "Vorbeste pămîntului și te va învăța..." De aceea chemam pămîntul cu minele lui, cu secretele îngropate în pulberea lui, să ne învețe adevărul, să ne dea dovezi spre convingerea noastră, ca să nu fim necredincioși, ci credincioși.

1. Vremea lui Saul

Primul împarat al lui Israel a fost Saul. El și-a avut reședința la Ghibea lui Benjamin, cîtiva kilometri mai la nord de Ierusalim. Căci pe vremea lui Ierusalimul era stăpînit de iebusiti. În 1922, 1923 și 1933 o echipă sub conducerea Profesorului W.F.Albright a făcut săpături la Tell el Ful, vreo 5 km nord de Ierusalim. Aici au descoperit citadela lui Saul de la Ghibea. De aici el a condus pe Israel pînă la moartea sa în luptă cu filistenii.

La Betsan arheologii au dezgropat un mare templu al lui Dagon și unul al Astarteii. Biblia spune că fili-stenii au pus armele lui Saul în templul Astarteii la Betsan (1 Samuel 31:10). Ruinele confirmă că era un așa templu, că Biblia a spus adevărul.

2. Vremea lui David

David a fost al doilea împarat al lui Israel. Încă din tinerețe, el a fost mare cîntăret la harfa și compozitor. De la el avem cei mai mulți psalmi. La fel ni se spune că el a organizat cîntul la Casa Domnului, punînd la o parte pentru slujba aceasta un număr de 288 coriști și orchestranți (1 Cronici 25:1-7).

Criticismul modern a tagaduit multă vreme lucrul acesta. Ei spuneau că nu se poate ca muzica să fi fost așa de dezvoltată. Dar cercetările arheologice confirmă relatarea biblică. Muzicienii palestinieni au fost bine cunoscuți în antichitate, chiar cu mult înainte de David. Ei sînt arătați, încă de prin secolul al XIX-lea, pe monumentele din Egipt și Mesopotamia. Semitii, cînd coborau în Egipt, își duceau și instrumentele cu ei. Basorelieful de la Beni Hasan, arată clar lucrul acesta. Iar epica religioasă descoperită la Ras Samra, arată că încă pe la 1400 î.n.Cr., deci cu aproape 400 de ani înainte de David, la Ugarit, cîntăreții religioși formau o clasă specială. Astfel, părerea că era imposibil ca la acea dată să fi fost cîntăreți organizați în coruri, a fost spulberată.

O altă confirmare arheologică este a iazului de la Gabaon. În 2 Samuel 2:12-16 citim că armata lui David, sub comanda lui Ioab și cea a lui Isboset sub comanda lui Abner, s-au întîlnit la iazul din Gabaon, azi El-Jib. În timpul săpăturilor arheologice din 1956, 1957 și 1959, sub conducerea lui James B.Pritchard din partea Muzeului Universității Pennsylvania, s-a descoperit iazul de la Gabaon, la vreo 10 km nord de Ierusalim. Iazul era săpat în stîncă și avea

un diametru de 11,3 m și o adâncime de 10,8 m. Acest bazin era făcut pentru adunarea apei. Pe fundul bazinului au fost găsite mînere de mari ulcioare, pe care este scrisă inscripția locului "Gbn" adică Gabaon, căci este știut că scrierea evreiască este lipsită de vocale. Iazul era în folosință de pe la anul 1200 î.n.Cr. Deci, exista pe vremea lui David, așa cum spune Biblia.

3. Vremea lui Solomon

Descoperirile arheologice în legătură cu perioada domniei lui Solomon sînt remarcabile. Profesorul Albright spune în volumul său că "vremea lui Solomon a fost cu siguranță cea mai înfloritoare perioadă în istoria Palestinei."

Fiind o vreme de pace, eforturile au fost depuse în domeniul construcțiilor. Mai de seamă a fost castelul sau din padurea Libanului și templul de la Ierusalim. Biblia spune că meșterii au fost fenicieni din partea Tirului. Arhitectura, stîlpii, capitellurile proto-ionice, detaliile, motivele sculptate, toate arată o puternică influență feniciană. Arheologii R.S.Lamon și G.M.Shipton, care au condus excavatii în Palestina între anii 1925-1939 afirmă: "Această evidență se acordă bine cu tipul de construcție a templului lui Solomon din Ierusalim, cum este descris în 1 Împarați 7:12".

O afirmație a Bibliei ce n-a fost crezută de unii, a fost cea cu privire la grajdurile lui Solomon. În 1 Împarați 4:26 citim: "Solomon avea patruzeci de mii de iesle pentru caii de la carale lui..." El și-a format o considerabilă forță de care de război. Iar din 1 Împarați 10:28,29 știm că importa cai din Egipt, pentru el și pentru împărații hititilor. Săpăturile arheologice efectuate la Meghido, vreo 32 km sud-est de Carmel, azi Tel el-Mutesellim, au dat la iveală grajdurile mari ale lui Solomon. Aici a fost un complex de clădiri cu două rînduri de stîlpi de piatră avînd între ei un pasaj de trei metri. Alte grajduri asemănătoare au fost găsite și la Taanac, Hator, Tel el-Hesi și Ghezer. La fel, săpăturile făcute de Nelson Glueck la Tel el-Keleifeh, Elatul de azi, au confirmat, ca aici Solomon avea turnatoriile de aramă. Înainte se numea Etion-Gheber.

Tot aici era și portul pentru flota sa, căci Solomon "avea pe mare corabii din Tars" (1 Împarați 10:22). O seamă de bucăți de părți dezgropate, precum și alte indicii, arată că a fost un port mare pe vremea lui Solomon.

4. Fuga lui Ieroboam în Egipt

Cu prilejul unor construcții la Milo, Solomon a dat supravegherea lucrărilor lui Ieroboam. Într-o zi, ieșind din Ierusalim, a întîlnit pe proorocul Ahia din Silo, îmbrăcat cu o haină nouă. Proorocul și-a apucat haina și a rupt-o în douăsprezece bucăți și a zis lui Ieroboam: "Ia-ți zece bucăți! Căci așa vorbește Domnul, Dumnezeul lui Israel: "Iată, voi rupe împărația din mîna lui Solomon și-ți voi da zece semintii... aceasta pentru că M-au parasit" (1 Împarați 11:30-33). Din cauza trăirii nepotrivite a lui Solomon, Dumnezeu hotărîse ruperea împărației. Solomon căuta să pună mîna pe Ieroboam să-l omoare, dar el fugi la

împaratul Egiptului si cere azil politic. El ramîne la Sisac pîna la moartea lui Solomon. Aceasta spune Biblia.

Pentru unii necredinciosi asta pare de necrezut. Solomon avea de sotie pe fiica lui Faraon, iar Ieroboam fuge de Solomon tocmai la faraon. E posibil asa ceva?

Documentele arheologice spun ca este posibil. Faraonul, care avea fiica casatorita cu Solomon, a fost detronat de Sisac. Cu el începe o noua dinastie în tara Egiptului, dinastia a XXII-a. La acest faraon gaseste adapost Ieroboam de mînia lui Solomon. Deci, pricina de poticnire este spulberata. Biblia e adevarata.

5. Navalirea lui Sisac în Palestina

Biblia vorbeste despre navalirea lui Sisac în Palestina. La 1 Împarati 14:25-26 citim: "În al cincilea an al împaratiei lui Roboam, Sisac, împaratul Egiptului, s-a suit împotriva Ierusalimului. A luat vistierile Casei Domnului si vistierile casei împaraturii, a luat tot. A luat toate scuturile de aur pe care le facuse Solomon."

Navalirea lui Sisac în Palestina nu e o poveste, ea este confirmata de documente arheologice. Pe zidul de sud al curtii marelui templu de la Karnak, exista un tablou care îl arata pe Sisac. Împaratul e facut ca un gigant. În mîna stînga tine capetele unor frînghii, de care sînt legati siruri întregi de prizonieri. Captivii sînt legati la gît unul de altul. În mîna dreapta tine un toiag. Cel care lucrase tabloul, acoperise partea de jos a corpului fiecarui prizonier cu un scut, pe care a scris tara de unde este prizonierul.

Datorita acestei sculpturi, astazi noi stim ca Sisac a cucerit 133 cetati, dintre care cele mai însemnate sînt: Gaza, Adulam, Bethoron, Aialon, Ghibeon, Sunem, Iuda-Melec sau Ierusalimul. Templul de la Karnak, în sus pe Nil, adevereste ca Biblia este adevarata.

Alta evidenta arheologica este o stela frînta a lui Sisac, ce a fost dezgropata la Meghido. Ea indica cucerirea acestei fortarete de catre Sisac.

6. Evidente despre Ahab

Printre alte amanunte despre Ahab, istorisirea bibli-ca spune ca si-a zidit un palat de fildes (1 Împarati 22:39). Iar dupa vreo suta de ani, proorocul Amos prevesteste surparea. În cap.3:15 zice din partea Domnului: "Voi surpa casele de iarna si casele de vara; palatele de fildes se vor duce..." Aceasta sugereaza un lux exorbitant. Un obiect de fildes este scump, dar un palat de fildes? Pilda împaraturii a fost urmata si de alti bogatasi ai Samariei. Ba, Amos ne spune ca si mobilierul îl aveau de fildes. În cap.6:4 citim: "Ei se culca pe paturi de fildes..."

Multi au tagaduit aceste afirmatii ale Bibliei. Li se pareau prea exagerate. Dar excavatiile arheologice efectuate la Samaria în anii 1908-1910, de Universitatea Harvard, sub directia lui G.A.Reisner, D.G.Lyon si C.S.Fisher, continuate între anii 1931-1933, tot de Universitatea Harvard, în colaborare cu Universitatea din

Ierusalim si cu Scoala Britanica de Arheologie din Ierusalim sub directia lui J.W.Crowfoot, au scos la suprafata palate, cisterne si fortificatii de pe vremea lui Ahab. De sub darîmaturi, au adus la lumina placi de fildes, cu care erau captusite aceste palate si parti de mobila. Pe fildes sînt gravate trestii de papirus, flori de lotus, lei, tauri, sfîncsi, zei egipteni, ca Isis si Horus. Aceasta indica nu numai luxul mare pe vremea lui Ahab, ci si departarea mare de Dumnezeu. Ramasisele de fildes scoase de sub darîmaturi, confirma spusele Bibliei.

Apoi numele lui Ahab îl gasim pomenit în anelele lui Salmanaser al III-lea, cu privire la batalia de la Karkar în 853 î.n.Cr. El spune ca aici a întîlnit o coalitie de 12 împarati pe care i-a biruit. El da o lista a fortelor coalizate. Iata un extras din Anale:

"Am plecat din Argana; m-am apropiat de Karkara. Am distrus, am darîmat si am ars cu foc Karkara, resedinta sa împarateasca. Spre a-l ajuta, el a adus 1.200 care de razboi, 1.200 cavaleristi, 20.000 soldati Adad'idri pedestrii din Damasc; 700 care de razboi; 700 cavaleristi, 10.000 pedestrii irhuleni din Hamat; 2000 care de razboi, 10.000 pedestrii ai lui Ahab israelitul; 500 soldati din Que..."

Aceste anale se afla pe asa-numita "Inscriptia Mo-nolita", ce se gaseste în Muzeul Britanic.

Biblia vorbeste despre suprematia lui Israel pe vremea lui Ahab asupra Moabului. În 2 Împarati 3:4 citim: "Mesa, împaratul Moabului, avea turme mari si platea împaratului lui Israel un bir de o suta mii de miei si de o suta mii de berbeci cu lâna lor." Iar în 2 Împarati 1:1 si 3:5 ni se spune ca la moartea lui Ahab, Moab s-a rasculat împotriva lui Israel.

Scepticii ziceau ca aceste lucruri le scriu evreii, ca sa se laude, dar n-au fost reale. Ei n-au avut o asa suprematie. Nu credeau ca moabitii au platit bir lui Israel. Nimeni nu a putut convinge pe acesti sceptici ca Biblia este adevarata. Nu exista nici o alta dovada. Iata însa ca într-o zi s-a descoperit tocmai marturia lui Mesa, împaratul Moabului cu privire la adevarul ce-lor relatate în Biblie. Marturia este înscrisa pe piatra moabita.

În august 1868, F.A.Klein, un misionar german la Ierusalim, a vizitat localitatea Dibon din Moab, cam la vreo 12 mile în rasaritul Marii Moarte. Cetatea Dibon este pomenita în Isaia 15:2. Cu ocazia acestei vizite, misionarul a descoperit o piatra neagra de bazalt avînd o înaltime de 1,20 m, latime vreo 70 cm, iar grosimea de 34 cm. Pe ea se afla o inscriptie scrisa pe 34 rîn-duri. Fara sa-si dea seama de valoarea inscriptiei, Klein a copiat cîteva sire si a vrut sa cumpere piatra pentru muzeul din Berlin. Dupa un an de negocieri, piatra era sa fie a autoritatilor germane pentru suma de 400 dolari. Rezidentul francez a trimis sa ia pe hîrtie o imprimare a inscriptiei de pe piatra si a oferit localnicilor suma de 1.800 dolari sa-i dea lui piatra. În mod natural, vazînd ca li se ofera o suma asa de mare, localnicii au banuit ca piatra are puteri miraculoase. Atunci guvernatorul din Nabulus a pretins-o pentru el. Teama ca le-o ia guvernatorul si ei nu vor primi suma, i-a determinat pe arabi sa faca un foc mare sub ea, si cînd a fost încinsa, au turnat apa rece peste ea. Aceas-ta a facut ca piatra sa se sparga

în bucati, pe care le-au împartit între ei ca amulete. Spargerea pietrei pare a fi o pierdere ireparabilă pentru știința arheologiei. După câțiva ani, Clermond Ganeau, dragomanul con-sulatului francez, a reușit să adune cele mai multe bucăți din lespede cu inscripție. Cu ajutorul hârtiei pe care imprimase inscripția înainte de sfărâmare, el a reușit să refacă piatra moabită. Azi ea poate fi văzută în Muzeul Luvru din Paris. Scrierea este ebreo-feni-ciană. Traducerea inscripției a fost făcută de Dr. Gins-burg, M.Ganneau și profesorul Schlottman. În inscripție se află numele lui Omri, care a subjugat pe moabiti. La fel este pomenit și Ahab, dar nu pe nume, ci îi spune "fiul lui Omri". După moartea lui Ahab, Mesa n-a mai vrut să plătească tributul. Împărații aliați ai lui Israel, Iuda și Edom au pornit să bată Moabul. Moabitii s-au adunat în cetatea lor Kir-Haraset. Aici Mesa oferea zid ca ardere de tot lui Chemos, zeul Moabului, pe însuși fiul său. La vederea acestui fapt, Israel para-seste Moabul. În comemorarea acestei izbăviri, Mesa a ridicat monumentul cunoscut sub numele de "Piatra moabită". Iată în traducere câteva rînduri care ne interesează:

1. Eu, Mesa fiul lui Chemos-Melec, regele Moabului, dibonitul
2. Tatal meu a domnit treizeci de ani peste Moab și eu am domnit după tatal meu.
3. Eu am pregătit acest monument pentru Chemos la Korka...
4. Fiindcă el m-a mîntuit de toți împărații și mi-a dat biruința asupra adversarilor mei.
5. Omri regele lui Israel a umilit pe Moab mulți ani, căci Chemos a fost supărat pe țara sa.
6. Fiul său l-a urmat și el de asemenea a zis: "Eu voi umili pe Moab.
7. Pe vremea mea a vorbit el (astfel), dar eu am biruit asupra lui și asupra casei lui, în timp ce Israel a pierit pe veci..."

În sirurile următoare, Mesa se laudă cu luptele sale și cu cetățile pe care le-a reclădit. Piatra Moabită ne spune că Biblia este adevărată, că ei, moabitii, au fost tributari lui Israel, ba precizează mai jos că au fost umiliți timp de patruzeci de ani, că Mesa a fost acela care s-a răscolat împotriva lui Israel.

7. Iehu și Obeliscul Negru

Dinastia lui Omri se termină cu Ioram fiul lui Ahab, care este omorât de Iehu, unul din capeteniile sale. El primise ungerea de împărat din partea unui trimis al lui Elisei (2 Împărați 9 și 10). Astfel el începe o nouă dinastie care va da cinci împărați peste Israel între anii 842 și 745 î.n.Cr.

Iehu este singurul împărat din Israel și Iuda a cărui pictură o avem astăzi. Salmanaser al III-lea domnea peste Asiria la urcarea pe tron a lui Iehu. Se pare că fără lupte, Iehu a consimțit să plătească tribut Asiriei.

Spre a reda biruințele celei de a 31 expediție mili-tară a sa, Salmanaser a ridicat Obeliscul negru la Kala (Nimrud). Obeliscul este tăiat din marmură neagră. Are o înălțime de 1,89 m, lățimea celor patru fețe la vîrf este de 0,457 m, iar la baza de 0,609 m. Jumătatea de sus are cinci rînduri de scene și inscripții.

Jumata-tea de jos este numai cu inscriptii. În total pe obelisc se afla 210 rânduri scrise. Azi el se gaseste în Muzeul Britanic sub nr. 98.

Pe obelisc se pomeneste despre "Casa lui Omri". Omri a fost împaratul lui Israel care a zidit Samaria si chiar ceilalti succesori pe tronul Samariei, straini de familia lui Omri, sînt numiti ca fii ai lui Omri. Asa avem cazul lui Iehu. În scenele de pe obelisc, se zu-graveste primirea tributului. În rîndul al doilea de sce-ne, sînt persoane care poarta tributul si Iehu plecat în fata lui Salmanaser, iar inscriptia spune: "Tributul lui Iehu fiul lui Omri, argint, aur, cupe de aur, pahare de aur, ligheane de aur, ulcioare de aur, plumb, un scep-tru împaratesc, o sulita." Obeliscul negru a fost gasit de arheologul Sir Henry Layard în anul 1840 la Nimrud.

Tot pe obeliscul negru se mai afla pomenit si nu-mele lui Hazael din Damasc. De fapt împotriva lui venise Salmanaser sa lupte în aceasta a 31-a expeditie militara a sa. Aceasta biruinta a determinat ridicarea obeliscului. Pomenirea lui Hazael ca împarat al Siriei confirma spusese Bibliei în 2 Împarati 8:15.

8. Analele lui Tiglat Pileser al III-lea

Tiglat Pileser al III-lea a domnit în Asiria între anii 745-727 î.Cr. El a inaugurat o noua politica agresiva în Asiria. Domnia lui a fost pe vremea lui Azaria (Ozia) si Ahazia, împarati în Iuda, iar Menahem si Peca în Israel. Cu ei are de-a face, de aceea numele lor abunda în documentele asiriene. El nu a fost de vita îm-parateasca, ci probabil un general. În analele sale nu--si pomeneste nici tata, nici mama. El a restaurat pala-tul lui Salmanaser al III-lea la Kalchi. Pe zidurile came-relor a pus placi de marmora frumos gravate cu in-scriptii, unde sînt descrise luptele sale.

Afara de acestea mai avem analele sale scrise pe tablite de lut, unde sînt relatate campaniile sale mili-tare în ordine geografica. Apoi alte tablite supliment-tare contin liste de tarile cucerite, fara detaliile lupte-lor.

Tiglat Pileser spune ca în al cincilea an al domniei, deci pe la 741 î.Cr., fiind angajat în razboi în partea de sud a Siriei, a avut de înfruntat o armata puternica sub comanda lui Azaria, împaratul lui Iuda, mare mo-narh, a carui oaste se spune în 2 Cronici 26:6-15 ca era de 307.500 de oameni.

În anul 738, ca un rezultat al campaniilor sale, analele spun: "Nouasprezece districte apartinînd Hamatului, împreuna cu orasele din hotarele lor, situate la marea soarelui apune (Marea Mediterana) care în necredinciosia lor s-au revoltat contra lui Azaria, eu le-am realipit la teritoriul tarii lui Asur; ofiterii mei, guvernatorii mei i-am pus peste ei..." Un alt fragment dintr-o inscriptie spune: "În cursul campaniei mele am primit tributul regi-lor: (Azaria iudeul...)"

Tiglat Pileser III înainte s-a numit Pul. Cu acest nume îl gasim înscris si pe paginile Bibliei. În acelasi an (738), Tiglat Pileser a atacat si Palestina. În 2 Împarati 15:19-20 gasim scris: "Pul, împaratul Asiriei a venit în tara. Si Menahem a dat lui Pul o mie de talanti de argint, ca sa-l ajute sa-si întareasca domnia. Menahem a ridicat argintul acesta de la toti cei cu avere din Israel, ca

sa-l dea împaratului Asiriei; i-a pus sa dea fiecare câte cincizeci sicli de argint. Împaratul s-a în-tors înapoi si nu s-a oprit atunci în tara."

Iar analele lui Tiglat Pileser spun:

"A primit tributul lui Kustaspi din Kamuk, a lui Re-zon din Damasc, a lui Menahem din Samaria, a lui Hiram din Tir..."

Între anii 734-732, împaratul Retin al Siriei si Pe-cah împararatul lui Israel, s-au suit împotriva Ierusalimului. Atunci Ahaz a cerut ajutorul lui Tiglat Pileser. Acesta a trimis armatele si a batut Damascul, apoi au coborât spre sud au cucerit o seama de cetati din Galileea si Galaad, iar pe locuitori i-a dus în captivi-tate. O revolta pro-asiriana în Samaria condusa de Osea îl rapune pe Pecah (2 Împarati 15:27-30). Tiglat Pile-ser însa spune în analele sale:

"Ei l-au rasturnat pe împaratul lor Pecah si eu am pus în locul lui pe Ozia ca împarat peste ei." Relatarile din anale despre Azaria, despre Mena-hem, despre Retin, despre Pecah, despre Ozia, despre Ahazia marturisesc ca Biblia este adevarata.

În 2 Împarati 15:29 citim: "Pe vremea lui Pecah, împaratul lui Israel, a venit Tiglat Pileser, împaratul Asiriei si a luat Iionul, Abel-Bet-Maaca, Ianoah, Chedes, Hator, Galaad si Galileea, toata Tara lui Neftali si pe locuitori i-a dus în prinsoare în Asiria."

Evidentele arheologice despre extinderea stapînirii lui Tiglat Pileser asupra Palestinei confirma spusele Bibliei. În anale este mentionat:

„... hotarele Bit-Humriei (adica ale casei lui Omri, Israel)... întinsa tara a lui Neftali, în totalitatea ei, le-am adus în hotarele Asiriei."

9. Documente despre Salmanasar al V-lea

Salmanasar al V-lea este pomenit în 2 Împarati 17:3; 18:9. El a fost fiul lui Tiglat Pileser al III-lea. Osea împaratul lui Israel, avea de platit un tribut mare Asiriei, aur în valoare de aproximativ 200.000 dolari si argint în valoare de 2.000.000 dolari, sume enorme. Din aceasta cauza, a trimis soli la faraonul Egiptului si i-a cerut sprijinul. Asigurat fiind de sprijin, n-a mai platit tributul datorat Asiriei. Salmanasar prinzînd de veste, în anul 725 a venit cu armatele împotriva Samariei pe care a asediat-o. Împaratul Osea a fost prins se pare în afara cetatii si a fost deportat înainte de ca-derea Samariei. Asediul Samariei a durat trei ani.

De la Salmanasar al V-lea nu avem anale. La fel si inscriptiile sînt putine. S-a gasit doar o greutate de cîntar cu numele sau, o piatra de hotar datata în timpul domniei sale si listele asiriene eponim, care sînt liste de împaratii Asiriei cu scurte notite în care sînt mentionate campaniile militare conduse de monarhi. Aici a aratata urcarea pe tron a lui Salmanasar al V-lea în anul 727 î.Cr. si se pomeneste o campanie împotriva unei cetati a carei nume este lipsa, portiunea fiind sparta. Cronicele babiloniene cu privire la acel an spun ca Salmanasar "a frînt cetatea Samarain. Este important de notat ca denumirea Samaria din Ezra 4:10, în ebraica se pronunta "Samrain" ca si în cronicile babiloniene.

10. Evidente despre existenta lui Sargon

În cartea proorocului Isaia 20:1 ni se pomeneste cumva în trecut despre Sargon. "În anul când a venit Tartan la Asdod, trimis de Sargon, împăratul Asiriei să bată Asdodul și l-a luat..."

Despre Sargon nu se mai pomenea nicăieri nimic. Acest fapt a determinat pe necredincioși să spună că Sargon n-a existat, ci este un nume mitologic și că Biblia conține legende.

Arheologia a venit și a curmat și aceasta acuză făcând de Bilie cu privire la Sargon. În anul 1842, săpa-turile arheologice au scos la lumină palatul lui Sargon și apoi în 1872, descoperindu-se biblioteca lui Asur-banipal; au fost găsite și analele lui Sargon.

Azi știu că el a existat, că după moartea lui Sal-manaser al V-lea în dec.722, el a ocupat tronul Asiriei și a domnit până în vara anului 705, când a fost asasinat de unul din propriii săi soldați. El a stabilit capitala împărăției la Khorsabad, câțiva kilometri mai sus de Ninive.

Între anii 1808-1820, un englez numit C.J.Rich, care a trăit o viață cam romantică în părțile răsăritului, ca ofițer, scriitor și secretar de ambasadă, un aventurier, a poposit la Bagdad. Aici a început să cerceteze cu mare interes mormanele de darîmături din împrejurimi. A adunat o seamă de cioburi și bucati de tablă-te cu inscripții pe care le-a predat Muzeului Britanic.

În mod practic, cercetările lui Rich n-au avut nici o valoare. Sir Henry Layard, un arheolog de seamă, vizitează ruinele de acolo prin anul 1840. În anul 1842, Franța a trimis un consul la Mosul, numit P.E.Botta. Prin instruire și înclinație fiind arheolog, el a observat la răsărit de Mosul un sir de dealuri artificiale, un fel de îngrădări de moloz. El a crezut că sînt ruinele cetății Ninive.

Acestea i-au stîrnit atît de mult curiozitatea, încît a angajat dintre localnici o companie de săpători. În timp ce săpau, oamenii au observat grija cu care Botta examina și aduna fiecare ciob sau bucată de cărămidă, care purta ceva semn pe ea.

De fapt, țărani din împrejurimi i-au adus o multime de fragmente de alabastru și de tablete. Unul din ei l-a întrebat ca de ce examinează și pastrează cu atîta grijă toate cioburile. Botta i-a răspuns că el caută sculpturi vechi. Atunci unul din țărani săpători l-a sfătuit să facă cercetări în molozul pe care este zidit satul lor, căci în timp ce el a săpat pentru temelie casei sale, a găsit așa ceva. I s-a spus că satul lor se numește Khorsabad și se află la vreo 20 km nord-est de Mosul. Botta și-a transferat săpătorii la noul loc.

După o scurtă examinare a dîmbului curios, au început săpăturile. Nu mult de la suprafață, au dat de vîrfurile unui perete. S-a făcut curățirea lui și în curînd Botta s-a aflat într-o cameră de proporții uriașe. Toți peretii erau captuși cu lespezi de alabastru, pe care se distingeau o excelentă panoramă: o batalie, figuri de luptători, asediu, alai triumfal, scene de vînatore.

Alături de scene erau scrisuri de caractere scrise, ca cele de pe tabletele de

caramida. În cea mai strasnică excitare de bucurie, Botta a trecut cu săpătorii în a doua cameră de dimensiuni asemănătoare, cu ornamentații și figuri. Botta făcuse o mare descoperire. Era un palat imperial.

Mai târziu s-a constatat că era cel mai mare palat pe care l-a văzut lumea, palatul lui Sargon al II-lea, împăratul Asiriei pomenit în Isaia 20:1. Peste 100 colosi din acest palat și un mare număr de plăci de alabastru se afla azi în Muzeul Britanic, dar una din cele mai mari colecții de antichități asiriene, o comoară neprețuită, a fost dată de Botta Muzeului Luvru din Paris. Când am vizitat acest muzeu în 1967, în sălile 120-122 am văzut porțiuni și obiecte din palatul lui Sargon de la Kirsabab. Acestea marturisesc că el a existat, deci Biblia este adevărată.

La fel, Analele lui Sargon confirmă cucerirea Samariei în anul 721 î.n.Cr. și ducerea Israelitilor în robie, precum și colonizarea Samariei. Dar să-l lasăm pe Sargon să ne istorisească:

"Eu am asediat cetatea Samaria; 27.290 locuitori ai ei i-am adus captivi, cincizeci de care am luat pentru mine, dar ramasitei (poporului) i-am permis să-și retina posesiunile lor. Eu am numit un guvernator al meu peste ei și le-am impus tributul pe care mi-l plătea fostul rege."

Iată și relatarea biblică: "Și împăratul Asiriei a străbătut toată țara și s-a suit împotriva Samariei, pe care a împresurat-o timp de trei ani. În al nouălea an al lui Osea, împăratul Asiriei a luat Samaria și a dus pe Israel în robie în Asiria, l-a pus să locuiască la Halah și Habor lângă râul Gozan și în cetățile mezilor" (2 Împarați 17:5,6). Deși în v.3 este pomenit Salmanasar, scriitorii recentii îl identifică pe Sargon cu "împăratul Asiriei" din v.6." Căci de fapt Salmanaser începuse asediul, dar Sargon a capturat Samaria și a dus poporul în robie. Astfel, relatarea biblică cu cea din anale se completează una pe alta în ce privește numărul prizonierilor și locul unde au fost duși și sînt identice în ce privește asediul, cucerirea și ducerea în robie.

În legătura cu colonistii aduși în Samaria, pomeniți în 2 Împarați 17:24, analele 94-99 spun:

"Triburile din Tamud și Hadid, Marsiman și Chaia-pa, arabii, îndepărtatii locuitori ai pustiei, de care nici un înțelept și nici un școlar n-a știut, care niciodată n-au plătit nici un tribut nici unui rege, eu în slujba lui Asur, domnul meu, i-am bătut; restul din ei, i-am dus și i-am așezat în Samaria."

Un taur înaripat din piatră ce stătea la intrare în palatul lui Sargon a fost găsit de Chiera cu ocazia excavățiilor făcute în 1929. El a fost tăiat dintr-un singur bloc de piatră. Are o lungime de 4,58 m și tot atât în înălțime, iar în greutate este de 40 de tone. Din fericire, a fost spart și astfel a putut fi transportat în bucăți la Universitatea Chicago, cea mai mare cântărire 19 tone. Azi poate fi văzut la Muzeul Institutului Oriental Chicago.

Descoperirile recente a unor liste asiriene de împărați arată că Sargon, acesta este de fapt Sargon al III-lea, deoarece au mai fost alți doi Sargon înainte de el.

Toate aceste evidente arheologice despre Sargon, confirmă existența lui, așa

cum afirma Biblia. Chiar si textul din Isaia 20:1, singurul text ce vorbea despre Sargon, înainte de descoperirea documentelor arheologice, azi este confirmat de analele lui Sargon. Cu privire la revolta din Asdod în 712 î.n.Cr., Sargon spune:

"Azuri, regele Asdodului, a planuit sa nu mai pla-teasca tributul si a trimis mesageri de ostilitate fata de Asiria la toti regii din vecinatatea sa... am mers... împotriva Asdodului, resedinta sa regala, l-am asediat si am cucerit cetatile Asdod, Gat si Asdudimmu..."

Oare nu este minunat cum în vremurile din urma, vremuri ale necredintei, Dumnezeu a dat grai pietrelor si cioburilor, ca sa confirme adevarul Bibliei? Oricine vrea sa-l tagaduiasca pe Sargon, are de luptat cu taurul înaripat de patruzeci de tone al lui Sargon, care sustine ca Biblia este adevarata.

11. Confirmari pentru vremea lui Ezechia

Documentele arheologice care confirma relatarile Bibliei pentru acest timp sînt numeroase si importante. Eu voi reda doar cîteva.

Tributul platit de împaratul Ezechia lui Sanherib este aratat în 2 Împarati 18:14 "Si împaratul Asiriei a cerut lui Ezechia, împaratul lui Iuda, 300 talanti de argint si 30 talanti de aur."

Asasinarea lui Sargon a facut ca fiul sau Sanherib, sa ocupe tronul Asiriei. Ca fiul a avut vreun amestec în uciderea tatalui nu se stie, dar este semnificativ faptul ca numele tatalui nu e pomenit nicidecum în cronicile fiului. Sanherib este cel mai pomenit împarat al Asiriei în Biblie. Inscriptiile lui Sanherib spun urma-toarele în legatura cu tributul lui Ezechia:

"În adaus la cei 30 talanti de aur si 800 talanti de argint, pietre pretioase, antimoniu, bijuterii, tablite mari de gresie,... fildes, artar, cutii de lemn, tot felul de comori scumpe... pe care le-au adus dupa mine la Ninive, cetatea mea împarateasca."

Cele doua relatari sînt identice cu privire la numarul talantilor de aur, dar difera la numarul talantilor de argint. Biblia spune 300, analele spun 800. Sa fie o minciuna sau o gresala de scris? Nici una, nici alta. Ezechia a dat 300 talanti de argint si scriitorul atît a scris. Sanherib a cîntarit argintul si a gasit 800 talanti de argint, iar scribul atît a scris. Va întrebati cum se poate asa ceva? Oare s-or fi înmultit pe drum? Nu nu a fost nici o minune. Lipsa de cunostinta ne-ar face sa acuzam Biblia ca nu este adevarata. Dar stiinta arheologiei ne descurca. Se stie ca talantul era o masura de greutate. Arheologul Schrader ne spune ca în timp ce talantii de aur, ca greutate, erau la fel cei din Iuda cu cei din Asiria, talantii de argint din Asiria erau mai mici, mai usori. Astfel, cei 300 talanti de argint din Ierusalim, faceau 800 talanti în Asiria.

Un basorelief pe un perete dezgropat din palatul sau din Ninive îl reprezinta pe Sanherib stînd pe tron si primind oameni care îi aduc daruri. În partea din fata a capului este incriptia:

"Sanherib împaratul lumii, împaratul Asiriei stînd pe tronul sau si prada cetatii Lachis este adusa înaintea lui." Scena si inscriptia se pastreaza în Muzeul

Britanic.

Palatul lui Sanherib, o capodopera a Asiriei, a fost dezgropat de arheologul Sir A.Layard. Dupa dezgro-para palatului lui Sargon de catre Botta, Camera Co-munelor din Londra a votat suma de 3.000 lire în favoa-rea Muzeului Britanic pentru cercetari arheologice si sapatari în partile rasaritului. Layard a fost însarcinat cu aceste cercetari. El a început sapaturile în dealul de lînga Mosul, unde sapase Botta, înainte de a se muta la Korsabad. Munca sistematica si energica a lui Layard a fost rasplatita prin descoperirea cetatii Ni-nive, care zacea ascunsa sub darîmaturi de mai bine de 2.000 de ani si nimeni nu mai stia unde a existat ea altadata. Aici el a dezgropat un alt palat mare, care s-a constatat ca a fost al lui Sanherib. Palatul avea 71 camere de diferite dimensiuni si era ornamen-tat cu picturi si sculpturi, scene si inscriptii. Ele arata maretia Ninivei si sînt o confirmare a celor spuse de Biblie în Iona si Naum despre aceasta cetate.

Împresurarea Ierusalimului descrisa în 2 Împarati 18:17-37 la fel este confirmata în analele lui Sanherib ce se gasesc înscrise pe o prisma hexagonala de lut, gasita de colonelul Taylor în anul 1830 la Ninive. Cilindrul are o înaltime de 37 cm., iar pe cele sase fete ale sale se afla înscrise ispravile lui Sanherib din prima parte a domniei lui. Este cel mai bine pastrat document. El poarta denumirea de "Cilindrul lui Taylor" si se afla în Muzeul Britanic sub nr.55-10-3-1. Iata un extract:

"Cum Ezechia iudeul nu a vrut sa se supuna jugului meu, 46 din cetatile sale mai puternice, înconjurata cu ziduri si nenumarate sate mai mici din aro-pierea lor, eu le-am cucerit... Pe el însusi l-am facut prizonier în Ierusalim, resedinta împarateasca, ca pe o pasare în colivie..."

Analele nu pretind ca Sanherib ar fi cucerit Ierusalimul, ci ca doar l-a asediat. La fel ele nu pomenesc nimic despre a doua expeditie militara împotriva Ierusalimului, care s-a sfîrsit cu dezastru. Aceasta nu ne surprinde, caci asa era practica în rasarit sa se în-scrie numai biruintele, nu si înfrîngerile. Textul biblic spune ca într-o noapte "îngerul Domnului a iesit si a ucis în tabara asirienilor o suta optzeci si cinci mii de oameni. Si cînd s-au sculat dimineata, iata ca toti acestia erau niste trupuri moarte" (Isaia 37:36). Herodot se pare ca ne da o confirmare (II, 141) cînd spune: "Sanherib, împaratul asirienilor si arabilor" a condus o mare armata împotriva Egiptului. Lucru pomenit si în 2 Împarati 19:9. Tirhaca desi era dintr-o dinastie etiopeana, el a domnit si peste Egipt. Documentele egiptene arata clar lucrul acesta. Se pare ca aceasta a avut loc în timp ce Ierusalimul era asediat, o parte din trupe au plecat împotriva Egiptului. Herodot spune ca "o mul-time de sobolani noaptea au ros toate curelele de la arcuri si de la tolbele cu sageti ale dusmanilor, pre-cum si toate curelele cu care tin scuturile lor... dimi-neata urmatoare s-a început lupta si un mare numar din ei a cazut caci nu aveau arme cu ce sa se ape-re." Asirienii pusi pe fuga de egipteni se pare ca au revenit la cartierul lor de la Ierusalim. Pe de alta parte se stie ca sobolanii sînt purtatorii microbului ciumei, care într-o singura noapte a putut

decima 185.000 ostasi, despre care Biblia spune ca au fost ucisi de îngerul Domnului, caci Domnul "din vînturi își face îngerii lui si din flacari de foc, slujitori ai Lui" (Evrei 1:7).

Despre moartea lui Sanherib, Biblia spune: "Pe cînd se închina în casa dumnezeului sau Nisroc, Adra-malec si Sareter, fiii sai, l-au ucis cu sabia si au fugit în tara Ararat. Si în locul sau a domnit fiul sau Esar -Hadon" (2 Împarati 19:37; Isaia 37:38).

În cronicile babiloniene este notat acest eveniment, fara sa se dea numele fiului care l-a ucis. Iar o in-scriptie de la Esar-Hadon spune: "În luna Nisanu, pe o zi favorabila, supunîndu-ma înaltei porunci, mi-am facut intrarea plina de veselie în palatul împaratesc, teribilul loc unde îi asteapta soarta pe regi. O hotarîre ferma a venit peste fratii mei. Ei au uitat de dumnezei si s-au întors la faptele lor de violenta, complotînd raul... Spre a cîstiga domnia, l-au ucis pe Sanherib, tatal lor." Unii sînt de parere ca Sanherib îl denu-mise pe Esar-Hadon ca mostenitor al tronului, din cauza aceasta ceialalti doi l-au asasinat pe tatal lor.

În legatura cu numele Tartan si Rabsache pomenite în 2 Împarati 18:17, constatam din documentele asiriene ca nu erau nume proprii, ci ranguri militare. În asiriana "tartanu" însemna al doilea în comanda armatelor, primul fiind împaratul, deci era echivalent cu rangul de general, iar "rab-saqu" însemna ofiterul sef.

În ce priveste luxul si moda vremii lui Ezechia atacata vehement de proorocul Isaia (3:16-24), este con-firmata de descoperirile arheologice. S-a constatat ca aveau parfumuri, anumite solutii pentru par, pentru ondulatii, foloseau ruj de buze, purtau podoabe scum-pe, aveau oglinzi si anumite spatule si instrumente de înfrumusetare. M.G.Kyle descriind excavatiile de la Kiriat Sefer a remarcat ca femeile de atunci doar ca aveau denumirile diferite pentru cosmeticile lor, pe care le folosesc extremistele modei moderne. Rareori a fost o zi, cînd sa nu fi gasit instrumente de ale rasfa-tatelor doame în timpul sapaturilor. Unul din excava-tori a zis: "Se pare ca fiecare evreica din oras avea asa scule."

Biblia ne spune ca Ezechia a facut iazul si canalul de apa si a adus apele Ghihon în cetate (2 Împarati 20:20; 2 Cronici 32:30). Aceasta ca sa aiba apa în caz de ase-diu. Din 2 Cronici 32:1-4 se pare ca lucrarile au fost fa-cute în timp ce Sanherib se lupta cu celelalte cetati din Iuda. Apele au fost adunate în cetate printr-un tunel sapat în stîncă, ce da în lacul Siloam. În secolul trecut acest canal-tunel a fost descoperit si apoi a fost explorat de Dr. Robinson, Sir Charles Wilson si Sir Charles Warren. Si acesta confirma adevarul Bibliei.

12. Probleme în legatura cu Manase

Succesorul lui Ezechia a fost Manase. El si-a înce-put domnia în anul 687 în.Cr. Istorisirea biblica ridica doua probleme, care nu ar putea fi explicate fara arheologie. Ele au pricinuit încurcaturi multora. Ei spu-neau ca nu se poate sa fie adevarat ce spune Biblia.

Despre Manase vorbesc mai multe documente arheologice. O lista asiriana a

lui Esarhadon de împărații tributari cărora le-a cerut ajutor pentru construirea unui palat, îl pomeneste și pe Manase:

"Am chemat pe regii țării Hatti și a regiunilor de peste râu: pe Balu, împăratul Tirului, pe Manase, împăratul lui Iuda..."

Documentul arată că Manase a existat și că a fost împărat al lui Iuda. O tablă a lui Asurbanipal conține lista a 22 împărați, între care e și Manase.

Manase a fost un împărat ce s-a dat la păcat și a făcut mult rău. Uneori din părinți credincioși, ca Ezechia, ies copii foarte răi, ca Manase. În 2 Cronici 33:11 citim: "Atunci Domnul a trimis împotriva lor pe capetenii ostirii împăratului Asiriei, care l-au legat cu lanțuri de aramă, și l-au dus la Babilon." Aici se ridică prima problemă: De ce Manase e dus la Babilon și nu la Ninive, capitala Asiriei? Să fie o greșală a scribului? Multă vreme necredincioșii au râs de acest verset. Cum se poate ca prizonierul împăratului Asiriei să fie dus în Babilon? Și credincioșii nu puteau da nici o explicație. Dar iată că a venit arheologia și a lămurit enigma. Nu este nici o greșală în textul biblic. Lucrurile s-au petrecut întocmai. Numai lipsa de cunoștință îi face pe unii să tagaduiască adevărul Bibliei.

Există un document asirian denumit "Cilindrul Ras-sam", care în col. aIII-a, rândurile 96-108, spune cum sub domnia lui Asurbanipal au fost câteva răscoale: cea a fratelui său Samas-sum-ukin, care domnea peste Babilon și cea a țării din apus. Cronicile lui Asurbanipal menționează că dintre toate popoarele Palestinei, nimeni nu a avut mai mare importanță decât regatul lui Iuda, cu Ierusalimul, capitala sa puternic fortificată, iar ca rege având pe Manase, vasalul de odinioară al lui Esarhadon. Scrierile cuneiforme spun că și Manase a fost cuprins în această răscoală. De aceea a fost prins și dus în lanțuri.

De ce a fost dus înșă la Babilon și nu la Ninive, cronicile ne spun că după răscoală fratelui său, Asurbanipal a refăcut palatul din Babilon și își mutase temporar reședința acolo. Iată ce spun tabletele:

„... prin rituri ale vizitatorilor și prezicatorilor mi s-a descoperit să reedific Babilonul și să restaurăm Esagila (templul zeilor) și m-au determinat să dau porunca scrisă în privința aceasta... Am sămădit pe toți meșterii mei și pe tot poporul Babilonului. I-am pus să lucreze cu cosul și am pus brigadierii peste ei. Eu am clădit Babilonul din nou, l-am mărit, l-am înălțat, i-am dat splendoare."

Deci, Biblia nu a greșit spunând că Manase a fost dus la Babilon. Împăratul Asiriei fiind la Babilon, era normal ca prizonierul să fie dus acolo.

A doua problemă o avem în 2 Cronici 33:14-20, unde ni se spune că Manase, ca împărat la Ierusalim a făcut întărituri, că a înlăturat dumnezeii străini din Casa Domnului, că a așezat din nou altarul Domnului, că a poruncit lui Iuda să slujească Domnului, că a murit și a fost îngropat la Ierusalim. Cum se poate așa ceva? Oare nu este aici o contradicție? Nu a fost dus Manase în lanțuri în Babilon? Cine poate crede ce spune Biblia?

Da, e adevărat că Manase a fost dus în Babilon, dar tot atât de adevărat este că s-a întors la Ierusalim și a împăratit mai departe. Această afirmație a Bibliei

este confirmata de practica împaratorilor Asiriei, precum si de lista de împarati tributari ai lui Asurbanipal. Din documentele arheologice stim ca asirienii obisnuiau sa repuna în domnie pe anumiti împarati, dupa un timp de prizonierat. Un caz similar a fost al faraonului Neco, care l-a fel fost prins si dus în robie si apoi a fost repus pe tron. Iar documentul arheologic denumit "Prisma lui Asurbanipal" ce da o lista de 22 regi vasali din tarile de apus, îl mentioneaza din nou si pe Manase ca rege tributar. Lista e diferita de cea a lui Esarhadon, fiind mai târzie, contine alte nume."

Biblia ne da explicatia în v. 12:13: "Cînd a fost la strîmtoare s-a rugat Domnului Dumnezeuului sau si s-a smerit adînc înaintea Dumnezeului parintilor sai. I-a facut rugaciuni si Domnul, lasîndu-se înduplecat, i-a ascultat cererile si l-a adus înapoi la Ierusalim în împarati-a sa. Si Manase A CUNOSCU CA ESTE DUMNE-ZEU."

Cînd i-a mers bine, Manase a trait în toate paca-tele. A trebuit sa fie smucit, pus în lanturi, sa ajunga în strîmtorare spre a-si da seama de vina sa si sa se pocaiasca. Iar dupa aceea a primit din nou tronul si a fost o binecuvîntare pentru popor. Cu cîti nu trebuie Dumnezeu sa lucreze la fel si astazi? O, binecuvîntata e nuiaua care întoarce îndaratnicia la Dumnezeu!

Biblia este adevarata. Inscriptiile scoase de sub darîmaturi au rezolvat problemele neînțelese în lega-tura cu Manase. Adevarul ramîne adevar chiar si cînd nu-l pricepem. Adevarul trebuie crezut.

E. PERIOADA CAPTIVITATII

Tara lui Israel a fost înfrînta cu totul sub Sargon, împaratul Asiriei, iar locuitorii au fost dusi în robie. În locul lor au fost adusi colonisti, care prin încuscrirea cu ramasita lui Israel au dat nastere poporului samaritean. Captivitatea lui Israel a început în anul 722 î.n.Cr. Captivitatea lui Iuda s-a facut pe etape între anii 606-586 sub Nebucadnetar, împaratul Babilonului si a durat 70 de ani, pîna în 536 î.n.Cr. Arheologia are o mare multime de documente din aceasta perioada, do-cumente care confirma cele relatate în Biblie.

1. Nebucadnetar si Biblia

Dintre toti împaratii straini, Nebucadnetar este cel mai des pomenit în Biblie, de peste 150 de ori. El a domnit vreo 43 de ani, între 604-561 î.n.Cr. El a fost fiul lui Nabopolasar, rege al Babilonului cu recunoas-terea împaraturii Asiriei.

Imperiul asirian cu toate rînduelile lui din cale afara de precise, cu toate sumele mari ce le primeau ca tribut si cu toate ostirile numeroase se prabuseste. Hoarde de sciti - dupa spusele lui Herodot - navali-sera în valuri asupra provinciilor asiriene. Sub spectrul unui imperiu în declin, Asurbanipal moare în anul 626 î.n.Cr. Asur-etil-ilani îi devine succesori, dar stim foarte putin despre el.

În anul urmator, 625, Nabopolasar devine împarator al Babilonului, cu încuviintarea Ninivei. El nazuia spre independenta. Spre a ajunge la aceasta el

nu se ras-coala, ci duce tratative cu Ciaxare, împaratul mezilor, care nutrea aceleasi gânduri. Alianta se ratifica prin casatoria lui Nebucadnetar cu fiica lui Ciaxare, prin-tesa Mediei. În urma acestei aliante, cu multa pre-cautie, ei au facut pregatirile si într-o zi au scuturat jugul asirian.

Nebucadnetar a fost facut partas la domnie, core-gent cu tatal sau. El conduce lupta de la Carchemis în 606 în.Cr. împotriva lui Faraon Neco al Egiptului. Ieremia vorbeste de aceasta lupta în cap. 46:1,2. Ioiachim, împaratul lui Iuda, îl ajutase pe faraon împotriva lui Nebucadnetar. Nebucadnetar a fost biruitor, a luat prada de la egipteni, dar nu l-a crutat nici pe Ioiachim. Trupele lui au trecut pe la Ierusalim si un prim lot de prizonieri sînt dusi în captivitatea Babilonului, împreu-na cu vasele sfinte de la templu. Printre cei dusi a fost si Daniel cu ceialalti trei tineri credinciosi (Daniel 1:1,2).

Întronarea lui Nebucadnetar s-a facut pe data de 6 sept.605. Ultimele tablite de la Nabopolasar sînt cu data de mai si august 605. Iar primele doua de la Nebucadnetar le avem cu data de august si septembrie 605. în.Cr.

În ce priveste lupta de la Carchemis pomenita în Biblie, este confirmata de Iosif Flaviu, redînd marturia istoricului antic Berosus.

Stim ca deportarea lui Iuda s-a facut în trei rînduri: în 606, 597 si 586. Ioiachim a fost lasat ca împarat, dar supus Babilonului. El a murit în anul 597 în.Cr. În locul lui a domnit fiul sau Ioiachin, timp de trei luni si zece zile, caci sosise Nebucadnetar a doua oara la Ierusalim. Probabil fiindca Ioiachim nu mai voise sa plateasca tributul datorat. Împaratul a fost dus în Babilon ca prizonier (2 Împarati 24:8-17).

Doua tablite cu inscriptii babilonene sustin cele spuse de Biblie. Prima vorbeste despre acest atac al lui Nebucadnetar. Ea spune:

"În al saptlea an, luna Kislev, împaratul Akadului si-a trecut în revista trupele si a pornit spre tara Hatti, a tabarît împotriva cetatii lui Iuda, iar în luna Adar ziua a doua a pus mîna pe cetate si a cap-turat pe împarat. El a desemnat ca împarat pe unul pe care el l-a ales, a primit un bogat tribut, si le-a trimis toate la Babilon."

A doua provine din arhivele dezgropate în Babilon de excavatorul german Koldewey. Aici erau sute de bonuri de ulei pentru diferiti captivi din cetate. Numele Yaukin (Ioiachin), împaratul lui Iuda, apare pe trei din acestea. Una din ele se refera si la cei cinci fii ai sai. Iata fragmentul:

„...10 (ratii ulei) lui Ia-ku-u-ki-nu (Iaukin) fiul îm-paratului lui Ia-ku-du (Iuda), 2 si jum. pentru cei cinci fii ai împaratului lui Ia-ku-du (Iuda).”

Cu cel de-al doilea lot de captivi, a fost dus în robie si proorocul Ezechiel. În cap.1:1 el ne spune locul unde au fost asezati evreii: "...eram între prin-sii de razboi de la rîul Chebar." Fiindca nu s-a mai stiut nimic de Chebar, criticii au atacat spusele lui Ezechiel. Multumita sapturilor arheologice efectuate la Nippur, vreo 60 mile mai la sud de Babilon, azi stim aria unde au fost asezati captivii. În anul 1899, Uni-versitatea Pennsylvania a facut excavatii la Nippur. În ruinele din partea de nord-vest, s-a descoperit o came-ra cu 730 de tablite cu

inscriptii. Ele dateaza de pe vremea lui Artaxerxe, 465-424, iar altele de pe vremea lui Darius al II-lea, 423-404. Ele apartineau unei familii Marasu. Doua dintre tablite vorbesc despre navigatia pe "naru Kabari" sau "nehar kebar" ceea ce înseamna "rîul Kebar". Era un canal navigabil ce pornea din partea de nord a Babilonului si ducea o parte din apele Eufratului pe la Nippur si se unea iaras cu Eufratul la sud de cetaten Ur. Deci au fost înlaturate si îndoielile cu privire la rîul Chebar. Azi stim locul unde au fost deportati Evreii din tara lui Iuda. F.F.Bruce e de parere ca ei au fost supusi la munca fortata în sistemele de irigare ale Babilonului.

În locul lui Ioiachin, Nebucadnetar a pus ca împarat peste Iuda pe Zedechia, unchiul lui Ioiachin. El dom-neste între 597-586 î.n.Cr. Cu el are mult de-a face proorocul Ieremia. În cap.34:6.7 citim ca cetatile Lachis si Azeca "erau cetatile care mai ramasesera" necucerite de Nebucadnetar, pe vremea lui Zedechia. Pentru multi afirmatia aceasta a lui Ieremia parea de necrezut. „Cum se putea ca ele sa fi rezistat armatelor Babilonului?” se întrebau scepticii si criticii Bibliei.

Azi însa stim ca Ieremia a scris adevarul. Cetatea Azeca a fost dezgopata de o echipa a Fondului de Explorare a Palestinei condusa de Frederick K.Bliss în anul 1898. S-a constatat ca a fost o fortareata puter-nica cu 8 turnuri. Iar cetatea Lachis a fost dezgro-pata de Expeditia Arheologica Wellcome-Marston. Lu-crarile au început în 1933 sub conducere lui J.L. Star-key. În 1938, Starkey a fost ucis de banditi arabi. El a fost înlocuit de Lankester Harding si Charles H.Inge. Cetatea era situata la 48 km sud-vest de Ierusalim, dominînd vechiul drum ce lega Babilonul si Siria cu Egiptul. Fortareata avea ziduri duble si porti triple. Ca suprafata, în vremea ei de înflorire avea o arie mai mare decît Ierusalimul si decît Meghido. La sapaturi au fost gasite într-un strat de taciuni si cenusa un numar de 18 scrisori pe tablite de lut. Ele dau lumina asupra perioadei lui Ieremia. Ele erau scrise de un ofiter Ho-sayahu, aflat la un post de observare situat la vreo 6 km catre Yaos, guvernatorul militar al cetatii. În scrisoarea nr.4 se spune:

"Faca Iehova ca domnul meu, în aceasta vreme, sa auda vesti de bine... Cît despre Semachiah si Semaia au fost luati si dusi în capitala (Ierusalim)... Si sa stie domnul meu ca noi sîntem în stare de veghe si ne uitam dupa semnalele de focuri de la Lachis, în conformitate cu indicatiile date mie de domnul meu, caci noi nu putem vedea Azeca."

Scrisoarea nr.6 contine expresia biblica din Ieremia 38:4 "...moaie inima oamenilor de razboi." Scrisorile dau o seama de nume pe care le gasim si în cartea lui Ieremia: Ghemaria, Iaazania, Neria, Ma-tania si chiar Ieremia. Hauptert sustine ca nici o alta descoperire arheologica recenta nu are o legatura mai directa cu Biblia ca scrisorile de la Lachis.

Cel de-al treilea lot de prizonieri dusi în Babilon a fost dupa darîmarea Ierusalimului în anul 586 î.n.Cr. În ce priveste aceste evenimente sînt recunoscute de toti ca adevarate.

Ceea ce sîrneste împotrivre este o alta latura a vietii lui Nebucadnetar. În

cartea lui Daniel la cap. 4:29-33 ni se spune: "După 12 luni, pe când se plimba pe acoperișul palatului împărațesc din Babilon, împăratul a luat cuvântul și a zis: "Oare nu este acesta Babilonul cel mare, pe care mi l-am clădit eu, ca loc de sedere împărațască prin puterea bogăției mele și spre slava măreției mele?" Nu se sfîrșise încă vorba aceasta a împăratului și un glas s-a pogorît din cer și a zis: "Află, împărate Nebucadnetar, că ți s-a luat împărația!" Chiar în clipa aceea, s-a împlinit cuvântul acela asupra lui Nebucadnetar. A fost izgonit din mijlocul oamenilor..."

Cercetările arheologice atestă că ceea ce a fost Ramses al II-lea pentru Egipt - împăratul construc-tor - a fost și Nebucadnetar pentru Babilon. El a dat o măreție deosebită Babilonului. A ridicat falnice palate, mărețe temple, puternice întărituri cu turnuri, precum și renumitele grădini suspendate, care constituiau una din cele 7 minuni ale lumii. W.Schneider spune că "nici vechea Roma cu peste un milion de locuitori nu egala nici pe departe Babilonul în privința întinderii." Istoricul grec Herodot a spus: "Babilonul nu este numai mare, ci și un oraș de o splendoare neîntîlnită de mine la alte cetăți." Atacul criticilor nu a fost împotriva cuvintelor "Oare nu este acesta Babilonul cel mare...", ci împotriva afirmației lui Daniel că a fost izgonit.

E adevărat că istoria nu pomeneste nimic despre aceasta. Și cum e natural, nici cronicile lui. Rawlinson ne spune însă de o inscripție, puțin cam mutilată, care dă de înțeles cele afirmate de Daniel. Inscripția spune:

"Pentru patru ani reședința împărației mele nu a desfatat inima mea; în nici una din posesiunile mele nu am ridicat nici o clădire importantă prin puterea mea. Nu am înălțat clădiri în Babilon pentru mine și pentru fală numelui meu. În închinăciune înaintea lui Marduc, dumnezeul meu, nu am cântat laudele sale, nu am procurat jertfe pentru altarul său și nu am curățit canalele..."

Această însirare de omisiuni indică suspendarea pentru un timp a lucrărilor marelui împărat. Cum pot fi împacate cele două relatări cu privire la timp? Biblia vorbește de șapte vremi, iar inscripția de patru ani. Deci, este o nepotrivire. Și totuși, Biblia este adevărata. Ea nu vorbește de ani, ci de vremi. În Babilon anul are două anotimpuri sau două vremi; șapte vremi fac trei ani și jumătate. Aceasta se pare că este perioada cât împăratul a fost ca nebun, pînă i-a venit mîntuiala la loc, cum scrie Daniel. Inscripțiile pomenesc patru ani, timp în care nu a lucrat.

O remarcabilă precizare găsim la marele istoric al Babilonului Berosus, care spune că împăratul Nebucadnetar "a căzut într-o stare de sănătate infirmă", înainte cu ceva de moarte.

Un alt scriitor antic, Abydenus spune: "...După aceasta, caldeenii zic că Nebucadnetar, urcîndu-se pe acoperișul palatului său, a fost cuprins de o inspirație divină și a izbucnit în vorbire, după cum urmează:

"Eu, Nebucadnetar, vă prezic vouă, o, Babilonieni, nenorocirea care stă să cadă peste voi, pe care Bel, stramosul meu și regina Beltis, amîndoi nu sînt în stare să convingă soarta să se abată. Un cățăr persan va veni, ajutat de dumnezeii

sai si va aduce robia peste voi, cu complicele sau un Med, mândria asirienilor. O, de ar veni un vîrtej sau un potop sa-l înghita, sa-l nimiceasca cu desavîrsire, mai înainte de a pune acest jug pe oamenii tarii mele... Si eu as fi fost mult mai fericit de mi-as fi încheiat viata mai înainte ca aceste gînduri sa-mi fi intrat în cap..." Dupa ce a proorocit astfel, deodata a dis-parut din vedere."

Pasajul e foarte graitor si are puncte comune cu Daniel. Locul pe acoperis, puterea de a profeti, dis-paritia sa dinaintea oamenilor coincid în totul. În plus, unii istorici ai Babilonului vorbesc ca pe timpul boalei lui, împarateasa a condus treburile împaratiei în nu-mele lui.

Palate dezgropate, inscriptii, tablite scoase din cenusa, bonuri de ratii de ulei pentru prizonieri, cores-pondenta militara, caramizi si cioburi scoase de tîrna-cop la lumina, au capatat grai pentru oamenii de stiinta si graiul lor confirma adevarul Bibliei.

Întrebarea este cum privesc eu aceasta Carte? Care este atitudinea mea fata de ea? Care este mar-turia mea prin grai si prin trai despre Biblie? Cînd altii lovesc cu tîrnacopul în solul inimii mele gasesc ei marturii ca Biblia este adevarata? O confruntare între spusele Bibliei si documentul vietii mele face sa stralu-ceasca mai mult adevarul ei sau îl întuneca?

2. Existenta lui Belsatar confirmata de tablite

În cartea lui Daniel cap. 5:1 citim: "Împaratul Belsatar a facut un mare ospat celor o mie de mai mari ai lui..."

Rationalistii si criticii multa vreme au spus ca aceste cuvinte nu corespund adevarului. Ei spuneau ca Belsatar n-a existat, deci e doar un personaj mito-logic. Afirmatia lor si-o bazau pe faptul ca dupa moar-tea lui Nebucadnetar a urmat la tron Nabonidus, ca în timpul domniei lui Babilonul a fost ocupat de medo--persi, ca Nabonidus nu a fost omorît cum se relateaza despre Belsatar (Daniel 5:30), ci a fost luat captiv. Prin aceasta cautau sa arate ca Biblia nu este adevarata.

Cei credinciosi nu aveau cu ce sa se apere de aceste atacuri. Chiar daca nu puteau explica aceasta nepotrivire dintre istorie si Biblie, totusi ei credeau ca Biblia este adevarata.

Dar a venit o zi cînd savantii în ale arheologiei au facut lumina si în privinta aceasta. O foarte simpla descoperire facuta în Babilonul de jos a unei inscrip-tii, cu o ruga a lui Nabonidus, explica în mod satis-facator aceste contradictii dintre istorie si Biblie. Inscriptia spune:

"Si în inima lui Balsatar, fiul meu cel mai mare, urmasul meu, sadeste teama de marea ta dumnezeire! Fa-l sa nu pacatuiasca! Fa-l sa fie satisfacut cu plinatatea vietii!"

Alte tablite gasite în vechea Babilonie si depozitate în Muzeul Britanic au fost examinate de Dr. Theophilus G.Pinches, proeminent asiriolog din Londra. Pe una este pomenit numele lui Belsatar, pe alta este pomenit si Nabonid si Belsatar, alta se refera la Belsatar ca fiul împaratului, iar alta ce cuprinde un contract, are juramîntul luat în numele lui Nabonid si Belsatar. În Babilon,

juramîntul se lua în numele împaraturii. Cum se poate ca Babilonul să fi avut doi împaraturi deodată? Da, căci și Nebucadnetar a fost împarat cu tatăl său.

Cronicile lui Nabonid ne spun că în anul 556 î.n.Cr. el a încredințat domnia fiului său, Belsatar. Următorul text arată explicit că înainte de a face o expediție militară în părțile apusene spre a potoli o răscoală și spre a cuceri cetatea Tema, împaraturii a făcut lucrul acesta:

"O tabără a încredințat-o fiului său mai mare, întâiu-lui născut trupele țării le-a alăturat lui. El i-a dat mâna liberă, i-a încredințat lui domnia. Apoi el a întreprins o campanie la mare distanță, puterea țării Akkad a înaintat cu el spre Tema... a ucis pe printul din Tema ... apoi și-a stabilit domiciliul lui în Tema..."

Raymond P. Dougherty, fost profesor de asiriologie la Universitatea Yale, spune că în partea din urmă a domniei sale, Nabonid a petrecut timpul în Arabia cu scopul de a consolida acea parte a imperiului. De aceea a încredințat domnia lui Belsatar. Cronicile lui Nabonid scrise în anul al șaptelea, (col. II ob. 1, 5, 10, 19, 23) deci pe la 549 î.n.Cr., precizează:

„...Împaraturii a fost în cetatea Tema, fiul împaraturii-lui, nobilii și trupele sale erau în țara Akkad."

Același lucru se spune și în anul al nouălea, al zecelea și al unsprezecelea. Millar Burrows de pe lângă Școala de Cercetări Orientale spune: "Soluția acestei discrepante aparente a fost găsită când s-au descoperit evidențele că în partea din urmă a domniei sale, Nabonid a trait în Arabia și a lăsat administrația guvernării fiului său Belsatar." Astfel înțelegem de ce spune Biblia că lui Daniel i s-a dat "locul al treilea în cârmuirea împaraturii", căci primul era Nabonid, Belsatar al doilea și Daniel al treilea.

Dar zilele lui Belsatar au fost numărate, cum îi citise Daniel scrierea de pe perete. În noaptea de ospat și orgii, trupele medo-persane ale lui Cir intra în Babilon și ocupa cetatea fără varsare de sânge, căci "poporul Babilonului, ca un singur om, întreaga țară Sumerului și Akkadului, nobilii și cei mari s-au prosternut înaintea lui, i-au sărutat picioarele, s-au bucurat de suveranitatea lui..." spune cilindrul cu analele lui Cir. Iar Istoria Universală, apărută la București, confirmă adevărul spus de Biblie cu privire la sfârșitul lui Belsatar: "Nabonid a fost făcut prizonier și apoi trimis în exil în Carmania, Balthazar a fost ucis."

Iată cum evidențele arheologice fac lumină și spulberă toată tagăduirea scepticilor. Încă odată Biblia s-a dovedit că este adevărată.

F. PERIOADA ÎNTOARCERII DIN ROBIE

Timp de 70 de ani poporul evreu și-a ispășit vina păcatelor în robia Babilonului, așa cum le prorocise Ieremia. După împlinirea celor 70 de ani, Dumnezeu a schimbat cursul istoriei, așa cum nu se așteptau ei, Babilonul a cucerit de Cir, care proclama eliberarea prinzilor de război și întoarcerea lor

acasa.

1. Documente despre Cir

În cartea proorocului Isaia cap.45 v.1 citim: "Asa vorbește Domnul către unsul Sau, către Cir, pe care-l ține de mîna, ca să doboare neamurile înaintea lui, și să dezlege brîul împaraților, să-i deschidă porțile, ca să nu se mai închidă..."

În secolul al XIX-lea, arheologul amator Hormuzd Rassam a găsit o parte din analele lui Cir. Ele sînt scrise pe un cilindru cu șase fete. Cilindrul e din lut și scrierea datează din anul 536 î.n.Cr. Aici avem descrisă cucerirea Babilonului, eliberarea captivilor spre a se întoarce fiecare în țara sa, precum și repatrierea anumitor comori jefuite de babiloneni de la templele altor popoare. Documentul este numit „Cilindrul lui Cir” și se află în Muzeul Britanic. Conținutul acestui document are o deosebită importanță pentru confirmarea adevărului biblic.

Cir s-a născut în anul 590 î.n.Cr. El a fost un descendent din dinastia Ahemenzilor, iar la domnie a ajuns în anul 558 î.n.Cr. În timp de 10 ani, el a cucerit Media, a prins pe Astiage și l-a dus în captivitate, dar nu l-a omorît, ci i-a dat o reședință frumoasă, prin ciara pentru tot restul zilelor. În 546 a luat cetatea Arbela pe Tigris și țara Is. Apoi a bătut pe Cresus, împăratul Lidiei și a ajuns pînă la Marea Egee.

Omul acesta despre care Dumnezeu, cu două sute de ani înainte de a apărea pe scena istoriei, spunea că este unsul Sau, avea menirea să cucerească Babilonul.

În analele sale, Cir confirmă vocația sa. El zice:

"... El (Dumnezeu-Merodac) l-a căutat, El l-a găsit, da, el a căutat un print cinstit, după inima Sa, El l-a luat de mîna pe Cir, împăratul cetății Ansan; El l-a chemat pe nume la stăpînirea întregului pământ... Merodac (Dumnezeu) marele domn, pazi-torul poporului Sau, a privit cu bucurie faptele lui binecuvîntate și curăția lui de inimă. Spre Babilon, propria sa cetate, i-a dat porunci să meargă. El l-a invitat să apuce drumul spre Babilon; ca un prieten și ajutor, El a mers alături. Trupele lui mult raspîndite ca apele unui râu, a caror număr nu poate fi cunoscut, în deplină armură au marsăluit alături de el. Fără împotrivire sau bătălie, El (Merodac) l-a făcut să intre în Babilon..." (Cilindrul lui Cir rîndurile 11-29 și 22-24).

Herodot (I, 189-191) spune că persii sub comanda lui Gobrias, după ce au abatut apele râului într-un lac de acumulare, au pătruns în cetate pe albia râului la 16 oct.539. Șapteșpezece zile mai tîrziu Cir însuși își face apariția la porțile Babilonului pe care preoții le deschid, iar poporul îl primește cu ovatii de bucurie. El spune:

"Cînd am intrat pasnic în Babilon și cu mare bucurie și aclamații, mi-am instalat reședința domniei în palatul regilor."

Nici numărul mare al armatelor, nici zidurile puternice, nici porțile de aramă ale Babilonului, nici iscusința locuitorilor, nici bogățiile cetății nu l-au împiedecat pe Domnul să-și împlinească cuvîntul și să dea lui Cir falnica cetate, ca un dar. Deci, spusele Bibliei sînt adevărate cu privire la Cir.

Alta relatare e cu privire la eliberarea din captivitate. Evreii erau în robia Babilonului. Din Daniel 9:2 constatam ca s-au împlinit cei 70 de ani de robie, prorociti de Ieremia. "Daniel a dus-o bine sub domnia lui Cir persanul" (Daniel 6:28). El era în vîrsta de vreo 85-90 de ani. Ca tinerel fusese luat prizonier si a stat în robie 70 de ani. La împlinirea celor 70 de ani, bătrînul acesta venerabil posteste si se roaga pentru eliberarea prinsilor de razboi. Binele Babilonului n-a putut înabusi iubirea de patrie. La fel nici pozitia înalta, nici lunga perioada de înstrainare nu l-au înstrainat de tara sa iubita. Ce pilda frumoasa! Înaltul demnitar, al treilea în cîrmuirea împaratiei îngenunchiat se roaga pentru eliberarea fratilor sai umiliti si asupriti!

În 2 Cronici 36:22-23 citim: "În cel dintîi an al lui Cir, împaratul persilor," referirea e cu privire la domnia asupra Babilonului, „ca sa se îplineasca cuvîntul Domnului vestit prin gura lui Ieremia, Domnul a trezit duhul lui Cir, împaratul persilor, care a pus sa se faca prin viu grai si prin scris, aceasta vestire în toata împaratia lui: "Asa vorbeste Cir, împaratul persilor: "Domnul Dumnezeu cerurilor mi-a dat toate împaratiile pamîntului si mi-a poruncit sa-I zidesc o casa la Ierusalim. Cine dintre voi este din poporul Lui? Domnul Dumnezeu lui sa fie cu el si sa plece!" Deci, s-a proclamat eliberarea captivilor. Acelas decret îl gasiti si la Ezra 1:2.

Multa vreme istoricii n-au vrut sa creada afirmatia Bibliei cu privire la acest decret. Unii scriitori au cautat sa combata aceasta afirmatie spunînd ca Cir a fost un împarat ce s-a închinat zeilor si n-a avut nimic de-a face cu Iehova, Dumnezeu lui Israel. Dar toate aceste opintiri ale necredintei de a rasfurna Biblia s-au dovedit zadarnice. Sîncă adevarului nu putea fi clintita. Istoria trebuia sa recunoasca ca Israel a fost în robia Babilonului si ca Israel s-a reîntors din captivitate. Aceste fapte nu se puteau tagadui, dar se tagadua decretul. Aceasta pîna într-o zi, caci cu ajutorul tîrna-copului, arheologia a scos de sub darîmaturi Cilindrul lui Cir, care vorbeste despre aceasta eliberare:

"Cît priveste pe locuitorii Babilonului, care împotri-va vointei zeilor... Eu am abolit jugul care era împotriva starii lor sociale... De asemenea, am adunat pe toti locuitorii si i-am reîntors la vechile lor locuinte... Am înapoiat cetatilor sacre de partea cealalta a Tigrlui, sanctualelor care au fost rui-nate de mult timp, zeitatile care au fost acolo, si le-am construit sanctuare permanente. De asemenea am adunat locuitorii si i-am trimis la locuintele lor de odinioara... Fie ca zeii pe care i-am restabilit în cetatile lor sfinte sa se roage zilnic lui Bel si Nebo, cerîndu-le viata lunga pentru mine."

În Ezra 6:2-5 este scris: "S-a gasit la Ahmeta, capitala tinutului Mediei, un sul pe care era scrisa aceasta aducere aminte: "În anul întîi al domniei împaratului Cir, împaratul Cir a dat aceasta porunca privitoare la Casa lui Dumnezeu din Ierusalim: "Casa sa fie zidita iaras, ca sa fie un loc unde sa se aduca jertfe, si sa aiba temelii tari. Sa aiba o înaltime de sasezeci de coti, o latime de sasezeci de coti, trei rînduri de pietre cioplite si un rînd de lemn nou. Cheltuelile vor fi plătite din casa împaratului. Mai mult, uneltele de aur si de

argint ale Casei lui Dumnezeu, pe care le luase împăratul Nebucadnetar din templul de la Ierusalim și le adusese la Babilon, să fie date înapoi, duse în templul din Ierusalim, la locul unde erau, și puse în Casa lui Dumnezeu."

Relatarea aceasta este în totul de acord cu afirmația de mai sus a lui Cir ca a construit sanctuarele care au fost darîmate. În relatarea din Cronici se spune ca "Domnul a trezit duhul lui Cir." Se spune ca atunci cînd Cir a venit în Babilon, un evreu numit Zerubabel i-a aratat proorocia lui Isaia, spusă cu aproape două sute de ani înainte ca să ajunga Cir la portile Babilonului. Cînd Cir a citit textul a fost foarte uimit și a dat decretul de reîntoarcere la Ierusalim și de recladire a templului.

Documentele cu privire la Cir confirmă adevărul Bibliei. Cir, deși păgîn, a fost omul care a ascultat de Dumnezeu, astfel a putut fi folosit de Dumnezeu și a fost onorat de Dumnezeu. El însuși marturisește pe cilindru ca Dumnezeu a mers alături de el. Cea mai mare onoare a lui nu e ca a fost mare împărat, ci ca a fost robul Domnului.

2. Întoarcerea prinsilor de război

Decretul lui Cir, ce proclama eliberarea prizonierilor, a determinat pe mulți să se pregătească pentru reîntoarcerea în Palestina. Un prim lot ce număra vreo 49.897 suflete a plecat la drum sub conducerea lui Sesbatar (Zorobabel), voevodul lui Iuda (Ezra 1:8; 2:2). Acest lot a fost însărcinat să aducă la Ierusalim toate

vasele sfinte în număr de cinci mii patru sute bucăți, vase care au fost luate de Nebucadnetar. Întoarcerea s-a făcut în anul 537 î.n.Cr.

Săpăturile arheologice au scos la lumină inscripții cu numele lui Sesbatar și Zorobabel.

Prin anul 457 î.n.Cr. deci vreo 80 de ani mai târziu de primul lot s-a întors Ezra, carturarul, iar după el cu vreo 13 ani mai târziu s-a întors Neemia, ca guvernator, spre a drege zidurile Ierusalimului.

Cei vreo 50.000 de evrei întorși din robie (Neemia 6:66,67), au avut de înfruntat dușmania vecinilor și sterpiciunea pământului care n-a fost lucrat cît timp ei au fost în exil. Arheologul W.F. Albright spune în legătură cu aceasta: "Un mare număr de orașe și cetăți din Iuda au fost excavate în întregime sau în parte; multe alte părți au fost examinate cu grijă spre a se determina data aproximativă a ultimei lor distrugerii. Rezultatele sînt uniforme și concludive: cele mai multe au fost distruse la începutul secolului al șaselea î.n.Cr. și n-au mai fost ocupate niciodată. Unele au fost distruse pe vremea aceea și au fost reocupate parțial ceva mai târziu, iar altele au fost distruse și reocupate după o lungă perioadă de abandonare, lucru marcat printr-o izbitoră schimbare în sol... Dar nu este cunoscut nici un caz unde un oraș din Iuda să fi fost ocupat în continuu în perioada exilului."

În legătură cu rezidirea templului nu avem evidente arheologice, deoarece nu se pot face săpături, acolo fiind azi o mare moschee. Știm că după sosirea la

Ierusalim au pus temelile templului, dar au fost împie-decati de vrajmasi si au încetat lucrul pîna dupa moar-tea lui Cir. Dupa vreo 16 ani (520 în.Cr.), la îndem-nurile proorocilor Hagai si Zaharia lucrarile încep din nou.

Desi decretul lui Cir a îngaduit evreilor sa se în-toarca în tara lor, ei au ramas mai departe sub stapî-nirea persana. O.T. Olmstead îl descrie pe Zorobabel ca fiind guvernator de rangul al treilea, superiorul sau imediat fiind Tatnai, dregatorul de dincoace de rîu, iar superiorul acestuia a fost Hystanes, satrapul Babilonului.

Datorita situatiei bune ce si-au creat în Babilon, nu toti evreii au fost gata sa se întoarca în Palestina. Ezra si alti preoti se întorc abia în al saptelea an al domniei lui Artaxerxe (Ezra 7:1-8). Pe vremea Esterei, deci în timpul domniei lui Xerxe, în Persia se mai aflau mii de evrei care înca nu s-au fost întors în tara lor.

O alta comunitate mare de evrei se afla la Elefan-tine, o asezare la prima cataracta a Nilului, în Egipt; alta la Tahpanes, localitate unde a fost dus si prooro-cul Ieremia. Tahpanes supravietuieste si azi sub numele de Tell Defenneh. Sir Flinders Petrie a facut aici exca-vatii între anii 1883-1884 si a dezgropat temelile unui mare castel probabil unde Ieremia si-a ascuns pietrele sale, cînd a proorocit despre venirea lui Nebucadnetar în Egipt.

Despre comunitatea de la Elefantine s-au gasit mai multe documente. În anul 1895, niste sapatori indigeni au dat peste niste papirusuri pe aceasta insula. În anul 1904, Serviciul de Antichitati a Egiptului a facut excavatii si a scos la lumina mai multe papirusuri. Ele sînt scrise în limba aramaica de colonia evreiasca în perioada dintre 500 si 400 în.Cr. Unul din documente este o scrisoare scrisa guvernatorului persian de la Ierusalim în anul 407, cerînd permisiunea sa recla-deasca templul lor pe insula.

Numele lui Sanbalat (Neemia 4:1), dregatorul Sa-mariei, este confirmat în scrisoarea evreilor din Ele-fantine catre guvernatorul Iudeii. Dupa ce își exprima dorinta lor de a-si recladi templul lor, în încheiere spun:

"De asemenea, întreaga chestiune am supus-o într-o scrisoare în numele nostru catre Delaia si Selemia, fiii lui Sanbalat, guvernatorul Samariei."

La fel si numele lui Tobia este confirmat de arheo-logie. În Iordania, la Araq el-Emir, în partea de est a Amanului, se afla ruinele castelului lui Tobia. Lînga castel se afla mormîntul familiei Tobia unde este sapat adînc în piatra, într-o veche scriere aramaica, numele Tobia. Albright, dupa felul scrisului, sustine ca e mai vechi de anul 400 în.Cr. Astfel, vechiul înscris ade-vereste spusele lui Neemia. Acesti doi guvernatori au cautat sa împiedece recladirea zidurilor Ierusalimului, lucrare începuta si terminata de Neemia.

În Neemia 7:70 citim despre "darici de aur". Aceas-ta a facut pe multi necredinciosi sa spuna ca pe vre-mea lui Neemia nu au existat asa monede, prin urmare cartea ar fi fost scrisa abia pe la anul 250 în.Cr., adi-ca cu vreo 200 de ani mai tîrziu de vremea lui Neemia. Credinciosii nu aveau cu ce rasturna asa afirmatii. Dar a venit arheologia si le-a spulberat. Excavatiile facute în anul 1931

la Bet-tur, câțiva kilometri la sud de Ierusalim, au scos din subsolul persian (530-330) șase darici, deci monedele acestea circulau în Palestina pe vremea persilor. Sistemul monedelor se sustine că ar fi fost introdus în Persia de Cresus, împăratul Libiei (560-546). Astfel, tagaduirile lui Pfeiffer și C.C.Torrey că n-ar fi existat așa monede pe vremea lui Neemia au fost înlăturate, spusele Bibliei s-au dovedit adevărate.

În Neemia 5:4 citim: "Alții ziceau: "Am împrumutat argint punând zalog ogoarele și viile noastre pentru birul împăratului." Săpăturile arheologice făcute în 1889 de o echipă a Universității Pennsylvania la Nippur în partea de sud a vechiului Babilon, au scos la suprafață vreo 730 de tablite, datate de pe vremea lui Artaxerxes I și a lui Darius al II-lea (423-404). Între aceste tablite, unele sînt a familiei Murasu, care avea un fel de bancă și acorda împrumuturi cu o dobînda pînă la 40% pe an. Deci, împrumuturile erau la ordinea zilei. Tablitele familiei Murasu dau la iveală o seamă de nume evreiești ceea ce ne face să înțelegem că mulți au rămas în Babilon, după decretul lui Cîr.

În cartea lui Ezra capitolele 5 și 6 se vorbește despre împăratul Darius. El a domnit peste Persia de la anul 522 la 486 î.n.Cr. El a dat porunca să se isprăvească reclădirea templului. În timpul lui au trait prorocii Hagai și Zaharia. Despre Darius sînt o seamă de documente arheologice, dar cea mai importantă este inscripția Behistun, săpată în anul 516 pe o față șlefuită a unei stînci în munții Zagros, la o înălțime de vreo 383 m. Inscripția a fost descoperită în 1835, de Henry C.Rawlinson, un ofițer englez de geniu din armata persană. Această inscripție a devenit cheia descifrării scrierii cuneiforme.

Cartea Esterei, deși este așezată după Neemia, evenimentele din ea s-au petrecut cu vreo 30 de ani înainte de reclădirea zidurilor Ierusalimului. Estera face parte din evreii care nu s-au întors din captivitate. Ea a devenit soția împăratului Ahasveros, cunoscut în istorie sub numele de Xerxes, care a domnit în Persia între anii 485-465. Despre ospatul pomenit în capitolul 1, inscripțiile persane spun că a fost dat în scopul pregătirii faimoasei expediții împotriva grecilor cu care a luptat la Termopile și Salamina în anul 480 î.n.Cr.

Cartea Esterei îl arată ca un împărat despot și senzual. Înfierbîntat de vin, a poruncit femeilor să-o aducă pe împărăteasa Vasti spre a-i arăta frumusețea, asta însemna să-o aducă dezbrăcată, doar cu coroana pe cap. Cînd împărăteasa n-a consimțit la aceasta, ea a fost demisă, iar în locul ei a fost aleasă Estera.

Unii critici au căutat să tagăduiască senzualismul lui Xerxes, că este doar o înfloritură a Bibliei. Caracterizarea lui din cartea Esterei corespunde cu relatarile lui Herodot, marele istoric grec. Și recente excavatii făcute la Persepolis arată că el și-a marit mult haremul și că a trait în desfrîu chiar cu soția fratelui său.

Nume de seamă din cartea Esterei sînt: Vasti, Haman și Mardoheu. Întrucît în istoria seculară nu sînt cunoscute aceste nume, mulți au spus că întreaga carte este o legendă. Săpăturile arheologice efectuate între anii 1884-1886 la Susa, sub conducerea inginerului francez Dieulafoy, în sarcinatul Muzeului Luvru din Paris, au adus la lumină marele palat al lui Xerxes. Locul a fost identificat încă

din 1852, de Loftus, care a gasit o inscriptie a lui Artaxerxe al II-lea cu urma-torul continut:

"Înaintasul meu, Darius, a cladit acest palat în vre-mile de demult. În timpul domniei bunicului meu (Artaxerxe I) a fost ars. Eu l-am restaurat."

Dezgroparea acestui palat confirma o multime de amanunte din cartea Esterei. Astfel s-a scos la lumina "curtea dinlauntru", unde, dupa post, Estera a asteptat acordarea audientei; "poarta împaratului" unde statea Mardoheu si nu-si pleca genunchiul înaintea lui Ha-man; "curtea de afara" unde Haman astepta sa poata intra la împarat în acea dimineata care i-a adus umi-lire; "gradina casei împaratesti" unde împaratul mânios a iesit sa se plimbe. Evidentele arata ca palatul avea o bogata ornamentatie, lucru descris în cap.1. Docu-mentele gasite arata ca ei credeau în zile norocoase si zile fara noroc (3:7) ca la palat nu era îngaduita haina de jale (4:2), ca pedeapsa capitala era spânzura-toarea (5:14), ca binefacatorilor împaratului li se acor-da haina împaratului (6:8), ca trimiterea scrisorilor se facea prin curieri (3:13; 8:10), ca se folosea zarul spre a-si afla norocul (3:7; 9:24). Printre alte obiecte gasite a fost si un zar, în forma lui cubica, cu fetele numero-tate de la 1 la 6. Antichitatile de valoare, în greutate de 46 tone, au fost duse la Muzeul Luvru din Paris. Ele confirma cele spuse în cartea Esterei. Încă o data târnacopul si lopata au confirmat adevarul Bibliei. Pietre-le au capatat grai dupa mii de ani si si-au spus marturia lor.

G. PERIOADA INTERBIBLICA

Între Vechiul Testament si Noul Testament se afla o perioada de peste patru sute de ani în care nu avem nici un prooroc si nici o scriere biblica. Perioada Vechiului Testament se încheie pe la anul 430. Pe acea vreme, Palestina se afla sub stapînirea persana. În anul 332 în.Cr., Palestina e ocupata de Alexandru cel Mare. Stapînirea greaca dureaza pâna în anul 167 în.Cr. Din 167-63 în.Cr., este o perioada de independenta sub Macabei sau Asmonieni. Cartile Macabeilor nu au fost cuprinse în canonul Vechiului Testament. Ele se gasesc între cartile apocrife. În anul 63 în.Cr., Palesti-na este cucerita de armatele romane sub comanda lui Pompei. Antipater, un idumean, (edomit - descendent din Esau), a fost însărcinat cu guvernarea Iudeii. El a fost succedat de fiul sau Irod cel Mare (37-3 în.Cr.), care, spre a câstiga simpatia evreilor, el nefiind evreu, a recladit templul din Ierusalim cu o mare splendoare.

Din vremea stapînirii grecesti, în Palestina a ramas limba greaca, asa se explica faptul ca scrierile Noului Testament sînt în greaca; iar de la romani le-a ramas drumuri si sosele, parca înadins pregatite pentru misio-narii ce aveau sa poarte Evanghelia la alte popoare.

Încă în timpul stapînirii grecesti o comunitate de evreii s-au retras în pesterile din dealurile sterpe ce se afla în partea de nord si de vest a Marii Moarte. Erau membrii unei secte ce a înflorit în ultima parte a secolului al doilea pâna în jurul anului 70 d.Cr. De atunci timp de aproape doua mii de ani, nimeni n-a stiut

nimic de ei.

O parte din criticii necredinciosi si unii rabini evrei multa vreme au tagaduit autenticitatea capitolului 53 din cartea proorocului Isaia. Capitolul zugravesce pe Cristos Domnul ca om al durerii si cu lux de amanunte arata suferintele Lui. Parca ar fi fost scris de unul care a stat lînga cruce. Rabinii evrei, fiindca nu voiau sa creada ca Isus este Mesia, au spus ca acest capitol nu ar fi fost scris de Isaia, ci un copist crestin l-ar fi intro-dus în cartea lui Isaia; ca ar fi fost strecurat acolo ca sa semene a profetie si sa-i faca pe evrei sa creada în Isus. Criticii necredinciosi s-au alaturat si ei acestei sustineri.

Cu ce puteai sa te aperi? Cum puteai sa dovedesti contrariul? Capitolul într-adevar descrie prea limpede suferintele Domnului Isus. Dar oare sa fi facut un crestin asa ceva? Ca sa doreasca mîntuirea evreilor, el trebuia sa fie un bun crestin. Fiind un bun crestin, nu-si putea permite o asa falsificare, adica prin min-ciuna lui, scrisul lui interpolîndu-l în cartea lui Isaia, sa dea la lumina cel mai glorios adevar; prin inducerea în eroare a unui popor sa-l scoata din starea de pacat.

Rationamentul logic este just, dar lipsea dovada. Oamenii voiau dovada. Si Dumnezeu a dat-o. În anul 1947, doi baieti pazeau caprele la Kirbet-Qumran, lînga Marea Moarta. Spre seara cînd sa plece acasa, unul din ei, Muhammed ed Dhib, avea o capra lipsa. Nu-maidecît porni în cautarea ei. Pe malul abrupt al Marii Moarte, el observa niste scobituri în stîncă si a aruncat cu pietre într-acolo. O piatra a intrat în scobi-tura si în cadere s-a auzit ca a spart ceva. Curios sa vada ce s-a spart, copilul s-a catarat si a vazut ca acolo era o pestera. S-a strecurat înauntru si a obser-vat ca piatra lui nimerise un vas mare de lut pe care l-a spart. În vas se afla, înfasurat în pînza de in, un sul de piele pe care îl lua cu gîndul ca îi va fi de folos spre a-si face curele la sandalele lui. Dupa ce a iesit afara a împartit pielea cu celalalt beduin. Nu-si dadeau seama ca pe sulul acela puteau sa-si cumpere mii de perechi de sandale.

Sulul purta o scriere veche necunoscuta de ei. O parte a ajuns în atelierul unui cizmar din Betleem. Abia în 1948, s-a stabilit ca pergamentul constituie o descoperire de mare valoare, caci avea pe el anumite carti din Biblie. Imediat oamenii de stiinta au trecut la cercetari în regiunea Qumran si rezultatele au întrecut cu mult toate asteptarile. Au fost descoperite mai multe pesteri cu mii de suluri scrise. I.D.Amusin vor-beste de circa 40.000 de fragmente de manuscrise. Din martie 1947, cînd a fost gasit primul sul, lucrarile de cercetari arheologice au durat peste zece ani. Pe lînga suluri au fost gasite monede, vase de lut, in-strumente de scris.

Între sulurile de piele ce contineau Vechiul Testament s-a gasit si cartea proorocului Isaia. De notat este faptul ca avea si capitolul 53. Oamenii voiau sa stie cînd au fost puse acolo, ce vechime au sulurile. Stabilirea vechimii unui manuscris se face de experti pe baza materialului pe care s-a scris, a felului cum s-a scris, adica paleografia scrisului, ortografia scrisu-lui, cuvintele folosite, ideile incluse, cerneala utilizata. O metoda mai recenta este cea pe baza

radioactivitatii cabonului 14. Expertii de la Institutul de Studii Nucleare din Chicago au cautat sa stabileasca vechi-measura sulului. Examinând radioactivitatea cenusei cu un contor Geigher, li s-a indicat ca ar fi din anii 166-233 î.n.Cr. Deci cu mult înainte ca un crestin sa poata scrie capitolul 53 din Isaia, el se afla în grotă de la Qumran. Stiinta a limpezit si lucrul acesta.

Ce ne spune aceasta? Nimic altceva decât ca Biblia este adevarata. Oamenii nu vreau sa accepte aceasta, dar în fata stiintei, în fata dovezilor de netagaduit, trebuie sa plece capul si sa taca. E minunat cum în secolele al nouasprezecelea si al douazecilea, secole ale necredintei, Dumnezeu a facut, ca nicicând altadata, ca tocmai stiinta sa vina si sa confirme ade-varul Bibliei. Cu alte cuvinte, a luat armele necredintei si le-a facut sa-I arate slava.

Manuscrisele din perioada interbiblica de la Qum-ran au capatat grai si au marturisit ca Biblia este ade-varata.

H. PERIOADA NASTERII DOMNULUI ISUS

Credinta noastra este în Cristos Isus, Domnul nostru. Cele mai înversunate atacuri au fost îndreptate asupra acelor parti din Scriptura care vorbesc despre El, îndeosebi în legatura cu nasterea Sa. S-a încercat totul spre a dovedi ca El nici n-a existat ca persoana istorica, ca totul este mit si legenda. Si totusi oamenii cred în El. Pe ce se bazeaza crezul lor? Ce dovezi au ca El s-a nascut? Simpu, experienta cu El. Cei ce traiesc cu mine în casa nu au nevoie de certificatul meu de nastere, ca sa stie ca exist. Partasia cu mine este cea mai puternica dovada ca nu sînt un mit, ci o realitate. Dar în anumite ocazii sînt necesare si dove-zile scrise, documentele.

În legatura cu nasterea Domnului Cristos, singurele documente ce le avem sînt Evanghelia lui Matei si Luca. Dar cum pentru un om este suficient sa aibe un singur certificat de nastere, tot asa si pentru noi ar fi suficien-ta chiar o singura Evanghelie, dar avem doua care vorbesc despre nasterea Sa. Despre nasterea lui Avraam nu avem amanunte, cu toate acestea nimeni nu s-a gîndit sa-i tagaduiasca existenta. Multimea ur-masilor lui sînt dovada categorica ca a existat. Tot asa multimea urmasilor lui Isus este o dovada ca El nu este doar un mit, ci o puternica realitate.

Totusi, pentru limpezirea noastra în legatura cu cele descrise de Matei si Luca, este bine sa analizam cîteva chestiuni.

1. Sînt vrednici de crezare evanghelistii?

Acceptarea spuselor unui om este în functie de creditul ce îl prezinta persoana respectiva. Omul da valoare cuvintelor sale. Descrierea simpla si sincera ne face sa spunem ca sînt demni de crezare, chiar daca nu ar mai fi nici o alta dovada care sa confirme cele scrise de ei. Ei descriu viata Domnului nostru Isus Cristos cu faptele Lui marete, dar descriu si nereusitele Lui încercari de a convinge pe cei din Na-zaret, pe cei din Capernaum, pe preoti, ba nici fratii Lui

nu credeau ca El este Mesia. Ei redau parerile altora despre El, ca este nebun, ca are drac, ca duce poporul în ratacire. Ei descriu sfîrsitul Sau tragic. Ei își mar-turisesc chiar si deficientele lor: de multe ori nu în-te-leg învatatura Lui, dorm în Ghetsemani, fug toti la prinderea Lui, se îndoiesc la învierea Lui. Ei nu-L prezinta pe eroul lor ca pe unul aplaudat de toti, ca pe unul care îi cucerește pe toti, ceea ce ar mirosi a ticluire. Din contra, Îl arata parasit de toti. Sinceritatea lor e izbitoare. Aceasta îi face demni de crezare.

Pe de alta parte, potrivirea în totul a celor descrise de ei cu evenimentele istorice cunoscute, cu obiceiurile vremii, cu denumirile geografice, cu pozitia locu-rilor, cu atmosfera politica a vremii, sînt graitoare pen-tru orice cercetator.

Sir William M.Ramsay a fost un necredincios. Ideile necredinciosului Bauer si a Scolii de Tubingen au pus stapînire pe gîndirea sa. Dar dupa minutioase in-vestigatii facute în partile Asiei Mici si analiza la fata locului a celor spuse de Luca, necredinta i-a fost spul-berata si a devenit un bun credincios. El îl descrie pe Luca ca pe "unul dintre istoricii de prim rang". El a scris mai multe carti în care arata ca scriitorii Noului Testament sînt vrednici de toata încrederea. Într-una spune: "Pot sa afirm deschis ca am pornit la aceasta in-vestigatie fara vreun prejudiciu în favoarea con-cluziei pe care acum încerc s-o justific cititorului. Din contra, am pornit cu o minte împotrivoare, caci spiritul ingenios si aparenta de ceva deplin a teoriei Tubingen, m-au convins cu totul pe acea vreme... mai recent am fost adus în contact cu cartea Faptele Apostolilor, ca o autoritate din pri-cina topografiei, a antichitatilor si a societatii din Asia Mica. Ea s-a nascut în mine în mod gradual vazînd ca în diferite detalii naratiunea arata adevar minunat."

Ceea ce a produs schimbarea radicala a opiniei în Ramsay a fost investigatia arheologica care i-a de-monstrat prin vestigiile trecutului, precum si prin geo-grafia si topografia locurilor, ca Luca este vrednic de crezare în tot ce a scris.

2. Oare a existat recensamîntul?

În Luca 2:1-3 citim: "În vremea aceea a iesit o porunca de la Cezar August sa se înscrie toata lumea. Înscrierea aceasta s-a facut întîia data pe cînd era dregator în Siria Quirinius. Toti se duceau sa se în-scrie, fiecare în cetatea lui."

Ca sa-l discrediteze pe evanghelistul Luca si spre a-si sustine teza ca Isus este doar un mit, scepticii au afirmat ca n-a existat niciodata un asa recensamînt al oamenilor în imperiul roman, ci se facea doar un recensamînt al animalelor, dar pentru acesta nu tre-buia sa se deplaseze în alte localitati.

Acum, pe cine sa credem? Cine are dreptate? Cine stie mai bine cum s-au petrecut lucrurile: cei de astazi sau Luca care a trait atunci? Mintea sanatoasa îmi spune ca Luca. Totusi ca sa fiu mai sigur ma adresez arheologiei. Are ea ceva ce poate sa ma ajute sa vad adevarul? Da, slava Domnului, are. Din nisipurile Egip-tului au fost scoase la lumina mai multe papirusuri, care sînt graitoare. Iata aici un document, care este formularul unui recensamînt, completat în anul 48 d. Cr.:

"Catre Dorion, magistratul sef si catre Didymus, secretarul orasului, de la Thermoutharion, fiica lui Thoonis, cu protectorul ei Apollonius, fiul lui Sota-des. Locatarii casei ce-mi apartine în ulicioara de miazazi, sînt: Thermoutharion, o sclava liberata a susnumitului Sotades, în vîrsta de 65, de înaltime mijlocie, cu tenul de culoarea mierei de stup, avînd o fata lunga si o cicatrice pe genunchiul drept. (Un sir care descrie pe o alta femeie este lipsa)... Eu, susnumita Thermoutharion (documentul con-tinua cu o declaratie facuta sub prestare de jura-mînt) cu protectorul meu numitul Apollonius, juram pe Tiberius Claudius, Cezarul Împarat, ca i-am declarat în mod sigur, onest si vrednic de încre-dere pe cei ce locuiesc cu mine, nici pe un strain, nici pe un Alexandrian nici pe un liberat, nici ro-man, nici egiptean decît pe cei spusi mai sus. Daca jur adevarat, binele sa ma însoteasca, daca fals, contrariul."

Iata înca un document. El este cu privire la recen-samîntul din anul 104 d.Cr. Prefectul Egiptului cere înscrierea fiecaruia în cetatea sa:

"Gaius Vibius, prefectul sef al Egiptului. Din pri-cina apropierii recensamîntului, este necesar ca toti cei care pentru anumite motive locuiesc în parte decît districtul lor, sa se pregateasca de în-data sa se reîntoarca la guvernamîntul lor, spre a putea completa formularele de înregistrare a fami-liei si ca sa-si poata retine pamînturile cultivate ce le apartin..." Documentul arata clar ca fiecare trebuie sa se în-scrie în cetatea lui cum scrie Luca, caci si Palestina apartinea stapînirii romane ca si Egiptul. Mai mult, din document reiese ca se facea periodic, el spune ca recensamîntul se apropie. Azi se stie ca romanii fa-ceau recensamîntul la patrusprezece ani. Mai sînt documente cu privire la recensamintele din anii 34, 48, 62, 90, 104, 118, 132 si 230 d.Cr. Referinte indirecte sînt si cu privire la cel din anul 20.

A tagadui astazi recensamîntul pomenit de Luca înseamna sa fi ramas în urma cu cunostintele, caci arheologia a limpezit de mult lucrul acesta.

3. A trait Irod pe vremea nasterii?

Iata o alta problema ridicata de unii. În Evanghelia dupa Matei cap.2 v.1 citim: "Dupa ce s-a nascut Isus în Betleemul din Iudea, în zilele împaratului Irod..."

Despre Irod se stie ca a domnit între anii 37 - 4 în.Cr. În anul 4 a murit. Cum se poate ca el sa fi trait pe vremea nasterii din moment ce a murit în anul 4 în.Cr.? întreaba unii vrînd sa arate ca ce a scris Matei nu este adevarat.

Cei ce ridica aceasta problema ori nu stiu, ori se fac ca nu stiu un amanunt care astazi este atît de cunoscut: gresala lui Dionysius Exiguus, cînd a cal-culat datele calendaristice.

Conform relatarilor lui Iosif Flaviu, Irod a murit la Ierihon în valea Iordanului pe data de 13 martie, deci cu ceva înainte de Pastele evreiesti ale anului 750 de la fondarea Romei. Acest istoric mai face specificarea ca în acea noapte a fost o eclipsa de luna. Pe baza calculelor matematice a eclipselor lunii, s-a confirmat data mortii lui Irod, relatata de istoricul evreu.

Dr.Edward Robinson precizeaza: "Prezenta era crestina, care a fost fixata de calugarul Dionysius Exiguus în secolul al saselea, asuma ca anul erei crestine ar coincide cu anul 754 de la fondarea Romei. În orice caz, era noastra începe cu mai bine de patru ani mai târziu decât ar trebui."

Pîna în secolul al saselea, anii s-au socotit de la fondarea Romei. În anul 526 d.Cr. împaratul Iustinian a însărcinat pe calugarul Dionysius Exiguus, sa în-tocmeasca un calendar crestin, care sa mearga în urma pîna la nasterea lui Isus. În socotelile sale, calugarul a gresit si în loc sa puna nasterea în anul 749, anul Romei, a pus-o în anul 754. Acest calendar a fost folosit în lucrari istorice de Bede, la începutul secolu-lui al VIII-lea si nu mult dupa aceea a fost introdus în transcrierile publice de împaratii francezi Pepin si Carol cel Mare. Dionysius nu a dat nastere erei crestine, ci doar a calculat-o si cum nu a posedat toate datele pe care le avem noi azi, a gresit cu cinci ani.

Conform datelor stabilite de cercetatori, Isus s-a nascut în anul 749 de la fondarea Romei, adica anul 5 înaintea erei noastre, iar Irod a murit în primavara urmatoare, anul 4, deci a trait pe vremea nasterii.

4. Încurcatura cu Quirinius

Evanghelistul Luca a avut un stil literar ales. Nu este de mirare ca necredinciosul Renan a clasat Evangelia dupa Luca ca "cea mai frumoasa carte ce s-a scris vreodata". Pe lînga frumusetea descrierii faptelor, el cauta mereu sa dea cadrul istoric, spre a sti cînd s-au petrecut. El are multa precizie. El stabileste cînd s-a întîmplat nasterea; cine a fost împarat la Roma cînd Ioan Botezatorul si-a început activitatea, cine era dregator în Iudea, în Galilea; cîti ani a avut Domnul Isus cînd si-a început misiunea.

Totusi, precizia lui facuta în cap.2 v.2 cu pri-vire la Quirinius a avut darul sa încurce pe multi. Documentele istorice romane, aratau un recensamînt facut de Quirinius în anul 7 d.Cr., data ce nu se potrivea cu nasterea lui Isus. Aceasta discrepanta a facut pe multi sa-si bata joc de relatarea lui Luca si sa spuna ca nu e adevarata. Iar credinciosii se vedeau si ei în încurcatura, caci din moment ce Irod a murit în anul 4 î.Cr., iar Quirinius a fost guvernator al Siriei în anul 7 d. Cr., cum s-a putut naste Isus pe vremea lor? Între Irod si Quirinius era un gol de vreo 11 ani. Dar si aceasta enigma a dezlegat-o arheologia.

În anul 1828 s-a gasit la Roma o inscriptie care indica ca Quirinius a fost guvernator de doua ori. Iar dupa primul razboi mondial, Sir William Ramsay a descoperit un monument la Antiohia Pisidiei în Asia mica, care la fel arata ca Quirinius a fost de doua ori guvernator. Aceasta inscriptie pare a-l prezenta ca guvernator militar cu scopul de a conduce razboiul Homanadensian, în timp ce guvernator civil era Sentius Saturninus (8-6 î.Cr.). În felul acesta se împaca si afirmatia lui Tertulian, care spune ca recensamîntul a fost facut pe vremea guvernatorului Saturninus. De fapt, doctorul Luca precizeaza "întîia data" spre a-l deosebi de al doilea recensamînt facut tot de Quirinius la anul 7 d.Cr., cu ocazia celei de a doua guvernare a sa în Siria. Lucrurile s-au limpezit. Adevarul

a iesit la suprafata. Nu Luca a gresit, ci oamenii, fiindca n-au cunoscut amanuntul acesta.

I. PERIOADA BISERICII PRIMARE

Cartea "Faptele Apostolilor" din Noul Testament cuprinde o perioada de vreo 33 ani. Formarea bisericii la Rusalii e în anul 30, iar întemnitarea lui Pavel la Roma e între anii 61-63. Dintre numeroasele documente arheologice privitoare la aceasta perioada, voi da doar câteva mai importante.

1. Guvernatorul insulei Cipru

În Faptele Apostolilor 13:7-12 ni se descrie întâlnirea primilor misionari, Barnaba si Saul, cu dregatorul insulei Sergius Paulus si convertirea acestuia. O inscriptie gasita la Soloi, în partea de nord a insulei, e datata "pe vremea guvernarii lui Paulus." Unul din ofiterii lui Claudius purta numele de Lucius Sergius Paulus. Bruce sustine ca acesta a fost numit mai târziu guvernator al Ciprului. De la aceasta întâlnire, Saul își ia numele de Pavel, dupa numele guvernatorului. Inscriptia dovedeste ca a existat un asa guvernator, deci Luca a scris adevarul.

2. Au existat politarhi la Tesalonic?

În Faptele Apostolilor 17:6, Luca ne spune cum Iason si alti câtiva frati au fost tîrîti înaintea dregatorilor cetatii (poli-tarchos în original). Cum termenul acesta nu a fost folosit în literatura greaca, multi nu au fost gata sa creada ca la Tesalonic judecatorii au fost numiti politarhi. Putinele excavatii facute la Salonic au scos la iveala un numar de monumente cu inscriptii unde este folosit termenul "politarhi". Astazi arheologia cunoaste 19 inscriptii de acestea. Acesta era un titlu ce se purta de magistratii cetatilor de seama din Macedonia. Din aceste inscriptii stim ca la Tesalonic, în primul secol au fost cinci politarhi, iar în secolul al doilea au fost sase politarhi. Titlul acesta a dovedit înca o data preciziunea textului scris de doctorul Luca.

3. S-au închinat atenienii "unui Dumnezeu necunoscut"?

Se stie ca atenienii au fost politeisti. Multi însa nu au vrut sa creada ca ei ar fi avut si un altar dedicat "Unui Dumnezeu necunoscut", asa cum scrie în Faptele Apostolilor 17:23.

Arheologia a descoperit asa inscriptii la Atena, ba chiar si la Pergam în Asia Mica. Pausanias, care a trait în secolul al doilea si a cutreierat Grecia, ne spune ca la Atena erau altare închinatelor unor dumnezei numiti "necunoscuti". La fel si Filostratus, vorbind de Atena, spune: "...unde chiar si divinitati necunoscute își au ridicate altare." Acestea îndreptatesc afirmatia lui Luca.

4. A fost Galion cârmuitor al Ahaiei?

Descriind prigoana provocata de iudei la Corint, Luca ne spune în cap.18:12-17 ca Pavel a fost dus înaintea scaunului de judecata a lui Galion, cîrmuitorul Ahaiei, în greceste "anthupatos".

O inscriptie gasita la Delfi, în Grecia centrala, ne reda o proclamatie a împaratului Claudius din anul 52 d.Cr. în care se mentioneaza ca Galion era pro-consul al Ahaiei. Ea arata ca el a fost însarcinat mai înainte în aceasta slujba, probabil în anul 51. Galion a fost fratele filozofului Seneca. Amîndoi, împreuna cu familiile lor au pierit din ordinul lui Nerone.

5. Cum aratau cartile de vrajitorie de la Efes?

În urma activitatii misionare a lui Pavel la Efes, o mare multime s-a convertit si a crezut în Cristos. Între acestia au fost unii, care mai înainte au facut vrajitorii, iar acum, spune Luca, "si-au adus cartile si le-au ars" (Faptele Apostolilor 19:19). Acestea erau un fel de carti cu formule magice, foarte pretioase pentru efeseni. Oricine doreste sa vada cum aratau aceste carti de vrajitorie, le poate vedea în Muzeul Britanic din Londra sau în Mu-zeul Luvru din Paris, unde sînt o seama de exem-plare. Azi, aceste carti de vrajitorie marturisesc ca Biblia este adevarata. La fel, ruinele teatrului si ale templului Dianei din Efes ne spun ca Luca a scris ade-varul.

6. "Intrarea strainilor oprita"

Cînd s-a petrecut arestarea apostolului Pavel la Ierusalim, printre alte acuze a fost si aceea ca "a vîrît si pe niste greci în templu si a spurcat acest locas sfînt". Iar Luca explica: "În adevar, vazusera mai înainte pe Tro-fim efeseanul, împreuna cu el în cetate, si credeau ca Pavel îl bagase în templu" (Faptele Apostolilor 21:28.29).

La templu erau tablite care aratau ca intrarea strainilor este interzisa în templu. În 1871, Clermont Ganneau a gasit o inscriptie din acestea în greceste. Ea contine sapte rînduri scrise cu litere mari si desigur a fost asezata la loc vizibil lînga intrarea în Templu, spre a înstiinta pe neamuri sa nu intre în locul rezervat numai iudeilor. Inscriptia se afla în muzeul din Istam-bul. Ea spune: "Nimeni dintre neamuri nu poate intra în împrejmui-rea templului. Oricine este prins este singur ras-punzator de moartea care va urma."

Alta tablita fragmentata a fost gasita în 1935, în cursul excavatiilor conduse de Departamentul de Anti-chitati al Palestinei, în niste moloz lînga poarta Sf. Stefan.

7. Erast, vistiernicul de la Corint

În Romani 16:23 apostolul Pavel scrie salutari fratilor din Roma din partea lui Erast, vistiernicul cetatii. Iar în Faptele Apostolilor 19:22, Luca ne spune ca Erast a fost unul din ajutoarele lui Pavel în lucrarea misionara.

Unii necredinciosi au spus ca nu se poate sa fie adevarata afirmatia lui Pavel cu privire la Erast. Cum un crestin sa fi fost vistiernicul cetatii Corint?

Dar pricina necredintei a fost înlaturata. În cursul sapaturilor facute la Corint

în anul 1929, de către prof. T.L. Shear s-a descoperit o piatră de marmură din pavajul în apropiere de teatru cu inscripția: "ERASTVS PRO: AED: S: P: STRAVIT", ceea ce înseamnă "Erast, procurator și șef edilitar a așezat acest pavaj pe șeșele sale". F. F. Bruce spune: "Evidența indică că acest pavaj a existat în sec. I A.D. și este mai mult decât probabil că donatorul este Erast, prietenul lui Pavel, menționat în epistola către Romani."

Chestiunea dacă cuvântul grecesc "oikonomos" folosit de Luca tradus "vistiernicul", corespunde cu latinescul "aedile" din inscripție, a fost limpezită de funcția ce o aveau aceste persoane. Cei ce purtau titlul acesta, fie greci, fie romani, aveau sarcina afacerilor financiare ale cetății. Chiar și din epistola lui Pavel către Corinteni se poate înțelege că Erast era din sânul bisericii. În cap.2:26, el spune: "Printre voi nu sînt mulți înțelepți în felul lumii, nici mulți puternici, nici mulți de neam ales," nu mulți, dar totuși aveau câțiva și unul era Erast.

E Biblia adevărată? Arheologia, această ramură a științei, ne spune că da, e adevărată. Sînt mii de documente care marturisesc lucrul acesta. Eu am dat doar câteva din ele în acest studiu. Închei marturia arheologiei cu cuvintele poetului:

"Pentru cine vrea să creadă,
Am o mie de dovezi;
Dar nu mai am nici una,
Cînd tu nu mai vrei să crezi."

III. MARTURIA FIZICII

Acum vom părăsi darîmăturile, templele, vom lăsa la o parte tablitele, inscripțiile de pe monumente, sulurile, cilindrii, papyrusurile și vom trece în alt domeniu.

Voi cere unei alte ramuri a științei să vină să ne răspundă la întrebarea noastră: E Biblia adevărată? Am luat o ramură a științei care e foarte dezvoltată astăzi: FIZICA.

În fizică nu e vorba de bîjbăială, căci azi se lucrează cu aparate de mare precizie, care verifică susținerea ei. BIBLIA de altfel nu are pretenție că ar fi un tratat de știință. Ea nu a fost scrisă de savanți, ci de oameni simpli: unul cioban, alții pescari, unul culegător de smochine, altul paharnic, altul făcător de corturi. Și tin să menționez că nici eu nu sînt om de știință, ci doar un umil vestitor al Evangheliei.

Eu însă voi lua spusurile unor savanți sau a unor bărbați competenți în ale fizicii și vi le voi prezenta. Tin să precizez că, cu cît autorii Sfințelor Scripturi nu au fost savanți și nici știința din vremea lor nu era de acord cu spusurile lor, cu atît mai mult strălucește adevărul dat pe paginile Bibliei despre care savanții de azi vin și spun: DA, e adevărată.

Iau doar vreo trei sîmburi de adevăr de pe paginile Bibliei. Sînt mai multe

destainuiri de adevaruri stiinti-fice, dar eu ma marginesc la atît acum.

Unii necredinciosi afirma ca Biblia se bate cap în cap cu stiinta. Dar nu e adevarat. Ei spun asa din cauza ca n-au cercetat-o. Si lor li se potrivesc cuvintele Domnului Isus: "Va rataciti! Pentru ca nu cunosteti nici Scripturile, nici puterea lui Dumnezeu..." (Matei 22:29).

1. Legea atractiei universale

Un sîmbure de stiinta e afirmat în epistola apostolului Pavel catre coloseni cap.1:17. Aici spune asa: "EL (CRISTOS) este mai înainte de toate lucrurile si toate se tin prin EL..." Deci, toate lucrurile, UNIVERSUL întreg, se tine prin CRISTOS. Ce zice stiinta în pri-vinta aceasta? Recunoaste ea vreo lege care sa confirme asa ceva? Ea vine si spune printr-un mare savant, Newton, care a trait între anii 1642-1727, ca exista în Universul acesta o lege, pe care el a numit-o "legea atractiei universale".

Datorita acestei legi, lucrurile sînt asa cum sînt, în lumea atomilor si în lumea astrelor. Pamîntul întreg, ba chiar lumile între ele, stele, sori, planete, nebuloase, toti astrii, sînt legati laolalta cu aceasta lege. O dovada clara e pamîntul nostru, care se învîrteste în jurul soarelui si nici nu se apropie, nici nu se departeaza de minunatul izvor al luminii si al caldurii.

Daca ne-am apropia, am da buzna peste soare, ne--am pîrjoli, iar daca ne-am departa, am îngheta cu totii. Deci, toate sînt tinute pe traiectoriile lor.

Biblia spune ca "toate se tin prin El", prin CRISTOS, sau cum spune în alta parte ca "tine toate lucru-rile cu Cuvîntul puterii Lui" (Evrei 1:3).

Nu e nici o contrazicere între ce zice Biblia si ce spune fizica. Exista o forta, care le tine pe toate; ca tu o numesti lege, iar Biblia spune ca e Cuvîntul pu-terii Lui, deosebirea este doar de termeni, nu de faptul în sine, recunoscut si de o parte si de alta parte.

Da, exista o asa forta. Newton a aratat aceasta lege, descoperita de el, într-o carte numita: "Principiile matematice ale filozofiei naturale" editata prin 1687.

Cît de mare e aceasta forta de atractie! S-a calcu-lat ca pentru a tine pamîntul legat de soare, fara forta de atractie, ar fi necesare funii atît de groase, încît fiecare sa poata suporta greutatea de o mie kg si ar trebui ca aceste funii sa fie atît de dese de jur împre-jurul pamîntului încît nici macar un soarece sa nu-si poata face loc printre ele. Si totusi, fara nici o funie din acestea, pamîntul e legat de soare.

Cel ce le-a facut, le tine cu forta Sa si ele îsi ur-meaza cursul lor. "Ridicati-va ochii în sus si priviti! Cine a facut aceste lucruri? Cine a facut sa mearga dupa numar, în sir, ostirea lor? El le cheama pe toate pe nume; asa de mare e puterea si taria Lui, ca una nu lipseste..." (Isaia 40:26).

Daca n-ar fi aceasta forta, toate corpurile ceresti n-ar mai avea orbite, ar fi în stare de haos. Chiar pamîntul n-ar mai avea ziua si noaptea, n-ar mai avea anotimpuri, n-ar fi miscarea în jurul soarelui si prin urmare n-ar mai fi viata. Ce putin cugetam noi însa la toate acestea!

2. Greutatea aerului

Un alt sîmbure de adevăr științific, pe care-l avem pe paginile Bibliei, îl găsim în cartea lui Iov 28:25, unde spune: "A rînduit greutatea vîntului". Aici se afirmă că vîntul, aerul, are greutate. Multă vreme unii oameni au rîs de versetul acesta. Cum, ziceau ei, aerul, vîntul are greutate? Auzi ce spune Biblia? Și erau oamenii învățați ai vremii lor, căci cei simpli nu se împiedecau de așa ceva. Chiar dacă nu înțelegeau, ei credeau că Dumnezeu știe mai mult decît ei, pe cînd cei cu pregătire, gaseau pricina de poticnire. Ei nu simteau greutatea aerului și nu puteau pricepe cum afirmația aceasta a Bibliei să fie adevărată.

Au trebuit să treacă multe secole, pînă ce Toricelli în anul 1643 a constatat că da, aerul are greutate și a dovedit pe cale experimentală, că atmosfera are presiune (1,033 kgf/cm²).

E adevărat că noi nu ne dăm seama de greutatea aerului. Asupra noastră apăsă cîteva mii de kg. Simțim căreva această greutate? Nu, desigur niciunul și totuși ea există. Fizica dovedește că există. Aparată de precizie pot oricînd demonstra greutatea aerului.

Iov a trăit în perioada patriarhală, pe la anul 2000 î.n.Cr., iar Toricelli constată presiunea aerului în anul 1643, deci au trebuit să treacă mai bine de trei mii șase sute de ani, de la afirmarea adevărului în Biblie, că știința să vină să confirme că vîntul, aerul are greutate, că Biblia este adevărată.

De unde știa Iov să scrie acest adevăr? El n-a avut coloana de mercur folosită de Toricelli și nici oamenii învățați din vremea lui nu aveau idee de greutatea aerului. De unde a știut el acest adevăr? Din inspirație divină. Nimeni n-a crezut așa ceva și nici nu putea să conceapă așa ceva, au rîs de el, l-au tagaduit, dar adevărul a ajuns să fie confirmat.

Dacă Biblia nu e carte inspirată de Dumnezeu, de unde a prins Iov această descoperire? Cu ce puteți explica această afirmație a lui? Nu există altă decît că Iov, fiind inspirat, scrie acest adevăr. "Căci toată Scriptura este insuflată de Dumnezeu", așa spune apostolul Pavel lui Timotei (2 Timotei 3:16) și bine era dacă oamenii credeau mărturia ei de la început, puteau căuta să verifice și desigur nu trebuiau să treacă atîtea mii de ani pînă la confirmare.

3. Totul din atomi

Un alt text care e de foarte mare importanță în ceea ce privește fizica și care se confirmă azi în totul adevărat, îl găsim în epistola către evrei 11:3 "Prin credință pricepem că lumea a fost făcută prin Cuvîntul lui Dumnezeu, așa că tot ce se vede, n-a fost făcut din lucruri care se vad..."

Deci tot ce se vede pe pămînt, în apă, în aer, în marele cosmos, totul a fost făcut din lucruri care nu se vad. Ce are de zis fizica în privința aceasta?

Eu vă dau un mic extras dintr-o conferință a profesorului universitar I.Gh.Popescu, ținută în sala Dales din București la 5 febr.1951. El spunea așa: „...Știința ne învață că toate obiectele și substanțele de pe pămînt, chiar pămîntul

însusi, soarele, luna si tot ce exista în lume, sînt forme si înfatisari diferite ale aceleasi materii. Ele sînt alcatuite toate din corpu-soare foarte mici, care nu se pot observa înca si care poarta numele de atomi."

"Ca sa înțelegem mai bine cum arata atomul de hidrogen, sa presupunem ca el s-ar mari de un milion de milioane de ori. Daca si noi am creste de un milion de milioane de ori, am fi atît de mari, încît pamîntul întreg, ar fi cît un bob de mazare în palma noastra. Diametrul atomului astfel marit, ar fi abia de o suta de metri, electronul ar arata ca o sfera cu raza de 36 cm, care ar alerga repede rostogolindu-se pe un drum în forma de cerc putin alungit, cu o raza de 50 m. În centrul acestui cerc alungit, se afla nucleul, protonul pe care trebuie sa-l cautam cu foarte mare atentie, caci el este mic, cam cît un bob de mei..."

Asa spune fizica: Universul e construit din atomi. Scriitorul epistolei catre evrei, spune ca tot ce se vede, n-a fost facut din lucruri, care se vad. Deci, fizica nu contrazice adevarul acesta, din contra, spune ca totul e facut din corpusoare mici nevazute, numite atomi.

O alta marturie, pe care o dau, e a ing.fizician Th.Tauth. în articolul "În pragul necunoscutului" aparut în revista "Stiinta si Tehnica" nr.1/1966 spune: "Mi-croscoape ionice cu mariri de cîteva milioane de ori l-au ajutat sa vada atomul". Va rog observati deosebirea: în 1951, atomul era înca nevazut, iar în 1966 datorita progresului mare al stiintei, a ajuns sa fie va-zut. Si el continua:... "Acceleratoare de particule, adevarate uzini gigantice, i-au permis sa patrunda si mai adînc în tainele materiei, el a reusit sa cunoasca structura atomului si cea a nucleelor atomice, sa des-copere "caramizile" din care este ridicat edificiul grandios al lumii materiale, particulele elementare..."

„...Cele doua lumi, Macrocosmosul si Microcosmosul se întrepatrund. Ele nu sînt altceva decît doua extreme de scara ale Universului material guvernate de aceleasi legi".

Deci lumea întreaga este construita din aceleasi "caramizi" nevazute, atomii. Iar Biblia sustine ca tot ce se vede, n-a fost facut din lucruri care se vad. Mi-croscoapele acestea uriase, ionice, au ajuns sa con-firme adevarul Biblic. Versetul ramîne în picioare. To-tul este facut din atomi.

IV. MARTURIA ASTRONOMIEI

Acum vom cauta sa confruntam spusele Bibliei, a Cartii scrise, cu spusele Bibliei nescrise. Exista si o Biblie nescrisa, pe care, daca vrem, o putem citi, mai bine zis o putem buchisi. Altii o pot citi mai bine, de aceea îi vom chema pe ei în ajutor. Vrem sa stim daca Biblia nescrisa contrazice sau confirma Biblia scrisa.

Biblia scrisa este Sfînta Scriptura, cea nescrisa este Universul mare al lui Dumnezeu. Psalmul 19 în-cepe cu cuvintele: "Cerurile spun slava lui Dumnezeu", deci au un grai pentru noi. "Întinderea lor vesteste lucrarea mîinilor Lui. O zi istoriseste alteia acest lucru, o noapte da de stire alteia despre El. Si aceasta fara vorbe, fara cuvinte al caror sunet sa fie auzit: dar rasunetul lor

strabate tot pamântul si glasul lor merge pîna la marginile lumii."

Cu ajutorul astronomiei, vom cauta sa vedem daca Biblia este adevarata, daca ramîne în picioare în fata astronomiei sau se prabuseste. De altfel, noi nu vrem sa ascultam de o carte ce nu contine adevar. Si nu cred ca e cineva pe pamînt, care în mod constient sa-si dea seama ca o carte este mincinoasa si totusi sa o asculte, sa o urmeze. Ar însemna sa se însele pe el însusi.

1. A fost soarele creat în ziua a patra?

În primul capitol al Bibliei, Geneza 1:1 ni se spune: "La început Dumnezeu a creat cerurile si pamîntul" sau cum spune în textul original ebraic: "Beresit bara Elohim et ha-samaim iert ha-aret." Evrei spun ca fraza aceasta este formata din 7 cuvinte si de $7 \times 4 = 28$ sînt literele ei. Pentru ei, cifra 7 însemna ceva desavîrsit, deci însemneaza ca adevarul desavîrsit este asezat în primul verset al Bibliei.

Dar unii vin si spu: "Cum poate fi Biblia adevarata cînd ea spune ca Dumnezeu a creat lumina în prima zi, iar soarele abia în ziua a patra? Nu vedeti ca nu se potrivesc lucrurile? Cum a putut sa fie lumina fara soare?

De altfel, obiectia aceasta o ridica de obicei cei mai inculti, cei mai fara pregatire, caci cei cu pregatire scolara stiu ca soarele nu este singurul izvor de lumina. Sînt înca atîtea surse de lumina în universul acesta, încît sînt nenumarate. Dar totusi ramînem putin la obiectia aceasta. Domnul Isus a spus celor din vre-mea Lui niste cuvinte, care sînt valabile si pentru cei de azi: "Oare nu va rataciti din pricina ca nu pricepeti nici Scripturile, nici puterea lui Dumnezeu?" (Marcu 12:24).

Cei ce ridica obiectia aceasta au trecut peste pri-mul verset fara sa-l citeasca. În primul verset al Bibliei se spune clar: "La început Dumnezeu a creat cerurile si pamîntul." În capitolul 1 în textul original, sînt folo-site doua verbe, care în românestele sînt traduse "a facut". În original, verbul "bara", a crea, este folosit numai de trei ori: versetele 1:21, 27, si are sensul creatio ex nihilo, creat din nimic. Al doilea verb e "asah" are sensul a face, a face sa apara. Deci, soarele a fost creat în versetul 1, iar în ziua a patra a fost facut sa apara, sa fie vazut de pe pamînt.

Creatiunea propriu-zisa este istorisita în versetul întîi. De la versetul 2 în jos, nu mai e descrisa creatiu-nea universului, ci doar pregatirea pamîntului nostru pentru viata care avea sa urmeze.

În versetul 2 ni se spune ca "pamîntul era pustiu si gol", în original "tohu va bohu", adica fara forma, în stare de haos. Din starea aceasta de haos a globului nostru, Dumnezeu în cele sase zile a facut lumea noastra. Deci, globul pamîntesc nu a fost creat în cele sase zile, ci creatia lui a fost înainte, "la început"; în cele sase zile a fost adaptat pentru viata si a primit viata. Aceasta ne spune Biblia.

În prima zi, Dumnezeu a zis: "Sa fie lumina." Si a fost lumina. Biblia nu precizeaza de unde a venit aceasta lumina. Iar la sfîrsitul ei, Biblia face înca o afirmatie spunînd ca în Noul Ierusalim nu mai este trebuinta de soare sau de vreo alta lumina, caci luminatorul ei este Mielul. În alte cuvinte, Biblia începe

cu o lumina fara soare si sfîrseste cu o lumina fara soare.

Totusi pentru cei ce gasesc pricini de poticnire în Biblie, precizez ca creatiunea e descrisa în versetul 1: "La început Dumnezeu a creat cerurile si pamîntul." Cum în starea de haos din pricina multelor convulsii, unii sustin ca din pricina aruncarii Satanei pe pamînt, pamîntul era înconjurat de gaze, de aburi, de ceata, Dumnezeu a poruncit sa fie lumina si s-a facut lumina. Izvoarele luminii sînt multe si sa nu uitam ca Dumne-zeu însusi este lumina, de care nu te poti apropia.

Unii vin si obiecteaza altceva. "Bine, zic ei, dar dupa Biblie, pamîntul are circa 6.000 de ani, pe cînd dupa stiinta e vechi de tot. Dupa academicianul sovietic Schmidt, pamîntul este de 2 miliarde de ani, iar dupa altii de 4 miliarde de ani."

Eu nu vin sa spun ca cei ce sustin ca pamîntul este de 6.000 de ani au dreptate si cu atît mai putin îi voi putea împaca pe ceilalti, caci diferenta de 2 miliarde de ani între ei este prea mare. De fapt, oamenii se pot juca cu miliardele de ani, caci nu le dau din buzunar. Eu nu stabilesc vârsta pamîntului, caci nici Biblia nu face lucrul acesta.

Dar se împaca Biblia cu ce spun ei? Da, se îm,paca. Vreau ei sa fie de 5 miliarde de ani, fie asa. Biblia spune: "La început..." Cînd a fost acest înce-put? Ea îi lasa pe astronomi, pe geologi sa se certe între ei si sa gaseasca cînd a fost acest "început".

Un alt astronom sovietic, Fesencov, admite ca "soarele s-a format în acelasi timp sau aproape în ace-lasi timp cu planetele, vârsta soarelui fiind deci apro-piata de vârsta pamîntului." De altfel, el spune ce spune Biblia: "La început, Dumnezeu a creat cerurile si pamîntul", asa ca nu este nici o contrazicere în ce priveste vârsta pamîntului între Biblia si stiinta.

2. Exista întinderea cerului?

O alta chestiune în care se împiedeca unii, este întinderea cerului. Desi e sus, ei se împiedeca în ea. În Geneza 1:6 citim: „Dumnezeu a zis: "Sa fie o întindere în-tre ape si ea sa desparta apele de ape... Dumnezeu a numit întinderea "cer". Deci, întinderea aceasta sau "firmamentul", cum este în alte traduceri, nu ar fi fost gasit nicaieri, zic ei. S-a zburat cu avioanele si cu rachetele si nu s-a gasit nici un firmament. Dar Biblia spune ca exista.

Sa vedem ce spune stiinta. Si ea spune ca exista. Pamîntul nostru este înconjurat de o patura atmosferi-ca a carei proprietati se mentin pîna la altitudini de circa 3.000 km (conform datelor obtinute în cadrul Anului Geofizic International). Atmosfera are cinci stra-turi principale: troposfera, stratosfera, mezosfera, io-nosfera si exosfera.

În Biblie, cuvîntul "cer" este folosit în trei sensuri. Întîi, patura atmosferica e numita cer. Astfel, în Matei 6:26, Cristos Domnul spune: "Uitati-va la pasarile cerului... În Luca 8:5, vorbind despre samînta cazuta lînga drum, spune ca "au mîncat-o pasarile cerului". În Matei 24:30 Isus a zis: "...vor vedea pe Fiul

omului... venind pe norii cerului." La fel în Matei 26:64: "Veti vedea pe Fiul omului venind pe norii ceru-lui." Acelasi fel de exprimare îl gasim si în Vechiul Testament. Ori e lucru stiut ca si pasarile si norii zboa-ra prin atmosfera. Deci, atmosfera e numita cer.

Al doilea sens e cu privire la spatiul interplanetar. Astfel, în Geneza 22:17 citim despre "stelele cerului". La fel în Naum 3:16. Iar în Deuteronom 4:19; 2 Împarati 17:16, 21:3, Ieremia 33:22, soarele, luna si stelele sînt denumite "osti-rea cerurilor". Deci, imensitatea spatiului interplanetar este numita cer.

Al treilea sens priveste locasul Dumnezeuului Preaînalt. Asa avem: "Tatal nostru care esti în ceruri" si o seama de texte, care folosesc cuvîntul cer doar pen-tru acest locas. Doar putina atentie trebuie si din text ne vom da seama ca e vorba de atmosfera, de spatiul interplanetar sau de locasul lui Dumnezeu.

În Geneza 1:6 atmosfera e numita întindere sau firmament. Atmosfera desparte apele de jos, de apele legate în nori. Ca cineva nu vede aceasta întindere a cerului, înseamna ca este de compatimit. Nici sarmanii orbi nu vad soarele, dar aceasta nu înseamna ca nu exista.

Datorita acestei paturi atmosferice, noi putem res-pira. Datorita atmosferei se petrece fenomenul fizic de difuzare a luminii. Oamenii de stiinta si cosmonautii spun ca pe luna, fiindca lipseste atmosfera, nu este lumina ca aici pe pamînt, razele cad drept, nu se re-fracteaza, iar cerul acolo apare negru, nu albastru ca al nostru. Tot datorita atmosferei avem vînturile si ploaia. Ce binecuvîntata e întinderea aceasta pentru pamîntul nostru. Fara ea nu ar fi viata.

3. Pamîntul sprijinit pe nimic

Un alt amanunt care a produs aprinse discutii si tagaduire din partea pretinsilor oameni de stiinta de altadata, se gaseste în cartea lui Iov 26:7 si 38:6 unde se spune ca pamîntul nu e sprijinit pe nimic. Ei spu-neau ca versetele acestea nu sînt adevarate. "Cum s-ar putea ca pamîntul sa nu aiba nici un sprijin?" ziceau er. "Un mar, care nu se poate compara cu pa-mîntul si totusi nu poate sta asa în aer, fara sa fie sprijinit pe ceva, cade. Ce s-ar întîmpla cu pamîntul nostru, daca ar fi asa cum spune Biblia?"

Vechile conceptii difereau unele de altele doar cu privire la ceea ce formeaza sprijinul pamîntului, dar toti erau de acord ca e sprijinit pe ceva. Unii sustineau ca Atlas îl sprijina cu umarul lui; altii sustineau ca e sprijinit pe patru stîlpi; altii spuneau ca se sprijina pe patru broaste mari; altii spuneau ca o mare broasca testoasa îl poarta pe spinarea ei. Pareri care mai de care mai nastrusnice, dar ele erau teoriile oamenilor de stiinta pîna în secolul al XVI-lea.

Biblia spunea însa acum 3.500 de ani: "El întinde miazanoaptea asupra golului si spînzura pamîntul pe nimic." Astronomia de astazi da dreptate Bibliei. Pamîntul, spun astronomii, nu e sprijinit pe nimic. Toate teoriile astronomilor de altadata s-au prabusit fiindca n-au fost adevarate. Afirmatia Bibliei a ramas în pi-cioare fiindca era adevarata. Oamenii, care altadata au rîs de Biblie, astazi au ajuns de rîs cu teoriile lor. Cei ce rîd astazi de Biblie, oare nu se gîndesc ca

mîine altii vor rîde si de teoriile lor? Adevarul Bibliei ca pamîntul e sprijinit pe nimic, a fost verificat de stiinta si confirmat în totul ca adevarat.

Flamarion, mare astronom francez, spune asa în privinta aceasta: "Pamîntul pluteste în spatiu. Globul acesta sta singur în mijlocul unui spatiu mare, neatin-gîndu-se de nimic. El e ca un balon de sapun, ce pluteste în aer."

E adevarat ca era greu pentru mintea omeneasca de altadata sa priceapa adevarul Bibliei. Oamenii erau gata sa creada mai degraba minciunile astronomilor decît ade-varul sfînt. Ei se credeau îndreptatiti în parerile lor si de logica, caci din moment ce toate au nevoie de sprijin, cum s-ar putea ca pamîntul sa faca exceptie de la aceasta? Si li se parea cu totul absurda si imposibil de crezut afirmatia Bibliei. Dar pîna la urma, totusi ea a triumfat. Daca oamenii ar fi crezut de la început afirmatia ei, nu era atîta bîjbîiala, mai ales la savanti. Azi, în secolul satelitilor artificiali, te întrebi cum oameni de seama au putut crede asa aberatii si n-au putut crede adevarul?

Într-o lume cu o alta mentalitate, Iov afirma un adevar stiintific de mare valoare. De unde l-a stiut el, ca n-a fost astronom? Daca Biblia nu este de origine divina, daca nu e scrisa prin inspiratia lui Dumnezeu, cum explicati ca Iov a putut sa scrie asa ceva? În toata literatura acelei epoci nu gasiti ceva asemanator. Nu exista alt raspuns decît ca Dumnezeu i-a desco-perit. Numai Cel ce a spînzurat pamîntul pe nimic stia pe vremea aceea adevarul acesta. Deci numai Dumnezeu a putut sa-i descopere.

Dumnezeu a sprijinit pamîntul pe nimic. Aici, fratii mei, e o lectie pentru noi. El ar vrea ca si noi sa fim asa. Sa nu ne sprijinim pe nimic, nici pe bani, pe slujba, nici pe prieteni, ci sa depindem doar de El. Fie asa viata noastra.

4. Pamîntul este rotund

Un alt verset, care multe veacuri a fost în contra-zicere cu parerea oamenilor de stiinta, se gaseste în Proverbe 8:31, unde se afirma ca pamîntul este rotund.

Chiar Ptolomeu, Plato, Aristotel si altii au afirmat ca pamîntul are forma plata. Toti astronomii sustineau ca pamîntul e drept ca o fata de masa. Pîna si biserica catolica a îmbratisat aceasta conceptie si ea a patro-nat ratacirea aceasta, prigonind cu ajutorul inchizitiei pe cei ce au gasit adevarul, ca Jordano Bruno, Galileo Galilei si altii.

Daca ar fi cercetat Biblia si ar fi crezut-o, ei nu ar fi facut asa ceva, caci Solomon în textul citat vor-beste clar de rotocolul pamîntului, si proorocul Isaia în cap. 40:22 spune: "El sade deasupra cercului pamîn-tului." Traducerea Vulgata spune: "Deasupra globului pamîntului", iar în alta traducere, Gesenius spune: "Deasupra sferei pamîntului."

Învatatii vremii adunati la Salamanca au cautat sa-i dovedeasca lui Cristofor Columb, pe baza stiintei de la Aristotel pîna în timpul lor, ca pamîntul n-ar fi în forma de sfera si ca daca ar fi într-adevar, s-ar putea rosto-goli, dar nu s-ar mai putea urca, nu si-ar putea reveni la loc.

Noi azi rîdem si zicem: ce argumentare stupida si înca în numele stiintei. Dar

asa a fost.

Cautau pe temeuri zise stiintifice sa rastoarne spu-sele Bibliei care arata ca pamîntul e rotund.

Mai exista un text în Luca 17:34-36 care sugereaza acelasi adevar. Vorbind despre venirea Sa a doua oara, Domnul Isus spune ca momentul acela pe unii îi va surprinde în pat, va fi noapte, în alta parte va fi dimineata, caci doua femei vor macina împreuna la moara, în partile rasaritului macinarea se facea dimineata pe racoare si ca în alta parte va fi miezul zilei caci doi barbati vor fi la cîmp. Datorita faptului ca pamîntul e rotund, în acelasi timp pe pamînt într-o parte e noapte, în alta parte dimineata, în alta parte miezul zilei si în alta parte e seara.

Astazi nimeni nu se mai îndoieste ca pamîntul e rotund, asa cum arfima BIBLIA cu aproape 3.000 de ani înainte. Oamenii au facut înconjurul pamîntului cu va-poarele si avioanele. Mai recent cosmonautii l-au vazut rotund si l-au fotografiat. De asemenea, realizarile stiintifice si tehnice uimitoare din ultimii ani, au facut posibila obtinerea de imagini fotografice sau televizate, care arata forma sferica a pamîntului, asa cum se vede pe luna.

O, voi învatati ai trecutului, care în numele stiintei v-ati ridicat si ati contrazis Biblia, unde sînteti azi? Ati crezut ca îngropati adevarul Bibliei si iata ca zaceti voi sub glie si daca ar fi sa înviati, de rusine ati intra din nou în mormînt, ca stiinta de azi a rasturnat afirmatiile voastre si a dat dreptate Bibliei, dovedind ca pamîntul e rotund.

5. Globul e masurat si cîntarit

Alt adevar important aratat în Biblie e ca pamîntul e masurat si cîntarit. În cartea lui Iov 38:4-5 citim: „Unde erai tu cînd am întemeiat pamîntul? Spune, daca ai pricepere. Cine i-a hotarît masurile, stii? Sau cine a întins frînghia de masurat peste el?” Deschideti si la cartea proorocului Isaia 40:12 "Cine a masurat apele cu mîna lui? Cine a masurat cerurile cu palma si a strîns tarîna pamîntului într-o treime de masura? Cine a cîntarit muntii cu cîntarul si dealurile cu cumpana?"

Aici se vorbeste de o masurare în întindere si o cîntarire în greutate. Si de versetele acestea unii oameni au rîs. Dar astazi se stie ca pentru ca pamîntul nostru sa aibe viata pe el, trebuie sa aibe orbita aceasta care o are. Daca ar fi mai aproape de soare, ne-ar arde pe toti; daca am fi mai departe de soare, am îngheta cu totii. Deci, orbita aceasta pe care o are pamîntul, e cea potrivita.

Savantii, cînd au conceput si lansat satelittii, au trebuit sa faca calcule peste calcule. Si n-au fost de ajuns creiere omenesti, ci au intrat în actiune si creiere electronice sa-i ajute. Erau necesare o sumedenie de calcule. Volumul si greutatea au un mare rol si o simpla greseala ar fi dat peste cap totul.

Iar daca niste sateliti au necesitat calcule, credeti ca pamîntul nu a trebuit sa fie masurat si cîntarit? Du-pa unele socoteli ale celor competenti, globul nostru terestru ar cîntari vreo 6.000 miliarde de miliarde de tone. Daca pentru un satelit

de cîteva tone trebuiesc rachete uriase, ca forta, ca sa-l lanseze în spatiu si sa-l plaseze pe orbita, gînditi-va ce forta uriasa a fost necesara pentru plasarea pe orbita a globului nostru. Iar pentru mentinerea lui pe orbita, are importanta volumul si greutatea lui, caci forta de atractie universala a corpurilor este direct proportionala cu masa corpurilor care se atrag si invers proportionala cu patrutul distantei dintre ele la centru. Deci, datorita faptului ca pamîntul a fost masurat si cîntarit, el e potrivit pentru viata. Biblia a spus adevarul.

6. Miscarea în spatiu

Un alt adevar important aratat în Biblie este mis-carea pamîntului si a corpurilor ce-resti. În cartea proorocului Isaia 40:26 ni se spune: "Ridicati-va ochii în sus si priviti! Cine a facut aceste lucruri? Cine a facut sa mearga dupa numar, în sir, ostirea lor? El le cheama pe toate pe nume: asa de mare este puterea si taria Lui ca una nu lipseste."

Vechile conceptii sustineau ca pamîntul sta pe loc, iar firmamentul îl considerau ca o sfera solida în care sînt fixate stelele ca niste ornamente. Iar cînd li s-a spus oamenilor ca pamîntul se misca, ei au zis ca e imposibil, fiindca daca s-ar misca pamîntul, noi am cadea, copacii s-ar rasturna, totul s-ar prabusi.

Aristarh din Samos, pe la 280 î.n.Cr. a sustinut ca pamîntul se învîrteste în jurul axei sale si în jurul soarelui, dar nimeni n-a vrut sa-l creada. Oamenii au fost deprinsi sa cugete ca pamîntul sta fix pe suportii lui, ca deodata sa vina cineva si sa afirme ca se misca. Nu puteau crede si nu se puteau împaca cu o asa idee.

Mai tîrziu, Copernic (1473-1543) a rasturnat teoria geocentrica a lui Ptolomeu si a fundamentat sistemul heliocentric, adica planetele si pamîntul se învîrtesc în jurul soarelui.

Dupa el, Galileo Galilei (1564-1642) a cautat sa dovedeasca acest lucru, dar inchizitia catolica l-a dus înaintea tribunalului. Dupa multe umilinte si suferinte, Galilei își retracteaza învatatura sa. Se spune însa ca dupa ce a iesit din sala de judecata, a zis: "Si totusi se misca!" fraza care a ramas proverbiala.

Cu mai bine de sapte sute de ani înainte de Cristos, Biblia spunea: "Cine a facut sa mearga dupa numar, în sir, ostirea lor?" Astazi se stie ca versetul acesta e în totul adevarat. Pamîntul zboara în spatiu cu o vi-teza de 1.700 km pe minut, iar în jurul axei sale se învîrteste cu 1.600 km pe ora. Si nu numai pamîntul, ci chiar si soarele se misca cu 245 km pe secunda. La fel si stelele se misca. Sînt unii astrii care au viteze fantastice. Astfel, steaua Arctur, denumita si "steaua alergatoare", zboara în spatiu cu viteza de 24.000 km pe minut, iar despre unele nebuloase se spune ca zboara cu 40.000 km. pe secunda. Sînt unele stele din galaxiile asa numite Seyfert, care au viteza colosala de 3,6 milioane mile pe ora. Desi au asa viteze, toate își pastreaza orbita lor, "merg în sir". În militare, cînd un soldat pierde cadenta, în încurca si pe ceialalti si risca sa fie calcat pe calcîi. Ce stare de haos s-ar petrece în marele univers, daca n-ar merge "în sir"? Daca pamîntul sau soarele nu si-ar pastra orbitele lor, ci ar lua-o razna, tot ce are viata

ar pieri. Aceasta însa nu se întâmpla, caci toate își pastreaza, orbitele si viteza.

De mii de ani pamântul zboara în spatiu, fara sa-si încetineze viteza. Cîta precizie! Ce ordine! Cînd te gîndesti la imensitatea unor astrii, fata de care pamîn-tul nostru e ca un bob de mazare, la vitezele fantastice cu care zboara, ramîi uimit de legile si buna rînduiala ce domneste în univers.

Caile ferate au regimente de impiegati de miscare, de mecanici, de acari, care poarta grija sa nu se abata trenul de la mersul normal si totusi se produc atîtea accidente, atîtea întîrzieri. Legile mecanicii ceresti sînt respectate cu cea mai mare precizie.

Despre aceste legi si Autorul lor, marele astronom francez Flammarion spune: "Si soarele nostru se misca în spatiu. Totul se misca în univers, totul se schimba si se preschimba. Numai legile naturii sînt neschimbate si numai Cauza eterna ale carei lucruri sînt efectele schimbatoare si trecatoare."

Wernher von Braun, celebrul savant contemporan, a zis: "Oricum asa de bine rînduit si perfect creat cum e pamântul nostru si universul, trebuie sa aiba un Fa-cator, un Arhitect... Trebuie sa fie un Facator, nu exista alta cale."

Isaia a zis: "El le cheama pe toate pe nume, asa de mare e puterea si taria Lui, ca una nu lipseste."

7. Pot fi legate apele?

Un alt adevar stiintific relatat în Biblie este ca Dumnezeu a legat apele. Desigur, unii se întreaba cum pot fi legate apele? Iov ne da raspunsul: "Leaga apele în norii Sai" (26:8).

Pe pamînt cad anual 800 milioane de milioane tone de apa. Daca ar cadea deodata toata apa care e în atmosfera, pamîntul întreg ar fi acoperit cu un strat de 7 metri de apa, deci totul ar fi înecat. Apele legate în nori, care se afilea permanent în atmosfera, au fost calculate de unii oameni de stiinta si se afirma ca ar fi cam 50 milioane de milioane de tone. Ce greutate fan-tastica! "Si norii nu se sparg sub greutatea lor" (Iov 26:8).

Apele acestea nu cad deodata pe pamînt, caci sînt legate. Noi nu prea pricepem cum pot sta milioane de tone de apa sus, dar aceasta nu are importanta. Noi vedem norii cum plutesc si cum, din cînd în cînd, își scutura greutatea, lasînd ploaia binecuvîntata sa ude pamîntul, spre a-l face sa rodeasca.

Mai exista înca un fel de legare a apelor: la poli, în calotele de gheata. Antarctica este acoperita cu o calota de gheata ce are o grosime medie de 2.200 m, iar ghetarul Filhner de acolo, are o lungime de 925 km si o grosime de 4.000 metri.

În Groenlanda, stratul de gheata e de 2.300 metri si s-a calculat ca daca numai aceasta s-ar topi, nivelul marilor si al oceanelor ar creste cu 7 metri. Ce s-ar întâmpla daca s-ar topi toata gheata de la poli? Ce torente s-ar dezlantu asupra pamîntului, daca apele ar fi dezlegate toate deodata? Dar ele sînt legate prin anumite legi de Cel ce a creat toate. Nimic nu e la întîmplare.

8. S-a oprit soarele?

Alta problema de care multi s-au poticnit si n-au vrut sa o creada este oprirea soarelui, pome-nita în Iosua 10:12,13. Aceste versete sînt cele mai combatute din Cartea Sfînta.

În text ni se relateaza cum Iosua, fiind în lupta cu cinci împarati ai amoritilor, la un moment dat a strigat: "Opreste-te soare asupra Gabaonului si tu luna asupra vaili Aialonului!" Si soarele s-a oprit si luna si-a între-rupt mersul, pîna ce poporul si-a razbunat pe vrajmasii lui. Lucrul acesta nu este scris oare în Cartea Dreptului? Soarele s-a oprit în mijlocul cerului si nu s-a gra-bit sa apuna, aproape o zi întreaga."

Unii, ca sa scape mai usor, spun ca aici e un limbaj poetic si ca batalia fiind grea, lui Iosua i s-a parut ca au fost doua zile legate laolalta.

Cei ce spun aceasta nu tin cont de citatul din Car-tea Dreptului si de afirmatia lui Iosua din v.14: "N-a mai fost nici o zi ca aceea, nici înainte, nici dupa aceea, cînd Domnul sa fi ascultat glasul unui om..."

Altii spun ironic: "Nu vedeti ca de la început Biblia nu spune adevarul? Fiindca oricine stie azi ca nu soarele se învîrteste în jurul pamîntului, ci pamîntul se în-vîrteste în jurul soarelui; iar ziua si noaptea se dato-resc miscarii pamîntului în jurul axei sale. Astfel, chiar daca soarele s-ar fi oprit, tot nu ar fi fost o zi mai lun-ga." Privind asa lucrurile, ti se pare ca aici Biblia a dat gres. Dar se poate oare asa ceva?

Biblia nu este manual de stiinta, dar ea spune ade-varul. Si noi cei de astazi, care sîntem asa de familiari cu miscarea de rotatie si de revolutie a pamîntului, noi care stim precis ca nu soarele se învîrteste în jurul pamîntului, totusi folosim expresii contrare stiintei, ca: "soarele rasare la...", "soarele apune la...", "rasa-rit de soare la mare", "apus de soare", etc. Chiar si astronomii uziteaza asemenea expresii. Orice copil îi poate înfrunta spunîndu-le: "Nu-i adevarat, ci pamîntul s-a învîrtit". Si totusi acesta este limbajul pe care îl folosim, desi nu e în acord cu stiinta. Atunci de ce sa mustram pe Iosua, cînd el foloseste un limbaj ca al nostru? Textul biblic ne spune ca soarele s-a oprit. În ori-ginal "opreste-te" are si sensul "stai linistit". Noi am zice ca e acelasi lucru sa te opresti sau sa stai linistit. Si totusi exista o deosebire. Textul acesta a provocat o cercetare minutioasa din partea multora. E adevarat sau nu ce a spus Iosua? Cum putea soarele sa se opreasca? Avea rost? Sau care ar fi fost urmarea daca ar fi stat linistit? Newton a demonstrat ca pamîntul ar.utea fi încetinit, fara ca locuitorii lui sa simta un apreciabil soc în privinta aceasta. Din cercetarile efec-tuate de oamenii de stiinta, au iesit cîteva confirmari ca relatarea lui Iosua este adevarata, ziua aceea a fost aproape dubla.

Una este confirmarea istorica. Herodot, istoricul grec care a trait cu 480 ani înainte de Cristos, ne spune ca preotii egipteni i-au aratat o descriere a unei zile lungi. Scrierile vechi chineze la fel vorbesc de o zi lunga în timpul domniei împaraturii Yeo, care a fost contemporan cu Iosua. Pe la începutul secolului al XX-lea, amiralul Palmer a descoperit în Mexico un document, care spune ca

soarele s-a oprit pentru aproape o zi întreaga în anul "celor sapte iepuri", care corespunde cu anul în care Iosua a cucerit Canaa-nul. La acestea, adaugati Cartea Dreptului, scrisa în Palestina. Deci, vechile scrieri ale egiptenilor, ale gre-cilor, ale chinezilor, ale mexicanilor si ale evreilor vor-besc despre o zi lunga. Daca nu a fost o zi lunga, de ce scriu egiptenii, grecii, chinezii si mexicanii despre o asa zi? Oare sa-i fi mituit Iosua ca ei sa scrie asa, spre a confirma Biblia? Sau cei ce tagaduiesc astazi sînt atît de destepti, încît stiu si ce s-a petrecut atunci, mai bine ca cei de atunci?

Un adevar se stabileste pe baza a doi sau trei martori. Aici avem un numar dublu de martori. Afir-marea lor se întemeiaza pe fapte, pe cunoastere. Taga-duirea se întemeiaza pe nepricepere. Oamenii nu pot pricepe cum s-a putut opri soarele. Dar altii, care traiesc la ecuator, nu pot pricepe cum îngheata apa, altii nu pricep cum se formeaza imaginea în tubul catodic sau cum calculeaza creierul electronic. Oare e cinstit sa tagaduim ceea ce nu pricepem?

Alta este confirmarea matematica. Anu-miti astronomi au cercetat pe baza de calcule sa vada daca a fost sau nu o zi mai lunga, asa cum spune Biblia. Astfel, profesorul Totten din America a facut calcule astronomice pe care le-a publicat. Luînd echi-noctiile, eclipsele, tranzitele si mergînd cu calculele de la prezent înapoi la solistitiul de iarna a zilei lui Iosua, a gasit ca actiunea s-a petrecut într-o zi de miercuri, iar calculînd invers, de la creatie spre Iosua, actiunea a cazut într-o zi de marti. El a demonstrat ca în istoria lumii a fost introdusa a zi, care nu este alta decît ziua dubla a lui Iosua. Cercetatorul W.Maun-ders de la Observatorul Regal Greenwich, de asemenea a publicat un studiu asupra aceluiasi subiect; si prin calcule a stabilit nu numai data, ci si timpul zilei cînd senzationalul fenomen a avut loc.

O a treia confirmarea electronica. În 1970, ziarul "Evening World" din Spencer, Indiana, U.S.A. a fost primul care a publicat stirea. Revista "The Sword of the Lord" reda stirea dupa cum ur-meaza:

"Dl.Harold Hill, presedintele Companiei Curtis En-gine din Baltimore, Md. si consultant în programul spatial, a relatat urmatoarele: "Cred ca unul din cele mai uimitoare lucruri pe care le are Dumnezeu pentru noi azi, s-a petrecut recent cu astronautii si barbati de stiinta spatiala la Green Belt, Maryland. Ei controleaza cum va fi pozitia soarelui, a lunii, a planetelor în spatiu peste o suta de ani, peste o mie de ani. Noi trebuie sa cunoastem aceste date, ca sa nu lansam un satelit si sa se izbeasca de ceva si astfel sa fie scos din orbi-ta. Noi trebuie sa fixam orbita în functie de viata sateli-tului si de pozitia planetelor, ca sa nu fie data peste cap lucrarea. Cu ajutorul calculatorului electronic ma-surau veacurile înainte si înapoi. Deodata s-au oprit. Calculatorul a stopat si a dat un semnal rosu, ceea ce însemna ca e o gresala, ori la informatiile introduse în el, ori la rezultatele comparate cu standardele. Au fost chemati specialistii sa vada daca e bun calcula-torul. Acestia l-au controlat si au spus: "E perfect". Seful operatiunilor I.B.M. a întrebat: "Care-i neca-zul?" - "Am gasit ca e o zi lipsa în scurgerea vremii." Toti au dat din cap. Tacere.

"Din grup, unul mai religios a zis: "Stiti, pe cînd eram în Scoala Duminicala, ni s-a spus despre o oprire a soarelui." Ceialalti nu l-au crezut, dar nu aveau alt raspuns. Astfel au zis: "Arata-ne!" I-au adus o Biblie si el a cautat la Iosua 10:12-14 si a citit textul ... Aici e ziua lipsa. Au mers cu calculatorul la vremea aratata si au gasit-o, dar nu era destul. Timpul scurs care lipsea, gasit pe vremea lui Iosua era numai 23 ore si 20 minute, nu o zi întreaga. Au citit iarasi Biblia si ea le-a spus: "...aproape o zi întreaga".

Aceste simple cuvinte în Biblie sînt importante. Dar ei erau în încurcatura, caci daca nu poti da soco-teala de 40 minute, te va încurca si peste o mie de ani. Patruzeci de minute trebuiau gasite, caci puteau fi înmultite de multe ori pe orbite. Atunci cel credincios si-a adus aminte ca undeva în Biblie scrie ca soarele a mers înapoi. Cosmonautii i-au spus ca si-a iesit din tninti. Dar au luat Cartea si au gasit la 2 Împarati 20:8-11 "Si Domnul a dat cu zece trepte înapoi umbra din locul în care se pogorîse pe cadranul soarelui lui Ahaz." Zece trepte sînt exact 40 minute. Douazeci si trei ore si douazeci minute din Iosua cu 40 minute din 2 Împarati fac ziua lipsa întreaga. Cosmonautii au trebuit sa înscrie în jurnal ziua ce lipseste." Calculatoarele electronice adevăresc Biblia. Cine s-ar fi gîndit vreodata ca acea zi va putea fi detectata nu numai de creierul omului ci si de creierul electronic? Într-un veac al necredintei, Dumnezeu pe cale de stiinta își demonstreaza adevărul Cuvîntului Sau. Ce minunate sînt caile Sale!

Totusi cum a putut sa fie o zi mai lunga? Pentru noi e greu de priceput. Daca cele trei miliarde si ceva de locuitori ne-am opinti sa oprim pamîntul din mersul lui, nu am reusi. Dar luînd, prin analogie, mersul unei locomotive în plina viteza nu poate fi oprita de o mie de persoane ce s-ar aseza pe linii, ci doar i-ar mace-lari pe toti. Totusi locomotiva e oprita de un singur om, de mecanic, printr-o simpla miscare de manivela. El are stapînire asupra ei si o poate opri. Cu mult mai mult, Dumnezeu, care a creat toate si conduce toate, poate face asa ceva.

Cu Dumnezeu se poate întelege ziua lunga a lui Iosua. Fara El este imposibil sa o explici. Azi, de la distanta, prin simpla apasare de buton, omul poate porni si opri rachete mari, gigantice, purtatoare de sateliti. Sa-i dam voie si lui Dumnezeu sa poata face asa ceva cu satelitul soarelui, cu pamîntul.

9. A existat steaua Betleemului?

O alta chestiune pomenita în Biblie, care e mult discutata si necrezuta de unii, este steaua Betleemu-lui.

În Matei 2:2,7,8,10, se spune ca magii au vazut o stea deosebita. Ce fel de stea a fost aceea? Cum a putut sa se arate o asa stea? Ce legatura au stelele cu nasterea unui copil pe pamînt? Iata cîteva întrebări pe care le ridica necredinciosii.

Daca cei ce afirma ca au vazut-o ar fi fost oameni profani, nu astronomi, ar da loc la banuieli. Ei însa au fost cititori în stele, astronomii vremii, deci erau

com-petenti sa deosebeasca stelele. Cu adevarat fenomenul e extraordinar, dar nu e imposibil.

Exista doua explicatii cu privire la steaua aceasta. Una e explicatia celor credinciosi ca a fost o stea miraculoasa. Dumnezeu, Creatorul tuturor astrelor, a putut porunci unei stele, ca prin graiul ei sa vorbeasca magilor despre nasterea unui nou Împarat. Deci, steaua Betleemului a fost un mesager divin catre astro-nomii rasaritului. "La Dumnezeu toate lucrurile sînt cu putinta."

Cealalta este explicatia oamenilor de stiinta. Ei spun ca steaua deosebita, de o stralucire extraordinara, nu a fost altceva decît o conjunctie a lui Jupiter si Saturn, în zodia Pestilor, cu adaugirea planetei Marte.

De altfel, astrologii evrei atribuie acestei conjunctii o importanta deosebita. Ei o puneau în legatura cu nasterea lui Moise si afirmau ca se va repeta si la nasterea lui Mesia.

Explicatia stiintifica a fost fundamentata pe dovezi astronomice. Eminentul astronom Kepler s-a ocupat îndeaproape de aceasta rezolvare. Pe data de 10 oct.1604, el a observat o stea stralucitoare, de o luminozitate exceptionala. Era o asemenea conjunctie între planetele Saturn, Jupiter si Marte. Imediat i-a venit ideea ca asa trebuie sa fi fost steaua magilor. Atunci s-a apucat de socoteli. Prin calcule amanuntite, el a descoperit ca o conjunctie similara a avut loc de trei ori între anii 7 si 6 înainte de Cristos. Avînd în vedere calcularea gresita a calendarului, prima ei aparitie ar fi fost cu vreo doi ani înainte de nastere, permitînd magilor timpul necesar de pregatire pentru venirea la Ierusalim. Calculele lui Kepler au fost verificate de astronomi mai moderni, ca: Schubert de la Petrograd, Ideler si Encke din Berlin, precum si de Pritchard de la Observatorul din Greenvditch, care s-au pronuntat ca datele "sînt tot asa de sigure ca si celelalte fenomene ceresti."

Universul mare - Biblia nescrisa - confirma Biblia scrisa, aratînd ca e cu putinta aparitia unei stele cu luminozitate exceptionala. Herschel, unul din marii astronomi si descoperitorul razelor infrarosii, a zis: "Toate descoperirile omenesti par a fi facute numai cu scopul de a confirma, cu o si mai mare putere, ade-varurile care vin de sus si care sînt cuprinse în Scripturile Sacre."

Medler, un alt astronom, a zis: "Adevaratul naturalist nu poate fi ateu. Cine patrunde, ca noi, într-o masura atît de mare în atelierul lui Dumnezeu, acela trebuie sa îngenunche cu supunere înaintea Providentei Divine, care lucreaza în natura."

Flamarion ne spune cum odata fiind la marginea marii, sufletul lui a fost coplesit de maretia Creatorului, vazuta de el. Atunci a îngenunchiat si a facut urma-toarea rugaciune: "O, Necunoscut misterios! O, Mare Fiinta! Fiinta nemarginita, ce sîntem noi? Suprem Facator al armoniei, ce esti Tu, daca operati este atît de mareata? Sarmane mituri omenesti, care cred ca Te cunosc! O, Dumnezeule, Dumnezeule! Atomi, nimi-curi, cît sîntem de mici! Si cît de mare esti Tu! O, Dumnezeule, Dumnezeul meu, Atotputernicule, Atotiu-bitorule! Nemarginire sublima si necunoscuta... O, Tata al naturii! O, Te iubesc!... Te

iubesc! Început atotputernic si necunoscut! Fiinta pe care nici un cu-vînt omenesc nu te poate numi. O, Divin Principiu, Te iubesc. Sînt însa asa de mic, ca nu stiu daca ma auzi... Da, ma auzi, Creatorule! Tu care dai micii flori cîmpenesti, frumusetea si parfumul sau. Glasul oceanului nu-l covîrseste pe al meu si gîndirea mi se înalta catre Tine, împreuna cu rugaciunea tuturor!"

La fel si Kepler avea o adîncă reverenta fata de Dumnezeu. El a zis: "În creatiune, eu parca pipaiesc cu mîinile mele pe Dumnezeu." Iar opera sa cea mai de seama o încheie cu urmatoarea ruga: "Îti multu-mesc, Creatorule si Doamne, ca ne-ai daruit aceste bucurii de creatiunea Ta, admiratia de operele mîinilor Tale. Eu am facut cunoscut stralucirea operelor Tale, pe cît spiritul meu marginit a putut sa cuprinda nemar-ginirea Ta. Unde am zis ceva, ce este nedemn de Tine sau am fost silit sa nazuiesc la propria mea glorie, aceasta iarta-mi-o cu milostivire."

Noi credem ca exista un Dumnezeu mare, care a creat cerurile si pamîntul, care a creat cele vreo 150-200 miliarde de stele din galaxia noastra, precum si vreun miliard de alte galaxii. El, fiind Creatorul, a putut sprijini pamîntul pe nimic, a putut produce ziua lunga din cartea lui Iosua si a putut vorbi magilor prin lucirea unei stele despre nasterea noului Împarat.

Cu privire la cele sase zile din Geneza capitolul întîi în care Dumnezeu a creat conditiile prielnice pen-tru viata si a creat viata, precizam ca cuvîntul "yom" din original are sensul de zi obisnuita de 24 ore, pre-cum si de o perioada de timp. Nimic nu putut împie-deca pe Dumnezeu sa creeze lumea noastra în perioa-de sau în zile obisnuite. El poate totul. Toiagul lui Aaron pus în fata Domnului, n-a avut nevoie de perioada de timp, ci peste noapte a înmugurit, a înfrunzit, a înflorit si a copt migdale (Numeri 17:1-8). Omului cu mîna us-cata nu i-a trebuit luni de zile pentru refacerea tesutu-rilor, ci într-o clipa si-a întins mîna la porunca Domnu-lui. Cu cît vom cunoaste mai mult Atotputernicia Crea-torului, cu atît vor dispare toate problemele noastre marunte în legatura cu creatia Sa. Copiii se chinuie multa vreme cu cîte un lucru si nu-l pot face, dar cînd a venit tata, l-a facut într-o clipa. Ce minunat e ca avem un Dumnezeu-Tata, care stie si poate mult mai mult decît noi! Imensitatea universului ne spune ca avem un Dumnezeu mare si un Tata bogat cu miliarde de lumi, care îl asculta si toate merg în sir.

Doamne ajuta-ne sa Te cunoastem mai bine si sa Te ascultam în totul!

V. MARTURIA STIINTELOR NATURALE

E Biblia adevarata? Aceasta e întrebarea de care ne vom ocupa si în acest capitol. Acum vom cauta sa auzim ce zic Stiintele Naturale. Biblia vorbeste mult despre domeniul Stiintelor Naturale. Ea nu este o carte de stiinta, ea afirma unele lucruri, pe care noi le vom verifica daca sînt în acord sau în contrazicere cu stiinta. Voi cauta sa pun în lumina cîteva versete pe care unii le ironizeaza, le tagaduiesc ca ar fi ade-varate.

1. Plante fara soare

Aceasta afirmare a provocat multe discutii. În Ge-neza 1:11 citim: "Apoi Dumnezeu a zis: "Sa dea pa-mîntul verdeata, iarba cu seminte, pomi roditori, care sa faca rod dupa soiul lor si care sa aiba în ei samînta lor pe pamînt." Si asa a fost. Aceasta a fost în ziua a treia, iar soarele apare abia în ziua a patra.

Se stie bine ca fotosinteza plantelor se face numai la lumina. "Cum a fost posibila viata plantelor fara soare? Vedeti ca Biblia se contrazice cu stiinta?" - zic necredinciosii.

Sa fie aceasta o contrazicere? Pe unii necunosca-tori îi pune pe gînduri. Dar tot necunoscator e si cel ce ridica aceasta problema. Ea a mers în secolul tre-cut, dar nu mai merge azi. A pune astazi aceasta chestiune, înseamna a-ti dovedi singur ignoranta, a arata ca nu esti în pas cu vremea.

Ce minunat îsi descopera Dumnezeu lucrarile Sale! Azi, datorita cercetarilor stiintifice, se stie ca fotosin-teza plantelor se face nu numai la lumina soarelui, ci la orice alta lumina. Experientele facute cu sere sub-terane, unde nu patrunde lumina soarelui, ci doar lu-mina artificiala, au dovedit din plin aceasta.

În anul 1961, la Expozitia Horticola Internationala de la Erfurt, Germania, au fost prezentate legume: cas-traveti, rosii, ridichi, salata si ceapa, cultivate în timpul iernii în regiunile arctice ale U.R.S.S. în exploatari subterane, deci fara lumina soarelui, ci doar cu lumina electrica. Stirea a fost publicata în ziare si în revista "Orizonturi" nr. 125/1961.

Astfel, problema ridicata de unii necredinciosi cu privire la cresterea plantelor, afirmata în Geneza ca ar fi în contrazicere cu stiinta, deoarece soarele a aparut abia în ziua a patra, cade. Biblia afirma ca lumina a fost facuta în ziua întîi, deci fotosinteza s-a facut în ziua a treia la lumina care exista din ziua întîia.

2. Ordinea creatiei

O alta problema ridicata de multi e ordinea crea-tiei. Biblia vorbeste ca tot ce vedem pe pamîntul nos-tru a fost facut în sase zile, iar în ziua a saptea Dum-nezeu S-a odihnit.

Multi nu pot crede ca într-o zi sa se fi putut usca pamîntul, apoi în aceeasi zi au crescut plantele si pomii. La oameni aceasta e cu neputinta. Dar la Dum-nezeu toate sînt cu putinta.

Totusi pentru cei ce se împiedica, voi da o expli-catie. Cuvîntul "yom", din original, tradus în limba româna "zi", arata o perioada de timp. Uneori în textul biblic cuvîntul "yom" are sensul mult mai larg decît o perioada de 24 ore. Astfel avem în Isaia 2:11,12 po-menita o zi de razbunare a Domnului, razbunare care nu s-a facut într-o zi de 24 ceasuri, ci într-o perioada de timp. La fel acelasi sens e si în Zaharia 12:11 unde e vorba de pocainta lui Israel si în 14:1 unde cuvîntul "ziua Domnului" are sensul de o perioada de timp. În 2 Corinteni 6:2, prin cuvîntul "ziua mîntuirii" se înțelege întreaga perioada de timp a harului. De altfel si azi se obisnuieste sa se foloseasca cuvîntul "zi" cu sens de vreme sau

perioada nedefinita de timp. Nu ati auzit pe unii zicînd: "Las ca vine si ziua mea" si el întelege o perioada de timp cînd va fi cineva sau ca îi va merge bine.

Perioadelor acestora de timp, carora Biblia le spune "zile", geologii le spun "ere". Cu privire la lungimea erelor, geologii se deosebesc în pareri. Unii sustin ca era paleozoica în care au aparut neverte-bratele, ar cuprinde 400 milioane de ani. Dupa altii, era paleozoica ar fi început acum 550 milioane de ani si s-ar fi ispravit acum 300 milioane de ani, deci ar fi durat o perioada de 250 milioane de ani. Eu nu încerc sa-i împac, ci spun ca Biblia nu stabileste lungimea acestor perioade. Unii cauta sa ia sensul res-trîns al cuvîntului "zi", ca perioada de 24 ore, sustin ca pamîntul a fost creat acum 6.000 de ani, ca soarele a fost creat în ziua a patra, caci asa spune Biblia. Nu e nici o cadere din har în aceasta. Dar ei se izbesc de alte greutati netînînd în seama limbajul Bibliei. De, exemplu: cum a putut fi zi de 24 ceasuri ziua întîia, a doua si a treia daca soarele a fost creat în ziua a patra?

Moise nu ne spune data cînd a fost creat pamîntul, ci el ne spune cine a creat pamîntul. Precizarea de date, de lungime a zilelor sau erelor, el a lasat-o la o parte. Asta e treaba altora.

Textul din Geneza, cînd ne descrie creatia, cu-prinde urmatoarea ordine: lumina, aer, uscat, plante, caldura, pesti, pasari, animale, om. Nu ne oprim la perioadele de timp. Pe noi ne intereseaza daca Stiin-tele Naturale contrazic sau confirma aceasta ordine a aparitiei vietii pe pamînt.

Fizicianul Amper scria despre Geneza: "Ordinea în care apar fiintele organice este exact a celor sase zile ale creatiunii, cum ne-o prezinta cartea Genezei. Sau Moise a avut aceleasi cunostinte stiintifice superioare pe care le are secolul nostru, sau a fost iluminat de Dumnezeu."

Cercetarile în domeniul stiintelor naturale arata ca întîi au aparut plantele, dupa aceea animalele, iar la urma omul. Daca în Biblie ar fi fost scris ca întîi a fost facut omul, apoi animalele si numai la urma plantele, ai fi putut spune ca în Biblie e o babilonie, ca toate sînt încurcate, ba chiar pe dos. Dar Biblia arata ordi-nea precisa a creatiei cu mult înainte de a fi stabilita pe cale stiintifica. Daca ea nu este scrisa sub inspira-tia divina, de unde au stiut scriitorii ei lucrul acesta?

Cuvier, întemeietorul paleontologiei, spune: "Moise ne-a lasat o cosmogonie, al carei adevar se confirma de la o zi la alta în chip uimitor."

Sînt unii carora le place sa rîda în chip batjocoritor de Biblie. Ei spun ca în lumea aceasta nu e nici o or-dine, ca toate au aparut la întîmplare. Cînd Mendeleev a întocmit tabela elementelor, avea vreo 17 casute necompletate si unii l-au luat în derîdere, spunîndu-i: "Unde e legea, ordinea? Daca ar fi, nu ar fi goluri!" Iar el le-a raspuns: "Nu va grabiti, ci mai bine ziceti, cîte mai avem de învatat. E drept ca tabela mea are goluri, aceasta fiindca stiinta n-a descoperit înca toate ele-mentele. În opera lui Dumnezeu însa nu sînt goluri, legile sînt perfecte. Ca atare, în acele asa zise goluri, va veni vremea sa se aseze elementele ce se vor des-coperi..." Azi, noi stim ca ce el a spus, s-a împlinit întocmai. Toate casutele cu goluri au fost completate. În natura exista ordine. La fel si în creatie

a fost o ordine. Stiintele Naturale confirma aceasta.

3. Originea vietii

Alta problema mult discutata e originea vietii pe pamînt. Cei ce nu vor sa creada Biblia au formulat anumite teorii, care însa nu pot sta în picioare. Iata cîteva:

O teorie spune ca viata a provenit din alte planete cu ajutorul meteoritilor. Aceasta teorie sustine ca pe alte corpuri ceresti a existat viata, ca la un moment dat de acolo s-a rupt o parte cu viata ce era pe portiunea respectiva si ca aceste bucati de corpuri ceresti ajungînd pe pamînt, au adus viata.

Teoria pare frumoasa, dar examinarea stiintifica a bolizilor, a meteoritilor a demonstrat ca e imposibil asa ceva. La patrunderea acestora în paturile dense ale atmosferei pamîntului nostru, prin frecare, se înfier-bînta la temperaturi de mii de grade, astfel caldura ar distruge orice germene de viata. Toti meteoritii anali-zati îndeaproape au dovedit aceasta.

Pe de alta parte, teoria aceasta nu rezolva cu ni-mic problema originii vietii, ci doar o muta pe alt plan. Sa zicem, prin absurd, ca la noi viata a venit de pe alte planete, dar acolo de unde a venit? Nu vedeti ca problema ramîne tot nerezolvata? Ce rau se încurca oamenii cînd nu vreau sa creada adevarul si cum în-sasi stiinta le rastoarna teoriile.

Alta teorie este aceea a generatiei spon-tane. Aceasta sustine ca viata, în chip spontan, a aparut la întîmplare. Daca Biblia ar fi spus asa ceva, oamenii necredinciosi ar fi rîs de ea. Aristotel si altii credeau ca soarecii de pe ogor, care ies în urma plu-gului, se fac asa din pamînt, ca a plouat si astfel pamîntul a produs soareci.

Cei ce sustin teoria generatiei spontane spun ca natura oarba, printr-un joc al întîmplarii, prin anumite combinatii a unor elemente, a produs viata. Unii spun ca aceasta viata s-a produs în apa în urma unui traz-net si astfel ar fi luat fiinta prima celula vie, din care apoi s-a dezvoltat viata în multiplele ei forme. Altii spun ca prima celula vie s-ar fi format nu în apa, ci în craterul unui vulcan. Sarmana celula cum ar fi fost pîrjolita acolo! Cîta bijbîire! Dar în necredinta lor, oamenilor le place sa creada mai bine o minciuna absurda, decît adevarul Bibliei.

Teoria generatiei spontane a fost rasturnata de unii din cei mai de seama barbati de stiinta. Savanti ca Liebig, Pasteur, Tyndall, etc. prin probe stiintifice au demonstrat ca e imposibil asa ceva. În apa fiarta, pusa în vase sterile si închise ermetic, ca sa nu patrunda nici un fel de bacterii, nu a aparut nici o celula vie. Ei au dovedit ca viata nu provine din neviata.

Acum cîtiva ani în urma, a facut mare vîlva învatatul italian Petrucci, care a încercat sa dezvolte un em-brion omenesc în eprubeta. Experienta acestui doctor însa nu a demonstrat nimic spectacular în ce priveste originea propriu zisa a vietii. E ca si cum un taran, în loc sa-si puna samînta de morcovi în stratul din gradi-na, o pune în ghiveciul de flori. Este vreo deosebire? Da, de mediu, nu de samînta. Cei cu teoria generatiei spontane spun ca întîi a aparut în chip spontan

o celula vie, ca din ea au aparut feluritele plante unicelulare; din plantele unicelulare au evoluat toate plantele, apoi viata a trecut din regnul vegetal la cel animal si ca mereu prin evolutie s-a ajuns la maimuta si apoi la omul de astazi, care construiește zgârâie nori, care schimba cursul apelor, care zboara în cosmos. Ei spun ca toata viata a provenit din celula aparuta la întâmplare.

Dar cum se explica faptul ca toate celelalte întâmplari se repeta si numai aceasta nu? Cum natura oarba a reusit odata în chip spontan sa nasca viata, iar azi cu ajutorul a batalioane de biologi care încearca sa forteze natura, cu mii de laboratoare dotate cu o aparatura ultramoderna ce creeaza fel de fel de conditii, fel de fel de combinatii, natura se încapatâneaza, ca un câr si nu mai vrea sa nasca viata? Se cheltuiesc sume enorme, se irosesc energii, se pierde timp cu nemiluita, numai ca sa poata rasturna afirmatia Bibliei, dar toate încercările sînt ca tatuajele preotilor lui Baal pe Carmel, fara nici un rezultat. Ba au, rezultatul zero, confirma în mod puternic adevarul Bibliei ca viata n-a aparut la întâmplare.

Va marturisesc sincer ca nu pot sa cred teoria generatiei spontane. Mi se cere o credinta împotriva tuturor demonstrarilor stiintifice si împotriva ratiunii mele, o credinta de un milion de ori mai mare decît credinta care o acord cuvîntului Bibliei. Daca as arata cuiva o coliba într-un ogor de castraveti si i-as spune ca a iesit din pamînt, ca s-a facut singura, nu m-ar putea crede, m-ar considera nebun. Cum o coliba sa se faca singura? Cu toate ca ea nu are aer conditio-nat, nu are sisteme de observare optica, nu are aparate de emisie si receptie, nu are nici un sistem de canalizare, nici o pompa automata, nici un creier elec-tronic, nu are nimic din ce are corpul omenesc, totusi oamenii nu pot crede ca a aparut la întâmplare. Dar viata cu toate minunatiile ei, corpul omenesc cu toata aparatura sa complicata, ei cred ca a aparut la întâmplare. Daca eu as spune ca coliba a aparut la întâmplare, toti m-ar considera nebun. Daca altii spun ca viata a aparut la întâmplare si eu nu îi cred, iarasi sînt considerat nebun. Nu vi se pare curios lucrul acesta?

Omul în rautatea lui, în împietrirea inimii lui, în aversiunea lui fata de Dumnezeu, vrea sa creada orice, numai pe Dumnezeu nu. Vrea mai degraba sa aiba ca parinte un cimpanzeu, o maimuta sau gorila, numai nu pe Dumnezeu. O sarmane om, în ce stare ai ajuns!

Biblia spune ca viata provine de la Dumnezeu. El este izvorul vietii. "În El era viata... toate lucrurile au fost facute prin El si nimic din ce a fost facut, n-a fost facut fara El" (Ioan 1:3,4).

Ce zic Stiintele Naturale în legatura cu aparitia vietii pe pamînt? Darwin, unul din cei mai laudati natu-ralisti, în cartea sa "Originea speciilor", aparuta în 1957 în Editura Academiei R.P.R. la pag. 385-386, zice: "În mintea mea, faptul ca producerea si extinctia locuitorilor trecuti si actuali ai lumii se datoresc unor cauze secundare, asemeni acelor care determina nasterea si moartea individului, se acorda mai bine cu ceea ce stim despre legile imprimate materiei de Creator..." Deci Darwin sustinea ca exista un Creator si ca El a imprimat legile universului. El continua: "Exista o marete în conceptia aceasta a vietii, cu

numeroasele ei foarte însufletite initial de Creator în câteva forme sau numai într-una singura."

Darwin susținea că viața provine de la Creatorul. Nici el, care a formulat evolutionismul ca doctrină, nu face afirmația că viața ar veni din neviață, din materie. În alte cuvinte, el confirmă adevărul Bibliei că Dumnezeu a dat viața pe pământ, dar diferă în ce privește felul de dezvoltare, de evoluție a vieții date de Dumnezeu. E mirare că cei ce-I susțin pe Darwin, au luat doar partea a doua, evoluția, nu și partea întâi a originii vieții de la Creatorul.

Lavoisier, savant francez, descoperitorul oxigenului și a oxidatției, omul care a pus bazele chimiei, în *Tratatul de chimie*, vol.1, pag.20, zice: "Odată cu lumina, Dumnezeu revarsă asupra pământului și principiul vieții, simțirii și al cugetării."

4. Împartirea plantelor

Altceva important și vrednic de luat în seamă este împartirea plantelor. În *Geneza 1:11* citim: "Apoi Dumnezeu a zis: "Să dea pământul verdețea, iarba cu samântă, pomi roditori, care să facă rod și care își au samântă în ei." Întreg regnul vegetal îl împarte în trei categorii. Savantul suedez Linne, mare naturalist, s-a străduit să facă un sistem de împartire a plantelor. Zavadovski, un membru al Academiei Agricole Lenin din U.R.S.S. zice despre el: "Abia la jumătatea secolului al XVIII-lea celebrul savant suedez Karl Linne a reușit să elaboreze, să fundamenteze principiile și metodele unui sistem bine încheiat de clasificare a animalelor și a plantelor... Linne a fost însă un om foarte religios... El afirmă cu îndârjnicie că speciile de animale și plante sînt absolut fixe și că există doar atîtea specii cîte a creat Dumnezeu."

Sistemul lui Linne e asemanător cu cel biblic, doar mult mai detaliat. Împartirea regnului vegetal făcută de Biblie s-a dovedit a fi cea mai bună. Deci Biblia e adevărată și în privința aceasta.

5. "După soiul lor"

Multe și aprinse discuții a provocat problema: există fixism sau evoluție? Dacă ați observat mai sus, între Zavadovski și Linne există o deosebire de păreri. Linne a susținut fixismul, iar Zavadovski a susținut evolutionismul; în alte cuvinte, de la răma, prin evoluție, s-a ajuns la pește, la tîrîtoare la pasări, la animale, la maimuță, la om.

Biblia nu da loc la o așa evoluție. Ea spune atît despre plante, cît și despre pasări, pești și animale că toate au fost făcute "după soiul lor".

Cel ce a formulat teoria evoluției a fost Darwin. El și-a bazat teoria pe asemanări embriologice, pe anatomia comparată și pe îmbunătățiri de rasă. Darwin susținea originea speciilor prin selecție naturală și îl contrazicea pe Lamark, un înaintas al său, care susținea că evoluția s-a făcut datorită mediului și condițiilor de viață. Lamark spunea că girafa a devenit cu gîtul lung din cauza că lipsind iarba și întinzîndu-se mereu după frunzele pomilor, și s-a întins gîtul

pîna la 6 metri, precum si picioarele din fata. Deci asa s-a ajuns la un animal cu gîtul lung.

Darwin a spus invers. El a afirmat ca nu e adevarat ce a zis Lamark, caci si alte animale s-au întins dupa frunze, dar nu li s-a întins gîtul. Girafa a avut gîtul lung si tocmai datorita acestui fapt, ea a înfruntat seceta si a ramas în viata, pe cînd celelelalte au pierit. Deci, s-a facut o selectie animala naturala, dupa parerea lui. Dar pe noi nu ne intereseaza cum s-a produs evolutia, datorita mediului sau prin selectie naturala, ci ne in-tereseaza daca este evolutie sau este fixism.

Cercetarile au dat la iveala ca se petrec anumite modificari dupa mediu. Anumiti pesti, care de veacuri traiesc în lacurile unor pesteri întunecoase, au ramas fara ochi. Se stie ca nefolosirea unui madular duce la atrofierea lui.

La fel se petrec modificari si dupa clima. Oi cu lîna neagra din Italia duse în Anglia, dupa cîteva generatii, au devenit toate oi cu lîna alba. Si invers, oi cu lîna alba din Anglia duse în Italia, au devenit oi cu lîna neagra.

Apoi se stie ca prin încrucisare s-au obtinut diverse rase de oi, de cîini, de gaini, de porumbei. La fel prin altoire se obtin varietati superioare de fructe. Din ma-rul paduret ale carui roade nu le poti mînca de rele ce sînt, îl înobilam în marul Ionatan, ce produce mere excelente si la culoare si la gust. Din roza salbatica, obtinem minunatii trandafiri în toate culorile. Din mica garofita, astazi s-a ajuns sa avem garoafe de peste un metru înaltime. Acestea nu sînt teorii, ci fapte con-crete. Exista o evolutie.

Dar cum ne împacam cu Biblia care spune ca toate sînt "dupa soiul lor"? Cine are dreptate: Biblia sau Darwin?

Aici poate e bine sa ascultam îndemnul lui Iov: "În-treaba dobitoacele si te vor învăta, pasarile cerului si îti vor spune, vorbeste pamîntului si te va învăta, si pestii marii îti vor povesti" (Iov 12:7-8). În alte cuvinte sa întrebam însasi natura, daca Biblia este adevarata sau daca exista evolutie.

Mai sus am aratat parerea lui Linne, care a studiat natura toata viata lui. El spune ca exista fixism si nu evolutie. Evolutia se petrece doar în cadrul soiului, de la o stare inferioara, la una superioara.

Pentru noi cuvîntul "soi" are de multe ori cu totul alt sens, mult mai restrîns decît cel biblic. Auzi pe cîte cineva spunînd ca are un soi excelent de pere pergamute. Sensul biblic e mai larg. Toti perii fac parte din "soiul lor", ba si merii si chiar gutuiul. Moise nu ne precizeaza cîte soiuri au fost la început, ci ne spune ca toate au fost facute "dupa soiul lor."

Iata cîteva dovezi care arata ca este fixism si nu evolutie:

Sterilitatea catîrului. Se stie ca prin încrucisarea între cal si magar obtinem catîrul, dar acesta se încapatîneaza, ca un catîr, si nu vrea sa mearga mai departe. El e steril si nu are urmasi.

Reversibilitatea demonstreaza ca toate sînt "dupa soiul lor". Prin reversibilitate se înțelege reve-nirea de la o treapta superioara la una inferioara. De exemplu: exista un fel de capsuni numite Goliat, ce produc roada mare. Daca pe acestea le lasi în parasire ani de zile, se salbaticesc, adica decad la limita

in-ferioara a soiului lor.

Acelasi lucru s-a experimentat cu porumbeii. Prin încrucisari s-au obtinut o seama de specii: porumbei roman, porumbei de carne, straser, lux, maltez, floren-tin, tipler, de Seghedin, de Danzig, de ornament, pes-carus, paun, gusat, golas, etc. Din toate soiurile aces-tea însa, dusi într-o insula, unde sa traiasca de-a valma, fara îngrijire, dupa cîteva generatii, toti devin porumbei salbatici, avînd acelasi penis cenusiu si aceeasi înfa-tisare a porumbelului salbatic.

Tot asa si caii dusi de spanioli în America de Sud si lasati în voia lor, au devenit cai salbatici. Acelasi lucru se petrece cu rasele de gaini, de cîini, cu tranda-firii, cu rosiile, toate decad si revin la starea lor pri-mara de unde au evoluat. Aceasta se numeste reversi-biitate.

Acum stai si judeca putin. Daca ar exista evolutie sa se treaca dintr-o specie în alta, atunci n-ar trebui sa fie reversibilitate sau si daca ar fi, nu ar trebui sa se opreasca la limita inferioara a "soiului", cum zice Biblia, ci sa coboare mai jos. De exemplu: porumbeii de soi sa devina grauri, apoi vrabii, dar asa ceva nu se petrece. Reversibilitatea are o limita. Aceasta ne spune ca toate sînt "dupa soiul lor".

Arheologia, cu o seama de dovezi, demon-streaza ca nu exista evolutie, ci fixism. Una din cele mai cultivate plante pe fata pamîntului e grîul. Daca exista evolutie de trecere dintr-un soi în altul, cum se face ca grîul a ramas tot grîu? Boabele de grîu gasite de arheologi în mormintele faraonilor se aseamana în totul cu boabele de grîu de azi. Cum de n-au evoluat în 5.000 de ani? Unele boabe de grîu scoase din pira-mide, fiindca au fost pastrate în loc uscat, si-au pastrat puterea de germinatie. Puse în pamînt, ele au încoltit si au dat grîu. Singura deosebire stiti care a fost? Era ceva mai înalt decît grîul nostru, dar bobul era întoc-mai ca si al nostru. Deci, pamîntul, prin ceea ce a pastrat ascuns, ne învata ca toate sînt "dupa soiul lor". La fel samînta de lucerna si trifoi gasita la celti, pusa în pamînt a rasarit. Atît bobul cît si planta erau în totul ca ale noastre. Deci n-a evoluat.

Tot asa si alunele gasite în locuintele palustre, care dateaza cu mult înainte de piramidelor egiptene, sînt în-tocmai ca alunele noastre. De ce alunele în mii de ani nu au evoluat de loc?

În partile Libiei, arheologii au gasit mumii de feline, pisici salbatice, care sînt exact ca cele de astazi. La fel leii si ursii zugraviti pe peretii vechilor palate ale egiptenilor si asirienilor sînt întocmai ca cei de astazi. Cum de n-au evoluat?

Arheologia marturiseste ca în mii de ani nici plan-tele, nici animalele nu au evoluat, n-au trecut dintr-un soi în altul, ci toate au ramas în fiinta "dupa soiul lor", asa cum spune Biblia.

Ca sa justifice evolutia, sustinatorii ei spun ca pentru aceasta trebuiesc perioade lungi de timp si împing lucrurile în perioada preistorica, ca adica atunci s-ar fi petrecut evolutia. Dar de unde stiu ei aceasta? Sau o fac intentionat ca, fara probe, sa-si poata sustine teoria? Vreau ei perioada preistorica? Bine, acceptam sa cercetam chiar si vremurile preis-torice numai sa stim daca exista

evolutie sau e fixism. Vrem sa ne convingem: e Biblia adevarata sau nu? Cum putem sti din moment ce trecem în negura vremurilor despre care nu mai avem nici un document scris? Simplu, întrebam paleontologia si minera-logia. cartea aceasta a pamîntului cu mii de stratificatii si ne va învăta adevarul. Dumnezeu a purtat de grija sa se înscrie totul. Spun necredinciosii ca pentru evolutie nu sînt de ajuns mii de ani, ci sînt necesari sute de mii de ani, vom cauta probe în sutele de mii de ani.

Straturile de carbuni se sustine ca s-au format în a patra perioada a erei paleozoice, de unde si poarta numele de carbonifer. Periodul carbonifer se spune ca ar fi început acum 340 milioane de ani. Nu Biblia, ci stiinta afirma aceasta. Cînd coborîm în adînc, în lumea carbunelui, ce ne spune? Nimic altceva decît ce ne spune Biblia ca toate sînt "dupa soiul lor". În straturile de carbuni s-au gasit ferigi. Cum arata? Ca cele de azi la înfatisare, dar mult mai mari. Deci feriga în 340 milioane de ani nu a evoluat, ci a devoluat, a devenit mai mica. S-au gasit frunze de stejar, de ulm, de tei si ele sînt tot ca cele de astazi.

În rocile de ardezie de la Solenhaffen au fost gasite libelule întocmai ca libelulele de azi. Dar cum, nici libelulele n-au vrut sa evolueze? Ardezia care le-a prins dovedeste ca nu exista evolutie.

În unele straturi de chilimbar, s-au gasit paianjeni si furnici. Chilimbarul e rasina fosila provenita de la anumite specii de pini. Acum 300 milioane de ani în urma, cînd a picurat rasina a prins aceste furnici sau paianjeni si le-a pastrat pentru noi cei de astazi, ca sa ne spuna ca si în perioada preistorica paianjenii si furnicile au fost ca si astazi. Deci, paianjenii si furnicile n-au evoluat.

În unele straturi de carbuni au fost gasite reptile, raci, scoici, care sînt în totul ca astazi. În depozitele de fosile din muntii de pe coasta Pacificului se gasesc rechini, balene si soiuri de pesti care se aseama-na în totul cu pestii de azi. Aceste fosile dateaza din eocen, adica de vreo 55 milioane ani, dupa socotelile oamenilor de stiinta.

În sedimentele din perioada campriana de acum 550-570 milioane de ani, s-au gasit agate, un fel de pietre semipretioase, cu tîntari în ele. Si acesti tîntari sînt ca cei de astazi. Astfel de agate pot fi vazute în multe muzee din lume. Ce ne-am fi facut daca tîntarul ar fi devenit armasar? Ce bine e ca n-a evoluat!

În ghetarii de la Montana, ghetari ce au o vechime de vreo 25-50 milioane de ani, se afla milioane de lacuste prinse în gheata. Norul de lacuste a fost surprins de curentii reci, ele au cazut în lac si au înghetat acolo. Deci, milioanele de lacuste, ce au trait acum milioane de ani, dovedesc ca nici dupa milioane de ani urmasii lor n-au evoluat. Lacustele de azi sînt ca cele de atunci. Ele confirma adevarul scris pe paginile Bibliei. Toate sînt "dupa soiul lor".

Dar nu toti au ocazia sa se convinga cu ajutorul paleontologiei si mineralogiei. Pentru acestia dau o alta dovada, care le poate fi la îndemîna. E dovada botanicii. Si aceasta ne spune ca toate sînt "dupa soiul lor".

Cînd eram copil, tata m-a luat în gradina si m-a învătat sa altoiesc pomii. Altoirea e o metoda practica prin care poti schimba natura pomului, din rau în

poti face bun. Atunci însa tata mi-a spus un lucru: ca nu pe orice pom se poate face orice altoi, ci trebuie sa fie o asemanare între seminte sau sîmburi. De exemplu: prunii de toate felurile, ringlotul, caisul, zarzarul, piersi-cul merg împreuna si se pot altoi unul pe celalalt. La fel merge marul cu parul si gutuiul, întrucît au samînta asemanatoare. Tata nu a fost agronom, ci un simplu taran, dar a stiut legea aceasta. El a aplicat lucrul acesta si l-am aplicat si eu si pomisorii confirmau ade-varul acesta. Nu vrei sa tii cont de legea aceasta, nu te asculta. Daca exista evolutie, toti pomii si copacii au evoluat din plante, nu ar trebui sa fie nici o piedica, nici un hotar, altoirea nar trebui sa fie îngradita. Atunci ar trebui sa poti altoi capsunul pe nuc si sa-ti verse roada cu butoiul; la fel caisul pe gorun. Ex-perienta în ale altoirii spune ca toate sînt "dupa soiul lor". În cadrul soiului se pot face înnobilari, se pot ob-tine noi varietati, dar nu exista nici un caz cînd scaie-tele sa fi devenit piersic sau macesul, nuc.

Tot asa si zoologia ne spune ca toate sînt "dupa soiul lor." Evolutionistii sustin ca toate vietui-taarele au evoluat unele din altele, iar în cele din urma, maimuta a evoluat în om. Pîna astazi însa, ni-meni nu a probat teoria aceasta. Ea a ramas simpla teorie.

Conform acestei teorii toate vietuitoarele formeaza un lant, dar lantul e rupt si lipsesc verigele de lega-tura, lipsesc exemplarele care sa arate trecerea de la un soi la altul.

Teoria evolutiei ar cere ca în cele mai vechi de-puneri sa se gaseasca doar cîteva forme simple de viala, forme care apoi sa se dezvolte gradual, pas cu pas, pîna la formele de azi. Dar evidenta de fosile din stratul cambrian e cu totul alta. În acest strat au fost gasite 455 specii diferite. Din cele 13 diviziuni (phyla) în care sînt clasificate toate animalele, unii barbati de stiinta sustin ca 9, 12 sau chiar toate 13 sînt reprezen-tate în fosilele acestei perioade.

Pe de alta parte, în evolutie, formele de viata la început ar trebui sa fie slabe si apoi evoluînd sa se dezvolte tot mai mult. Dar lucrurile se prezinta altfel. Atît plantele cît si animalele la început au fost mult mai mari, chiar uriase. Ferigile erau cît copacii. Ele-fantii si hipopotamii erau giganti, chiar si tigrii, leii, lupii, ursii, pasarile si reptilele erau mult mai mari. Nu mai vorbesc de dinozaurii uriasi, de tiranozauri, de sti-racozauri. Chiar si broastele erau mult mai mari. Duce-ti-va la muzeu si priviti-le, apoi întrebati-va unde e evolutia? Nu arata toate mai de graba o trecere în decadere, în devolutie?

Dar stiti care este cea mai buna dovada contra evolutiei, contra sustinerii ca omul se trage din maimu-ta? Însasi maimuta. Caci daca ar fi fost posibil sa treaca pîrleazul, toate ar fi preferat sa devina oameni, nu numai sa maimutareasca pe oameni. Va întreb: cum s-a putut ca o specie de maimute sa evolueze, asa la voia întîmplarii, în perioada preistorica si sa devina om? Cum se explica, ca atunci o maimuta, nesilita de nimeni, a sarit pragul soiului ei, iar astazi se încapa-tîneaza si în ruptul capului nu vrea sa sara pragul? Caci trebuie sa stiti ca pe pamîntul nostru sînt anu-mite crescatorii de maimute, unde oameni învatati sînt platiti sa le dea educatie, sa le forteze sa treaca pragul "soiului lor",

iar ele se împotrivesc cu toata slaba lor putere, iar înțelepciunii omului îi opune prosita lor și nu vor să devină oameni, ci rămân tot maimute. Există evoluție? Maimuta din pădure, precum și cea din crescătoriile speciale îmi urla că nu există așa ceva.

Unii, ca să-și susțină teoria, sînt gata să recurgă la minciuni, la falsuri în numele științei. Cîta perversitate! Așa s-a petrecut cu profesorul Ernst Haeckel, pînă ce a fost prins și nevoit să-și recunoască vina. Citez aici din lucrarea Dr.E.Dennert, apărută în "Die Wahrheit über Ernst Haeckel und seine Welträtsel". La pag.16-34 sub titlul "Istoria celor trei clisee" spune:

"În anul 1868, E. Haeckel publică prima ediție a lucrării sale "Natürliche Schöpfungsgeschichte". În această lucrare caută să dovedească că embrionii di-feritelor mamifere și ai omului nu prezintă nici cea mai mică deosebire. În scopul acesta prezintă la pag. 242 figurile celulelor ovulare (embrionii) de om, de maimuță și cîine, iar la pag. 248, figurile embrionilor de cîine, gaină și broască țestoasă.

"Putin după apariția acestei cărți a profesorului Haeckel, un alt învățat, Rutimeyer, profesor de zoologie și anatomie comparată din Basel, Elveția, a dovedit în "Archiv für Anthropologie", vol.8,1866, pag.300, că Haeckel "a inventat figurile și că altele au fost modificate și generalizate în mod arbitrar."

"O cercetare amănunțită a celor două rînduri de figuri a dovedit că toate cele trei figuri au fost tiparite pe rînd cu același cliseu sau cel puțin că cele trei clisee au fost făcute de fiecare dată de pe aceeași planșă. Cu alte cuvinte, Haeckel arată cu una și aceeași figură, odată embrionul omului, apoi pe al maimutei și pe al cîinelui; și tot așa face și cu ceilalți embrioni." Rutimeyer dojenii liniștit și obiectiv acest procedeu, ca un păcat contra adevărului științific.

"Mai tîrziu, profesorul de anatomie din Leipzig, V.His, reia chestiunea și dovedește profesorului Haeckel și alte noi falsificări în lucrarea sa "Unsere Körperform und das physiologische Problem ihrer Entstehung", apărută la Leipzig în 1875.

Constrîns de adversarii săi cu probe zdrobitoare, Haeckel răspunde în sfîrșit: "Recunosc bucuros că în utilizarea figurilor schematici am mers uneori prea departe și regret că multe din ele, (parte din ele din cauza propriei mele greseli, parte din greselile fabri-cantului de planșe) au ieșit foarte gresite."

La desenarea unei figuri, naturalistul trebuie să redea ceea ce a văzut, dar Haeckel sau că a desenat ceea ce nu a văzut niciodată, sau că a prefăcut cît se poate de arbitrar ceea ce a văzut schematicizat de alții.

În alta lucrare, "Apologetisches Schlußwort der Antropogenie" același Haeckel marturiseste: "Specia-listii experți știu că e vorba de o prostie foarte neso-cotită, care am comis-o bona fide, la restaurarea pri-pita a celor cîteva ilustrațiuni pentru prima ediție a "Istoriei Creațiunii Naturale" (1868). Am ilustrat cu trei figuri identice, trei obiecte foarte asemănătoare, atît de asemănătoare încît după cum se știe nici un embriolog nu este în stare să găsească vreo deosebire între ele.

"În editia a doua (deci dupa demascarea facuta de Rutimeyer, nota noastra), am îndreptat aceasta greseala formală, care mi-a atras aparenta de a fi facut în mod intentionat descrieri false."

Iar în "Christlicher Hausfreund" nr. 45/1919, la pag.362 avem marturisirea lui Haeckel la batrînete ca "cei mai multi cercetatori din timpul din urma au ajuns la rezultatul ca teoria evolutiei si mai ales "darwinismul", sînt o eroare care nu mai poate fi tinuta în picioare."

Profesorul german Fleischmann din Erlangen, Germania, spune despre teoria evolutiei: "Ea nu este confirmata în domeniul naturii de nici o dovada."

Iar Dr. Eteridge, marele explorator de fosile de la Muzeul Britanic, spune: "Noua zecimi din discutiile evolutionistilor sînt curate absurditati, neîntemeiate pe observatii si nesprijinite pe dovezi. Acest muzeu este plin de dovezi ca parerile lor sînt cu totul false."

În revista "În apararea pacii" nr.43 din dec.1954, M.Rouze avea un documentar intitulat: "Stramosii nostri n-au fost maimute", în care spunea: "Omul des-cinde din maimuta, aceasta formula rezuma în secolul trecut pozitia evolutionistilor. De atunci, ea a fost cu mult depasita. Savantii dispun de procedee diverse pentru a cerceta gradul de înrudire între doua specii, vechimea lor relativa pe scara evolutiei. Relieful dinti-lor, forma craniului si a anumitor oase, furnizeaza puncte de reper precise. Biochimia vine în ajutorul anatomiei... Aceasta dovedeste ca omul nu a descins din nici una din actualele specii de maimute supe-rioare... O întrebare ramîne totusi fara raspuns: care sînt adevaratii nostri stramosi? În mod cert, nici una din speciile actuale ale maimutelor antropoide." Docu-mentarul lui e lung, dar chiar si din acest scurt extras se poate observa cum pentru cercetatori, teoria ca omul descinde din maimuta e cu totul depasita, ea apartine doar trecutului. A fost o vreme cînd noua, care credem Biblia, ni se spunea ca sîntem ramasi în urma, dar azi, în lumina mijloacelor moderne de cerce-tare, se spune ca cei ce cred ca omul provine din maimuta sînt ramasi în urma, traiesc înca în mentali-tatea secolului al nouasprezecelea.

Pîna la urma, chiar si Darwin a recunoscut ca a mers prea departe cu afirmatiile lui. Doamna Hopp povesteste cum într-o zi l-a vizitat pe Darwin la el acasa si l-a gasit în pat cu Biblia în mîna.

„Ce cititi?” îl întreba d-na Hopp.

„Epistola catre evrei”, raspunse el, o numesc "cartea împarateasca". Si arătînd cu degetul unele versete, începu sa le talmaceasca.

"Eu i-am amintit, zice d-na Hopp, de asprele critici exprimate de multi fata de istoria creatiunii si atitudi-nea lor fata de primele capitole ale Genezei. El deveni serios, fata i s-a întunecat, iar degetele le misca agitat si zise: "Eram tînar cu idei neformate. În toate partile aruncam întrebări si sugestii, minunîndu-ma de toate. Spre uimirea mea, ideile au prins ca focul în miriste. Din ele, unii si-au format o religie."

Apoi facu o pauza. Dupa ce spuse cîteva fraze despre sfintenia lui Dumnezeu

si grandoarea Cartii sfinte, privind la Biblia pe care o tineea în mîna, zise: "Am o veranda de vara în gradina, unde încap vreo treizeci de persoane. Iat-o! (si arata cu mîna prin gea-mul deschis). As vrea foarte mult sa vorbiti aici. Stiu ca predicati Evanghelia prin sate. Doresc ca mîine dupa masa sa se adune servitorii mei, cîtiva chiriasi si vecinii. Vreti sa le vorbiti?"

"Despre ce sa le vorbesc?" l-am întrebat.

"Despre Isus Cristos, spuse el cu o voce clara si accentuata, si mîntuirea Lui. Oare nu e aceasta cea mai buna tema? Apoi as vrea sa cîntati cîteva imnuri crestine." Deodata fata i s-a luminat si adauga: "Daca adunarea va fi la ora 3, aceasta fereasta va fi deschisa si fiti sigura ca si eu ma voi uni la cîntarea comuna."

Noi credem într-un Dumnezeu Atotputernic, care ne-a iubit, ne-a pregatit o mîntuire asa de scumpa si ne-a lasat Biblia, Cuvîntul Sau, care sa ne spuna despre aceasta mîntuire si sa ne fie drept ghid de vie-tuire spre vesnicie. Zi de zi noi constatam ca acest Cuvînt este în totul adevarat.

Acest cuvînt te priveste si pe tine, caci si tu ai un suflet de care vei raspunde odata. Daca ar trebui sa pleci acum în vesnicie, oare ai fi pregatit?

O copila era pe patul de moarte. Ea avea mama credincioasa, iar tatal necredincios. El scrisese chiar si o carte împotriva lui Dumnezeu. Mama a îndemnat pe fetita sa creada în Dumnezeu, dar tata cauta sa combata credinta. Cînd fetita, slabita de tot, se afla în pragul mortii, tatal a venit ia patul ei, a luat mîna ei în mîna lui si o privea înduiosat.

La un moment dat, fetita îi zise: "Taticule, eu vad ca plec, dar am o întrebare: Tu m-ai învățat sa nu cred în Dumnezeu, în Isus, în vesnicie, iar mama m-a învățat sa cred si mi-a spus ca voi avea parte de feri-cirea vesnica, ce-mi spui acum sa fac? Sa te ascult pe tine sau sa ascult pe mamica?"

Tatal a plecat capul, a tacut un timp, apoi cu ochii scaldati în lacrimi si-a îmbratisat copila scumpa si i-a zis: "Fiica mea, asculta pe mama-ta. E mai bine sa asculti de ea."

În fata mortii, necredinta își vede netrebnicia ei, iar credinta devine biruitoare, dînd seninatate si chiar bucurie în clipa plecarii spre vesnicie.

Biblia ne spune ca sîntem din Dumnezeu si ca tre-buie sa ne întoarcem la El în vesnicie. De aceea "pre-gateste-te sa întîlnești pe Dumnezeul tau."

VI. MARTURIA ZOOLOGIEI

Cartea proorocului Iona ne relateaza un caz cu totul deosebit. El s-a petrecut prin anul 862 în.Cr. Iona a fost prooroc. Spre deosebire de ceilalti prooroci, care în majoritate au fost din partile Iudeii, Iona a fost din Galilea, dui localitatea Gat-Hefer, la vreo 6 km nord de Nazaret. El a primit însarcinarea sa mearga departe la Ninive, capitala Asiriei si sa prezica nimici-rea ei.

Iona refuza sa mearga misionar în strainatate. În loc sa mearga la Ninive, el coboara la Iafu, gaseste o corabie care mergea spre Tars, în Spania, azi Cadix,

plateste costul calatoriei, se îmbarca si pleaca. Dar pe drum, se isca o furtuna, Iona se declara vinovat, aruncat fiind în Marea Mediterana e înghitit de un peste mare, care dupa trei zile îl varsa pe uscat. Iona e scapat teafar si a învătat minte ca trebuie sa asculte de Dumnezeu.

Relatarea aceasta a fost luata în derîdere de foarte muti necredinciosi si prin ea cautau sa arate ca Biblia nu e adevarata. Eu ridic întrebarea: s-a putut întâmpla asa ceva? Pot eu sa cred ceea ce spune Biblia aici? În ce masura poate rezista aceasta relatare, în fata criticii stiintifice?

Noi credem si spunem ca Biblia este adevarata. Întâmplarea aceasta e scrisa în Biblie, deci si ea tre-buie sa fie adevarata. Veridicitatea acestui fapt e confir-mata de însusi Domnul Isus Cristos. El a vorbit despre cazul lui Iona, ca despre ceva în totul adevarat, zicînd: "Caci dupa cum Iona a stat trei zile si trei nopti în pîntecele chitului, tot asa si Fiul omului va sta trei zile si trei nopti în sînul pamîntului" (Matei 12:40). Cazul lui Iona era o icoana preînchipuitoare a îngroparii si în-vierii Domnului Isus.

Totusi, pentru unii care au nedumeriri, as vrea sa fac limpede întâmplarea cu proorocul Iona. De aceea ma voi adresa zoologiei si îi voi cere marturia ei în privinta acestui caz.

9. A putut fi înghitit Iona de peste?

Cei ce spun ca aceasta e doar o legenda, sustin ca o balena, care e uriasa, nu poate sa înghita un om, caci gîtlejul ei e atît de strîmt, încît un ban, daca l-ar înghiti, i s-ar opri în gît si ar sufoca-o. Cum atunci Iona sa fi fost înghitit de o balena?

De la început, eu tin sa fac precizarea ca Biblia nu spune ca Iona a fost înghitit de balena. Ea spune: "Un peste mare".

Cînd e vorba de pestii mari, monstreele marini, sînt de multe soiuri. Chiar balenele sînt de multe feluri si se deosebesc mult între ele. Capitanul Scoresby, care s-a ocupat mult cu pescuirea balenelor, spunea înca în 1820: "Nici o ramura a zoologiei nu este atît de complicata ca cetologia." Eu va însir doar cîteva spe-cii de balene: casalotii, balena adevarata, balena de Groenlanda, balena cu înotatoare dorsala, balena cu balene, balena cu cocoasa, balena de Islanda, balena Pott, balena cu pîntece, balena alba, etc.

Oamenii care au umblat pe mari si au vînat balene, nici ei nu le cunosc pe toate, caci sînt foarte multe specii. Nu e mirare ca e atîta necunostinta la noi în domeniul acesta. Au fost oameni care au pretins ca le cunosc si totusi nu le-au cunoscut. Astfel avem cazul lui Frederic Cuvier, barbat de stiinta francez, care în 1836 a scris "Istoria naturala a balenelor", în care in-sereaza ceea ce numeste el figura unui casalot, iar Herman Melville, autorul cartii "Moby Dick", balena alba, un bun cunoscator al balenelor, spune: "Casalo-tul lui Fr.Cuvier nu e un casalot, ci o pasta de fructe." Primul le-a descris din relatarile altora; al doilea le vazuse în realitate, transpirase în batalia cu ele.

Lasati sa facem o cercetare anatomica, spre a ne da seama cum arata balenele;

apoi sa facem o cerce-tare istorica, sa vedem daca au mai fost cazuri ase-manatoare cu cel al lui Iona si astfel sa ne convingem, daca e adevarat sau nu ceea ce spune Biblia despre Iona.

Sa facem întâi cercetarea anatomica. Cum poate o balena, care are gâtul strîmt, sa înghita un om? Aceasta e întrebarea care ne-o pun necre-dinciosii. Sa vedem ce spune zoologia.

În cartea "Animale uriase" de Dr. I. Weinberg, apa-ruta la Bucuresti în Editura Tineretului în 1966, la pag.73 ni se spune ca în Oceanul Îngheatat de Nord "traieste balena albastra, care impresioneaza prin mari-mea ei, poate atinge 30 metri lungime; fiind culcata, spinarea ei ajunge la o înaltime a unui bloc cu trei etaje. O asemenea balena cîntareste circa 100.000 kg., ceea ce reprezinta încarcatura unui tren, compus din zece vagoane... Cînd deschide gura ei uriasa, poate intra si o salupa întreaga... Balena e animalul cel mai mare din cîte exista. Elefantii par simple jucarii pe lînga acest mamifer urias."

Va dati acum seama de marimea ei? E cît o casa cu trei etaje. O matahala, un adevarat monstru. Despre alte specii se spune ca sînt mai lungi, mai mari.

În zilele lui Banks si Salander, naturalistii lui Cook, un danez, membru al Academiei de Stiinte, scria ca unele balene de Islanda aveau 120 yarzi (aproape 110 m). Naturalistul francez Lacepede în cartea sa "Istoria balenelor" la pag. 3 spune ca balena adevarata are 100 metri lungime.

Leviatanul, uriasul acesta al apelor, care scoate fum din narile lui, ca dintr-un cazan care fierbe, stranu-turile lui fac sa straluceasca lumina; iar cînd coboara în adînc, face sa clocoteasca fundul mării ca un cazan; monstrul acesta te îngrozeste numai prin proportiile lui.

Falca de jos e lunga de 5 - 6 metri si o are de multe ori lasata în jos, deci umbla cu gura deschisa. Herman Mellvile, cînd face descrierea gurii, a cavitatii interioare, în cartea sa "Moby Dick", la pag. 413 spune: "Alunecam acum în gura pe aceasta buza, ca pe un topogan. Pe cîntea mea, daca as fi la mackinaw, as crede ca ma aflu în interiorul unui Wag-Wam indian. Dumnezeule! Asta sa fie drumul pe care apucase Iona?"

"Acoperisul e la o înallime de 12 picioare (3 metri si jumătate) si se arcuieste într-un unghi destul de ascutit, de parca ar fi o bolta... într-adevar gura balenei adevarate poate sa adaposteasca 2 mese de whist în jurul carora jucatorii sa stea comozi..."

În ce priveste gâtul, balenele se deosebesc mult unele de altele. Unele au gâtul strîmt de tot, altele au gâtul larg încît pot înghiti un om, nu în lungime, ci sînd în picioare, ba chiar si un cal. Acum, din moment ce balenele au asa proportii uriase, cît o casa cu trei etaje, sa fie de mirare ca Iona a fost înghitit de un monstru marin? În Alabama a fost dezgropata o balena, cine stie din ce vremuri, care avea 22 metri lungime si un casalot de 33 metri lungime. Oare mai poate fi întrebarea cum a încaput Iona în stomacul pestelui? Daca cavitatea gurii e ca o camera înalta de 3 metri si jumătate, atunci cît e stomacul? Caci stiut este ca întotdeauna stomacul depaseste cu mult cavitatea gurii. Daca animalul e cît o

casa cu trei etaje, stomacul este mai mare ca o camera. Oare într-un asa stomac nu poate sa adapteasca un om de furia nebunatica a valurilor? Desigur ca poate. Din punct de vedere anatomic, istorisirea lui Iona poate fi adevarata.

Sa trecem acum la cercetarea istorica. Au fost oare cazuri asemanatoare cu al lui Iona? Se poate ca în Marea Mediterana sa fi existat balene? Se poate ca ceea ce a înghitit o balena, sa fie dat afara? Iata câteva întrebări la care voi cauta sa raspund cu date istorice.

În scurgerea vremii au fost mai multe cazuri ase-manatoare cu al lui Iona. Relatarile confirma ca anu-mite balene au înghitit nu numai oameni, ci si alte ani-male de proportii mult mai mari.

Un caz s-a petrecut în iunie 1912. Capitanul C. H. Thompson din Miami, Florida, a zarit un monstru marin, în care au înfipt cincii harpoane si au tras 151 gloante. Monstrul a fost doborât numai dupa o lupta de 39 ore. În lupta aceasta, el a sfârîmat o corabie de 31 tone. Era lung de 15 metri. Când a fost despicat, au gasit în stomacul lui un animal în greutate de 700 kg pe care îl înghitise. Animalul era aproximativ de zece ori mai greu ca Iona.

Frank Bullen, în cartea sa "Calatoriile casalotului", relateaza cum în stomacul unei balene a fost gasit un rechin de 15 picioare lungime (cam 4 metri jumătate). Omul are 1,65-1,75 m înaltime. Deci rechinul era aproape cât trei oameni si se afla în stomacul balenei.

Daca balena, dupa spusele unora, nu poate înghiti un ban, eu îi întreb: pe unde a intrat animalul de 700 kg si rechinul acesta în stomacul balenei? În stomacul altei balene a fost gasit un cal întreg. Cum oare l-a înghitit cu tot cu copite? Nu-i asa ca dupa parerea unora trebuia sa se înnece cu o singura copita? Con-cluzia logica este ca pe gîtlejul pe care a fost înghitit un cal, putea sa fie înghitit nu un om, ci doi-trei alaturea.

Si înca un caz foarte graitor. El a fost redat în re-vista franceza "Cosmos" din febr.1891, în felul urma-tor: "În luna debruarie 1891, balenierul "Star of the East" a dat drumul la doua barci de prins balene, cu scopul sa prinda o balena uriasa Pott. Balena fu urma-rîta, atacata si ranita de moarte cu harpoanele. În zvîrcolirile agoniei ei, gigantica balena lovi cu coada una din barci si o sfârîma în bucati. Marinarii fura aruncati în mare. Toti fura pescuiti, afara de doi. Dupa un timp, unul fu gasit mort, dar al doilea, pe nume James Bartley, nu putu fi gasit.

Dupa ce balena îsi pierdu sîngele, fu trasa cu lantul si legata de corabie. Apoi începura munca." Au muncit în ziua când au prins-o, o parte din noapte si a doua zi. Revista istoriseste cum au înlaturat întîi stratul de grasime, cum au despicat-o, iar când au ajuns la stomac si au vrut sa-l ridice pe puntea cora-biei, au observat anumite convulsii. Ei crezura ca aceste tresariri se datoresc muschilor înca calzi. Când desfacura marele stomac, au observat în el petece de haine si mai jos gasira un corp omenesc. Era James Bartley. Îmbracamintea lui de piele era zdrentuita, iar pielea corpului sau parea o piele în toiul tabacirii, din cauza sucului gastric din stomacul balenei. El nu era mort, mai respira si inima îi batea încet, dar

normal, plămîinii îi erau neatînsi, dar era inconstient. După jumătate de ceas se trezi din lesin. Astfel, după 36 ore, cînd a stat în stomacul balenei, el a revenit la viață.

Vestitul profesor de Științe Naturale Jubin, de la Muzeul din Paris, fiind un bun cunoscător al balenelor Pott, aflînd despre această aventură a pescarului englez James Bartley, a zis: "Cazul acesta nu trebuie privit ca o poveste. E vorba de o balena Pott, căci aceasta stăpîna a mării, atinge lungimea de 23 metri și are, spre deosebire de balena de Groenlanda, o gura care cînd e deschisă, e de mărimea unei porți înalte, așa cum se găsesc la casele mari. În stomacul balenei Pott, după noile cercetări, pot încapă 6 oameni. Circumferința pîntecului ei măsoară 9 - 12 metri, capul ei e în aceeași proporție, lung circa de 5 metri și înalt de 3 metri. Deci ne putem face lesne o dreaptă închipuire de mărimea la care poate ajunge o așa gura uriasă cînd se deschide."

"Coadă acestui urias e lăta de 5 metri. E deosebit de însemnat faptul că balena Pott, din specia careia cunoaștem vreo 60 de feluri, în partea de sus a gurii nu are nici un dinte, iar în partea de jos are numai dinți scurți și așezați la distanță între ei. La balenele mai bătrîne, chiar și acestia lipsesc, căci cad cu tim-pul."

Cazul acesta al lui James Bartley confirmă că relația lui Iona este adevărată.

2. Au existat monștri marini în Mediterana?

Unii ridică obiecția: "Dar Iona nu a fost înghitit în apele Nordului sau ale Pacificului, unde se găsesc balene, ci în Marea Mediterană, unde nu sînt balene." Da, e adevărat că Iona a fost înghitit în Marea Mediterană și e adevărat că aici nu prea trăiesc balene. Dar după cum orice regulă își are excepțiile ei, tot așa s-au constatat excepții și de balene în Mediterană. Dau cîteva cazuri:

În secolul al șaselea, pe vremea împăratului Iustinian și a generalului Belizarie, la Constantinopol, un judecător creștin a scris o carte, un fel de istorie a timpului său, de o deosebită valoare. În această istorie, el pomeneste că în Propontida sau Marea Marmara din apropierea orașului, a fost prins un monstru, care în mai bine de 50 de ani sfărîmase multe corabii în acele ape.

Herman Melville în „Moby Dick” la pag. 263 spune că și el a avut aceleași îndoieli cu privire la prezența balenelor în Mediterană și continuă: "Dar cercetări mai tîrzii mi-au dovedit nu de mult că în timpurile moderne au fost cazuri izolate cînd casalotul s-a arătat în Mediterană."

Iar pe coastele de nord ale Africii, comandorul Davis a găsit scheletul unui casalot. Deci și pe vremea lui Iona, Mediterana putea să găzduiască un asemenea monstru marin.

3. A putut fi dat afara de peste?

"Dar cum s-a putut să fie dat afara?" - obiectează alții.

În capitolul 2 din cartea lui Iona ni se spune cum el s-a pocăit în pîntecele pestelui și cum pestele, la porunca lui Dumnezeu, "a varsat pe Iona pe pămînt."

E posibil așa ceva? De unde am putea ști noi, care n-am avut de-a face cu balenele? Desigur trebuie să-i întrebăm pe cei ce au făcut studii și cercetări speciale asupra vieții acestor monstri marini.

Frank Bullen, în cartea sa "Calatoria casalotului", ne da lumina și în privința aceasta. El spune: "Balena când moare, adesea vombează conținutul stomacului său. Odată una a varsat o masă de carne de vreo doi metri și jumătate. Nu se mai știa ce animal a fost, dar era o mare masă de carne."

Acum, dacă aceasta a putut varsa ceva de doi metri și jumătate, oare nu s-a putut petrece la fel cu Iona, care era ceva mai mic? Deci, relatarea lui Iona nu e absurdă. Dacă s-au petrecut alte cazuri asemenea-toare și acesta rămâne valabil.

4. S-a putut să scape viu din sucul gastric?

Aceasta e o altă întrebare care pare destul de grea. Dar cum a scăpat pescarul James Bartley din sucul gastric? Îți dau aici marturia lui: "Țin minte foarte bine momentul când balena m-a aruncat în aer. Apoi căzând, am fost înghitit și m-am găsit închis într-un canal moale și alunecos, ale cărui contractii m-au forțat în jos. În fine, am ajuns într-un sac mare... Încă tot mai puteam respira. Apucați cu mâinile în jurul meu, totul era moale și cleios. În toiul eforturilor pe care le făcui pentru a mă elibera din situația ciudată, îmi pierdui cunoștința..."

Cum a scăpat din sucul gastric nici el nu știe. Fapt este că a scăpat. Tot așa a scăpat și Iona. Pe James Bartley, sucul gastric nu l-a stricat decât la pielea feței. Pielea și-a pierdut culoarea, devenise pală, ca de om mort. Dar în altă privință nu i-a daunat cu nimic sucul gastric. Digestia în stomacul mare al balenei se pare că se face într-o perioadă mult mai lungă. Probabil și faptul că înghite prada fără să o mestecă în dinți, fără să o omoare, contribuie la întârzierea digerației.

Pricina de tagaduire a adevărului Bibliciei cu privire la cazul lui Iona este spulberată. Conformitatea gigantică a acestor monstri marini, precum și cazuri asemenea-toare petrecute, confirmă cele scrise despre Iona.

Revista "The Prairie Overcomer" din Alberta, Canada, în numărul din luna iunie 1972, la pag. 253, relatează cum Marina Statelor Unite a eliberat din captivitate o balenă sursă numită "Gigi" în greutate de 7 tone și lungime de vreo 8 metri și jum. Balena a fost prinsă când era doar de câteva săptămâni și a fost crescută în California, pentru studii. Înainte de eliberare, pe spinarea ei a fost cusut un pachet cu aparate ce emit radio semnale. Acestea vor indica timp de 9 luni locul unde se află, precum și anumite acțiuni ale ei. După aceasta cusăturile se vor deteriora și mica platformă cu ustensile va pluti la suprafață spre a fi recuperată.

Dacă oamenii pot ști timp de 9 luni unde se află Gigi și ce face, oare nu pot ei înțelege că Dumnezeu, Creatorul, a putut pregăti un peste mare care să-l înghită pe Iona, ca să poruncită acestuia să-l ducă și să-l verse pe uscat? Oare e ceva imposibil pentru Dumnezeu? Fără Dumnezeu nu putem înțelege Biblia, ea pare absurdă. Cu Dumnezeu o putem înțelege și e minunată.

Iona a vrut să fugă departe de fața Domnului și printr-o experiență înspăimântătoare, a trebuit să învețe că e imposibil așa ceva. Chiar și în inimă

marii, Dum-nezeu e în stare sa te urmareasca. Iona a fost neascultator si merita pedeapsa cu moartea, dar pentru omul care își recunoaste vina, Dumnezeu are pregatit un mijloc de scapare. În pînțele pestelui, si groaza si dorul de a scapa, îl determina pe Iona sa apeleze la Dumnezeul pe care n-a fost gata sa-L asculte. Cînd n-a mai fost mîna omeneasca, care sa-l poata izbavi, a strigat dupa mîna dumnezeiasca. Si strigarea lui n-a fost în zadar. La porunca lui Dumnezeu, pestele s-a dovedit mai ascultator ca proorocul si a devenit un fel de submarin, care l-a salvat din valurile ce l-ar fi înecat si l-a dus teafar la uscat. Dumnezeul nostru este un Dumnezeu de care si monstria asculta. Cu mult mai mult merita sa fie ascultat de noi care cunoastem dragostea Lui. Si Iona cel salvat a fost gata sa-L asculte.

Fie ascultarea noastra dovada ca am fost salvati, iar adevarul Bibliei sa-l facem de cunoscut multor suflete, care, ca si locuitorii Ninivei, sa se întoarca la Dumnezeu.

VII. MARTURIA MATEMATICII

Aici voi da o alta marturie ca Biblia este adevarata, aceea a MATEMATICII.

Matematica face parte dintre stiintele pure, exacte. Aici nu merge pe presupuneri, pe ghicite sau la nime-reala. Aici doi cu doi fac patru si aceasta e valabil si pentru omul cel mai simplu cît si pentru savantul cel mai învatat. Deci e ceva precis.

Eu as vrea sa probam adevarul Bibliei cu ajutorul matematicii. În alte cuvinte, sa punem Biblia sub rigla de calcul. Daca corespunde, înseamna ca e adevarata, daca nu corespunde, înseamna ca nu e adevarata. Am putea lua mai multe texte, dar spatiul nu ne permite, de aceea ma voi rezuma doar la unul, la cel din Geneza 6.

Astazi nu se mai discuta chestiunea potopului. Atît tablitele vechi descifrate, cît si saptaturile arheologice, precum si toate cercetarile stiintifice moderne, au con-firmat ca a existat potopul. Cine mai cauta sa-l tagaduiasca, nu arata prin aceasta decît propria sa igno-ranta.

Existenta potopului am tratat-o cînd am dat mar-turia arheologiei. De aceea aici nu voi mai insista asupra lui. Chiar si revistele de popularizare a stiintei, publica articole care confirma ca a existat potopul. Astfel revista "Stiinta si Tehnica" publica sub semna-tura lui Ion Pasa articolul: "Izvoarele unei legende," în care spune: "O veche zicatoare româneasca afirma ca de unde nu e foc, nu iese fum.... Experienta multi-milenara a poporului l-a învatat, ca chiar în cele mai fabuloase mituri, mostenite traditional din vechi gene-ratii, înca se ascunde un graunte de adevar. Nu pot fi deci surprinzatoare nici cercetarile oamenilor de stiinta, care cauta fundamentari istorice ale unor le-gende biblice."

"Iar dintre acestea, un interes cu totul deosebit a sîrnit povestirea despre potopul lui Noe." Articolul e mai lung si în el se recunoaste ca a existat potopul, dar se încearca a se tagadui inspiratia divina a Bibliei, într-un mod fin. E o chestiune care, daca nu esti atent, îți scapa.

Se afirma ca Moise ar fi scris relatarea potopului, inspirat de scrierile caldeene. Ori afirmatia aceasta e o piramida cu susul în jos, n-are temelie. Ea are tendin-ta vadita de a rasturna inspiratia divina a Scripturilor, de a le coborî la nivelul unor simple scrieri. Deci, daca nu se mai poate pune la îndoiala potopul, se încearca a se pune la îndoiala Biblia, care scrie despre potop.

Scriitorul cauta a arata ca izvoarele Bibliei nu sînt în revelatia divina, ci în vechile scrieri ale babilonieni-lor, ale sumerienilor. Pricepeti diferenta aceasta?

De altfel, Moise nu a fost prin Babilon ca sa poata copia vechile scrieri ale acestora. El s-a nascut si a crescut în Egipt. E adevarat ca cartile Bibliei au fost scrise în mai multe perioade istorice, sub civilizatii diferite. Totusi un lucru e clar în legatura cu Biblia. Scriitorii ei, în scrierea mesajului lor, n-au fost influen-tati de civilizatiile în care au trait. De exemplu: "Moise a învatat toata înțelepciunea egiptenilor". Înțelepciunea Egiptului din acea vreme sau mai bine zis oamenii de stiinta sustineau anumite lucruri. În legatura cu antro-pologia, ei sustineau evolutionismul. Spuneau ca oame-nii se trag din anumiti viermi, care s-au format în mîlul Nilului.

Gasiti la Moise ceva de felul acesta? Nimic. El spune clar ca omul e creat de Dumnezeu, dupa chipul si asemanarea Sa.

De aici reiese ca Moise nu s-a lasat influentat de înțelepciunea Egiptului. La fel în ce priveste astro-nomia. Savantii Egiptului presupuneau ca soarele e un mare glob de cristal, care primeste lumina de la pa-mîntul nostru si el, fiind de cristal, reflecteaza. Moise ne vorbeste despre soare, dar nimic din ceea ce susti-neau egiptenii, ci spune ca asa a fost creat de Dumne-zeu, ca sa fie lumnator.

Daca Moise ar fi scris ceva din ceea ce spuneau savantii veacului sau, astazi ar rîde cei necredinciosi de Biblie, ca uite ce aberatii spune Biblia, fiindca noi astazi stim clar ca nu soarele primeste lumina din partea pamîntului, ci pamîntul primeste lumina din par-tea soarelui, exact asa cum spune Moise.

Dar nu numai Moise, ci si ceilalti scriitori nu s-au lasat influentati de conceptiile veacului lor. O teorie a caldeenilor sustinea ca pamîntul e o creatura vie, ca pomii si plantele nu sînt altceva decît ceea ce e parul pe capul omului, iar noi oamenii si vietuitoarele sîntem puricii si paduchii pamîntului, asa cum sînt parazitii pe cîine.

Va rog, gasiti undeva în Biblie împrumutata aceasta idee? Nu, nicaieri. A fost un Ezechiel, un Daniel si altii care au trait în partile Caldeii, dar nu au împrumutat teoria aceasta, ci au lasat-o caldeenilor.

La babilonieni, în istoria creatiei înscrisa pe tablite, se spune ca zeul principal Marduc, într-o zi a prins pe monstrul haosului numit Tiamat si l-a omorît. Dupa ce l-a omorît, l-a calcat în picioare si l-a calcat atîta pîna ce monstrul s-a latit. Dupa ce l-a latit, zeul Mar-duc nu a vrut sa lase pustiu cadavrul acesta, ci l-a populat cu vietuitoare, cu oameni, plante si copaci. Deci pamîntul nostru n-ar fi altceva decît cadavrul latit al monstrului haos. Se vede ca ei nu stiau ca totusi e

rotund, nu e latit.

Acum luati Biblia si cercetati-o din scoarta-n scoarta. Gasiti asa ceva în ea? Nu, nicaieri. Nimeni nu a împru-mutat o asa stiinta a Babilonului, ci le-a lasat-o lor. De aceea va întreb: din moment ce n-au împrumutat alte conceptii de baza, cum de credeti ca istorisirea potopului a împrumutat-o Moise?

Noi vom cauta sa cercetam cu ajutorul matematicii, spre a vedea daca relatarea biblica e cea adevarata sau descrierile sumerienilor, ale caldeenilor. Între aceste descrieri ale potopului exista multe asemanari, dar exista si deosebiri de ordin matematic. Toate vorbesc de un potop de apa, de o corabie, de salvarea a 8 per-soane si a vietuitoarelor. Deosebirea e în dimensiunile corabiei. Aici matematica îsi are cuvîntul, calculele se pot verifica.

Dimensiunile corabiei lui Noe se gasesc aratate în Geneza 6:15: "Iata cum s-o faci: corabia sa aiba 300 coti în lungime, 50 coti în latime si 30 în înaltime." Celelalte relatari în legatura cu potopul nu dau dimensiunile corabiei, afara de una care da dimensiuni: lungimea si latimea de 400 picioane, deci o corabie de forma patrata. Care e adevarata: descrierea caldeana sau cea a lui Moise?

De la început tin sa spun ca Moise nu a fost in-giner de constructii navale ca sa stie sa formuleze el dimensiunile. Se pare ca n-a fost marinar decât la vârsta de 3 luni, când a fost pus în cosuletul uns cu lut si pus între trestiiile Nilului. Atît a facut si el navi-gatie.

Nici Noe nu a fost priceput în dimensionarea cora-biilor. El nu a trait la mare. Cetatea Fara, unde se spune ca a trait si si-a facut corabia, e sus pe valea Mesopo-tamiei. Nici Noe, nici Moise nu pretind sa se fi priceput la dimensionarea unei corabii, ci afirma ca Domnul a poruncit cît sa-i fie dimensiunile.

Cei ce ati vazut pe un inginer arhitect întocmind un plan, ati observat ca trebuie sa faca calcule peste cal-cule. Si tineti seama ca o casa se cladeste pe pamînt solid. Pentru toate grinzile si coarnele el trebuie sa faca calcule de rezistenta materialului, altfel i se pra-buseste lucrarea. Si daca la casele pe pamînt se cer calcule, apoi mult mai multe calcule precise se cer la planurile de constructii navale. Acolo ai de-a face cu stihiiile naturii, cu dezlantuirea furtunilor napraznice. Daca corabia lui Noe n-ar fi avut dimensiuni bine cal-culate, prapadul s-ar fi ales de ea.

Inginerul T. Tauth, cercetator stiintific la Academia R.S.R. Bucuresti spune ca potopul a fost un fel de cataclizm cu furtuni napraznice. Cum ar fi putut face fata la uraganele potopului, daca corabia lui Noe nu ar fi fost bine dimensionata? De aceea sa punem ceea ce spune Biblia sub rigla de calcul si sa vedem daca dimensiunile ei corespund cerintelor.

Ziarul "Dagbladet" din Danemarca a publicat un articol de o deosebita importanta în problema noas-tra." Un inginer numit Vogt facuse o corabie, nu prea mare ca dimensiuni si de o forma curioasa. Avea 30 picioare lungime, 5 picioare latime si 3 picioare înaltime. Dupa ce terminase corabia, ea a stîrnit multa vîlva si unul din redactorii ziarului Dagbladet s-a dus sa faca o ancheta cu

privire la corabia aceasta de tip nou. Iata relatarea lui:

"Curtea Regala de constructii navale a terminat de curînd construirea unei corabii remarcabile. Ea e de 30 picioare lungime, de 5 picioare latime si 3 picioare înaltime, cu margini piezise, mult asemanatoare aco-perisului unei case. Ea este o noua corabie a lui Noe, construita dupa planul Dlui Ing. Vogt, spelele fiind suportate de "Fundatia Charles Bery".

"Informatia urmatoare privind corabia si motivul pentru care a construit-o, ne-a fost pusa la dispozitie de constructorul ei Dl. Vogt, binecunoscutul inginer si inventator."

Iata acum cuvintele lui: "Stiti ca am fost angajat de cîtiva ani pentru experiente de navigatie. În cursul experientelor, cea mai mare importanta era obtinerea de cele mai bune proportii la dimensiunile vaselor. Atentia mea a fost atrasa de niste cifre gasite în Biblie la Geneza 6:15, dimensiunile date de Dumnezeu lui Noe pentru constructia corabiei. Remarcabilul lucru ce se poate spune despre aceste dimensiuni, este ca dupa mii de ani de experiente în ce priveste arta con-structiilor de corabii, ele sînt înca proportiile ideale pentru constructia unei mari corabii.

"Una din cele mai mari dificultati este aceea a determinarii dimensiunilor corecte si proportionale. Cu cît se maresta lungimea unei corabii, cu atît se linistesc miscarile ei în mare, dar în acelasi timp taria ei pro-portionata descreste în mod aproape de necrezut. Daca proportiile unei corabii vor fi marite de zece ori, greu-tatea partii din urma va apasa peste partea centrala, marind de 10.000 de ori tendinta de a o rupe în doua, în timp ce puterea de rezistenta la presiune a materia-lului este numai de 1.000 de ori mai mare. Fara în-doiala ca multe corabii au fost pierdute, numai pentru ca dimensiunile lor n-au fost precis proportionate.

"Profesorul Simosen, primul sef rabin din Copen-haga, m-a informat ca studiind în originalul ebraic textul amintit din Geneza, a ajuns la concluzia ca sec-tiunea transversala a corabiei era triunghiulara. Aceas-ta a clarificat dintr-odata toate dificultatile în ceea ce priveste taria corabiei de a rezista în mare, pentru ca nu este posibil sa construiesti o corabie cu o forma mai buna decît forma triunghiulara, pentru a rezista lovi-turilor pe care le prirneste de la valuri.

"Sînt convins ca daca am da celui mai mare inginer din lume sarcina de a construi o corabie tot atît de mare si tot atît de simplu construita, ca si corabia lui Noe, pentru a pluti cît mai linistit pe mare, el n-ar putea face o corabie mai buna. Opinia mea este ca arca lui Noe este o capodopera, cînd ne gîndim la ratiunea ei de a fi."

Redactorul de ziar, cînd a auzit ca primul sef rabin din Copenhaga i-a dat amanuntul acesta, s-a dus la el si i-a spus: "Am auzit ca Dvs. ati dat inginerului Vogt ideea ca corabia lui Noe ar fi fost triungiulara." Si Prof. Simosen a zis: "Exact". Este scris ca Domnul a zis catre Noe: "Vei sfîrsi deasupra într-un cot". Eu am înteles ca marginile mergeau piezis una spre alta pîna la un cot de punctul unde trebuiau sa se întîlneasca. Cu alte cuvinte, am înteles ca forma ei era

triunghiulară, avînd baza și două laturi. Desigur, eu sînt ne-cunoscător în arta construirii corabiilor, dar Dl. Vogt spunea că este imposibil să-ți imaginezi o formă mai bună, mai potrivită pentru o corabie destinată scopului acela."

Deci un specialist în construcțiile navale, un om care în viața lui a lucrat calcule peste calcule, cînd a ajuns la versetul acesta din Geneza s-a oprit, l-a calculat și chiar mai mult, ajutat de o asociație, a căutat să-l probeze practic. A făcut prototipul corabiei lui Noe, reducînd dimensiunile din Biblie de 10 ori. De altfel, el pentru aceasta fusese angajat, ca să găsească dimensiunile cele mai potrivite. Și după spusele lui, calculele nu puteau fi mai bune nici chiar azi, după o știință așa de avansată în domeniul acesta. El spune că cel mai iscusit inginer de azi n-ar reuși să dea alte dimensiuni unei așa corabii, decît cele date în Biblie.

În povestirile frigiene, în legătura cu potopul, printre altele, se povestește că Enoh neîncetat ar fi îndemnat oamenii de pe vremea lui să se întoarcă la Dumnezeu ca să vină potopul. Și din cauza că oamenii nu voiau să urmeze îndemnul lui, Enoh mereu plîngea.

Tot în Frigia s-a găsit o veche monedă, care purta pe ea gravată o corabie în formă triunghiulară, așa cum spunea rabinul șef din Copenhaga, iar pe margine se pot citi două litere în frigiană veche: N și O, deci e vorba de Noe. Fie că numele Noe în frigiană era nu-mai din două litere, fie că a treia literă este stearsă, moneda fiind roasă de vremuri. Deci forma corabiei este confirmată și de arheologie.

În timp ce celelalte istorisiri ale potopului sînt lipsite de dimensiuni sau una indică forma patrată, care nu poate fi practică, specialistii, care au folosit rigla de calcul, au spus că corabia indicată de Geneza are dimensiunile ideale. Cum atunci unii pot spune că Moise și-a cules relatarea sa din scrierile sumeriene și caldeene? Da, cunoaștem motivul. Omul în perversitatea lui, a fost gata să spună orice în scopul de a tagă-dui și discredita Cuvîntul lui Dumnezeu.

Întrucît tablitele sumeriene și caldeene nu dau aceste date privitoare la dimensiunea corabiei, iar Moise și Noe n-au fost ingineri de construcții navale și totuși dimensiunile date în Biblie sînt constatate ca ideale, reiese clar că ele sînt din inspirație divină. Nu-mai cel Preaînalt, care a calculat toate în mod precis, putea să dea robului Său, pe care voia să-l crute de prapad, așa dimensiuni precise.

P.A.M. Dirac, mare fizician din Anglia, într-un studiu intitulat "Evoluția fizicienilor asupra tabloului naturii", publicat în "Materialismul dialectic și științele naturii", spune: "Există o altă linie pe care poate evolua gîndirea teoretică. Se pare că una din proprietățile fundamentale ale naturii constă în faptul, că legile fizice fundamentale sînt descrise cu ajutorul unei teorii matematice, care posedă atîta eficacitate și eleganță, încît pentru înțelegerea ei este nevoie de un nivel extrem de înalt al gîndirii matematice. Ați putea să mă întrebați: de ce este natura alcatuită tocmai în felul acesta? Trebuie pur și simplu să fim de acord cu aceasta. Poate că descriind această situație, am putea spune că DUMNEZEU ESTE UN MATEMATICIAN DE FOARTE MARE CLASĂ și

ca atunci cînd a construit universul s-a folosit de o matematica extrem de complicata. Slabele noastre încercari în domeniul matematicii ne dau posibilitatea de a înțelege numai o par-ticica a universului, întrucît continuam sa dezvoltam matematica tot mai departe, putem nadajdui sa înțele-gem mai bine universul."

Împartasim parerea lui Dirac ca Dumnezeu este un matematician de foarte mare clasa si doar El a putut da dimensiuni, care au trecut cu bine proba teoretica a veacului nostru si au trecut cu bine proba practica, înfruntînd forta uriasa a valurilor napraznice, dezlan-tuite de urgia potopului. De aceea credem ca Biblia este de inspiratie divina. Si asa cum pentru Noe, ascultarea de Cuvîntul Domnului l-a scapat de pedeapsa divina, tot asa azi, ascultarea de Cuvîntul Domnului ne face sa ne bucuram de mîntuirea Lui mare si sa fim scutiti de mînia viitoare. Toti cei ce au fost împotrivi-tori sau nepasatori de Cuvîntul lui Dumnezeu; pe vre-mea lui Noe, s-au pierdut pe ei însisi. Dv. din care faceti parte: din cei ascultatori sau din cei neascu-tatori de Cuvîntul Sfînt? Chiar daca nu ascultati de Biblie, chiar daca o tagaduiti, sa stiti ca ea totusi este adevarata si cînd se vor dezlan-tui urgiile scrise în ea, veti constata aceasta, dar atunci va fi prea tîrziu. Ea spune: "Acum e vremea potrivita, acum e ziua mîntuirii." De aceea este mult mai bine s-o ascultati acum.

VIII. MARTURIA MANUSCRISELOR

"Urarea de sanatate este scrisa cu mîna mea: Pavel. Acesta este semnul în fiecare epistola; asa scriu eu" 2 Tesaloniceni 3:17.

"Cînd vei veni, adu-mi mantaua, pe care am lasat-o în Troa la Carp, si car-tile, mai ales pe cele de piele" 2 Timotei 4:13.

Cînd e vorba de BIBLIE si mai ales de EVANGHELII, oamenii mereu nascocesc cîte un motiv, numai sa nu creada.

Cu Vechiul Testament parca s-ar mai împaca, caci în mare parte e istorie, dar cu Noul Testament nu vor sa se împace. Ei nu vor mîntuirea si vor cu orice chip sa împiedice si pe altii de la ea: De aceea cauta sa tagaduiasca veridicitatea Noului Testament si ataca în mod deschis manuscrisele Noului Testament.

1. Evangheliile sînt scrise de evanghelisti

Evangheliile nu ar fi scrise de evanghelisti, ci de altii mult mai tîrziu, e o obiectie ridicata de unii necre-dinciosi. Scrierea lor, spun acestia s-a facut nu mai devreme de cel de al doilea patrar al secolului al II-ea, deci dupa anul 150.

Aceasta ar însemna ca trecusera mai bine de 100 de ani de la toate cele întîmplute si ce crezare poti sa mai acorzi atunci Evangheliilor?

Ceva mai mult. Asa sînd lucrurile, însemneaza ca nu Matei a scris Evanghelia care-i poarta numele, caci el era mort pe vremea aceea, iar persoana care a scris-o ne minte, ascunzîndu-se dupa numele lui Matei. Si la fel cu celelalte Evanghelii.

Aceste afirmatii sînt samînta de necredinta, care la cei necunoscatori prinde si provoaca îndoiala cu privire la adevarul Sfintelor Scripturi.

Noi, fiindca nu sîntem creduli, ne îndoim de spusa lor si cautam sa facem o cercetare, sa întrebam mai multi martori, nu de azi, ci din primele secole si sa vedem ce spun ei.

Unul pe care îl chemam sa depuna marturie, e PAPIAS, prezbiter din Hierapolis - Frigia. El a trait între anii 80-164 d.Cr. deci a fost contemporan cu apostolul Ioan si cu alti ucenici.

El spune: "Matei a scris Logia în ebraica si fiecare a tradus-o cum a putut mai bine."

Despre Ioan spune ca el a vorbit-o bisericii, iar ei au scris-o desprinsa de pe buzele lui. La fel pome-neste si Evanghelia lui Marcu, din care da citate. Deci ele erau scrise pe vremea lui si ajunsesera raspîndite pîna în Frigia.

Eusebiu, în "Istoria Bisericeasca" III, 39 pastreaza pentru noi cîteva fraze a lui Papias cu privire la origi-nea Evangheliei dupa Marcu. "Marcu a fost interpretul lui Petru, scriind tot ce el a mentionat, fie vorbele sau faptele lui Cristos, nu însa în ordine... caci el a fost atent la un singur lucru, sa nu omita nimic din ceea ce a auzit si sa nu includa nimic fals..."

CLEMENT din Roma. care a murit la anul 101, IGNATIU din Antiohia, martirizat în anul 115 si POLICARP din Smirna, care a trait între anii 80-166, tovarasi si prieteni ai apostolilor, în scrierile lor ne-au lasat peste 100 de citate sau aluzii la citate din Noul Testament. Citatele cuprind aproape toate car-tile Noului Testament, afara de 2 Petru, Iuda, 2 si 3 Ioan. Dovada ca pe vremea lor erau scrise si chiar raspîndite.

IRINEU, a trait în Galia la Lyon între anii 120-200 d. Cr. îl cunostea pe Policarp, care fusese ucenic al lui Ioan.

În scrierea sa, "Contra ereticilor" III, 1, 5 el spune: "Matei într-adevar a lucrat o Evanghelie între evrei în limba lor proprie." Despre Marcu spune ca a scris "ceea ce a predicat Petru. Si Luca, însotitorul lui Pavel, s-a apucat sa scrie Evanghelia predicata de el (de Pa-vel). Dupa aceea Ioan, ucenicul Domnului, care s-a aplecat pe pieptul Lui, el iarasi a scris a patra evanghe-lie, în timpul sederii sale la Efes în Asia..."

Deci din spusele lui reiese clar ca evangheliile sînt scrise de aceia a caror nume îl poarta.

JUSTIN MARTIRUL, care a murit în anul 165 d.Cr. în apologia sa catre Antoniu Pius, scrisa pe la anul 140, da o seama de citate din Evangheliile si spune ca citeaza din "Memoriile Domnului nostru, numite Evangheliile, compuse de apostoli si de cei ce L-au urmat." Apoi spune ca acestea sînt citite, alaturea de prooroci, la serviciile religioase în ziua duminicii.

TATIAN, asirian, elev al lui Justin, nascut pe la 120 d.Cr. în lucrarea sa apologetica numita: "Adresa greci-lor", da o seama de citate din Evangheliile. Tot el a întocmit prin 172 d.Cr. o armonie a Evangheliilor nu-mita "Diatessaron". Cartea contine relatarile din cele 4 Evangheliile, rînduite cronologic.

În 1888 a fost publicată la Roma o traducere araba a acestei lucrări. Din ea reiese că Evangheliile au fost scrise și răspândite pe vremea lui, ba chiar traduse în limba siriana.

Istoricul Eusebiu spune că lucrarea lui Tatian a avut o largă răspândire. CLEMENT ALEXANDRINUL, născut la Atena în anul 160 d.Cr. devine conducătorul școlii catihetice din Alexandria între anii 190-203. El spune: "Evanghelia după Marcu s-a format în următoarele împrejurări: Când Petru a predicat Cuvântul în mod public la Roma și marturisea Evanghelia sub influența Duhului Sfânt, cum era un mare număr prezent, i-au cerut lui Marcu, care îl însoțea și își aducea bine aminte ceea ce a spus, să așeze în scris aceste lucruri și după ce a compus Evanghelia, a dat-o celor ce au cerut-o."

Citatul se găsește în "Istoria Bisericească" a lui Eusebiu VI, 14.

"Luca, spune el, de asemenea în introducerea narațiunii sale, declară cauza care l-a făcut să scrie... După ce Marcu și Luca și-au publicat deja Evangheliile lor, au zis că Ioan, care tot timpul acesta a predicat Evanghelia fără să scrie, în sfârșit a procedat la scrierea ei în următoarea ocazie: cele trei Evangheliile scrise mai dinainte, fiind împartite între toți, i-au fost înmânate și lui, ei spun că le-a primit, marturisind că sînt adevărate și că doar o lipsă este în conținutul lor, relatarea lucrurilor făcute de Cristos între primele lui fapte și începutul Evangheliei..."

Apostolul redă deci în Evanghelia să faptele lui Isus, înainte ca Botezătorul să fie aruncat în închisoare, dar ceilalți evangheliști menționează împrejurările după acel eveniment..."

Citatul se găsește în "Istoria Bisericii" a lui Eusebiu III/24.

TERTULIAN, avocat din Cartagina, Africa de Nord care a trăit între anii 160-230, confirmă autenticitatea celor patru Evangheliile, a Faptelor Apostolilor, 1 Petru, 1 Ioan, 13 epistole ale lui Pavel și Apocalipsa, pe scurt 21 din cele 27 de cărți ale Noului Testament.

El era avocat și nu putea fi înșelat cu orice ficțiune. El cunoștea cărțile acestea, căci ajunseseră și în Africa de Nord.

Tertulian în lucrarea sa "Contra lui Marcion" III, c. 5 se referă la a doua și a treia evanghelie în următoarele cuvinte: "...ceea ce Marcu a scris se poate afirma că e a lui Petru, al cărui interpret era Marcu. Pe când forma Evangheliei lui Luca, oamenii de obicei o atribuie lui Pavel..."

ORIGEN, care a trăit între anii 185-254, menționează că fiind cunoscute de toți cele 4 Evangheliile, Faptele, 13 epistole ale lui Pavel, 1 Petru, 1 Ioan, și Apocalipsa, iar Epistola către Evrei, 2 Petru, 2 și 3 Ioan, Iacov și Iuda, spune că erau disputate de unii. Ele erau scrise, dar încă nu erau folosite la serviciile de închinăciune.

Dr. A. H. Strong în cartea sa "Systematic Theology" la pagina 120 spune că Evanghelia după Matei a fost scrisă între anii 65-70, Marcu la 68, iar Luca la 60, întrucât toți omit împlinirea profeției lui Isus cu privire la Ierusalim, chestiune de mare importanță. Faptele apostolilor au fost scrise în anul 63, doi ani după

sosirea lui Pavel la Roma. Evanghelia după Ioan ar fi fost scrisă între anii 93 și 96 d.Cr.

Concluzia pe care o tragem din aceste mărturii este că Evangheliile au fost scrise în primul rând de către acei al căror nume îl poartă.

2. Vechimea manuscriselor

O altă obiecție pe care o ridică unii este că manuscrisele ce le avem sînt de o dată mai tîrzie.

La această trebură să răspundem: da, e adevărat. Există vreo 5.000 de manuscrise grecești ale întregului Nou Testament sau a unor părți din el, dar niciunul din cele principale nu sînt din primul secol, deci lipsesc manuscrisele originale. Iată cîteva din ele:

Manuscrisul CODEX SINAITICUS a fost găsit de Tischendorf în 1844 la mănăstirea Sf. Caterina de la poalele Muntelui Sinai. A fost păstrat la Muzeul din Lenin-grad, pînă în ziua de Crăciun anul 1933, cînd a fost cumpărat de guvernul englez pe suma de 100.000 lire și a fost depus în Muzeul Britanic. Se află într-o excelentă stare de păzire. El datează din secolul IV-lea.

A fost publicat în facsimile la Leipzig în 300 copii, de către Alexandru al II-lea al Rusiei în 1862. Conține Vechiul și Noul Testament, epistola lui Barnaba și Pastorul din Herma. Scrisul este în cerneala neagră, pe patru coloane, pe pielea a 100 antilope.

CODEX ALEXANDRINUS datează din secolul V-lea și se află în Muzeul Britanic. Ciril Lucar patriarhul Constantinopolului, l-a dat ca dar lui Carol I, în 1628.

Patriarhul susține că manuscrisul a fost lucrat de o femeie, Doamna Tecla, aparținătoare unei nobile familii din Egipt.

Este scris excelent pe două coloane. În acest Codex, Noul Testament începe cu Matei 25:6 și conține întreg Noul Testament, afară de Ioan 6:50; 8:52, 2 Corinteni 4:13 și 12:6. Are în plus epistola I-a a lui Clement și parte din a doua.

A fost tipărit în facsimil în 1786 și în 1860. Manuscrisul are 773 de foi.

CODEX BEZAE poartă evidența scrisului din secolul al V-lea. Un timp a fost în mănăstirea Sf. Irineu din Lyon, iar acum se găsește la Universitatea Cambridge, fiind daruit în 1581 de Teodor de Beza, de unde își are și numele.

El conține textul Evangheliilor în limba greacă și latină, precum și Faptele Apostolilor și 3 Ioan 11-15. Se crede că a fost scris în Galia. Este pe o singură coloană, pagina din stînga este în limba greacă, cea din dreapta în limba latină.

CODEX ROSSANENSIS este o adevărată lucrare de artă, pe un pergament extra fin purpuriu, scris cu litere de argint, iar la începutul fiecărei evanghelii, trei sîrpe pe ambele coloane de aur.

Are 18 remarcabile picturi în culori, cu scene din Evangheliile și cu figuri a 40 proroci din Vechiul Testament. Numără 188 de foi. La început conținea cele 4 Evangheliile, dar unele foi au fost deteriorate de umezeală. Azi mai are Matei și Marcu 16:14.

Atît textul cît si scrisul se aseamana cu Codex Pur-pureus. El a fost descoperit în primavara anului 1879 în catedrala din Rossano, Calabria, Italia de Sud. Ma-nuscrisul apartine sec. al VI-lea.

CODEX PURPUREUS e foarte frumos. A fost scris în secolul al VI-lea. Avea 45 de foi din care 33 sînt în manastirea Sf. Ioan din Patmos, 6 la Vatican, 4 în Mu-zeul Britanic si 2 în Biblioteca din Viena. Alte 84 de foi au fost descoperite într-un sat lînga Cezarea în Capa-docia si au fost cumparate de ambasadorul rus la Constantinopol.

CODEX VATICANUS e scris în sec. al IV-lea pe 3 coloane cu 42 rînduri pe coloana. Contine Noul Testa-ment fara Ep. Evrei de la 9:14 la sfîrsit, 2 Timotei, Tit, Filimon, si Apocalipsa. Se afla în Biblioteca Vaticanului. Acesta si cel Sinaiticus se crede ca fac parte din cele 50 copii ale Bibliei scrise din porunca lui Constantin cel Mare, cam prin anul 331, sub supravegherea lui Eusebiu de Cezareea.

Am citat pe cele mai de seama ca sa avem o mica idee despre ele. Cei ce spun ca avem putine manus-crise vechi si ca niciunul nu poarta semnatura autorului, deci nu le pot crede ca adevarate, arata prin aceasta, ca ei cauta o motivare a necredintei lor. Caci, va în-treb: cîti pun la îndoiala "Razboiul Galic" a lui Cezar, scris între anii 58 si 50? Stiti cîte manuscrise avem din aceasta carte? Numai zece si din acestea cel mai vechi e cu 900 de ani dupa Cezar. Deci, nici unul nu poarta semnatura lui. Dar acelea sînt bune? Numai Evan-gheliile nu?

Din 142 de carti ale "Istoriei Romane" de Liviu (59 în Cr. si 17 d.Cr.) numai 35 supravietuiesc cunoscute din 20 manuscrise, din care numai unul ce contine cartea III-A si a IV-a, e din secolul al IV-lea. Dar cine ridica obiectie împotriva lor?

Din 15 carti ale lui Tacitus (100 d.Cr.) numai 4 si jumătate supravietuiesc: din 16 carti ale Analelor sale mai exista 10 întregi si 2 în parte. Si Istoriile si Analele stiti cîte manuscrise au? Doar doua. Unul e din secolul al IX-lea, celalalt din secolul al VIII-lea.

Istoria lui Tucidide, care a trait între anii 460-400 în.Cr. stiti din cîte manuscrise ne este cunoscuta? Din opt, cel mai vechi fiind din secolul al IX-lea, deci cu 1300 ani dupa autor. Dar ati auzit pe cineva sa faca caz din aceasta? Ati auzit pe cineva spunînd ca nu le poate crede, fiindca n-au manuscrisele originale, semnate de Tucidide?

Cîti v-ati îndoit de Istoria lui Herodot? Si ea e în aceeasi situatie. Adica la acestea sînt valabile manu-scrisele, extrem de putine si cu peste 1300 de ani mai tîrzii ca originalul. Pe acestea le poti crede, iar BIBLIA care are peste 5-â.000 de manuscrise si cu mai putin de 300 de ani între ele si original, pe ea n-o poti crede! Nu e ca nu o poti crede, ci nu vrei s-o crezi.

Vrei sa-i tagaduiesti adevarul ei si de aceea îi cauti nod în papura. Dar cele peste 5.000 de manuscrise îti stau împotriva, vei da odata socoteala de toate.

3. Veridicitatea constatata din fragmente

Te întrebi: oare sînt conforme manu-scrisele cu originalul? La aceasta îti spu-nem da. Exista o seama de probe, care pot verifica adevarul acesta. Pe lînga Codex Sinaiticus si Codex Vaticanus, care sînt scrise pe la anul trei sute si ceva, exista o seama de fragmente de manuscrise, mai vechi descoperite, care confirma manuscrisele pomenite.

Iata cîteva:

CHESTER BEATY BIBLICAL PAPIRI publicat în 1931, consta din 11 codici de papirusuri, din care trei contin aproape tot Noul Testament. Unul are Evan-ghelele si Faptele Apostolilor, scris dupa anul 200, altul cu epistolele pauline si Evrei, copiat dupa anul 200, altul cu Apocalipsa din anul 250 d.Cr.

"FRAGMENTE DINTR-O EVANGHELIE NECUNOS-CUTA" e titlul cîtorva papirusuri descoperite în 1935.

Ele au fost datate de expertii papirologi cu anul 150. Unii spun ca ar fi o a cincea Evanghelie: "The Times Literary Supplement" din 25 Aprilie 1935 scria:..."Aceste fragmente au fost scrise de cineva care a va-zut cele patru Evanghelii înainte sa si le cunostea bine. Ele nu arata a fi o Evanghelie independenta, ci sînt o parafrizare a istorisirilor si a celorlalte lucruri din Evanghelii, destinate pentru explicatii si instruire, un manual dupa care poporul sa învete istorisirile Evangheliilor.

FRAGMENTUL MORATORIAN publicat întîia data în anul 1740, de Cardinalul Moratori, e de provenienta romana. Din nefericire e mutilat în prima parte. Contine o lista a cartilor Noului Testament, pomeneste ca Luca e a treia Evanghelie, apoi mentioneaza pe Ioan, Faptele Apostolilor, 9 epistole pauline, Iuda, 2 epistole ale lui Ioan, Apocalipsa si Petru. E scris de Caius prin anul 170, un ucenic a lui Irineu.

Doua fragmente contin texte din Evanghelia a patra, sînt dintr-un vechi codex papirus. Pe primul e Ioan 18:31-33, pe celalalt sînt versetele 37-38 din acela capitol. Ele se gasesc azi în Biblioteca "John Rylands" din Manchester, au fost descoperite în Egipt în anul 1917. Pe baze paleografice s-a stabilit ca au fost scrise pe la anul 130 d.Cr.

Importanta acestor frînturi nu numai ca atesta ma-nuscrisele mari, ci dovedeste si faptul ca la acea data Evangheliile scrise pe care le avem noi, circulau în Egipt.

PAPIRUSUL BODMER II constituie una din cele mai recente descoperiri. El a fost anuntat de Biblioteca Bodmer din Geneva, în 1956. A fost scris în anul 200 si contine primele 14 capitole din Evanghelia dupa Ioan si parti din celelalte sapte capitole. Iar mai recent Biblioteca Bodmer a anuntat descoperirea unui alt manuscris, cu Luca si Ioan, datînd din anul 200.

4. Veridicitatea constatata din citate

Ca MANUSCRISELE ACTUALE SÎNT CONFORME CU ORIGINALUL, deci BIBLIA e ADEVARATA, se CON-STATA, nu numai din aceste fragmente foarte vechi, ci si din aluzii si citate din Noul Testament în alte scrieri

timpurii, unele chiar înainte de anul 100. Astfel avem:

ÎNTÎIA EPISTOLA A LUI CLEMENT. Ea constituie unul din cele mai vechi documente și a fost scrisă din Roma, prin anul 95 d.Cr. către biserica din Corint.

Istoricul Eusebiu spune că Clement ar fi fost al trei-lea episcop al Romei și îl identifica cu Clement menționat de Pavel în Filipeni 4:3. În ea, el îi mustră pe Corinteni pentru lipsa de umilinta și le aduce aminte de umilinta lui Cristos Domnul.

În ea da un mare număr de citate din Evangheliile, din Faptele Apostolilor, Romani, 1 Corinteni, Efeseni, Tit, Evrei și 1 Petru.

Iată unul:... "Aduceți-va aminte de cuvintele Domnului Isus căci El a zis: "Vai de acel om. Ar fi fost mai bine de el dacă nu s-ar fi născut, decât să facă să cada unul din acești mici. Era mai bine să-și fi legat o piatră de moară de gât și să se fi aruncat în mare, decât să strice pe unul din aleșii Mei..."

DIDAHIA sau învățătura celor 12 apostoli, a fost lucrată undeva în Siria sau Palestina. Data e în jurul anului 100.

Un manuscris grecesc al ei, a fost descoperit în anul 1873 și curând s-a dovedit că e un document foarte vechi și de valoare.

Un manuscris mai scurt din aceeași lucrare, în limba latină, era cunoscut mai de mult. Ea cuprinde porunci privitoare la cele 2 cai. Ea la fel conține citate și redări din Noul Testament.

Un paragraf spune:... "Calea vieții e aceasta: Întâi să iubești pe vesnicul Dumnezeu, care te-a făcut; a doua pe aproapele tău ca pe tine..."

EPISTOLA LUI BARNABA a fost scrisă prin 130 și cuprinde mult din învățătura celor două cai, cu aluzii și citate din Noul Testament. O frază sună așa: "Astfel zice El: Acei ce doresc să mă vadă și să aibă parte de împărăția Mea, trebuie să mă primească prin necazuri și suferințe..."

EPISTOLA LUI IGNATIU din **ANTIOHIA** către diferite biserici, formează alt document, care atestă autenticitatea manuscriselor.

El a fost martirizat în anul 115, deci scrisorile sînt dinaintea de această dată. El folosește citate din Matei, Ioan, Romani, 1 și 2 Corinteni, Galateni, Efeseni, Filipeni, 1 și 2 Timotei, Tit, și aluzii la Marcu, Luca, Faptele Apostolilor, Coloseni, 2 Tesaloniceni, Filimon, Evrei, și 1 Petru.

EPISTOLA LUI POLICARP către Filipeni e scrisă cam în aceeași perioadă, nu mult după plecarea lui Ignatius la Roma.

Ea poartă citate din Evangheliile sinoptice, Faptele, Romani, 1 și 2 Corinteni, Galateni, Efeseni, Filipeni, 2 Tesaloniceni 1 și 2 Timotei, Evrei, 1 Petru și 1 Ioan. Iată un pasaj din ea:

"Cel ce L-a înviat pe El din morți, ne va învia și pe noi la fel, dacă facem voia Lui și trăim prin poruncile Lui și iubim ce El a iubit, reținându-ne de la orice nedreptate, lăcomie, iubire de bani, vorbire de rău, măr-turie mincinoasă, neîntorcînd rău pentru rău, sau abuz pentru abuz, lovire pentru lovire, sau blestem pentru blestem, ci aduceți-va aminte că Domnul a zis cînd a

învatat: ...Nu judecati, asa ca sa nu fiti judecati, iertati si veti fi iertati, aveti mila, astfel ca sa vi se arate mila; cu masura cu care masurati oamenilor, vi se va masura înapoi si fericiti sînt cei saraci si acei ce sînt prigoniti din pricina neprihanirii lor, caci a lor este Împaratia Cerurilor..."

Aceste cuvinte ale lui Policarp sînt graitoare. Ele atesta manuscrisele Bibliei pe care o avem. El a fost o figura importanta în biserica crestina, caci dupa cum afirma Irineu, Policarp l-a cunoscut pe apostolul Ioan si a discutat cu multi din cei ce au vazut pe DOMNUL.

"Si orice lucruri pe care el le-a auzit de la ei despre Domnul si despre minunile Sale si despre învatatura Sa, Policarp, întrucît le-a primit de la martori oculari ai Vietii Cuvîntului, le-a relatat toate în acord cu Scrip-turile..."

A DOUA EPISTOLA A LUI CLEMENT se pare a fi o predica. Data nu e precisa, se sustine ca ar fi de pe la jumatatea secolului al doilea. În ea e mult material din Evanghelii. Iata niste frînturi: "Caci El a zis: "Nu oricine îmi zice Doamne, Doamne, va fi mîntuit, ci cel ce face neprihanirea."

"Domnul a zis: "Desi sînteti cu Mine, în sînt Meu si nu împliniti poruncile Mele, va voi arunca si va voi spune: "Departati-va de la Mine, caci nu stiu de unde sînteti, voi lucratori ai faradelegii..."

"Caci Domnul a zis în Evanghelie: "Daca nu pastrati ceea ce e mic, cine va va da ceea ce e mare? Caci va spun, ca cine este credincios în putin, este credincios de asemenea în mult..."

Manuscrisele, multimea lor, vechimea lor, arata ca BIBLIA e adevarata. Martorii si scrierile din vremea aceea atesta autenticitatea Noului Testament.

Noi îl credem si dorim sa urmam învataturile lui. Dumnezeu sa ne învredniceasca la aceasta.

IX. MARTURIA UNOR OAMENI MARI

"Numai prostii mai cred" e o expresie care se aude atît de des astazi. A vorbi despre BIBLIE sau a citi BIBLIA, pentru unii înseamna a fi înapoiat, ramas cu mult în urma, iar a afirma ca tu crezi BIBLIA, în-seamna a fi prost.

"Cum se poate ca azi, în secolul al XX-lea, sa mai crezi ce spune BIBLIA?" se întreaba unii.

Datorita acestei mentalitati pervertite de diavolul, cei necredinciosi nu voiesc s-o citeasca, iar unii din cei credinciosi se sfiesc sa-i dea locul de cinste pe masa lor, ci o ascund si evita sa vorbeasca despre ea, ca sa nu fie considerati prosti.

E clar ca BIBLIA e o carte dispretuita, dar e dispre-tuita tocmai fiindca nu e citita si mai mult, fiindca nu e traita de cei ce o citesc.

"Cînd esti cu lupii, trebuie sa urli ca ei," e o parere cu totul gresita. Aceasta înseamna sa nu mai fi om. Afirmarea demnitatii sale, e caracteristica ce l-a facut sa ramîna om.

E adevarat ca mincinosilor nu le place sa le vorbesti de adevar, curvarilor nu le place sa le vorbesti de castitate, de sfintenie, furiosilor de blîndete, nervosilor

de rabdare, guralivilor de tacere, betivilor de abstenen-ta. Dar oare e o rusine ca nu esti ca ei? Nu, din contra, e o cinste.

Cel ce citeste BIBLIA si o traieste, are o viata cura-ta, o viata pasnica în familie si o viata demna în socie-tate.

Cel ce o dispretuieste, traînd în desfrau își destra-ma caminul prin betii, își nenoroceste copiii si sotia, ajunge în zdrente si în noroiul santului. Care din acestia doi da dovada de prostie?

Pe scena lumii s-au ridicat barbati de seama, cu renume mondial, stimati si pretuiti nu numai în timpul vietii, ci si dupa moarte, care au citit BIBLIA si au fost adînc credinciosi.

Despre Newton, descoperitorul gravitatii, se spune ca întotdeauna, cînd rostea Numele lui Dumnezeu, își ridica palaria de pe cap în semn de reverenta. Dau aici mai jos afirmatiile unora din ei, ca cei înțelepti sa vada ca nu numai prostii cred.

Marturii cu privire la BIBLIE

GALILEO GALILEI, cunoscutul astronom, fizician si matematician, declara într-o scrisoare ca: "Sfînta Scrip-tura nu poate niciodata sa minta sau sa rataceasca. Adevarurile ei sînt absolute si neîndoielnice."

R. BOYLE, întemeietorul chimiei stiintifice, a lasat aceste cuvinte prin testament: "Fata de BIBLIE, toate cartile omenesti, chiar cele mai bune, sînt numai ca plantele care primesc toata lumina si stralucirea lor numai de la soare.

BLASIE PASCAL, vestitul matematician, fizician si filozof francez, scrie: "Scriptura are pasaje pentru a consola toate conditiile si pentru a intimida toate con-ditiile."

Sir WALTER SCOTT, celebrul romancier englez, cînd era pe patul de moarte, a rugat pe ginerele sau, Lockhart, sa-i citeasca ceva din carte. "Din care carte?" a întrebat Lockhart, privind la cele 20.000 de volume, care acopereau peretii. "Nu exista decît o singura carte: BIBLIA!" raspunse Scott.

LORDUL BYRON, ilustru poet englez a lasat pe BIBLIA sa urmatoarea inscriptie: "În aceasta prea sfînta Carte se cuprinde taina tuturor tainelor. Fericiti sînt acei muritori, carora Dumnezeu le-a dat darul de a auzi, de a citi, de a rosti o rugaciune si de a primi cu umi-linta cuvintele acestei carti. Fericiti cei care sînt în stare sa deschida poarta si sa mearga cu hotarîre, pe calea aratata de ea. Iar cei ce o citesc numai ca sa se îndoiasca de spusele ei, sau sa le dispretuiasca, aceia mai bine nu s-ar fi nascut."

EMANUEL KANT, cel mai mare filozof german, scria lui STILLING, prietenul sau, despre care a auzit ca a început sa citeasca Biblia: "Faci bine ca îti cauti li-nistea în Evanghelie, pentru ca ea este un izvor nesecat al tuturor adevarurilor, cum nu se mai gaseste nicaieri". "Daca Evanghelia n-ar fi lasat sa tîsneasca depe pagi-nile ei învataturile morale, care sa alcatuiasca temelia neclintita a vietii omenirii întregi, apoi filozofia nu le-ar fi elaborat nici pîna azi, în curatia lor divina."

Iar la 72 de ani, Kant scria: "BIBLIA este cartea al carei continut marturiseste el singur originea-i divina. Ea ne descopera cât de mare este vina noastra, cât de adînca ne este caderea, dar si cât de mare este dra-gostea lui Dumnezeu. BIBLIA este comoara mea cea mai de pret, fara de care as fi nenorocit..."

JOHN F. W. HERSCHEL, astronom si fizician englez spune: "Toate descoperirile omenesti par a fi facute numai cu scopul de a confirma cu o si mai mare pu-tere adevarurile care vin de sus, si care sînt cuprinse în Sfintele Scripturi."

RALF W. EMERSON, mare filozof spune: "BIBLIA nu e o carte, ea e o literatura."

GARIBALDI, marele patriot italian, în timp ce lupta pentru eliberarea Italiei, de sub puterea papala si a Austriei, scria lui Earl de Shaftesbury: "Cel mai bun din aliati, pe care ni-l puteti procura, e BIBLIA, care ne va aduce realitatea eliberarii."

GUIZOT F. istoric francez si barbat de Stat, în ale sale "Meditatii" prima editie pag. 252 face urmatoarea remarca cu privire la Evangheliile: "Marea putere a aces-tor carti si a relatarilor lor, a fost încercata si probata. Ele au biruit pagînismul; ele au biruit Grecia, Roma si Europa barbara, ele sînt pe cale de a birui lumea. Si sinceritatea autorilor nu e cu nimic mai prejos decît puterea cartilor. Noi putem pune în discutie pregatirea scolastica si perspicacitatea critica a primilor istorici ai lui Isus Cristos; dar e imposibil sa contestam buna lor credinta; ea sclipeste din cuvintele lor; ei au crezut ceea ce au spus; ei au pecetluit afirmatiile lor cu sîngele lor."

ROBERT D. WILSON, profesor cunoscator a 26 de limbi. A studiat în America, apoi la Oxford în Anglia si la Berlin.

El marturiseste cum a ajuns la convingerea ca "toate desbaterile privitoare la textul Bibliei si la rela-tarile istorîte din Biblie, ar trebui sa fie asezate nu pe terenul miscator al parerilor personale si al impresiilor subiective, ci pe terenul solid al faptelor dovedite în mod obiectiv."

El îsi dadu seama ca aceste fapte "n-ar putea sa fie cunoscute în mod real, decît cu ajutorul unor adînçi cercetari a documentelor redactate în limbile vechi, ce sînt în legatura cu BIBLIA." Vrînd sa aiba lumina în pri-vinta aceasta, el se dedica studiului.

"Eram pe atunci, spune el, în vîrsta de 25 de ani si mi-am stabilit planul pentru 45 ani de munca. Mai întîi aveam sa închin 15 ani studiului limbilor necesare, pen-tru a putea citi vechile documente, singure în stare sa--mi procure informatii de mîna întîia asupra istoriei Vechiului Testament si anume:

- 1) Limba ebraica si limbile înrudite cu ea;
- 2) Toate limbile în care a fost tradus Vechiul Testa-ment, înainte de secolul al VII-lea al erei crestine.
- 3) În sfîrsit limbile care, ca persana si copta, puteau sa-mi arunce ceva lumina asupra Vechiului Testament.

Dupa aceea aveam sa închin, alti 15 ani unui studiu foarte amanuntit al

Vechiului Testament, cercetându-l în ebraica, cuvânt cu cuvânt, comparând textul original, cu vechile traduceri și făcând adnotări. În fine aveam să studiez timp de 15 ani lucrările Înaltei Critice."

El istoriseste cum, după ce a făcut studiul limbilor, s-a dus la Muzeul Britanic din Londra, cu Biblia sa ebraică în mîna și cum din toți regii pomeniți în Biblie, a găsit pastrat pe monumente numele a 41 din ei.

Aceste 41 de nume contin 191 consoane, scrisul ebraic nu are vocale, din care el a găsit 188, care erau întocmai aceleasi și pe monumente.

După 30-40 de ani de studii temeinice, el a declarat: "Științificește, putem să afirmăm desăvîrșita identitate a Bibliei ebraice actuale, cu aceea de care s-a slujit Cristos și apostolii și careia ei i-au dat încuviințarea lor."

Deci pe baza de studii de o viață de om, nu pe prostie, s-a fondat convingerea și credința lui ca BIB-LIA E ADEVARATA.

Sir WILLIAM RAMSAY, savant englez cu renume mondial. Are la activul lui o seamă de descoperiri și lucrări științifice. La început a fost necredincios și susținea că Biblia și mai ales Faptele Apostolilor, scrise de Doctorul Luca, nu sînt demne de crezare.

Ca tînar profesor, el întreprinse o călătorie de studii în Asia Mică. El căuta să descopere divergențele între istorisirea Biblică și proaspetele descoperiri arheologice.

După mai mulți ani de studiu, a trebuit să renunțe la ideile sale. Descoperirile sale au confirmat în totul relatarile biblice. El s-a convins că Biblia e cu adevărat Cuvîntul lui Dumnezeu.

În cartea sa: "Luke the Physician" (Luca medicul) pp. 177-179, el își proclamă opiniile sale în fața lumii, zicînd: "Eu am primit convingerea că relatarea lui Luca e fără egal în ce privește exactitatea. Adîncind puțin examinarea de fond a textului, mergînd mai departe decît se obișnuiește cu lucrările altor istorici, el susținea verificarea cea mai minuoasă și tratamentul cel mai dur."

Iar în prefata valoroasei sale lucrări ce poartă titlul: "The Bearing of Recent Discovery on the trustworthiness of the New Testament," editată în 1920, el spune: "Școala mea e de a stabili anumite principii care decurg din descoperirile moderne și de a arăta contribuția lor față de Noul Testament.

Metoda constă din examinarea riguroasă, fraza cu fraza și cuvînt cu cuvînt a cîtorva pasaje care au fost expuse unei critici defavorabile; din această examinare rezultă că Noul Testament este o carte unică, prin coerență, limpezimea, bogăția și sinceritatea cea vie a expresiei. Aceasta nu e o caracteristică numai a uneia sau a două din scrierile care alcătuiesc Noul Testament; în diferite chipuri, această caracteristică aparține tuturor.

Și cînd auzi pe unii neisprăviti, cu liceul abia terminat, sau uneori doar cu patru clase, care nu-și cunosc bine, nici istoria țării lor, dar de unde să priceapă să facă examinarea unui document istoric, că vorbesc despre Biblie că nu e adevărată, o ironizează, spun că numai prostii mai cred. Nu e bine să rîzi de ei,

ci mai degraba sa-i compatimesti. Si nu e bine sa te apuci la discutii, la cearta de vorbe cu ei, ci mai degraba sa te rogi pentru ei.

W. F. ALBRIGHT, eminent arheolog contemporan, în cartea sa "Archeology and the religion of Israel" 1942 pag. 176 zice: "Nu mai exista nici o îndoiala ca arheologia a confirmat istoricitatea substantiala a istorisirilor Vechiului Testament".

Sir FLINDERS W. M. PETRIE, profesor Universitar mare specialist în arheologie.

În primavara anului 1937, în timp ce facea sapaturi arheologice în Palestina, a fost vizitat la Ierusalim de catre teologul David L. Cooper. Acesta spune în cartea sa: "What man must believe?" Los Angeles 1943 pag. 55, cum l-a întrebat daca în timpul cercetarilor a descoperit ceva, care sa discrediteze Scripturile, la care barbatul de stiinta a afirmat ca nu a gasit nimic, care sa-i cauzeze vreo îndoiala si a adaugat urmatoare observatie:

"Profesorii de catedra din Universitati si alte Institute de învățământ, care nu au fost niciodata în câmpul cercetarilor, nu au facut niciodata sapaturi, sînt singurii care se îndoiesc de relatarile biblice; dar cei ce au cercetat în mod real si au scos la lumina trecutul, sînt convinsi de exactitatea Scripturilor."

JEAN REVILLE, într-un eseu publicat în "Revue des deux Mondes" 1864, spune: "Într-o zi, la o întrunire, a fost pusa problema: ce carte ar fi mai bine sa ia cu el în celula, un om care a fost condamnat pe viata, daca i s-ar permite sa ia o singura carte.

La întrunire erau catolici, protestanti, filozofi si chiar materialisti. Toti au fost de acord ca ar alege numai BIBLIA."

HEINRICH HEINE, poet evreu, convertit la crestianism declara: "Luminarea mea o datorez pur si simplu unei carti. Unei carti? Da. Ba înca este o carte veche, simpla, modesta, ca si natura si naturala ca si aceasta. O carte care are înfatisarea obisnuita si lipsita de pre-tentii, ca soarele care ne încălzește, ca pâinea care ne hraneste. O carte care ne priveste cu atîta încredere si bunatate, ca o lumina... Si aceasta carte se nu-meste scurt si cuprinzator, "CARTEA BIBLIA". Pe drept se numeste ea si Sf. Scriptura.

"Cine a pierdut pe Dumnezeu sau, acela îl poate gasi din nou în aceasta carte si cel ce nu l-a cunoscut niciodata, acela gaseste aici adierea Cuvîntului Dumnezeu."

"Evreii, .care îndeobste tin mult la lucrurile scumpe, își dadeau foarte bine seama de ceea ce faceau, cînd, la arderea celui de al doilea Templu al lor din Ierusalim, lasara sa li se distruga obiectele de aur si de argint, care serveau la jertfe, candelabrele si candelule, ba chiar si pieptarul marelui Preot, cu deosebitele lui pie-tre pretioase si scapara din flacari numai Sfînta Scriptura. Aceasta facea bogatia Templului si slava Domnului, flacarile n-au mistuit-o."

SILVIO PELICO, mare scriitor italian, a spus: "BIBLIA este codul adevarat al sfinteniei si prin urmare al adevarului."

În cartea sa, "Închisorile mele" pag. 39 spune des-pre Biblie: "Cartea aceasta

dumnezeiasca, pe care o iubisem întotdeauna mult, chiar când credeam ca sînt necredincios, o studiam acum, cu mai mult respect decît oricînd... ea ma învata sa-L iubesc pe Dumne-zeu si pe oameni, sa doresc tot mai mult domnia drep-tatii, sa am groaza de nedreptate, sa iert pe cei ne-drepti..."

CHARLES DICKENS, mare romancier englez, într-o scrisoare adresata fiului cel mai mic, cînd acesta parasea patria, pentru a se duce în Australia, îi scrise: "Îti pun între carti un Nou Testament, din aceleasi mo-tive si cu aceeasi nadejdi care m-au calauzit sa scriu pentru tine cînd erai copil, pentru ca acesta e cea mai buna carte pe care a avut-o si o va avea lumea si pentru ca îti da cele mai bune reguli dupa care se poate conduce o fiinta omeneasca, care încearca sa fie sin-cera si constienta de datoria sa".

"Cînd au plecat ceilalti frati ai tai, am scris pentru fiecare cuvinte cum scriu acum pentru tine si i-am rugat pe toti sa se conduca dupa aceasta carte, fara a tine seama de interpretarile si nascocirile omenesti".

"Îti aduci aminte ca acasa n-ai fost plictisit cu practici religioase si formalitati seci... Vei înțelege cu atît mai bine acum adevarul si frumusetea religiei cres-tine, asa cum provine de la Cristos însusi si neputinta de a te abate de la adevarata religie, daca o pretuiesti cu smerenie si din inima..."

Iar cînd cineva l-a întrebat pe Dickens, care i se pare ca e cea mai patetica istorisire din toata litera-tura, acesta îi raspunse: "Pilda fiului risipitor."

JEAN JACQUES ROUSSEAU, faimosul orator, cuge-tator, scriitor si pedagog francez, în cartea sa: "Emil" - sau despre Educatie" editia 1839, tomul III, pp. 365-367, are cuvinte de toata frumusetea fata de Sfintele Scripturi.

El scrie: "Va marturisesc ca majestatea Scripturilor ma umple cu admiratie, dupa cum puritatea Evangheliei își are influenta ei asupra inimii mele.

"Rasfoiti lucrarile filozofilor nostri, cu toata pompa lor de dictiune, ce sarace, cît de dispretuit sînt, în comparatie cu Scripturile! E posibil oare, ca o carte atît de simpla si totodata atît de sublima, sa fie simpla lucrare a omului?

"E posibil ca personajul sacru a carui istorie o contine, sa fie un simplu om? Gasim ca El sa-Si fi asumat tonul unui sectar entuziast sau ambitios? Ce dulceata, ce curatie în comportarea Sa! Ce învataturi pline de har! Ce maxime sublime! Ce înțelepciune pro-funda în cuvîntarile Sale! Ce prezenta de spirit, ce sub-tilitate, ce potrivire în raspunsurile sale...!"

"Unde este omul, unde este filozoful care sa fi trait asa si sa fi murit asa, fara slabiciuni si fara împotrivre?... Da, daca viata si moartea lui Socrate au fost acelea a unui înțelept, viata si moartea lui Isus au fost acelea a unui Dumnezeu."

"Sa presupunem oare, ca istoria evanghelica e simpla fictiune? Într-adevar, prietenii mei, ea nu poarta nici un semn al fictiunii. Din contra, istoria lui Socrate, pe care nimeni nu se gîndeste s-o puna la îndoiala, nu e atît de bine dovedita ca aceea a lui Isus Cristos. O asa presupunere de fapt, ar îmbraca dificultatea numai în alte haine, fara s-o înlature, caci e mai greu de con-ceput ca un numar de persoane sa cada de acord sa scrie o asa istorie, decît ca unul singur le-ar fi furnizat materialul.

Autorii evrei erau incapabili de dictiunea ei si straini de morala continuta în Evanghelie. Semnele adevarului ei sînt atît de izbitoare si de neimitat, încît inventatorul ar fi un caracter mai uimitor decît eroul..."

DENIS DIDEROT, filozof ateu împreuna cu alti liberi cugetatori, a întocmit faimoasa "Enciclopedie" editata prin 1751, care e presarata cu germeii necredintei secolului al XVIII-lea.

A fost considerat ca ateu declarat pe fata, dar catre sfîrsitul vietii, spre înmarmorirea prietenilor sai, singurei sale fiice, el i-a facut parte de o educatie din Biblie.

Iar Stier în cartea sa "Reden Jesu" partea a VI-a pag. 496, ne relateaza urmatoarea întîmplare din viata lui Diderot: "Într-una din acele partide de seara a Baro-nului de Holbach, unde obisnuiau sa se adune cei mai celebri necredinciosi ai secolului, conversatia s-a în-dreptat liber, în modul cel mai hazliu spre presupusele absurditati, stupiditati si toate felurile de inconsistente ale Scripturilor Sacre. Filozoful Diderot, care nu a luat parte în discutii, deodata le-a pus capat prin urma-toarea remarca:

"De minune domnilor, de minune! Eu nu cunosc pe nimeni, nici în Franta, nici în alta parte, care sa fi putut scrie si vorbi cu mai multa arta si talent... Eu va pro-voc pe toti cîti sînteti aici, sa pregatiti o povestire asa de simpla si în acelas timp atît de sublima si atît de miscatoare, ca istoria patimilor si a mortii lui Isus Cristos, care sa produca acelasi efect, care sa dea senzatie pe cît de puternica, pe atît de simtita si a carei influenta sa fie aceeasi, dupa atîtea veacuri."

"Aceasta vorbire neasteptata i-a încremenit pe toti ascultatorii si a urmat o lunga tacere."

J.W.GOETHE, mare poet, gînditor si om de stiinta german, unul din cei mai distinsi barbati ai literaturii universale, a zis: "BIBLIA nu este o carte nationala, ci cartea natiunilor. Ea este o carte ce va trai vesnic, pentru ca atît cît va fi lumea, nu se va gasi nimeni care sa se ridice si sa spuna: "Eu o pricep în tot amanuntul si în tot cuprinsul ei."

"Eu personal iubesc si pretuiesc BIBLIA, caci aproape numai ei îi datorez toata cultura mea morala. Istorisirile, învataturile, simbolurile, pildele ei, toate s-au întiparit adînc în mine si m-au înfluentat într-un fel sau altul. De aceea nu mi-au placut atacurile ne-drepte, batjocoritoare si rautacioase împotriva ei.

Am citit-o toata de mai multe ori... am citit-o si pe sarite si de la început si de la sfîrsit... Marea cinste ce se da Bibliei de multe popoare si generatii, se da-toreaza valorii ei launtrice... Sînt încredintat ca Biblia e cu atît mai frumoasa, cu cît o citesti mai mult... Con-sider Evangheliile în totul adevarate, caci în ele exista o reflectie a sublimului, care emana din persoana lui Cristos."

Iar înainte de moarte cu 11 zile, a marturisit lui Eckerman urmatoarele: "N-are importanta cît va pro-gresa mintea omeneasca în cultura intelectuala, în stiin-tele naturii, în largime si în adîncime: ea nu va fi în stare niciodata sa se ridice deasupra demnitatii si cul-turii morale a crestinismului, asa cum straluceste în Evanghelii. Viata si puterea unui popor depinde de ati-tudinea pe

care a luat-o fata de BIBLIE."

MICHEL FARADAY, distins barbat de stiinta, fizician si chimist englez, fondatorul conceptiei despre câmpul electromagnetic, a descoperit benzenul, a descoperit fenomenul de inductie electromagnetica, a descoperit legea electrolizei, etc.... dar a fost si un bun crestin, un bun credincios.

În timp ce tinea prelegeri stiintifice, dadea si lectii biblice. Într-o zi fu gasit de un prieten al sau, cu capul plecat asupra Bibliei si cu ochii plini de lacrimi. Acesta îl întreba daca e bolnav. Nu, raspunse Faraday, ceea ce ma umple de tristete, este faptul ca oamenii ratacesc asa de mult, fara sa ia în seama aceasta Carte, care poate sa-i calauzeasca."

EULER LEONHARD, mare matematician si fizician elvetian, creatorul calculului variatiilor, a pus bazele teoriei ecuatiilor diferentiale, a elaborat cinematica si dinamica corpului solid, a pus bazele teoriei giroscopu-lui, etc., dar stiinta nu l-a facut necredincios, ci din contra, pe lînga alte lucrari stiintifice, pe la 1767 scrie cartea "Apararea revelatiei divine, fata de obiectiunile liber-cugetatorilor".

Deci, nu numai ca credea el, ci în chip deschis si documentat cauta sa apere credinta în revelatia divina.

Dr. N.C.PAULESCU, 1869-1931, profesor, fiziolog român, a facut cercetari importante asupra structurii splinei, asupra mecanismelor de producere a febrei, asupra fiziologiei normale si patologice, a pancreasu-lui endocrin, care-l situeaza printre principalii precur-sori în descoperirea insulinei. El spune:

"Evanghelia Domnului Isus Cristos, e suprema treapta a stiintei. Nu numai ca cred în Dumnezeu, dar stiu ca este Dumnezeu."

EDMOND BARKE, mare barbat de stat englez si orator fara pereche, a declarat: "Toata viata mea am citit Biblia, dimineata, la prînz si seara. Obiceiul acesta mi-a fost de mare folos."

Dr. HOWARD A. KELLY, profesor la Universitatea "John Hopkins" o autoritate în materie de radium si herpetologie, chirurgie si ginecologie, cunoscut în lu-mea întreaga, si-a format obiceiul ca seara dupa cina, sa nu mai citeasca nimic altceva decît Biblia.

Iata ce spune el:

"O credinta crestina bine definita este singurul lucru cu adevarat important în viata. Si aceasta în sens literal. Ea este mult mai importanta decît oricare pro-fesiune, decît oricare cercetare stiintifica, decît oricare activitate umana.

Experienta mea mi-a dovedit ca Biblia este un Cu-vînt viu, Cuvîntul lui Dumnezeu, care mi se adreseaza mie si tuturor oamenilor care o citesc, tot asa de per-sonal, ca si cum mi se adreseaza mama mea în scri-soarea pe care o primesc de la ea. În acelasi timp, Biblia contine propria sa aparare si nu are trebuinta de nici un apologet sau aparator."

ISAAC NEWTON, mare matematician, fizician si astro-nom englez a relaizat formula binomului, care-i poarta numele, a studiat dispersia luminii, a inventat telescopul cu oglinda, a adus contributi la fundamentarea mecanicii, a

descoperit legea atractiei universale, etc. E unul din cei mai cunoscuti oameni de stiinta.

Cu toate ca a ajuns asa departe în stiinta si atât de renumit, el a ramas pîna la moarte un zelos cititor al Bibliei, pe care o considera adevaratul Cuvînt al lui Dumnezeu.

Pe monumentul lui din Westminster, se afla urmatoarea inscriptie: "Interpret sîrguincios, întept si co-rect, al naturii si al Sfintelor Scripturi. Prin filozofia sa, el a afirmat maretia lui Dumnezeu cel Atotputernic, iar prin caracterul sau, exprima simplitatea evanghelica."

În legatura cu proorociile Scripturii el spune: "Dum-nezeu a dat profetiile nu spre a satisface curiozitatea oamenilor facîndu-i sa vada mai dinainte lucrurile care urmeaza, ci pentru ca dupa ce s-au împlinit sa poata fi interpretate prin evenimente si astfel Providenta Sa, nu a interpretului, sa fie aratata lumii.

CHRISTOPH M. WIELAND, mare poet si scriitor german, sceptic si ironic, comparat de unii cu Voltaire al Frantei, a avut o întîlnire cu Napoleon la Weimar. În timpul conversatiei, ajungînd sa vorbeasca despre Bib-lie, despre Cristos, Napoleon îi zise în soapta: "De altfel mai ramîne o mare întrebare, daca Cristos a trait într-adevar." Fara nici o sovaire poetul îi raspunse cam caustic: "Stiu ca sînt unii prosti care se îndoiesc de aceasta," si adauga sarcastic: "Dar aceasta ar fi o prostie tot atât de mare, ca si cînd cineva s-ar îndoii ca Iuliu Cezar a existat, sau ca Majestatea Voastra, traies-te, Sire!"

NAPOLEON BONAPARTE, împaratul Frantei, într-o zi la un banchet, ceru Arhiepiscopului de Milano sa-i dea cel mai scurt posibil argument în favoarea Bibliei si a religiei revelate.

Acesta se multumi sa arate în tacere cu degetul pe Maresalul Massena, care era evreu. Mai tîrziu Napoleon a devenit un sîrguincios cititor al Bibliei.

În 19 martie 1817 a fost gasit de O'Meara citind Noul Testament în franceza. Acesta îi spuse ca unii au parerea despre el ca e necredincios. Napoleon rîse si îi raspunse: "Totusi nu e adevarat, eu sînt departe de a fi ateu. Omul are nevoie de ceva minunat. E mai bine pentru el sa caute acest lucru în religie, decît la domnisoara Normandie (o ghicitoare renumita din Paris)".

Iar altadata a afirmat: "Evanghelia are o virtute as-cunsa, ceva ce lucreaza cu putere, o caldura care în-rîureste mintea si patrunde totodata si inima. Evanghe-lia nu este o carte, ci o fiinta vie, cu o activitate proprie, care învinge tot ce i se împotrivesc. Iata-o aici pe masa aceasta, Cartea Cartilor (o arata el cu respect) nu voi simti oboseala citind-o si înca în fiecare zi cu mare placere. Sufletul încîntat de frumusetea Evanghe-liei nu-si mai apartine siesi, Dumnezeu se face totul Stapîn pe el; El îi conduce gîndurile si puterile. Un asa suflet este cu totul al lui Dumnezeu."

WOODROW WILSON, fost presedinte al S.U.A. la sfîrsitul primului razboi mondial, a spus despre Biblie urmatoarele: "Datorita citirii regulate a Bibliei, am pri-mit prin bunatatea lui Dumnezeu, ajutorul necesar care mi-a îngaduit sa trec printr-o serie lunga de mari încercari, fara a slabi. Sînt 14 ani de cînd am luat

acest obicei si nu-l pot recomanda de ajuns tuturor. Dar trebuie sa citim sub privirea lui Dumnezeu si cerîndu-I ajutorul, ca sa patrundem gîndurile Sale. Deplîng pe cei ce nu citesc Biblia zilnic. Se lipsesc astfel de un izvor nesecat de putere spirituala."

W. GLADSTONE, barbat de stat englez, fost prim ministru în vre-o patru rînduri, scrie urmatoarele în prefata unei editii populare a Bibliei: "În singuratatea unei odaite, în linistea noptii, pe patul de suferinta, în fata mortii, pretutindeni Sfînta Scriptura sta alaturi de noi; cuvintele ei vindeca si alina, îndrepteaza si îndru-meaza, întaresc si dau îndemn spre tot ce e bun. Mai mult chiar, în învalmaseala Statului, a comunei, a tribu-nalului, a strazii, sau a pietii, cînd desteptarea poftelor, a pornirilor egoiste, a afacerilor, pare a pune stapînire deplina pe orice gînd al fiecarui suflet, chiar si atunci, tocmai atunci se aude glasul Sfintei Scripturi dulce si potolitor, si unul sau altul din cuvintele ei da aripi sufletului încît el îsi ia zborul ca o porumbita si îsi ga-seste pacea."

JOHANN H. PESTALOZZI, mare pedagog elvetian, gînditor si scriitor deosebit de înzestrat. El a fost unul care s-a adaptat la izvoarele Bibliei. Cînd i-a murit sotia, cu Biblia în mîna, vorbea cu ea, ca si cum ar fi fost vie:

"Cînd toti ne ocoleau, cînd boala si saracia ne pri-cinuiiau dureri amare, cine ne-a întarit atunci? Apoi puse o Biblie pe pieptul sotiei si continua: "Din izvorul acesta am primit si tu si eu, curaj si pace!"

FR. COPPEE, supranumit poetul umilitilor, marturi-seste:... "Saptamîni si luni, cît am stat în pat, am trait cu Evanghelia. Încet, încet, fiecare verset din Evanghe-lie a ajuns sa fie viu pentru mine. În toate versetele am vazut stralucind adevarul ca o stea si l-am simtit palpitînd în mine ca o inima.

Cum n-as crede în minuni, dupa ce a savîrsit Cartea aceasta în mine însumi? Ochiul meu era orb fata de lumina credintei, iar acum o vede în toata maretia ei. Sufletul îmi era surd la Cuvîntul lui Dumnezeu, iar azi sufletul mi se ridica spre cer, în avîntul dragostei. Spiri-tele necurate de care eram stapînit, au fost alungate pentru totdeauna..."

LABOULAYE, scriitor si gînditor francez se destainuieste: "Dupa ce am strabatut diversitatea de sisteme filozofice, obosit si abatut, ca un om coplesit de un vis penibil, deschid Evanghelia: mi se pare, ca si cum as iesi din imperiul umbrelor, pentru a intra în regatul adevarului."

"Acest limbaj familiar, care mi-a fermecat copilaria, ma uimeste prin adîncimea lui. Vad si simt în el o stiinta care depaseste cu mult toate conceptiile ome-nesti. Dupa nouasprezece veacuri, întelepciunea vea-cului ne duce îndarat la îndoielile unei lumi care se sfîrseste: dupa nouasprezece veacuri Cristos ne vor-beste de Dumnezeu, de suflet, de mîntuire, de libertate, de datorie, de dreptate, ca si cum ar auzi glasul nostru emotionat, ca si cum ar raspunde la strigatul inimii noastre nelinistite."

RUDOLF WAGNER, unul din cei mai vestiti anato-misti si fiziologi, spune în cartea sa "Lupta pentru suflet": "Cea mai minunata însusire a Scripturilor este fara îndoiala puterea cu care încredinteaza pe cei ce se adîncesc în ea cu toata

sinceritatea si evlavie, ca obîrsia ei nu poate fi decît dumnezeiasca..."

JOHANN HEINRICH VON MADLER, mare astronom, cînd se muta într-o casa noua, lua Biblia si zise: "Înainte tuturor celorlalte carti, Cartea aceasta trebuie sa fie în casa mea" si el însusi o duse în casa noua.

Dr. GOTTHILF HEINRICH VON SCHUBERT, consilier si profesor la München, doctor naturalist, filozof, psiho-log si scriitor, în cartea sa "Lucruri noi si vechi din domeniul psihologiei" spune: "Cuvîntul acela necunoscut de cei înțelepti, are în el cea mai mare înțelepciune. Stiinta care cerceteaza fara întrerupere, de pilda Geognozia si cauta patrunderea tot mai adînc în mitologie si limbile popoarelor, a ajuns la rezultate uimi-toare si totusi ele nu ne spun altceva decît ceea ce ne spune Biblia. Nu e în firea noastra însetata si cu multe nevoi, nici o trebuinta, nici o pornire pe care studiul adîncit al acelei carti sa n-o fi trezit, dezvoltat si mul-tumit. Si tocmai un astfel de imbold multilateral al puterilor omenesti, pare ca este cea mai de seama tinta a Cuvîntului revelat: "Sa lumineze nu numai partile sim-turilor întunecate, ci si pe acelea ale cunostintelor limpezi si adînci..."

FR. BETTEX, pastor german, scrie: "BIBLIA! O carte într-adevar cum nu e alta. Urîta si prigonita, ca nici a alta carte, ea totusi e indistructibila. Ea e în același timp si dispretuita si venerata, luata în rîs si foarte stimata, declarata moarta si totusi plina de viata. Împarati, regi si pontifici puternici nu au crutat nici o osteneala si nu s-au dat în laturi de la nimic ca s-o poata nimici. Înțeleptii si învatatii au combatut-o cu sudoarea pe frunte si acum cînd stiinta si critica cred ca au distrus-o, ea se raspîndeste cu o iuteala uimitoare în sute de limbi, în milioane de exemplare în lumea întreaga, se citește si se propovaduieste de la un pol al pamîntului, pîna la celalalt. Pentru credinta în ea, negrii primesc sa fie arsi de vii, armenii si chinezii sa fie torturati pîna la moarte. Ei, voi, înva-tatilor si criticilor, scrieti o carte ca aceasta si atunci vom crede în voi."

"BIBLIA este un pom al vietii, printre ale carui ramuri urias si vesnic verzi, adie cînd dulce, cînd cu putere, vîntul ceresc, un pom cu roade care aduce sîntenie, putere, sanatate, viata de veci, celor atinsi de otrava pacatului.

"Ea este o carte îngrozitoare si placuta, plina de o cereasca pace, care întrece orice pricepere, plina de tunetele si trznetele lui Dumnezeu cel Atotputernic, care zdrobeste popoarele, cum sfarîma olarul oalele sale, si înainte caruia ele sînt ca o picatura de apa într-o vadra. E plina de cele mai delicate si placute mîngîieri si fagaduinti ale unui Dumnezeu care hranes-te pasarile vazduhului, numara perii capului si da sana-tate copilului pentru care se roaga cu lacrimi o sar-mana mama. O carte care dezleaga cu vorbe simple cele mai adînci probleme ce au framîntat omenirea de cînd exista, care da raspunsuri copilului si se joaca cu înțelepciunea înțeleptilor; o poezie si o epopoe im-punatoare, care cuprinde totul în sine, atît de înalta si totodata atît de profunda, cum nu e nimic din tot ce s-a scris între oameni..."

Marturiile oamenilor mari sînt multe, dar ma opresc aici. Cred ca acestea sînt destule ca sa ne faca sa în-telegem ca nu numai prostii cred ca Biblia e adevarata,

ci si savantii.

Daca nu crezi, nu fii lenes, ci straduieste-te sa ai dovezile contrare adevarului. Spre a o combate trebuie sa o citesti si daca vei fi sincer, vei sfîrsi crezînd în ea.

Într-o zi, în timp ce calatorea cu trenul, generalul englez Lew Wallace, un înversunat dusman al credintei, îl întîlni pe colonelul Robert Ingersoll, un ateu bine-cunoscut. Amîndoi în discutii au început sa ridiculizeze crestinismul si Biblia.

Deodata, Ingersoll fixa pe general si-i lansa provo-care: "D-voastra sînteti inteligent si aveti o înalta cul-tura. Pentru ce nu scrieti o carte spre a arata ca crestinismul e absurd si ca Isus Cristos nici nu a existat?" O atare carte ar avea un mare succes!"

Dorinta generalului Wallace de a deveni cît mai celebru, l-au facut timp de cîtiva ani sa adune material împotriva Bibliei si a lui Cristos. În fine, s-a apucat sa scrie. Cînd a ajuns pe la capitolul patru, a început sa-si dea seama ca Isus Cristos a existat în mod real. Dobîndi apoi certitudinea ca El a fost ceva mai mult decît un personaj istoric.

Si în vîrsta de cincizeci de ani generalul Wallace, pentru prima oara în viata sa, a îngenunchiat pentru rugaciune si a cerut ca Isus Cristos sa fie si Mîntui-torul sau personal.

Bogatul material adunat n-a fost lepadat. El revizui primele patru capitole si le completa dînd lumii cartea "BEN-HUR", care a pasionat pe mii de cititori din lu-mea întreaga.

Faca Domnul lumina si în mintea si inima ta, cu privire la Biblie si atunci si tu vei repeta cuvintele Domnului Isus: "CUVÎNTUL TAU ESTE ADEVARUL!"

X. MARTURIA PERSONALA (Faptele apostolilor 8:26-39)

CARTEA aceasta pe care o avem în mîinile noastre, am cautat sa vedem daca e adevarata.

Nu fiecare are la îndemîna documentele arheolo-gice. Nu toti cunoastem continutul lor. Tot asa si cu celelalte marturii. Dar aici e o marturie în mii de exem-plare. O marturie pe care poate sa o aibe fiecare. E marturia personala.

O poate avea omul învatat, savantul; si o poate avea analfabetul. O poate avea cel încaruntit, gîrbovit de povoara anilor si o poate avea tînarul în fragezimea vîrstei lui. O, cum as vrea sa-ti dai seama ca BIBLIA e adevarata! Sa poti avea si tu marturia aceasta.

PROBA INTERIOARA

Marturia personala depaseste pe toate celelalte marturii. Toate celelalte marturii sînt seci, uscate, fara viata, marturia aceasta e plina de vigoare. Marturia ceasta e Cuvîntul Sfînt, facut trup, care locuieste în noi plin de har si de adevar.

E mare deosebire între o pictură, care reprezintă un câmp cu pomi cu fructe, verdeata și flori, și realitate; pictura desfătează doar privirea, pe când realitatea te poate convinge nu numai de frumusețe, ci și de gustul fructelor, de mireasma florilor. Tot așa e o mare deosebire între dovezile culese din alte domenii și cea pe care o port în mine. Toate celelalte sînt tablouri, dar aici e realitatea.

Noi ne bucurăm cînd privim o fotografie de la cineva iubit, dar ne bucurăm mai mult, mult mai mult, cînd vine el însuși.

Celelalte marturii sînt cunostințe teoretice, aici e o cunostință experimentală, o cunostință pe care eu personal am probat-o. Așa cum a spus altădată Toma că vrea să pună degetul în rana cuielor, iar cînd a pus a strigat: "Domnul meu și Dumnezeu meu!" așa e și marturia aceasta. Ea tîsneste din adîncul ființei.

Toma auzise că Cristos a înviat, dar convingerea personală a fost aceea care l-a proclamat pe Cristos ca Domn.

De data aceasta, aș vrea să apropiez CARTEA această mai mult de noi și sufletul nostru. CARTEA aceasta pe care o avem în casele noastre și pe care unii o citesc așa de rar, o pretuiesc așa de puțin, aș vrea să vă dati seama că ea are o deosebită valoare. Ea a fost pretuită de vaduva saracă, care în vreme de prigoana cruntă, o citea pe furis, la lumina unei lumanări, cu ușă zăvorâtă, ca nu cumva să o gasească cineva că citește în ea.

Cartea aceasta a fost citită de sarac în coliba lui și a fost citită de împărați în palatele lor.

Rudolf Wagner, un vestit anatomist și fiziolog, ce a trăit între anii 1805-1864, în cartea sa, "Lupta pentru suflet" spune: "Cea mai minunată însușire a Scripturii este, fără îndoială, puterea cu care încredințează pe cei ce se adîncesc în ea cu adevărată seriozitate și evlavie, că obîrsia ei nu poate fi decît dumnezeiască.

Iar vestitul barbat al credinței, Georg Müller, care a fost supranumit "Părintele orfanilor" și care prin în-durarea lui Dumnezeu a fost folosit ca să crească mii și mii de orfani în clădirile pe care le-a ridicat pentru scopul acesta, spunea odată așa: "Deși am citit de vreo 100 de ori Cuvîntul lui Dumnezeu, îl citesc și acum tot cu aceeași plăcere ca adîncioara."

Pentru el, Cuvîntul Sfînt era mereu proaspăt, avea gust, mereu îl atragea.

Cum e Cuvîntul lui Dumnezeu pentru tine? E adevărat? Ți este plăcut? Ai tu în tine proba că Biblia e adevărată?

Ca să-ți poți da seama că ai sau nu ai proba această, vreau să-ți arăt cum să te încerci pe tine însuți. Oamenii care poartă în ei marturia că Biblia e adevărată, au bucuria mîntuirii în sufletul lor, ca și fămolenii. Bucuria aceasta e probă categorică că Biblia e adevărată.

BIBLIA e ca un ghid, ca un îndrumător. Noi - eu și tu - suflete pornite pe călătoria păcatului, am rătăcit, ne-am departat de Dumnezeu și de tot ce e sfînt, am ajuns în întuneric, eram prăbușiți în păcate și fărâșeli.

Din starea noastră de prăbușire, nimeni nu se gasea să ne scape. Într-o zi însă, cuvintele acestei cărți ne-au îndrumat spre Cristos. BIBLIA e cartea care îl prezintă pe Cristos. El e prezentat pe toate paginile ei. Proorociile, tipurile,

simbolurile, sarbatorile, îngerii, apostolii, evanghelistii, Duhul Sfânt si Dumnezeu, ni-L prezinta pe CRISTOS:... "Caci nu este sub cer, nici un alt NUME, dat oamenilor, în care trebuie sa fim mîntuiti..."

Deci, fie ca citesti în Vechiul Testament, fie ca ci-testi în Noul Testament, Îl poti gasi pe El. Cartea aceas-ta te îndruma la El. Ea e steaua calauzitoare spre El. Si asa cum magii s-au bucurat cînd au vazut din nou steaua, asa sufletul meu, asa sufletul a mii de per-soane, a tresaltat cînd a auzit glasul Evangheliei. Una din cîntarile noastre spune:

"Din Cuvîntul Domnului cunosc,
Astazi, ca eu sînt un pacatos,
Si în locul meu muri Cristos,
Pe Golgota..."

BIBLIA îmi îndruma privirea la Golgota. Acolo Cel ce a murit a fost un neprihanit, asezat între tîlhari. Cel prea sfînt a fost facut pacat, a fost încarcat cu povara nelegiuirilor noastre, ca noi sa fim mîntuiti. Acolo la Golgota, asa cum spune apostolul Pavel: "A sters zapisul cu poruncile lui, care statea împotriva noastra si ne era potrivnic, l-a nimicit pironirdu-l pe cruce" (Coloseni 2:14) Acolo ne-a iertat toate greselile.

Se spune despre Carol al V-lea, ca datora o suma enorma de bani unui mare negustor Fugger. Cînd era termenul sa restituie suma, împaratul s-a dus la ne-gustor sa-i ceara pasuire, amînare înca pe un timp.

Negustorul, cînd a vazut ca împaratul a venit la el sa-i ceara amanarea, a luat zapisul, s-a dus de a deschis usa sobei si a spus: "Împarate, uite zapisul!" si l-a arun-cat în foc. Asta a însemnat ca nu da pasuire, ci iertare de toata datoria.

Pe Golgota asa a facut Dumnezeu. A pironit vina pacatului meu si azi eu sînt iertat.

Cartea aceasta ma îndruma la Calvar. Eu am avut o zi cînd am primit aceasta îndrumare. Ascultînd, m-am apropiat de Cristos Domnul si El m-a Mîntuit. Ce zi scumpa a fost aceea! Nu o voi uita niciodata!

Orbul vindecat de Domnul spune: "Eu una stiu: Am fost orb si acum vad." Aceasta e marturia tuturor ce-lor ce s-au apropiat de cruce. Stiu ca am fost pacatos, dar acum sînt salvat.

"Eu nu stiu azi ce slavi sînt colo sus,
Dar stiu atît, ca m-a scapat Isus.
Sufletul meu prin moarte-I la Calvar,
Primi iertare, viata-n dar..."

Chiar daca nu cunosc destul de bine viitorul, eu cunosc trecutul si stiu ca am fost scapat de Mîntui-torul meu scump.

Aceasta bucurie am primit-o atunci si-o port mereu în mine. Apostolul Pavel

spune fratilor din Tesalonic, carora li s-a vestit Cuvântul "nu numai cu vorbe, ci cu putere, cu Duhul Sfânt și cu o mare îndrîzneală" ca au calcat pe urmele Domnului, întrucît, zicea el, "ati primit Cuvântul în multe necazuri, cu bucuria care vine de la Duhul Sfânt..." (1 Tesaloniceni 1:5-6).

Biserica lor a fost înfiintata în mijlocul prigoanelor, dar fratii s-au bucurat nespus. Bucuria aceasta prove-nea de la Duhul Sfânt. Tocmai contrastul acesta: pri-goane, bucurie, face sa fie mai izbitoare proba, ca Biblia e adevarata. Toate conditiile înconjuratoare sînt protivnice și tu totusi te bucuri.

E exact asa cum ceruse Ghedeon semnul: "Daca numai lîna va fi acoperita de roua și tot pamîntul va ramînea uscat, voi cunoaste ca vei izbavi pe Israel prin mîna mea, cum ai spus." Iar a doua zi zice: "Nu-mai lîna sa ramîna uscata și tot pamîntul sa se acopere cu roua..."

Asa e viata celui ce s-a apropiat de Cel rastignit. Dupa pocainta are mai multe greutati, necazuri, e batjocorit de toti, dar el se bucura ca niciodata înainte. Jertfa crucii îl face sa cînte:

"O, jertfa-Ti glorioasa ne arata deslusit,
Cît lumea pacatoasa de mult Tu ai iubit.
Tu M-ai iubit pe mine, pe toti Tu ne-ai iubit,
Si-n locul nost' mai bine sa suferi ai primit."

Un tînar, într-o seara, se afla sub o poarta unde intrase cu pistolul în mîna și voia sa-si traga un glont în tîmpla, sa termine cu viata aceasta. Era un baietan-dru de 17 ani și în timp ce se pregatea sa-si descarce pistolul, a auzit sus la etaj, unde era o casa de ruga-ciune, ca au început o cîntare. El s-a oprit, si-a vîrît pistolul în buzunar și a urcat sa auda cîntarea, urmînd a se sinucide dupa aceea. Dupa terminarea cîntarii, pre-dicatorul a citit pilda fiului risipitor. În seara aceea Evanghelia a avut harul binecuvîntat sa daruiasca acestui suflet naufragiat, salvare. Si tînarul acesta care ajunsese sa recunoasca dragostea Tatalui, ce e gata sa-si pri-measca fiul ratacit, si-a consacrat viata lui Cristos.

A renuntat la sinucidere, gasise viata și a jertfit-o lui Dumnezeu. Din el a devenit "baiatul predicator", despre care unii ati citit, ca o saptamîna întreaga, seara de seara, a predicat din textul: "Fiindca atît de mult a iubit Dumnezeu lumea, ca a dat pe singurul Sau Fiu, pentru ca oricine crede în El, sa nu piara ci sa aibe viata vesnica..."

Bucuria aceasta a mîntuirii clocotea în sufletul lui Moorehouse și Moody, care îl ascultase a zis: "Am ramas uimit ascultîndu-l pe Moorehouse vorbind despre aceasta dragoste."

Moody care era și el predicator spunea: "Nicio-data pîna atunci nu mi-am dat seama ca Dumnezeu iubeste asa de mult pe un pacatos." Proba aceasta pe care o are un suflet mîntuit, prin bucuria launtrica, e dovada ca BIBLIA e adevarata.

Cînd un suflet primește mîntuirea aceasta mare, la care îl îndreapta Biblia, s-ar putea sa nu se bucure? Înainte de a se apropia de cruce, oamenii au o idee

vaga despre Dumnezeu, unii nici nu-L cunosc. Si nu-L cunosc pentru ca niciodata n-au cautat, sa-L cunoasca.

Scriitorul nostru George Cosbuc zicea:... "Ca sa-L auzi pe Dumnezeu, întii trebuie în tine sa taca toate."

Apropiindu-te de crucea Domnului Isus, ajungi sa cunosti ca Dumnezeu exista si iubeste pe cel pacatos. Cel ce a ajuns sa se apropie de Cristos Domnul, sa primeasca mîntuirea, sa-L cunoasca pe Dumnezeu prin Cristos, prin jertfa crucii, a ajuns sa posede cea mai puternica dovada pentru el ca BIBLIA e adevarata.

În cartea, "Jean Barois" e tratata viata unui necredincios ateu, care fiind director al unei publicatii numite "Semanatorul", a publicat articole în serie împotriva credintei în Dumnezeu.

El a fost casatorit si a avut o fetita, dar nu dupa mult timp s-au despartit, sotia plecînd cu fetita.

Pe la vârsta de 18 ani, ea a facut o vizita tatalui. În timpul acesta, tatal a dat fetei mai multe volume din revistele lui legate pe ani. Ziua fiind singura acasa, fata le-a citit. Dupa vreo trei saptamîni, într-o zi începu discutia asupra credintei si el o întreba: "Ai citit: "De ce nu trebuie sa credem"? Sînt opt articole succesive."

Si Maria îi spune: "Da!" „Dar asta: "Dogma în fata stiintei?" si cealalta "Originile comparate ale religii-lor"? „Da!” „Le-ai citit toate cu atentie? N-ai avut impresia ca ceea ce ti se paruse adevarat pîna acum s-a prabusit?”

Si fata îi raspunde: "Bine tata, dar daca certitudinea mea ar fi la cheremul unor obiectii oarecare, n-ar mai fi o certitudine." Ea avea o siguranta. Apoi continua: "Cînd cineva a simtit ce am simtit eu, tata... nu stiu cum sa spun... am simtit însasi prezenta lui Dumnezeu. Un Dumnezeu care patrunde în suflet, care umple de dragoste si de fericire. Cine a simtit asa ceva, fie numai o singura data în viata, pentru cine a simtit asta, toate rationamentele pe care le construiesti pentru a-ti dovedi d-tale însuti ca n-ai un suflet nemuritor, ca sufletul acesta nu e farîma din Dumnezeu, toate aceste rationamente, tata..." Voia sa-l faca sa înțeleaga, ca toate nu valoreaza doi bani.

Si tînara a ramas credincioasa, caci avea pentru ea proba launtrica. Rationamentele teoretice s-au izbit de proba experimentală si s-au prabusit, iar la urma tatal ajunsese înfrînt. El, care scrisese o viata întreaga împotriva credintei, devine credincios în Dumnezeu.

Fratii mei, exista proba aceasta pe care trebuie sa o ai tu personal, care e mai scumpa decît toate celelalte, proba bucuriei mîntuirii în sufletul tau. Ai tu aceasta proba? Celelalte probe ca Biblia e adevarata, fara aceasta din urma, nu prea au mare valoare, pe cînd aceasta chiar fara celelalte e suficienta. Tu poti cînta:

"O, de-as avea eu limbi o mie
Si mii de buze sa cuvînt,

Pe tonuri mii, o armonie,
Spre Slava Celui pururi Sfânt.
I-asi multumi de ce-a facut,
Cu mine, fiul cel pierdut..."

O, voi toti care ati auzit îndrumarea Evangheliei si prin experienta voastra ati ajuns sa cunoasteti ca Bib-lia e adevarata, ati ascultat de ea si ati ajuns mîntuiti, plini de bucurie, voi posedati în voi marturia de nez-druncinat ca BIBLIA E ADEVARATA.

De aceea, multumiti-I lui Dumnezeu pentru Harul primit, traiti pentru Dumnezeu si marturisiti pe acest Dumnezeu, care ne-a dat o carte atît de binecuvîntata.

Iar voi, care n-ati avut pîna azi aceasta dovada, n-ati vrea s-o aveti acum? N-ai vrea ca tu personal sa experimentezi adevarul Bibliei? Dupa cum un om poate proba mersul de tren, care îi spune ca la ora cutare pleaca din Timisoara si la ora cutare soseste la Bucuresti, iar el mergînd la gara si urcîndu-se în tren, se convinge ca ce a fost scris în mersul trenurilor, e adevarat, în ce priveste plecarea de aici si sosirea acolo, asa si tu poti proba Biblia si te poti convinge chiar acum de ade-varul ei.

Ea îti spune ca Domnul Isus a zis: "Veniti la Mine, voi toti cei trudit si împovarati si EU va voi da adih-na..."

Tu esti trudit de atîta alergare pe cararile pacatului, tu esti obosit de povara neleguirilor tale. Vrei odihna? Ascuta Cuvîntul Domnului acum. Si daca nu împlineste ce a spus, sa nu-I slujesti. Dar daca îti da odihna, ascuta-L toata viata.

El a spus: "Pe cel ce vine la Mine, nu-l voi izgoni afara." Vino la El asa cum esti. Tu cel ce ai fost atras de placerile momitoare ale pacatului, tu cel ce ai risipit tot ce ai avut mai sfînt si esti acum în zdrente mur-dare ale faradelegii si necuratiei, tu care ai iubit des-frîul, tu care ai devenit stapînit de patima fumatului sau a betiei, vino la El acum.

Si din experienta ta, vei constata ca El te iarta, te primeste cu toata dragostea, exact asa cum spune Bib-lia. Si atunci bucuria mîntuirii, care va coplesi sufletul tau, va fi cea mai buna marturie ca BIBLIA E ADEVA-RATA. Fie aceasta experienta a ta acum.

XI. MARTURIA PERSONALA PROBE EXTERIOARE (1 Petru 1:14-25)

E BIBLIA ADEVARATA? În capitolul precedent, am cautat sa dau una din dovezile puternice, care nu poate fi contrazisa, marturia personala. Eu, pentru mine în-sumi, sînt martor ca BIBLIA a adevarata.

Chiar daca toata lumea ar tagadui-o, eu care am gustat bucuria mîntuirii, stiu ca ea e adevarata.

Ea a spus ca daca vin la Domnul Cristos, El îmi ia povara de pacate. Eu am

venit la El si am fost usurat si sufletul meu care fusese chinuit, a primit pacea, a primit bucuria aceea sfînta, pe care lumea nu o poate da.

Totusi aceasta proba, care e mare pentru mine, e reala; unii pot sa n-o creada. Ea e de domeniul launtru-lui. Pentru mine, ea ramîne de netagaduit. Altul însa, care nu a gustat asa ceva, nu o poate pricepe.

Eu spun unuia ca mierea e dulce, dar daca el n-a gustat niciodata miere, poate sa se îndoiasca ca e dulce. Am eu o alta dovada, afara de bucuria mîntuirii, sa-i pot adeveri, fara posibilitate de tagada, ca el sa trebuiasca sa recunoasca ca BIBLIA e adevarata? Am sau nu am? El spune ca bucuria mîntuirii e o stare emotiva, de moment, un fel de betie, ca ea e de domeniul fanteziei, deci nu vrea s-o creada.

1. Proba vietii înoite

Eu am o alta proba ca BIBLIA e adevarata, chiar mai mare decît bucuria mîntuirii. Ea e vazuta, e concreta, e izbitoare si nu se poate tagadui. E proba vietii înoite.

Viata e o realitate. Ea e vazuta, e simtita, e traita. O viata care a fost traita în pacat înainte, ajunge prin Cuvîntul BIBLIEI, a EVANGHELIEI, sa fie schimbata. Si asta nu se poate tagadui.

Domnul Isus, cînd tîlcuieste pilda semanatorului, spune: "Samînta este Cuvîntul lui Dumnezeu" (Luca 8:11).

În natura, noi stim ca samînta e buna pentru un timp, iar dupa un timp oarecare, unele dupa doi ani, altele dupa trei ani, îsi pierd puterea de germinatie.

E curios, atît ca forma, cît si ca greutate ramîne tot asa, dar ceva s-a pierdut, e puterea de germinatie. Ca sa vezi daca samînta e buna sau nu e buna o probezi. Proba o poti face fara aparatura speciala, ci simplu o pui în pamînt. Daca încolteste înseamna ca are putere de germinatie, daca nu încolteste înseamna ca samînta e moarta si nu are de unde sa rasara, ci putrezeste. Deci nu ai de unde sa culegi roada.

BIBLIA e Cuvîntul lui Dumnezeu, e samînta. Noi vom cauta sa-i facem proba aceasta, sa vedem daca are puterea de germinatie. Daca încolteste si aduce roada pe care o spune, înseamna ca e samînta buna, ADE-VARATA. Daca nu încolteste, atunci înseamna ca nu e adevarata.

În viata noastra, noi am avut o zi binecuvîntata cînd am primit samînta, Cuvîntul lui Dumnezeu. Si cu noi s-a petrecut ceea ce spune apostolul Petru în întîia episto-la 1:23..." Ati fost nascuti din nou, nu dintr-o samînta care poate putrezi, ci dintr-una care nu poate putrezi, prin Cuvîntul lui Dumnezeu, care este viu si care ramîne în veac..."

Credinciosilor din primul veac, apostolul Petru le spune: "Ati fost nascuti din nou". Astazi în al XX-lea veac, Evanghelia, Cuvîntul Domnului, a ramas cu aceeasi putere de germinatie în viata omeneasca, produce nas-terea din nou, schimbarea totala a vietii.

Prin Cuvîntul lui Dumnezeu, se produce o schim-bare în gînduri si

sentimente. În cea mai adîncă parte e ființei noastre începe schimbarea. De altfel oamenii nu ne cunosc gîndurile, nici sentimentele noastre, ci doar anumite manifestari.

Dar în taina aceasta ascunsă a omului launtric, se produce înnoirea. Si omul care a gîndit într-un fel, prin Cuvîntul Evangheliei, începe să gîndească altfel. Omul care a avut unele sentimente, unele dorinți, unele plăceri, ajunge să aibă cu totul altele.

Dumitru Cornilescu, traducătorul Bibliei, a fost un om care a crezut că există Dumnezeu, dar era necredincios, nu trăia viața pentru Dumnezeu, cu toate că făcuse teologia și devenise preot. În broșura: "Cum m-am întors la Dumnezeu și cum am spus și altora", el marturisește cum s-a produs înnoirea vieții sale.

Cuvîntul lui Dumnezeu a fost samînta. Întrucît traducerea Bibliei de Nisipeanu, precum și alte traduceri erau într-un limbaj arhaic, el s-a hotărît să facă o nouă traducere a Bibliei.

În timp ce făcea traducerea Bibliei, și-a văzut starea sa de pacatosenie, s-a întors la Dumnezeu, a fost născut din nou, devenind un om nou în Cristos. Pîna atunci viața sa creștină a fost formală, de atunci a devenit plină de vigoare, pîna atunci credea că există Dumnezeu, dar nu L-a iubit, de atunci a început să-L iubească cu toată ardoarea; pîna atunci nu avea o plăcere deosebită pentru Cuvîntul lui Dumnezeu, de atunci Cuvîntul i-a devenit hrană lui. Toate acestea, fără ca să fi auzit predici excelente, fără să fi fost influențat de alții, ci doar prin Cuvîntul lui Dumnezeu, prin BIBLIE.

În anul 1908, în orașul Manila din Filipine, un bărbat a fost angajat să traducă Biblia. Era necredincios. Cunoștea mai multe limbi, precum și limbile de bază ale originalului Bibliei și a fost însărcinat să facă traducerea.

În timp ce traducea, a ajuns la Evanghelia după Ioan 4 și s-a oprit la versetul 24 care spune: "Dumnezeu este Duh și cine se închină Lui, trebuie să I se închine în duh și adevăr."

În lumina acestui verset, el s-a verificat pe sine însuși și toată religia lui pîna atunci și a constatat că nu corespunde acestui adevăr. Religia lui era una formală, dumnezeii lui erau de lemn și de piatră. Atunci și-a zis că acesta e adevărul Dumnezeu și omul s-a întors la acest Dumnezeu.

Parinții și frații i-au fost împotriva. Au văzut că atitudinea lui e neschimbată, că nu mai merge cu ei la zeitățile lor păgîne și s-au făcut foc împotriva lui.

Știti însă ce a făcut? A dat fiecăruia cîte o Biblie. Nu a cautat să le vorbească, să-i lamurească, ci le-a pus Cuvîntul lui Dumnezeu în mîna. Și totuși au ajuns la aceeași convingere ca și el.

Ce înseamnă aceasta? Cuvîntul lui Dumnezeu e samînta care generează o viață nouă; schimbă și gîndurile și sentimentele.

Tertulian, un mare apologet creștin, într-o apărare adresată împăratului, căci erau vremuri de mari pri-goane, spunea așa:..."Noi ce am urît ieri, astăzi iubim și ce am iubit ieri, astăzi urîm..."

Ieri a iubit păcatul, astăzi a ajuns să urască păcatul. Ieri ura învățatura

crestinilor, azi a ajuns sa o iubeasca. Era deci o rasturnare în conceptia si sufletul lor.

Tolstoi spune el însusi în cartea "Religia mea" ace-lasi lucru: "Acum cinci ani am primit credinta. Am cre-zut doctrina lui Isus si întreaga mea viata a devenit transformata deodata. Ceea ce am dorit altadata, acum nu mai doresc si am început sa doresc ceea ce nicio-data mai înainte nu am dorit. Ceea ce altadata îmi parea drept bun, acum a devenit rau."

Ce înseamna aceasta? Nimic altceva decât schim-barea vietii. În el se petrecuse transformarea launtrica. Din contele renumit de altadata si cu titlu de mare scriitor, deodata se dezbraca de onoruri, se duce si apuca coarnele plugului si începe sa are holdele vadu-velor si ale saracilor. Cum? De ce asta? O criza spiri-tuala au spus unii.

Ea era însa o transformare a gândirii contelui. Din omul arogant de altadata, devine omul umil, folositor, pus în slujba altora. Schimbarea aceasta e produsul Cuvântului lui Dumnezeu.

Dar nu numai în gândire se petrece schimbarea. Si pe aceasta, fiindca e tot de ordin launtric, unii ar pu-tea-o pune la îndoiala. Dar gândirea si sentimentele nu pot fi zagazuite, ele se transforma în traire. Gândul de azi e fapta de mâine. Omul care în trecut a fost rau, devine bun, omul aspru, devine blând, omul betiv, devine om care nu mai bea.

Odata cineva spunea unui credincios: "Religia d-tale e de domeniul fanteziei, e o iluzie, atîta tot." "Cum ilzuie?" a întrebat el. "Daca m-ai cunoaste cine am fost eu, n-ai vorbi asa. Eu am fost betiv, am fost feroce, am sfârîmat sticla în dinti. E iluzie religia mea? Sa dea Dumnezeu iluzia aceasta la toti betivii, ca sa scape de patima care îi chinuieste. Nu era iluzie, ci realitatea vietii înnoite. Omul deve-nise altul în trairea lui.

Altul calatorea în tren. Lînga el se asezase un frate, care avea o servieta în care își pusese Biblia. Mergea într-o localitate ca sa vesteasca Cuvântul lui Dumnezeu. Celalalt a profitat de o clipa de neatentie a fratelui, a pus mîna pe servieta si a sters-o. Cînd trenul a ajuns în gara respectiva, fratele da sa ia servieta ca sa coboare, dar servieta nu mai era. Paguba nu era de servieta, ci de Biblia. N-avea ce sa faca, a coborît fara ea, dar s-a rugat: "Doamne fa-l sa se pocaiasca!"

Dupa cîtiva ani, primeste o scrisoare în care îi scria cam asa:... "Iubite frate... va înapoiez cu posta de azi BIBLIA dv. pe care am furat-o la data... din tre-nul... Multumesc lui Dumnezeu, ca furînd Biblia dv. am ajuns sa cunosc dragostea lui Dumnezeu si sa de-vin alt om, frate cu dv. Am tinut sa va înapoiez Biblia, caci stiu ca v-a fost scumpa, asa cum îmi e si mie azi, caci prin ea a ajuns sa cunosc mîntuirea. Eu voi cauta sa-mi gasesc alta. Va rog sa ma iertati, pentru fapta savîrsita..."

Ce l-a facut pe omul acesta, ca din hot sa devina om cinstit? Cuvântul lui Dumnezeu. Noi aveam aici printre noi, azi e în vesnicie, unul care în tinerete fa-cuse parte dintr-o banda de tîlhari de codru. Era solid, urias, nu se temea de

nimeni. Asta pîna într-o zi. Si omul a ajuns sa auda cuvîntul lui Dumnezeu, s-a pocait, devenind chiar vestitor al Evangheliei. Am petre-cut cu el aici. Ne-am rugat cu el aici. La cîtiva ani dupa pocainta, a mers ca predicator al Evangheliei în co-muna Rosia, pe valea Crisului. Acolo a fost arestat de seful de post si batut si el a rabdat, el care îl putea farîma în bucati.

Cum a ajuns tîlharul de codru sa fie rabdator? Prin Cuvîntul Evangheliei.

Fratii mei, aceasta e dovada palpabila, fara sa o poata tagadui cineva, ca BIBLIA e Cuvîntul lui Dumne-zeu.

Eu as vrea ca tu sa te convingi de adevarul acesta, sa ajungi tu însuti schimbat. În caminul tau sa fie pace si bucurie. În loc sa fii aspru, sa fii bun cu semenii tai.

Aceasta înnoire, Cristos Domnul e gata sa o faca în viata fiecarui pacatos, oricît de decazut, betiv, destra-balat, mincinos, bataus sau patimas ar fi. Si omul ruinat de toate faradelegile, putred în pacat, stricat pîna în maduva oaselor, a venit la Cristos, a îngenunchiat în fata Celui rastignit pe cruce, si-a predat viata Lui, asa rea, murdara si a devenit înnoit, schimbat cu totul.

Dintr-un om ce a fost un gunoi al societatii, a devenit un om cu o viata buna, scumpa, binecuvîntata, folositoare societatii. Aceasta datorita Bibliei. Ea e adevarata.

Te întrebi cum se poate trai aceasta viata noua în mijlocul lumii pacatoase? Da, e posibil. Deschideti, va rog, la Psalmul 119:9. Si altii au avut aceeasi întrebare: "Cum își va tinea tînarul curata cararea?" dar ni se da si raspunsul: "Îndreptîndu-se dupa Cuvîntul Tau." Tînarul care a ajuns sa se bucure de înoirea vietii prin Cuvîntul Sfînt, cauta apoi zi de zi sa se îndrepte dupa acest cuvînt.

Dr. Moffat, misionar în Africa, în calatoriile sale a ajuns într-un trib, unde a gasit o credincioasa. Nu era nimeni altul acolo crestin, nimeni pocait, doar ea sin-gura.

La întrebarea cum a devenit credincioasa si cum a putut sa reziste stricaciunii ani de zile, ea a scos un Nou Testament în limba germana, pe care-l primise înainte de a se pocai si a spus: "Cartea aceasta m-a învatat."

Cuvîntul ne înnoieste viata si el ne-o sfinteste. Dom-nul Isus se ruga în Ioan 17:17... "Sfinteste-i prin ade-varul Tau; Cuvîntul Tau este Adevarul..."

2. Proba statorniciei

Nasterea din nou e graitoare, dar unii o pun pe seama hotarîrii omului de a o rupe definitiv cu relele. Omul s-a convins ca e rau sa bea si nu mai bea. S-a convins ca nu e bine sa fumeze si nu mai fumeaza. S-a convins ca nu e bine sa traiesti în stricaciune, nici pen-tru el.nici pentru familie si s-a despartit de toate.

Deci, se pune pe seama puterilor firesti. Si cu toate ca omul marturisesti ca el n-a vrut si n-a putut face asa ceva, ci ca e lucrarea minunata a Cuvîntului, cel necredincios nu vrea sa creada. Marturia noastra e pentru noi suficienta. Noi stim ca a intervenit Cuvîntul lui Dumnezeu, care e viu si lucrator. Pentru cei ce nu vor sa o creada, avem proba credinciosiei pîna la capat.

Orice lucru, ca sa stii ca e bun, trebuie probat. O casa e cladita si pare buna si

frumoasa, dar Domnul Isus spunea ca atunci se dovedeste ca e buna, daca rezista vînturilor, furtunilor, suvoaielor.

Aurul e probat prin foc. Si tot asa si pentru viata crestina exista o proba a focului, ca toti sa vada ade-varul.

Chiar si cei mai înraiti dusmani ai crestinismului au trebuit sa recunoasca ca oamenii acestia, care au fost înoiti prin Cuvîntul lui Dumnezeu, nu au putut fi înfrînti.

În timpurile bune si cei formali si cei adevarati sînt împreuna, dar cînd vine proba focului, îi vezi ca se deosebesc.

În bine cînta cu noi, se si roaga, ca au învatat, cu toate ca în sufletul lor poate sînt un lup rapitor. Au interese, urmaresc poate scopuri mîrsave. Ei tin "nu-mai pîna la o vreme", cînd vine arsita dogoritoare a soarelui, ei se usuca.

De îndata ce se ivesc greutati, prigoane, s-a terminat cu credinciosia lor formala. "Ei au iesit din mijlocul nostru, dar nu erau dintr-ai nostri. Caci daca ar fi fost dintre ai nostri, ar fi ramas cu noi; ci au iesit ca sa se arate ca nu toti sînt dintre ai nostri" (1 Ioan 2:19). Deci asa ceva se petrecuse si în primul veac al crestinismului.

Unul facea pe credinciosul, se strecurase între ei ca sa vada ce vorbesc credinciosii, parca ei ar fi pus la cale rasturnarea statului roman. Cînd a venit vremea de prigoana, ceilalti au mers la moarte, dar el s-a retras si a disparut.

Proba statornicieii e numai la cei ce sînt adevarati credinciosi. În vremea buna multi se lauda ca si ei cred în Dumnezeu, dar daca li s-ar cere sa sufere pentru Dumnezeu, daca ar trebui ca credinta lor sa fie pusa în foc, sa fie pusa la încercare, atunci s-ar vedea ce fel de credinta au.

Acum eu pun problema: oamenii acestia, care ramîn statornici si sînt gata sa sufere orice, cui îi datoreaza statornicia lor?

Unei iluzii? Dar cine a fost vreodata gata sa sufere pentru o iluzie? Ati auzit de vreun asa caz? Oricît de frumoasa ar fi fost iluzia, în fata focului ea se risipeste, piere. La o întepatura de ac, ea dispare.

Dar credinciosii au ramas credinciosi statornici, nu la o întepatura de ac, ci la toate torturile, chiar la cele mai groaznice pe care le-a putut nascoci mintea ome-neasca în înfierbîntarea clocotitoare a urii, si nu s-au dat la o parte.

Statornicia e vazuta în voluntarismul acesta de a suferi. În timp ce falsii crestini se retrageau, cei ade-varati stateau cu fruntea sus si cînd erau întrebati spuneau fiecare în parte: ... "DA, sînt crestin!" Ba uneori se întîmpla ca unii, care nu erau prezenti la biserica cînd s-a facut arestarea, se prezentau de buna voie sa fie torturati.

Pe vremea lui Anius Antoninus, proconsul în Asia Mica, fiind prigoana, crestinii au dat dovada de mare curaj si s-au înfatisat atîta ca sa fie executati spre a deveni martiri, încît l-au speriat pe proconsul. Acesta executa pe cîtiva, iar celorlalti le striga: "Nenorocitilor, daca voi tineti atît de mult sa muriti, sînt funii si pra-pastii...!"

Voluntarismul acesta dovedeste ca BIBLIA e ade-varata. Caci daca omul nu

ar fi primit ce spune BIBLIA ca da Dumnezeu, cum credeti ca ar fi fost gata sa su-fere? Cum credeti ca ar mai fi fost gata sa-L asculte cu pretul vietii?

Gînditi-va asa fireste, va rog. Sînt doi prieteni. Unul spune celuilalt: "Tu sa asculti de mine si îti dau avan-taje, te fac sa traiesti bine, îti dau cutare înaltare în rang." Omul îl asculta dar celalalt îl pacaleste, nu-i da nimic din ce i-a promis. Se duce la el, sa-l scape de la necaz si acela nici nu-l ia în seama.

Iar peste putin timp ajunge luat la rost pentru prie-tenia cu acel om. Va întreb eu: din moment ce l-a înse-lat, nu i-a dat nimic, nu a vrut sa-l ajute cu nimic, mai ramîne acesta credincios celuilalt? Dar de unde? Din contra, va spune în gura mare: "Domnilor, m-a înselat, m-a pacalit, îmi pare rau ca am tinut la el." Se leapada de el ca de o zdreanta murdara. Asa au facut crestinii? Nu, ei au ramas credinciosi si în chip voluntar au fost gata sa sufere torturile oribile si chiar moartea. Aceasta arata ca ei au primit de la Dumnezeu ceea ce a spus BIBLIA ca le da.

Daca Cristos Domnul nu si-ar fi îndeplinit Cuvîntul dat, nici unul nu ar fi îndurat moartea de martir. Stator-nicia lor voluntara marturisesse ca BIBLIA e adevarata.

Unii dintre credinciosi, e adevarat ca au mai avut unele caderi în viata. N-au fost desavîrsiti, au mai avut cîte o alunecare. Pentru alunecare au fost pusi sub disciplina.

Disciplina din primul veac nu era cum o aplicam noi azi. Atunci era mai severa. Cel ce era pus sub disciplina pentru o abatere, nu avea voie sa intre în adunarea Domnului. Trebuia sa stea la usa si acolo sa-si plînga pacatele. Acolo, la prag, era locul lui. Si toti care veneau, îl vedeau si stiau ca e pus sub discip-lina, ca e pedepsit, iar el suferea ocară aceasta.

Acestia ca si psalmistul, puteau zice: "Eu vreau mai bine sa stau în pragul Casei Dumnezeului meu, decît sa locuiesc în corturile rautatii ..." (Psalm 84:10).

Si au ramas acolo la prag, pîna ce biserica a fost gata sa-i primeasca. Cum esti batut, esti lovit de ai tai si nu esti gata sa te lepezi? Va întreb: "Ramîneau ei acolo daca nu ar fi primit harul fagaduit de Cristos Domnul?"

Ramînera lor arata ca BIBLIA e adevarata, chiar daca dusmanul i-a amagit cu ceva, n-au fost gata sa se departeze, ci îsi plîngeau cu amar pacatul.

3. Puterea de biruinta

Toate suferintele si schingiuirile pricinuite crestinilor au scos în evidenta o putere de biruinta. Ei au murit, dar au învins. Nu aveti pe seama cui sa puneti puterea aceasta, care au avut-o crestinii, daca nu vreti sa acceptati ca BIBLIA e adevarata.

Ea ramîne atunci o enigma. Logica nu poate gasi o argumentare care sa justifice puterea aceasta. Exista un singur raspuns: **PUTEREA LUI DUMNEZEU S-A DOVEDIT ÎN NEPUTINTELE OMENESTI.**

Oamenii au avut mult de suferit pentru cauza lui Cristos aici pe pamînt. Eu nu pot sa va însirui toate suferintele pe care le-au îndurat crestinii. Ele au fost

prea multe si prea grozave. Vreau sa va amintesc doar cîteva, asa în trecut.

Stefan e omorît cu pietre. Lui Iacov i se taie capul cu sabia. Andrei e rastignit pe o cruce în forma de "X". Petru e rastignit cu capul în jos. Aristarh Mace-doneanul, un tovaras de slujba a lui Pavel, e decapitat. Trofim Efeseanul, alt tovaras de slujba a lui Pavel, e decapitat. Marcu de Aretuza (nu evanghelistul) e uns cu miere, legat într-un copac si dat prada viespilor. Zoe, o tînara credincioasa, e legata cu o funie, care era data pe dupa craca unui copac si e lasata deasupra unui foc, dupa ce se prajea putin, era ridicata în sus, apoi iarasi i se dadea drumul deasupra focului. Se facea aceasta, ca doar, doar, o vor face sa renege si sa se lepede de crestinism. Dar a îndurat toate torturile si n-a renuntat la Cristos. Irene, o tînara din Tesalonic, e legata la rug si i se da foc. Barsaba zis si Iust, e ucis împreuna cu un alt convertit. Anania din Damasc, e ucis în cetatea sa. Erast, vistiernicul cetatii Corint, despre care pome-neste apostolul Pavel în Romani 16:23 e martiri-zat la Filipi. Dionisie Areopagitul, care se pocaieste la Atena, primeste si el moartea de martir prin taierea capului cu sabia. Timotei, ucenicul prea iubit al lui Pavel, în Efes, la o serbare pagîna, e batut cu nuiele pîna îsi da sfîrsitul.

Fratii mei, ce mare har avem noi ca putem citi Biblia în casele noastre! Au fost vremuri cînd se considera ca o mare crima sa citesti BIBLIA. Azi o poti citi fara teama ca vei fi aruncat în închisoare din cauza aceas-ta. Poti s-o porti la subsuoara fara nici o frica.

În Scotia, într-o zi tot pe vremea închizitiei, un baiat mergea pe un drum si avea la subsuoara, o Biblie. Pe drum s-a întîlnit cu un pluton de ostasi si un ofiter. Comandantului cînd l-a vazut, l-a întrebat: "Ce carte ai la subsuoara?"

"BIBLIA", raspunse baiatul. "Leapada-o în sant!" tuna cu vocea poruncitoare ofiterul.

"Nu o leapad, caci e Cuvîntul lui Dumnezeu," îi raspunse baiatul. Comandantul repeta: "Leapada-o în sant." "Nu pot s-o leapad," riposta din nou baiatul. "Ai sa fii împuscat" spuse ofiterul. "De ce sa fii împuscat?" întreba baiatul ce tinea strîns sub brat BIBLIA. "Trageti sapca pe ochi" porunci baiatului, iar soldatilor le stri-ga: "Trageti foc!"

Baiatul dîrz si el, spuse: "Nu trag sapca pe ochi; asa cum ma priviti voi, vreau si eu sa va privesc si asa cum va privesc acuma, va voi privi si în ziua jude-catii."

La început soldatii au ezitat sa traga, dar coman-dantul în furia lui nebuna, a început sa tipe: "Trageti!" Si si-au descarcat armele în copil, iar el se prabusi cu BIBLIA la subsuoara. Nu a avut, sarmanul, nici o vina decît ca purta BIB-LIA si nu a vrut s-o lepede, nu a fost gata sa se despar-ta de ea.

Fratii mei, prietenii mei, oamenii acestia au pretuit mult BIBLIA, pentru ca au gasit în ea tot harul dumnezeiesc. Au gasit ce lumea nu le-a putut da si nu le-a putut lua. Au preferat sa-si dea viata, dar sa nu renunte la BIBLIE si la Dumnezeu pe care L-au cunoscut prin BIBLIE.

Bataia cu nuiele si biciuirea au fost aplicate clestele înrosit si gratarul, scara

de întins și scripetele pentru desfacerea încheieturilor, scrijelirea și presararea cu sare, jupuirea, scoaterea ochilor cu mugurul și smul-gerea madulărilor, iar în locul lor turnarea de plumb topit, fiarele salbatice și gladiatorii, rugul, crucea, și butucul, streangul și glontul și atâtea alte torturi în-spaimântătoare, care nici nu pot fi spuse, au fost aplicate creștinilor, dar ei au rămas credincioși Domnului.

Nimic nu i-a putut desparta de EL. Au fost gata să îndure toate, dar n-au fost gata să se despartă de Dumnezeu. Apostolul Pavel striga fraților din Roma: "Cine ne va desparta pe noi de dragostea lui CRISTOS? Necazul sau strîmtoarea, sau prigonirea, sau foametea, sau lipsa de îmbracaminte, sau primejdia sau sabia? Căci sînt bine încredințat că nici moartea, nici viața, nici îngerii, nici stăpînirile, nici puterile, nici lucrurile de acum, nici cele viitoare, nici înălțimea, nici adîncimea, nici o altă faptură, nu vor fi în stare să ne despartă de DRAGOSTEA LUI DUMNEZEU, care este în ISUS CRISTOS DOMNUL nostru" (Romani 8:35-38).

Proba aceasta a focului adevărate ca BIBLIA E ADEVĂRATA. Noi avem proba aceasta în noi înșine. Noi știm că în vremurile de grea prigoana, căci și noi am trecut puțin prin așa ceva. Cîțiva frați au fost pe la puscărie și unii au coaste rupte de patul pusteii. Nu puterea noastră ne-a pastrat statornici, ci PUTEREA LUI. El care ne-a făgăduit: "Nicidecum n-am să te las, cu nici un chip, nu te voi parasii..." și-a împlinit făgăduința. Noi am experimentat-o și știm bine în cine am crezut. Într-una din cîntările noastre, noi spunem:

"În îndurarea Domnului, cum am ajuns nu știu
Răscumpărat pentru ce sînt, eu care mult am greșit?
Dar știu bine în cine mă-ncred, nu mă va desparta nimic de El,
Îmi va da partea veșnică, cînd va fi să vină EL."

Încă o probă și închei. Știți care e?

XII. PROBA VEȘNICIEI

Frații mei, nu mult va dura traiul pămîntesc, în curînd vom pași pe celălalt tărîm. Atunci vom uita și suferințele și necazurile. Cînd vom vedea rîul vieții, vom zice că da, Biblia a fost adevărată. Am citit în ea că există rîul vieții.

Cînd vom gusta din pomul vieții, vom spune: "Da, Biblia a fost adevărată, am citit în ea despre pomul vieții."

Cînd vom privi slavile, vom zice: "Da, am citit în Biblie că: "Lucruri pe care ochiul nu le-a văzut, urechea nu le-a auzit și la inimă omului nu s-au suit, așa sînt lucrurile pe care le-a pregătit Dumnezeu pentru cei ce-L iubesc..."

Iar cînd cerul, va izbucni în acea cîntare, ce va fi ca un vuiet de ape multe, în acea cîntare nouă, ce nimeni n-o știe, decît alesii Mielului eroi, în acel triumfal ALELUIA, atunci extaziati vom înțelege că BIBLIA a fost în totul ADEVĂRATA.

Atunci când plecati în fata Tronului, pe fruntea ta obosita vei primi coroana vietii, atunci poate vei ex-clama: "Am auzit în multe seri ca Biblia e adevarata, dar acum vad în chip desavîrsit adevarul ei." Asa cum n-ai cunoscut pe pamînt, asa vei cunoaste atunci, fra-tele meu si te vei bucura pe veci de veci.

Dar sînt suflete, care la toate dovezile au ramas în starea lor, care nu cred ca Biblia e adevarata. Tin sa-ti spun acum la încheierea studiului nostru, fiecaruia: Te vei convinge odata ca Biblia e adevarata. Dar, vai, ce convingere groaznica!

Atunci când vei parasi pamîntul si vei vedea ca mai este o viata, când vei ajunge în fata Tronului de jude-cata, când vei privi pe CEL ce a fost rastignit si pe care tu L-ai dispretuit, îti vei zice: "Si totusi BIBLIA a fost adevarata!"

Cînd îti vei auzi sentinta: "Duceti-va blestematilor în focul cel vesnic, care a fost pregatit diavolului si în-gerilor lui" atunci îngrozit îti vei zice: "Si totusi BIBLIA a fost adevarata, caci ea a spus asa ceva."

Cînd vei ajunge în iad, când vei fi chinuit grozav în vapaia aceia, când vei dori o picatura de apa si nici pe aceea n-o vei avea, când vei vedea ca nu mai exista nici o posibilitate de scapare, când îti vei da seama ca viermele nu moare si focul nu se stinge, când te va cuprinde plînsul si scrîsnirea dintilor, îti vei aduce aminte ca ti-am spus ca BIBLIA E ADEVARATA, ca te-am rugat de atîtea ori sa o asculti si n-ai vrut; ah, atunci în acea simfonie a durerii si-a chinului vesnic, vei zice: "Si totusi BIBLIA A FOST ADEVARATA".

Si ai vrea sa treaca timpul, dar timpul nu se mai socoteste, ai vrea sa scapi, dar nu mai e cu putinta, atunci când îti vei da seama ca osînda ta e pentru veci de veci, ca nu va avea sfîrsit, atunci stiu ca-mi vei da crezare, ca vei repeta: "Si totusi BIBLIA A FOST ADEVARATA", dar totul e mult prea tîrziu.

Eu am cautat în Numele Domnului meu sa va vor-besc ca BIBLIA E ADEVARATA. V-am dat atîtea probe si dovezi. V-am îndemnat sa o cititi, sa va convingeti personal.

În clipa aceasta îti pun din nou aceeasi chestiune în fata.

BIBLIA Îl arata pe CRISTOS. Suferintele Lui, jertfa Lui, strabate ca un fir rosu paginile ei. "În El avem rascumpararea, prin sîngele Lui iertarea pacatelor noastre."

BIBLIA îti cere sa crezi în EL, sa-L urmezi:... "Da-ca voieste cineva sa vina dupa Mine, spune Domnul Isus Cristos, sa se lepede de sine, sa-si ia crucea si sa Ma urmeze..."

E calea crucii, dar duce la glorie. E mai bine sa porti ocară lui Cristos aici în viata trecatoare si sa ai parte de fericirea eterna, caci "suferintele din vremea de acum, nu sînt vrednice sa fie puse alaturi de slava viitoare..." decît sa te bucuri de placerile de o clipa ale pacatului si apoi sa ajungi în iad pe veci.

Ce vei alege în clipa aceasta?

"Iata îti pun înainte calea vietii si calea mortii: ale-ge," zice Domnul si completeaza: "Alege viata, ca sa traiesti" (Deuteronom 30:15.19).

Si eu ca un rob umil al Lui, nu pot decît sa te îndemn la acelasi lucru. În

Numele Lui, în numele a tot ce e sfânt, pentru sufletul tau, pentru mântuirea și înnoirea vieții tale, pentru bucuria și pacea ta pe pământ și pentru fericirea ta eternă, te îndemn să-L alegi pe CRISTOS și calea vieții.

Așa cum stai aici, hotărăște-te să asculți acum CU-VÎNTUL SAU. Ascultă-L acum, acum!...

